

На основу члана 38. став 1. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18),
Влада доноси

СТРАТЕГИЈУ

развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године

1. Увод

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (у даљем тексту: МПНТР) покренуло је иницијативу за израду Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године (у даљем тексту: СРОВОП 2030), односно новог документа јавних политика, за период од наредних десет година, као надлежни предлагач, а у складу са чланом 29. став 1. Закона о планском систему Републике Србије.¹

Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године² (СРОС 2020) поставила је темеље развоја доуниверзитетског и универзитетског образовања у 21. веку који се односе на повећање квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности образовања, а ради стварања услова за лични и професионални развој сваког појединца, као и за развој друштва и државе заснованих на знању.

Главни разлози за покретање иницијативе за израду СРОВОП 2030 садржани су у томе што актуелна стратегија престаје да важи завршетком 2020. године, те је потребно израдити нови стратешки документ као свеобухватни документ јавне политике у области развоја образовања и васпитања у Републици Србији који уважава и вреднује постигнуте резултате, промене у контексту од 2012. године до данас, као и препознате потребе за:

- 1) укључивањем тема које нису биле део постојећег стратешког оквира, а чија је реализација започета у претходном периоду;
- 2) усаглашавањем политике у образовању са научним, техничким, технолошким и одрживим развојем и савременим кретањима у друштву и економији;
- 3) усаглашавањем прописа у образовању са међународним документима (документи УН, ЕУ, Савета Европе) и иницијативама, као и са новим стратешким оквиром Републике Србије.

Институције укључене у развој новог стратешког документа су:

- 4) МПНТР које је, поред осталог, одговорно за развој и спровођење образовне политике у РС;
- 5) Завод за унапређивање образовања и васпитања (ЗУОВ) који обавља стручне послове у доуниверзитетском образовању и васпитању (нпр. припрема планове и програме наставе и учења, даје мишљење у поступку одобравања уџбеника и других наставних материјала; одобрава програме стручног усавршавања наставника³ и др.) и учествује у припреми прописа и других докумената;
- 6) Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (ЗВКОВ) који обавља стручне послове у области праћења и вредновања степена остварености општих принципа, циљева образовања и васпитања, остваривање стандарда постигнућа по нивоима и врстама образовања, као и друге послове у складу са законом, актом о оснивању и статутум;

7) Агенција за квалификације (АЗК) која је задужена за разматрање иницијатива за увођење нових квалификација, пружање стручне и административно-техничке подршке секторским већима, припремање предлога стандарда квалификација, вођење Регистра Националног оквира квалификација Србије (НОКС-а), вршење поступка признавања страних школских исправа, као и признавања страних високошколских исправа ради запошљавања (професионално признавање), издавање одобрења другим организацијама за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих (ЈПОА) и за осигурање квалитета у развоју, стицању, додељивању и признавању квалификација стечених формалним, неформалним и информалним путем;

8) Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице који обавља послове покрајинске управе у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, студентског смештаја, неформалног образовања одраслих и образовања националних мањина – националних заједница, као и Педагошки завод Војводине који је установа Покрајинске владе задужена за унапређење и развој стручно-истраживачког рада у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, посебно за унапређење и развој стручно-истраживачког рада у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања националних мањина на територији Аутономне покрајине Војводине.

Поред наведених институција, у процес развоја СРОВОП 2030 био је укључен и низ других актера (више у Поглављу 9).

Техничку подршку је пружио пројекат „Подршка ЕУ за реформу образовања у Републици Србији – REdiS 2030”.

За разлику од структуре СРОС 2020, СРОВОП 2030 прати структуру која је прописана Законом о планском систему и Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика.

Садржински, концепт СРОВОП 2030 не заснива се на приказу стратешких приоритета по нивоима образовања већ по тематским областима које су заједничке различитим нивоима образовања, док су специфичности појединих нивоа видљиве у Акционом плану. На овај начин је очигледнији холистички приступ образовању и васпитању и вертикална повезаност различитих нивоа/циклуса образовања.

Такође, за разлику од СРОС 2020, СРОВОП 2030 не прави суштинску, већ само структурну разлику између академског и струковног образовања на високошколским институцијама поштујући тиме одредбе Закона о високом образовању, принципе Болоњског процеса и европске трендове у високом образовању. Поред тога, ова подела се не сматра оправданом јер смањује доступност и проhodност унутар система високог образовања.

Да би различитим интересним групама документ био приступачнији, поглавље „Опис стања пре доношења СРОВОП 2030” и поглавље „Визија образовања и васпитања и жељено стање”, структурирани су према нивоима образовања и према темама које обухватају све нивое образовања.

СРОВОП се доноси за период до 2030. године, док Акциони план који је саставни део СРОВОП обухвата период од 2021. до 2023. године и њиме се утврђују активности за спровођење мера дефинисаних стратегијом, рокови и потребна финансијска средства за спровођење тих активности. Треба нагласити и то да Акциони план садржи активности и показатеље за опште и посебне циљеве и мере до 2024. године, док наративни део стратегије садржи показатеље исхода и ефеката до краја трајања СРОВОП 2030, односно до 2030. године.

Сви термини који се у СРОВОП 2030 користе у граматичком мушком роду подразумевају мушки и женски род особа на које се односе. Реч „родитељ” означава све оне који воде примарну бригу о деци и ученицима (родитељ, односно други други законски заступник).

1 Закон о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18). Иако се стратегије, као документи јавне политике, на основу поменутог закона креирају на период од седам година, с обзиром на вишеслојну комплексност сектора образовања и чињеницу да је већина мера у овој стратегији развојна и да захтева вишегодишње остваривање да би се постигло жељено стање и остварили предвиђени ефекти, одлучено је да се стратегија креира на период од 10 година.

2 Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године („Службени гласник РС”, број 107/12).

3 Термин наставник, уколико није другачије наглашено, односи се на васпитаче у предшколским установама, васпитаче у домовима ученика и школама са домом, наставнике разредне наставе и предметне наставнике.

2. Плански документи и правни оквир релевантни за стратегију

Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године је секторски и национални документ јавних политика. Полазишта за припрему ове стратегије су:

1) Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године („Службени гласник РС”, број 107/12) која је развој образовања дефинисала кроз четири кључна стратешка циља: квалитет, ефикасност, релевантност и обухват;

2) *ex-post* анализа Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године (СРОС 2020);

3) три извештаја о резултатима спровођења СРОС 2020. и пратећег Акционог плана.⁴

Други документи јавних политика који су повезани са овом стратегијом:

1) *Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године „Моћ знања”* („Службени гласник РС”, број 10/21), која знање препознаје као основу (темељ) будућег економског напретка и раста стандарда грађана Републике Србије. Због тога, општи и посебни циљеви, као и мере овог стратешког документа усмерени су на убрзани развој Републике Србије путем: јачања институција, људских ресурса – истраживача и истраживачких тимова; развоја инфраструктуре; већег улагања у науку, технолошки развој и иновације; међународне сарадње. Посебна пажња посвећена је унапређивању квалитета основних истраживања и јачању конкурентности привреде кроз неговање иновација, као и обезбеђивању механизма за ефикасно реаговање на друштвене изазове и приоритетне технологије. Посебно су наведени друштвени изазови у области здравља и стандарда грађана; хране и воде; безбедности и одбране; енергије, заштите животне средине и климатских промена; неговања националног идентитета и унапређења доношења државних одлука;

2) *Стратегија наметне специјализације у Републици Србији за период од 2020. до 2027. године* („Службени гласник РС”, број 21/20) представља документ настао у циљу даљег друштвеног и економског развоја путем подизања конкурентности привреде, привредног раста и напретка друштва кроз повезивање истраживачких, индустријских и иновационих снага и ресурса. У процесу израде овог документа идентификоване су приоритетне области у којима је неопходно даље инвестирање и то су: информационо-комуникационе технологије, храна за будућност, машине и производни процеси будућности и креативне индустрије. У складу са наведеним приоритетним областима дефинисани су посебни циљеви, мере и активности међу којима је и циљ који се односи на образовање оријентисано ка иновативности и предузетништву;

3) *Стратегија развоја интелектуалне својине за период од 2018. до 2022. године* („Службени гласник РС”, број 78/18). Као главне циљеве Стратегија развоја интелектуалне својине за период од 2018. до 2022. године поставља хармонизацију националног са европским законодавством у области интелектуалне својине, унапређење спровођења права интелектуалне својине и образовање и подизање капацитета за трансфер знања у функцији унапређења примене интелектуалне својине у привреди;

4) *Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2020–2025. године* („Службени гласник РС”, број 96/19) наглашава развој образовања усмерен ка потребама савременог друштва и привреде условљеним напретком вештачке интелигенције, а то се односи на: унапређивање наставних садржаја у основним и средњим школама у складу са потребама условљеним напретком вештачке интелигенције; унапређивање Стандарда општих међупредметних компетенција за крај средњег образовања и васпитања путем дефинисања улоге вештачке интелигенције у међупредметним компетенцијама; развој компетенција наставника, посебно за међупредметни, мултидисциплинарни приступ настави и учењу;

5) *Стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља за период од 2020. до 2023. године* („Службени гласник РС”, број 80/20) је једна од приоритетних националних политика Републике Србије која садржи мере и активности усмерене на образовање и то: јачање компетенција запослених у образовању путем *мултисекторских обука* (сектор образовања, здравства, социјалне политике и др.),

акредитованих програма обуке чије теме су усмерене на ненасилну комуникацију, толеранцију на различитост, антидискриминацију, родну равноправност, конструктивно и ненасилно васпитање, позитивну дисциплину, трговину децом, препознавање ризика од насилног екстремизма, превенцију насиља над децом са сметњама у развоју и *обуке тимова за заштиту од насиља* у образовно-васпитним установама (препознавање и процена ризика за дете, као и примена и праћење спровођења прописаних процедура); унапређивање капацитета деце за превенцију насиља путем радионица и трибина, организовања вршњачких тимова и др.;

6) *Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године* („Службени гласник РС”, број 44/20) је повезана са образовањем, посебно у стварању услова за доступно образовање деце и ученика са инвалидитетом у редовним школама (приступачност објеката) и укључивањем и обезбеђивањем квалитетног образовања (инклузивно образовање) за децу и ученике са инвалидитетом. Ову стратегију прати и *Акциони план за спровођење Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020–2024. године* у периоду од 2021. до 2022. године;

7) *Стратегија развоја дигиталних вештина у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године* („Службени гласник РС”, број 21/20) уређује развој дигиталних вештина становништва са циљем коришћења потенцијала савремених информационо-комуникационих технологија (ИКТ). За развој дигиталних вештина и оспособљавање за коришћење потенцијала савремених ИКТ алата, сектор образовања је препознат као кључни сектор који омогућава и доприноси развоју ових компетенција и вештина путем формалног и неформалног образовања. Због брзог напретка у области ИКТ-а, ова стратегија наглашава неопходност континуираног унапређивања дигиталних компетенција путем усаглашавања програма наставе и учења са вештинама за 21. век;

8) *Стратегија развоја система јавног информисања у Републици Србији за период од 2020. до 2025. године* („Службени гласник РС”, број 11/20) укључује и сектор образовања, посебно у делу програма наставе и учења, односно унапређивање постојећег изборног програма наставе и учења за медијску писменост и унапређивање компетенција наставника за реализацију овог програма, као и креирање нових програма који доприносе развоју дигиталне медијске писмености у оквиру формалног образовања;

9) *Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године* („Службени гласник РС”, број 22/15) кроз специфичне циљеве указује на директну повезаност са сектором образовања и то путем: унапређених могућности за савременог приступ образовању свима, посебно младима из осетљивих друштвених група пружањем различитих врста подршке (нпр. развијање програма за превенцију раног напуштања школовања и препознавања младих у ризику да напусте школовање, развијање програма обуке за наставнике у складу са принципима инклузивног образовања); обезбеђене подршке развоју потенцијала надарених и талентованих младих кроз бољу прилагођеност наставе потребама и интересовањима ових ученика;

10) *Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године* („Службени гласник РС”, број 26/16) наглашава важност образовања за ову националну заједницу и то путем обезбеђивања услова за: пуну укљученост деце и младих из ромске заједнице у квалитетно предшколско, основно и средње образовање; већи обухват Рома и Ромкиња у студентској популацији; пружање подршке школовању младих и одраслих који се нису школовали или су напустили школовање, уз увођење делотворних и ефикасних механизма за борбу против дискриминације и остваривање услова за уживање свих мањинских права за Роме и Ромкиње у образовном систему;

11) *Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године* („Службени гласник РС”, бр. 18/21 и 36/21 – исправка). Овај стратешки документ је донет у циљу успостављања стабилног и одрживог раста запослености заснованог на знању и достојанственом раду. Ради остваривања општег циља овог документа планирана је међусекторска сарадња како би се унапредила понуда на тржишту рада, како би се планиране мере на квалитетан и ефикасан начин спроводиле. Међу препознатим секторима јесте и сектор образовања. Поред општег циља, документ садржи посебне циљеве и мере међу којима су и оне које су усмерене на унапређење положаја жена, младих, особа

4 <http://www.mpn.gov.rs/strategije-2020/>

са инвалидитетом, корисника новчане социјалне помоћи, Рома и Ромкиња, као и мере које се односе на незапослене којима је неопходна подршка у тражењу посла. Ради унапређења положаја незапослених лица на тржишту рада, мере предвиђене у стратегији односе се на реализацију мера активне политике запошљавања (АПЗ), на унапређење њиховог спровођења, на креирање нових мера АПЗ као и на унапређење праћења стања и кретања на тржишту рада и исхода и утицаја мера АПЗ;

12) *Програм економских реформи (ERP)* за период 2021–2023. садржи средњорочни оквир макроекономске и фискалне политике као и детаљан приказ структурних реформи које треба да допринесу повећању конкурентности националне економије, стварању привредног раста и развоја, креирању нових радних места и услова за бољи живот. Структурне реформе организоване су у осам кључних области: реформа тржишта енергије и транспорта; пољопривреда, индустрија и услуге; пословни амбијент и борба против сиве економије; истраживање, развој и иновације и дигитална економија; трговинске реформе; образовање и вештине; запошљавање и тржиште рада и социјална заштита и укључивање;⁵

13) *Стратегија за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици* за период 2021–2025. године која за циљ има успостављање ефикасних мера превенције и заштите од свих облика насиља према женама и девојчицама, насиља у породици и развијање система општих и специјализованих услуга подршке жртвама насиља;⁶

14) *Стратегија националне безбедности Републике Србије* („Службени гласник РС”, број 94/19) чијим спровођењем се штите националне вредности и интереси Републике Србије као што је и национални интерес „економски развој и укупни просперитет” у коме је један од циљева „унапређење образовања, научни и технолошки развој”;

15) Акциони план за преговарачко поглавље 23 којим је Република Србија поставила стратешко опредељење унапређења институционалног и законодавног оквира у области основних људских и мањинских права и слобода и у коме се идентификује потреба за унапређењем положаја националних мањина и у склопу кога се налази и Акциони план за остваривање права националних мањина.

Треба нагласити и то да иако је важеће Стратегије превенције и заштите од дискриминације⁷ и Стратегије за родну равноправност (2016–2020)⁸ истекло, садржај и принцип наведених стратегија узети су у обзир приликом осмишљавања циљева, мера и активности предвиђених СРОВОС 2030.

Устав Републике Србије,⁹ као највиши правни акт, прописује право на образовање под једнаким условима, као и обавезно и бесплатно основно образовање и васпитање, бесплатно средње образовање и васпитање, једнак приступ високом образовању, а Република Србија омогућава и бесплатно високо образовање успешним, талентованим ученицима слабијег имовног стања. У наставку су набројани закони и друга документа од важности за развој образовања и васпитања, односно који заједно чине правни оквир релевантан за СРОВОС 2030.

1) *Закон о основама система образовања и васпитања* („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 27/18 – др. закон и 6/20) је општи закон који регулише доуниверзитетско образовање и васпитање. Прописује, поред осталог, право на образовање, језик образовања, опште циљеве образовања и васпитања, принципе, кључне компетенције за целоживотно учење и опште међупредметне компетенције. Овај закон такође регулише улогу завода и тела која се старају о квалитету образовања и васпитања; испите у систему доуниверзитетског образовања и васпитања (завршни испит у основном образовању и васпитању, завршне испите на крају средњег образовања и васпитања – општа, уметничка и стручна матура у четворогодишњем средњем образовању и васпитању и завршни испит у трогодишњем средњем стручном образовању и васпитању, специјалистички и мајсторски испит); права

и обавезе ученика и њихових родитеља/старатеља, наставника, стручних сарадника (психолог, педагог, дефектолог), асистената (педагошки, андрагошки) и руководиоца установа образовања и васпитања; улогу просветних саветника, саветника – спољних сарадника и инспекције и др.;

2) *Закон о предшколском васпитању и образовању* („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 101/17, 113/17 – др. закон, 95/18 – др. закон и 10/19) је посебан закон који регулише предшколско васпитање и образовање, рад предшколских установа, групе у вртићима, права и обавезе запослених у овим установама (васпитачи, медицинске сестре, руководиоци, стручне службе) итд.;

3) *Закон о основном образовању и васпитању* („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 10/19 и 27/18 – др. закон) је посебан закон који регулише обавезно основно образовање и васпитање и којим су, поред осталог, прописани: циљеви и исходи овог нивоа образовања као и опште међупредметне компетенције; трајање основног образовања и васпитања; врсте наставе (разредна и предметна, целодневна настава и продужени боравак, настава за ученике на кућном и болничком лечењу, настава код куће, настава на даљину) и др.;

4) *Закон о средњем образовању и васпитању* („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18 – др. закон, 6/20 и 52/21) регулише средње образовање и васпитање којим су, поред осталог, прописани: циљеви и исходи овог нивоа образовања као и опште међупредметне компетенције; врсте средњих школа (гимназија, стручна, уметничка, мешовита школа, школа за ученике са сметњама у развоју); различити програми међу којима и програм каријерног вођења и саветовања, програм заштите животне средине, програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања и др.;

5) *Закон о образовању одраслих* („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 88/17 – др. закон, 27/18 – др. закон и 6/20 – др. закон) је посебан закон који регулише образовање одраслих путем формалног и неформалног образовања и информалног учења;

6) *Закон о ученичком и студентском стандарду* („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 55/13, 27/18 – др. закон и 10/19) регулише услове под којима ученик може да буде смештен у ученички дом, добије кредит или стипендију; услове под којима студент може да буде смештен у студентски дом, оствари право на кредит или стипендију;

7) *Закон о дуалном образовању* („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 101/17 и 6/20) уређује садржај и начин остваривања дуалног образовања (модел реализације наставе у систему средњег стручног образовања и васпитања), узајамна права и обавезе ученика, родитеља/старатеља, школе и послодавца, материјално и финансијско обезбеђење ученика, као и друга питања од значаја за дуално образовање;

8) *Закон о уџбеницима* („Службени гласник РС”, број 27/18) уређује припремање, одобравање, избор, издавање, повлачење и праћење уџбеника и уџбеничког комплекта, приручника и додатних наставних средстава за основну и средњу школу;

9) *Закон о високом образовању* („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18, 67/19 и 6/20) уређује систем високог образовања, услове и начин обављања делатности високог образовања, основе финансирања високог образовања, као и друга питања од значаја за обављање ове делатности;

10) *Закон о дуалном моделу студија у високом образовању* („Службени гласник РС”, број 66/19) уређује садржај и начин остваривања дуалног модела у високом образовању, узајамна права и обавезе студента, високошколских установа и послодавца, материјално и финансијско обезбеђење студента, као и друга питања од значаја за реализацију студија по дуалном моделу;

11) *Закон о Националном оквиру квалификација Републике Србије* („Службени гласник РС”, бр. 27/18 и 6/20) прописује Национални оквир квалификација Републике Србије (НОКС), систем за уређивање квалификација, његову сврху, циљеве и принципе, врсте и нивое квалификација, начин стицања квалификација, опис знања, вештина, способности и ставова, нивое квалификација, тела и организације надлежне за примену и развој НОКС-а, обезбеђивање квалитета у примени НОКС-а и повезивање са Европским оквиром квалификација (ЕОК). На основу овог закона успостављена је Агенција за квалификације, формиран је Савет за НОКС и образована су секторска већа (12);

5 <https://www.mfin.gov.rs/dokumenti/program-ekonomskih-reformi-erp/>

6 <https://www.minrzs.gov.rs/sr/dokumenti/ostalo/sektor-za-socijalnu-zastitu/strategija-za-spreccavanje-i-borbu-protiv-rodno-zasnovanog-nasilja-prema-zenama-i-nasilja-u-porodici-za-period-2021-2025-godine>

7 <https://www.rodnaravnopravnost.gov.rs/sr/dokumenti/strategije-i-akcioni-planovi/strategija-prevencije-i-zastite-od-diskriminacije>

8 <https://www.rodnaravnopravnost.gov.rs/sr-Latn/dokumenti/strategije/nacionalna-strategija-za-rodnu-ravnopravnost-za-period-od-2016-do-2020-godine>

9 Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06).

12) *Закон о просветној инспекцији* („Службени гласник РС”, број 27/18) уређује поступак и положај инспекције у области образовања, тј. обављање инспекцијског надзора над применом закона и других прописа у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, образовања одраслих, дуалног образовања, високог образовања, уџбеника и ученичког и студентског стандарда;

13) *Закон о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине* („Службени гласник РС”, бр. 99/09, 67/12 – УС и 18/20 – др. закон) утврђује надлежност Аутономне покрајине Војводине и уређује друга питања од значаја за ову покрајину. Законом су прописане надлежности покрајине (чл. 33–38) у области предшколског и основног образовања и васпитања, средњег образовања и васпитања, високог образовања, ученичког и студентског стандарда, неформалног образовања одраслих и образовања националних мањина;

14) *Закон о заштити права и слобода националних мањина* („Службени лист СРЈ”, број 11/02, „Службени лист СЦГ”, број 1/03 – Уставна повеља и „Службени гласник РС”, бр. 72/09 – др. закон, 97/13 – УС и 47/18) уређује начин остваривања индивидуалних и колективних права која су Уставом Републике Србије и међународним уговорима зајемчена припадницима националних мањина. Прописује и заштиту националних мањина од сваког облика дискриминације у остваривању индивидуалних права и слобода и обезбеђује остваривање колективних права националних мањина на самоуправу у култури, образовању, обавештавању и службеној употреби језика и писма. Чл. 13, 14. и 15. овог закона регулишу образовање;

15) *Закон о националним саветима националних мањина* („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 20/14 – УС, 55/14 и 47/18) уређује правни положај и овлашћења националних савета националних мањина у области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма, поступак избора националних савета, њихово финансирање и др. Прописује и овлашћења националних савета у области образовања (чл. 11–15) а која се односе на: оснивање установа од посебног значаја за националну мањину, давање мишљења у поступку утврђивања мреже образовно-васпитних установа и отварања одељења на језицима националних мањина за мање од 15 ученика, учешће у управљачким телима установа образовања и васпитања, учешће у припреми програма наставе и учења од посебног значаја за националну мањину, одобравању рукописа уџбеника и др.;

16) *Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом* („Службени гласник РС”, бр. 33/06 и 13/16) уређује општи режим забране дискриминације по основу инвалидитета, поступак заштите особа изложених дискриминацији и мере које се предузимају ради подстицања равноправности и социјалне укључености особа са инвалидитетом;

17) *Закон о младима* („Службени гласник РС”, број 50/11) уређују мере и активности које предузимају Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, а које имају за циљ унапређивање друштвеног положаја младих и стварање услова за остваривање потреба и интереса младих у свим областима које су од интереса за младе (образовање је једна од тих области);

18) *Закон о заштити података о личности* („Службени гласник РС”, број 87/18) обезбеђује заштиту основних права и слобода физичких лица, а посебно права на заштиту података о личности;

19) *Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација* („Службени гласник РС”, број 66/19) уређује минималне услове оспособљавања у Републици Србији за приступ и обављање професија доктора медицине, доктора медицине специјалисте, доктора денталне медицине, доктора денталне медицине специјалисте, медицинских сестара опште неге, бабица, магистара фармације, доктора ветеринарске медицине, архитеката, као и признавање професионалних квалификација, укључујући и систем признавања професионалних квалификација за обављање регулисаних професија у РС у циљу остваривања права на пословно настањење, слободу пружања услуга на привременој и повременој основи у РС на основу професионалних квалификација, као и поступак признавања професионалних квалификација;

20) *Закон о научноистраживачкој делатности* („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06 – исправка, 18/10, 112/15 и 49/19 – др. закон) који регулише Центар за промоцију науке;

21) *Закон о науци и истраживањима* („Службени гласник РС”, број 49/19) уређује систем науке и истраживања у Републици

Србији, и то планирање и остваривање општег интереса у науци и истраживању, обезбеђивање квалитета и развоја научноистраживачког рада, правни положај института, оснивање и управљање институтима, стицање звања истраживача, институционално финансирање и финансирање других програма од општег друштвеног интереса, вођење евиденције, као и друга питања од значаја за систем науке и истраживања;

22) *Закон о иновационој делатности* („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13) уређује основна начела, циљеве и организацију примене научних сазнања, техничких и технолошких знања, инвентивности и проналазаштва, у функцији стварања и реализације, у односу на постојећу техничко-технолошку основу, нових и побољшаних производа, процеса и услуга;

23) *Закон о Фонду за науку Републике Србије* („Службени гласник РС”, број 95/18) уређује оснивање и рад Фонда за науку у циљу обезбеђивања услова за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији, неопходних за напредак друштва заснованог на знању;

24) *Закон о спорту* („Службени гласник РС”, број 10/16) уређује, између осталог, и школски и универзитетски спорт и физичко васпитање деце предшколског узраста;

25) *Закон о забрани дискриминације* („Службени гласник РС”, бр. 22/09 и 52/21) дефинише појам дискриминације, посредне дискриминације, сегрегације, облике и случајеве дискриминације, истиче општу забрану дискриминације као и поступке заштите од дискриминације. Овим законом се истиче да су сви једнаки и да треба да уживају једнак положај и једнаку правну заштиту, без обзира на лична својства, те да је свако дужан да поштује начело једнакости, односно забрану дискриминације;

26) *Закон о потврђивању Конвенције о правима особа са инвалидитетом* („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 42/09) којим се потврђује Конвенција о правима особа са инвалидитетом Уједињених нација усвојена на 61. заседању Генералне скупштине Уједињених нација 2006. године, чији се члан 24. односи на образовање и који истиче да државе стране уговорнице признају право особа са инвалидитетом на образовање и да у циљу остваривања овог права без дискриминације и на основу једнаких могућности, државе стране уговорнице се обавезују да ће обезбедити инклузивни систем образовања на свим нивоима и доживотно учење;

27) *Закон о службеној употреби језика и писма* („Службени гласник РС”, бр. 45/91, 53/93, 48/94, 101/05 – др. закон, 30/10, 47/18 и 48/18 – исправка) прописује да су у службеној употреби у Републици Србији српски језик и ћирилично писмо, као и латиничко писмо на начин утврђен овим законом. Између осталог, овај закон прописује да на подручјима Републике Србије на којима живе припадници националних мањина у службеној употреби су, истовремено са српским језиком, и језици и писма националних мањина, на начин утврђен овим законом;

28) *Закон о употреби знаковног језика* („Службени гласник РС”, број 38/15) уређује употребу знаковног језика, право на учење знаковног језика и право на употребу услуге тумача за знаковни језик, начин употребе услуге тумача за знаковни језик, мере за подстицање примене и унапређење употребе знаковног језика кроз информисање и образовање на знаковном језику и друга питања од значаја за употребу знаковног језика. Овим законом је омогућено спровођење образовно-васпитног рада у установама образовања и васпитања и студија на високошколској установи на знаковном језику за глуве особе, у складу са њиховим потребама, способностима и могућностима. Поменути образовно-васпитни рад остварује се на основу процене потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке интерресорнекомисије кроз програм васпитања и образовања деце, односно школски програм и индивидуални образовни план за ученике, у складу са законом;

29) *Закон о потврђивању Маракешког уговора* („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 1/20) којим се омогућава приступ објављеним делима од стране лица која су слепа, слабовида или на други начин онемогућена да користе штампане материјале;

30) *Закон о родној равноправности* („Службени гласник РС”, број 52/21) уређује успостављање, унапређење и одржање родне равноправности спровођењем одредби закона, укључујући мере у образовању, васпитању, науци и технолошком развоју;

31) *Закон о спречавању насиља у породици* („Службени гласник РС”, број 94/16) којим се уређује спречавање насиља у породици и поступање државних органа и установа у спречавању насиља у породици и пружању заштите и подршке жртвама насиља у породици;

32) *Закон о заштити животне средине* („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др. закон и 95/18 – др. закон) регулише заштиту животне средине у Републици Србији – дефинише да државни органи, научне установе, установе у области образовања, здравства, информисања, културе и друге установе, као и други облици удруживања у оквиру својих делатности подстичу, усмеравају и обезбеђују јачање свести о значају заштите животне средине, што се обезбеђује кроз систем образовања и васпитања, научно-истраживачког и технолошког развоја, усавршавања у процесу рада, јавног информисања и популаризације заштите животне средине.

Међународна документа значајна за област образовања:

1) Циљеви одрживог развоја Агенде 2030. документ је који се односи на глобалну развојну агенду за период након 2015. године. У наредних 15 година се од држава потписница (Република Србија је једна од потписница) очекује да мобилишу све ресурсе како би искоренили сиромаштво, борили се против неједнакости и нашли одговоре на климатске промене. Циљеви одрживог развоја циљају на бројне друштвене потребе укључујући здравље, образовање, социјалну заштиту и здраву животну средину и заједнице отпорне на климатске промене. Четврти циљ је посвећен образовању и гласи: „Квалитетно образовање: обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења”;¹⁰

2) Стратегија за Западни Балкан (*Strategy for the Western Balkans*)¹¹ која има фокус на свеобухватним реформама, а посебно је наглашено шест водећих иницијатива међу којима је и дигитална агенда;

3) Универзална декларација о људским правима (*The Universal Declaration of Human Rights*)¹² чланом 26. прописује право на образовање;

4) Конвенција о правима детета (*Convention on the Rights of the Child*)¹³ коју је Република Србија ратификовала и тако преузела обавезу да примењују мере за спречавање насиља над децом и обезбеди заштиту детета од свих облика насиља у породици, установама, институцијама и широј друштвеној средини;

5) Повеља Европске уније о основним правима (*Charter of fundamental rights of the European Union – 2016/C 202/02*)¹⁴ у члану 14. прописује право на образовање;

6) Препорука савета о кључним компетенцијама за целоживотно учење од 22. маја 2018. (*Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning*)¹⁵ у којој су наведене ревидиране кључне компетенције за целоживотно учење и где се наводи да је за развој компетенција важан интердисциплинарни приступ;

7) Оквирна конвенција за заштиту националних мањина која је усвојена на састанку Комитета министара Савета Европе ратификована 1998. године и која у свом члану 12. садржи обавезу државе да преузме мере у области образовања и истраживања како би се неговала култура, језик и вера националних мањина и већине, да обезбеде одговарајуће могућности за обуку наставника и доступност наставних учила, да олакшају контакте између ученика и наставника различитих заједница и да обезбеде једнаку могућност приступа образовању на свим нивоима за припаднике националних мањина. Чланом 14. истог међународног уговора предвиђено је право припадника националних мањина да сваки припадник националне мањине има право да учи свој матерњи језик, а у областима насељеним припадницима националних мањина традиционално или у знатном броју, ако има довољно захтева, држава ће настојати да обезбеди, у мери у којој је то могуће и у оквиру својих образовних система, да припадници тих мањина имају одговарајуће могућности да уче језик мањине или да се обучавају на том језику;

8) Европска повеља о регионалним или мањинским језицима је ратификована 2005. године, чиме је држава преузела обавезу заштите мањинских језика. За образовање је нарочито важна примена члана 8. став 1. а (iii), а (iv), б (iv), ц (iv), д (iv), е (ii), ф (iii), г за албански, босански, бугарски, мађарски, ромски, румунски, русински, словачки, украјински и хрватски језик, као и члан 7. (II део ове повеље) који се односи на циљеве и начела које државе потписнице треба да поштују при заштити различитих језика;

9) Стратегија образовања за одрживи развој УНЕЦЕ која се у целини бави одрживим образовањем и чији главни циљ јесте да мотивише и подржи државе чланице УНЕЦЕ региона да раде на развоју образовања за одрживи развој и на интеграцији овог вида образовања у формални образовни систем, кроз све релевантне предмете, као и кроз неформалне видове образовања.

СРОВРС 2030 има у виду и посвећеност Републике Србије процесу европских интеграција па тако, где год је то контекстуално могуће и оправдано, реферише на вредности, стратешке приоритете, циљеве и показатеље који се односе на Европски простор образовања до 2030. године. Имајући то у виду, СРОВРС 2030 ослања се и на:

1) *Резолуцију о новом стратешком оквиру у области образовања и обука до 2030. године*¹⁶ (*ET 2030*) где се дефинише визија будућности образовања и обука кроз успостављање пет главних стратешких циљева који се односе на побољшање квалитета, праведности, укључености и успеха за све у образовању и обукама; остваривање целоживотног учења и мобилности за све; побољшање компетенција и мотивације у наставничкој професији; јачање европског високог образовања; подршка зеленој и дигиталној транзицији у образовању и обукама;

2) *Стуб социјалних права ЕУ и припадајући Акциони план*¹⁷ где се наводи 20 кључних принципа и права од суштинског значаја за равноправна и функционална тржишта рада и системе социјалне заштите;

3) *Европску агенду за вештине*¹⁸ која представља петогодишњи план да се помогне појединцима и предузећима да развију више вештина које ће бити квалитетније и да их примене, кроз јачање одрживе конкуренције, осигурање друштвене равноправности, приступ образовању, обукама и целоживотном учењу за све и изградњу отпорности као реакције у кризним ситуацијама, на основу научених лекција током пандемије ковида 19;

4) *Европску дигиталну стратегију и Акциони план за дигитално образовање 2021–2027.*¹⁹ у којој се даје приказ визије Европске комисије за квалитетно, инклузивно и приступачно дигитално образовање у Европи;

5) *Европски простор високог образовања и Болоњски процес*²⁰ који су засновани на заједничком скупу обавеза и кључних вредности као што су слобода изражавања, аутономија институција, независна студентска удружења, академска слобода, слободно кретање студената и запослених;

6) *Стратешки оквир ЕУ за Роме до 2030. године* који представља нови десетогодишњи план, који садржи предлог за Препоруку Савета, како би се пружила подршка Ромима у ЕУ;²¹

7) *Економско-инвестициони план за Западни Балкан*²² који предвиђа посвећивање веће пажње важности образовања и запошљавања, посебно кроз вишесекторске инструменте као што је увођење Гаранције за младе;

8) *Оквире компетенција ЕУ* (предузетништво, дигиталне компетенције, квалификације).

Остала документа од значаја за СРОВРС 2030 су:

1) Општи коментар Комитета за права детета број 4, који дефинише инклузивно образовање;

2) Међународни пакт о грађанским и политичким правима (чл. 2, 11, 18, 19, 21, 22, 24, 25. и 27);

3) Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (чл. 2, 9, 11, 12, 13. и 14);

10 <https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Agenda-UN-2030.pdf>.

11 https://ec.europa.eu/commission/news/strategy-western-balkans-2018-feb-06_en

12 <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/index.html>.

13 <https://www.unicef.org/child-rights-convention>

14 Official Journal of the European Union C 202/389 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=EN>

15 Official Journal of the European Union C 189/1 – [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=LT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=LT).

16 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32021G0226(01))

17 https://ec.europa.eu/info/files/european-pillar-social-rights-action-plan_en

18 Communication on a European Skills Agenda for sustainable competitiveness, social fairness and resilience

19 https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en

20 <https://ehea.info/page-ministerial-declarations-and-communications>

21 https://ec.europa.eu/info/publications/new-eu-roma-strategic-framework-equality-inclusion-and-participation-full-package_en

22 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1811

4) УНЕСКО Конвенција против дискриминације у образовању (чл. 1, 3, 4. и 5);

5) Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена (чл. 2, 5, 10. и 14);

6) Конвенција о укидању свих облика расне дискриминације (чл. 2, 3, 5. и 7);

7) Конвенција о статусу избеглица (члан 22);

8) УН Конвенција о правима особа са инвалидитетом као и релевантни општи коментари/препоруке УН Комитета за права особа са инвалидитетом, Комитета за права детета и Комитета за елиминацију дискриминације жена;

9) Декларација о правима лица која припадају националним или етничким, верским и језичким мањинама (чл. 2. и 4);

10) Конвенција МОР број 182, о најгорим облицима дечијег рада (чл. 3, 7. и 8);

11) УНЕСКО изјава из Саламанке и оквир за деловање;

12) Европска социјална повеља (ревидирана);

13) Европска повеља о регионалним или мањинским језицима (члан 8);

14) Оквирна конвенција за заштиту националних мањина (чл. 12, 13. и 14);

15) Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена (посебно члан 10);

16) Опште препоруке Комитета за елиминацију дискриминације жена, а посебно Општа препорука број 36. о праву девојака и жена на образовање;

17) Општа препорука број 35. о родно заснованом насиљу над женама;

18) Општа препорука број 24. у вези са чланом 12. – Жене и здравље;

19) Конвенцију Савета Европе о спречавању насиља према женама и насиља у породици (посебно члан 14. – образовање);

20) Закључна запажања у вези са Четвртим периодичном извештајем Републике Србије Комитета за елиминацију дискриминације жена (посебно параграф 33. и 34. – образовање, као и параграф 37. а) и б) и параграф 38. а));

– ГРЕВИО основни извештај о примени мера у вези са Конвенцијом Савета Европе о спречавању насиља према женама и насиља у породици у Србији (посебно у вези са чланом 14. образовање, параграфи 70–75).

3. Опис постојећег стања – кључни подаци и анализа

У оквиру припрема за израду СРОВРС 2030, а према Закону о планском систему Републике Србије, израђена је свеобухватна *ex-post* анализа²³ са циљем идентификовања остварености стратешких циљева предвиђених претходном стратегијом. Поред *ex-post* анализе, спровођење СРОС 2020 и пратећег Акционог плана је било предмет три извештаја²⁴ о остварености активности предвиђених поменутих Акционим планом (АП) за период од усвајања Акционог плана (2015) до средине 2020. године.

С обзиром на обим поменутих досадашњих докумената јавних политика и израђених извештаја, што је последица комплексности и обимности система образовања и његових нивоа и области, у одељку 3.1. је дат сажети преглед постојећег стања, остварених резултата и кључних показатеља, а према структури СРОС 2020 (нивои, општи циљеви²⁵ и свепокривајуће теме). У одељку 3.2. су додатни закључци анализе стања на основу евалуације остварености СРОС 2020, који се односе на једну или више нивоа/области образовања.

Све што је препознато у анализи тренутног стања, укључујући и додатне закључке анализе стања, узето је у разматрање при креирању општих и посебних циљева СРОВРС 2030, јер служи као својеврсна „научена лекција“.

23 *Ex post* анализа спровођења Стратегије развоја образовања у Републици Србији (СРОС) до 2020. године – http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2021/02/3-Ex-post-analiza_0202.pdf

24 Извештај за период од усвајања акционог плана (2015) до 2018. – <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2018/08/AP-SROS-IZVESTAJ-15jun.pdf>; Извештај за 2018. годину – <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2019/08/izvestaj.pdf>; Извештај за 2019. годину – <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/10/Izvestaj-o-Realizaciji-Akcionog-Plana-za-Sprovodjenje-Strategije-Razvoja-Obrazovanja-u-Srbiji-do-2020.-godine-za-2019.-godinu.pdf>

25 Општи циљеви СРОС 2020 су обухват, квалитет, релевантност и ефикасност образовања.

3.1. Преглед и анализа постојећег стања по нивоима образовања

Предшколско васпитање и образовање

На нивоу предшколског васпитања и образовања (ПВО), упркос различитим спроведеним активностима и оствареном напретку и без обзира на то што је, на основу података РЗС-а, укупан проценат обухвата деце предшколског узраста у сталном порасту (2002. године 32%, 2009. године 47,37%, 2011. године 48,05%, 2012/2013. године 49,72%, 2014/2015. године 47,45%, 2015/2016. године 49,62%, 2016/2017. године 52,30%, 2017/2018. године 56,04%), и даље је присутна разлика у обухвату у зависности од старосне групе деце. Та разлика је посебно видљива у Табели 1. у којој су представљени најновији подаци о обухвату деце ПВО разврстано по старосним групама.

Табела 1. Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем у 2020. години (%)²⁶

Деца узраста од 6 месеци до 3 године	33,51%
Деца узраста од 3 године до 5,5 година	65,96%
Деца припремним предшколским програмом	97,36%
Деца предшколским васпитањем и образовањем	57,38%

На основу представљених података, можемо закључити да обухват циљан СРОС 2020 (иако је у сталном порасту) није остварен.

Иако показатељи нису у потпуности упоредиви, компарација Републике Србије са земљама ЕУ показује да Република Србија није ни близу ЕУ просека. Односно, када је у питању учешће деце 4+ година у предшколском образовању, просек земаља ЕУ 2018. године је био 94,8% што је веома близу постављеног циља у ЕУ 2020. – 95%. Међутим и међу земљама ЕУ има разлике, па је тај проценат за Грчку 75,2, Хрватску 81, Словачку 82,2, Бугарску 82,4 и Румунију 86,3. Треба истаћи и то да је као и у Србији, и у земљама ЕУ обухват деце из осетљивих група мањи.²⁷

Према подацима РЗС-а, у 2019/20. години 6.902 деце је остало неуписано због попуњености капацитета, упркос значајном повећању капацитета предшколских установа (ПУ) и повећаног броја објеката. У контексту праведности и даље су приметне две негативне појаве: разлике између јединица локалне самоуправе (ЈЛС) у погледу обухвата деце уопште и обухвата деце из ромских насеља у Републици Србији која су у најмањој мери укључена у ПВО.

Што се тиче осигурања квалитета унутар ПВО, стање је боље – од 2017. до данас донето је више подзаконских аката који дефинишу националне стандарде за вредновање квалитета рада предшколске установе; услове за почетак рада и обављање делатности предшколске установе (простор, опрема, дидактичка средства и запослени); остваривање осталих делатности установе (нега и превентивно-здравствена заштита, исхрана и социјална заштита деце), као и компетенције запослених (васпитача, стручних сарадника и директора). Важан реформски импулс у делатности предшколског васпитања и образовања представља усвајање нове програмске концепције (Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања),²⁸ на основу осмишљеног плана за њено сукцесивно увођење и обезбеђивања механизма подршке за њену примену. У оквиру програма подршке имплементацији нове концепције,²⁹ развија се и систем његовог праћења и вредновања, у циљу унапређивања система подршке, сагледавања остварених резултата и њихове одрживости и по завршетку јектних активности.

Анализом тренутног стања примећује се и недовољно развијена свест грађана о васпитној и образовној улози ПВО, јер се ПВО још увек у већој мери посматра као „систем за чување деце“ предшколског узраста него као део васпитно-образовног система РС.

26 Извор – МПНТР

27 Education and Training Monitor 2020 – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ffe652f6-249a-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-172905496>

28 „Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 16/18.

29 Стручна подршка предшколским установама у примени нових Основа програма обезбеђује се у оквиру пројекта инклузивног предшколског васпитања и образовања (из средстава Међународне банке за обнову и развој).

Развој диверсификованих програма ПВО још увек није задовољавајући – ЈЛС још увек нису преузеле одговорност за развој кратких висококвалитетних диверсификованих програма, често због недостатка финансијских средстава али и због неразумевања важности ових програма за повећање обухвата и праведности ПВО.

Што се тиче ефикасности и релевантности система ПВО, неке од кључних активности су интензивирање, али тек од 2018. године, те још увек нема конкретних резултата и ефеката.

Када је у питању успостављање механизма за координисано спровођење стратешких политика и мера на националном и локалном нивоу, пре свега у смислу прикупљања релевантних података о деци и формирању валидне образовне статистике која ће омогућити доношење одлука засновано на подацима (планирање развоја ПВО, оптимизацију мреже, програма и услуга итд.), стање јесте унапређено (хармонизација регулативе, утврђивање методологије итд.), међутим процес успостављања ЈИСП-а још увек није окончан.

Анализа стања истиче да за следеће области нису постигнуте резултати – дефинисање облика ПВО који ће бити бесплатни, унапређивање истраживачке праксе у циљу доношења одлука заснованих на подацима и успостављање националног система индикатора за праћење.

Основно образовање и васпитање

Основно образовање и васпитање, на основу вредности квантитативних показатеља, делимично је досегло стремљења која је поставила СРОС 2020.

Што се тиче обухвата основним образовањем и васпитањем, постављени циљ није остварен – планирано је најмање 98%, а према подацима РЗС-а из 2020. године обухват је износио 97%. Ипак, важно је да се помене да има помака у односу на 2009. годину када је обухват износио 94,4%. С друге стране, циљане вредности у вези са стопом завршавања основне школе су постигнуте – стопа завршавања основне школе је била 97%³⁰ (планирано најмање 95%), а и стопа осипања ученика у току основног образовања је смањена (према подацима РЗС-а из 2019. износи 0,6%). Међутим, важно је да се нагласи да је стопа завршавања основне школе ученика из ромских насеља знатно нижа и износи само 64% (2019).

Раст квалитета образовног система изражен кроз ПИСА постигнућа није остварен.³¹ Постигнућа ученика из Републике Србије на ПИСА 2018. тестирању су и даље испод ОЕЦД просека – на скали читалачке писмености 439 бодова (ОЕЦД просек – 487), на скали математичке писмености 448 бодова (ОЕЦД просек – 489) и на скали научне писмености 440 бодова (ОЕЦД просек – 489). Односно, сваки трећи ученик у Србији не достиже основни ниво писмености јер резултати показују да се на скали читалачке писмености то односи на 38% ученика, на скали математичке писмености на 40% ученика и на скали научне писмености на 38% ученика. Овакви подаци могу да указују и на то да су спроведене активности које се тичу унапређивања квалитета наставе, иако по садржају и релевантности јако важне, започеле касно да би њихови ефекти били мерљиви ПИСА резултатима. Треба имати у виду да ни земље ЕУ нису оствариле помак у мереним областима, те да 21,7% ученика не постиже основни ниво читалачке писмености, 22,4% у области математичке писмености и 21,6% у области научне писмености и да су неке од држава ЕУ недавно покренуле реформе у правцу конципирања образовања заснованог на компетенцијама, те да су неке од држава чланица приступиле и преиспитивању система оцењивања и вредновања у циљу повећања функционалне писмености својих ученика.³²

Истовремено, Република Србија постиже резултате боље од просека на ТИМСС истраживању – у истраживању спроведеном 2019. године просек поена које је постигла Србија у области математике је био 508 поена, а 518 из природних наука, док је ТИМСС просек за обе области био 500 поена.³³

Што се тиче осталих мера унапређивања квалитета основног образовања и васпитања, остварени су многи резултати – ревидирани су васпитно-образовни програми да би се обезбедила њихова савременост, функционалност и социјална релевантност; ојачана је аутономија школе кроз педагошку аутономију у спровођењу курикулума, флексибилан систем спољашњег вредновања и тестирања, аутономију наставника, јачи однос са локалном заједницом и оснаживање ученичког парламента, уведена је изборна настава, конципирана према потребама и условима, која доприноси реализацији васпитно-образовних циљева школе и реализацији мисије основног образовања и васпитања; вредновање рада школе обухвата и ваннаставне програме итд.

Треба нагласити и то да важни стратешки циљеви попут ревизије планова и програма наставе и учења нису били обухваћени Акционим планом за спровођење СРОС 2020, али је од 2017. започет процес реформе планова и програма наставе и учења (нпр. урађена је ревизија планова и програма за други циклус основног образовања и васпитања увођењем три нова наставна предмета – Информатика и рачунарство, Техника и технологија и Физичко и здравствено васпитање, чија примена је почела од школске 2017/2018. године, а од школске 2018/2019. године sukcesивно се уводи нови план и програм наставе и учења заснован на исходима учења у основном и општем средњем образовању и васпитању), што свакако треба да буде један од даљих праваца развоја.

На крају основног образовања полаже се завршни испит – мала матура, чије су главне функције да се направи национални биланс ефеката основног образовања и васпитања, чиме је остварен један од циљева СРОС 2020. С друге стране, након вишегодишње примене завршног испита, дошло се до извесних увида који намећу потребу за преиспитивањем његовог квалитета, сврсисходности, као и предности и недостатака. Ово се пре свега односи на комбиновани тест. Мишљења стручне јавности, наставника и директора, указују на то да концепт комбинованог теста у овом облику нема капацитет да оствари свој пуни потенцијал и сврху и да су измене неминовне. Наставници се слажу у процени да је овај тест слабије конципиран у односу на остала два теста и да постоји простор за његово унапређивање. Родитељи и ученици заступају становиште да трећи тест представља велико и непотребно оптерећење које доводи до стања претераног стреса, анксиозности и забринутости. Резултати који су добијени у петогодишњој примени комбинованог теста, заједно са подацима из квалитативних истраживања ЗВ-КОВ-а, указују на потребу да се размотре и уведу одређене промене које се односе на трећи тест на завршном испиту.

Приликом даљег рада на националним тестирањима, треба имати у виду да је сврха националних тестирања у Европи различита, од сертификације до даљег усмеравања ученика за наставак школовања, али значајан број земаља резултате националних тестирања користи за праћење и вредновање образовног система. Најчешће се тестирају матерњи језик, математика и још један (на сумично одабран) предмет и тестира се примена знања, односно, математичка, језичка и научна компетенција.

Делимично је остварено планирано у области унапређења позиције директора, с обзиром на то да је обука за директоре усмерена ка професионализацији ове позиције у установи, али је уочена потреба за додатним радом у овој области, посебно имајући у виду да се директори школа све више препознају као носиоци и факултатори промена. Такође, делимично је остварено и увођење једносменског рада у школама и организовање разноликих облика квалитетних ваннаставних школских програма за ученике –једносменски рад је увођен фазно: у првој години у 204 основне школе, а у другој (2020/21) у укупно 405 школа, од чега је уведен у 47 средњих школа.

Када је у питању оствареност развијања васпитне функције школе на различите начине (предвиђене у СРОС 2020), није могуће дати процену остварености, с обзиром на уопштеност формулације овог циља у СРОС 2020, али и зато што недостају релевантни подаци и истраживања о осећању добробити ученика у школи, о школској клими и правилима итд., на основу којих се може мерити напредак и допринос донетих подзаконских аката у овој области.

Када је реч о коришћењу предности информационо-комуникационих технологија и различитих облика учења у онлајн окружењу, као и мера за вредновање квалитета уџбеника и инструктивних материјала на основу валидних и проверених стандарда квалитета уџбеника и приступачности наставних средстава

30 DevInfo база података.

31 Иако ПИСА истраживање обухвата ученике првог разреда средњих школа, релевантан је показатељ за квалитет основног образовања и васпитања.

32 Education and Training Monitor 2020 – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ffe652f6-249a-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-172905496>

33 <https://timss2019.org/reports/>

ученицима (електронски, аудио и други облици уџбеника), можемо говорити о делимичној остварености. Много тога је урађено или покренуто, али има и доста простора за унапређење.³⁴ Нарочиту релевантност овим циљевима и мерама даје и ситуација са ковидом 19 која је почела у марту 2020. године, у којој је образовни систем Републике Србије реаговао правовремено у смислу обезбеђивања праћења наставе на даљину.³⁵

У области повећања ефикасности и релевантности образовања, остварена је флексибилност програма, те наставници имају аутономију у избору дела наставног садржаја који би требало да прилагоде карактеристикама услова у којима раде. Донети су правилници о плану и програму наставе и учења за све разреде основне школе који се sukcesивно уводе од школске 2018/2019. године, а програми наставе и учења оријентисани су на исходе учења и развој компетенција ученика. Треба нагласити и то да добра међународна пракса показује да је важно да програми наставе и учења треба да имају хијерархијски уређен оквир компетенција и исхода те да је полазиште за развој програма наставних предмета њихова релевантност за свакодневни живот. Такође, важно је имати спецификовано на које начине опште и међупредметне компетенције могу да се интегришу у наставни предмет.

Спровођење оптимизације мреже основних школа која у највећој мери уважава педагошке, културне и шире друштвене разлоге и која ће гарантовати остваривање права на образовање свих категорија становништва, а такође ће бити економски најрационалнија, само је делимично остварена – иако је донет подзаконски акт (Уредба о критеријумима за доношења акта о мрежи јавних предшколских установа и акта о мрежи јавних основних школа, 2018), и иако су покренуте друге активности, уочено је да све ЈЛС нису донеле акт о мрежи јавних основних школа (око једне четвртине ЈЛС), као и да постоје ЈЛС које су донеле акт о мрежи основних школа, али нису у потпуности поступиле у складу са наведеном уредбом.

Средње образовање и васпитање

Обухват средњим образовањем и васпитањем, према подацима РСЗ-а из 2020. године, износи 80%. Стопа уписа средње школе износи 98% (2020), што представља успех у односу на постављени циљ да најмање 95% оних који су завршили основну школу уписује неку од средњих школа. Ипак, треба имати у виду да је ефективна стопа преласка у средњу школу ученика из ромских насеља 55% (2019). Стопа завршавања средње школе износи 88% (2020), док стопа завршавања средње школе ученика из ромских насеља износи 61% (2019). Стопа осипања из средњег образовања и васпитања износи 1,1% (2019) што је значајно боља ситуација него у земљама чланицама ЕУ где 10,2% младих рано напушта образовање или обуку (циљ ЕУ 2020 је био 10%).

Необавезност средњег образовања и васпитања има негативне последице на обухват, али и на завршавање школовања ученика у средњем, а посебно у средњем стручном образовању и васпитању (ССОВ). С тим у вези је важно нагласити да увођење средњег образовања као обавезног захтева промену у Уставу Републике Србије.³⁶ Оно што јесте урађено у периоду од 2012. је израда Студије изводљивости о увођењу обавезног средњег образовања (УНИЦЕФ) која даје добру основу за даље разматрање овог питања.

Средње опште и уметничко образовање и васпитање

Постављени циљ повећања обухвата ученика у општем и уметничком образовању и васпитању није постигнут – од планираних 39%, обухват ученика износи 29,1% (26,7% у општем и 2,4% у уметничком), мада је приметан тренд благог раста у односу на 2010/2011. годину када је износио укупно 25,38%.

34 За потпуније информације погледати следеће извештаје – Извештај за период од усвајања акционог плана (2015) – <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2018/08/AP-SROS-IZVESTAJ-15jun.pdf>; Извештај за 2018. годину – <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2019/08/izvestaj.pdf>; Извештај за 2019. годину – <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/10/Izvestaj-o-Realizaciji-Akcionog-Plana-za-Sprovedjenje-Strategije-Razvoja-Obrazovanja-u-Srbiji-do-2020.-godine-za-2019.-godinu.pdf>

35 Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Институт за психологију и УНИЦЕФ (2020). Праћења начина учења и процеса учења ученика из осетљивих група током остваривања образовно-васпитног рада учењем на даљину – Први извештај на основу истраживачких налаза – <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/06/4.b-Prvi-izvestaj-osetljive-grupe-ucenje-na-daljinu.pdf>

36 Члан 71. Устава Републике Србије наводи да је основно образовање обавезно и бесплатно, док за средње образовање наводи само да је бесплатно, па тако је потребно изменити Устав у смислу навођења да је и средње образовање обавезно и бесплатно.

Што се тиче омогућавања ученицима из породица са ниским социо-економским статусом (СЕС) да се школују у гимназијама и уметничким средњим школама, иако се у извештајима констатује да постоји низ спроведених активности (подзаконски акти о ученичком и студентском стандарду, афирмативна акција, Фонд за младе таленте итд.), није могуће прецизно проценити оствареност јер и даље не постоје свеобухватни подаци и истраживања о укључивању деце из осетљивих група у овај део средњег образовања и васпитања. Са сличним изазовом се сусрећу и различите земље чланице ЕУ (нпр. Мађарска, Румунија, Бугарска, Луксембург, Словачка, Француска итд.), док је у Немачкој, Данској, Француској и Португалу видно веће заостајање у читању ученика мигрантског порекла. Како би смањила неједнакости, Француска је повећала плате наставницима који раде у школама које похађа велики број ученика из осетљивих група, док се Аустрија одлучила за модел циљаног финансирања школа које су у неповољном положају.³⁷

Унапређивање квалитета и специфичности школовања у овом делу средњег образовања и васпитања само је делимично остварено, а као једна од предвиђених мера није реализована предвиђена модулација програма која омогућава индивидуализацију наставе и рад на различитим нивоима тежине, нити је креиран посебан документ о уметничком образовању од предшколског до универзитетског нивоа. Прилагођен систем вредновања овог вида образовања такође није развијен.

Унапређивање квалитета образовно-васпитних програма путем увођења нових програма, изборне наставе,³⁸ увођење интернационалних гимназија, трансдисциплинарности и слично, може се сматрати оствареним, јер су у оквиру овог специфичног циља остварене прве веће промене у оквиру гимназијског образовања у последњих 20 година.³⁹ Концептуализација кључних активности је остварена до 2020. године (промена курикуларне парадигме, изборност, интердисциплинарност итд.), али њихова примена подразумева sukcesивно увођење како би се промена односила на све ученике. Увођењу новог гимназијског програма претходило је анкетирање свих наставника гимназија о тренутном стању у гимназијама. Истраживањем које је спровео ЗВКОВ у сарадњи са Филозофским факултетом испитивани су ставови ученика о изборним програмима и овај део курикулума је код ученика оцењен највишим оценама.

Већина постављених циљева у вези са квалитетом општег и уметничког средњег образовања су само делимично остварени, те анализа показује да се опште средње образовање и васпитање налази пред великим изазовима који се тичу осигурања успостављеног квалитета, али и пред изазовима који се тичу континуираног развоја. Кључни започети реформски правци уводе се sukcesивно, па самим тим захтевају континуитет.

Циљеви који опште нису остварени у области квалитета тичу се увођења једносменског рада, док за унапређивање васпитне функције школе није могуће дати процену остварености, јер недостају подаци на системском нивоу, као и истраживања и евалуативне студије.

Сличан ниво остварености је и у вези са мерама за повећање релевантности и ефикасности, односно углавном су само делимично остварене, док оне у вези са развијањем специфичних система вредновања у уметничким школама нису остварене.

Средње стручно образовање и васпитање

Што се тиче обухвата средњим стручним образовањем, СРОС 2020 је поставио циљ да стручне четворогодишње профиле уписује не више од 39% генерације, док остало средње стручно образовање уписује 10% генерације. И овај циљ је делимично остварен – по последњим доступним званичним подацима РСЗ-а стопа обухвата четворогодишњим профилима износи 55% и чак је нешто већа него 2012. године, док се стопа обухвата трогодишњим образовањем креће у оквиру процента планираног СРОС 2020 – нешто мање од 10%.

37 Education and Training Monitor 2020 – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ffe652f6-249a-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-172905496>

38 Донета је одлука о увођењу изборних програма и повећања недељног фонда часова за два.

39 Прва генерација гимназијалаца ће школовање у складу с актуелном реформом завршити школске 2021/2022. године.

Обезбеђивање различитих облика подршке деци из осетљивих група који су предвиђени СРОС 2020 није у потпуности остварено, односно неопходне су даље активности како би се дошло до одрживих решења. Посебно је важно пружити подршку ученицима који похађају трогодишње профиле у средњем стручном образовању јер су постигнућа ових ученика на ПИСА 2018. истраживању нижа за 140 поена у поређењу са ученицима гимназија, што значи да више од 80% ученика ових профила не достиже основни ниво писмености.

Развој Националног модела дуалног образовања произашао је из релевантних података о потребама привреде за које се сматрало да могу да буду подржане од стране образовног система. Односно, дуални модел реализације наставе уведен је да би се обезбедила сарадња између образовног и привредног система, а у погледу препознавања потреба тржишта рада, као и могућности сагледавања савремених технолошких процеса који ученици могу у највећој мери да усвајају у компанијама. Такође, дуално образовање као платформа примењује се ради успостављања синергије између знања, вештина, способности и ставова, односно стицања компетенција које су неопходне да би младим људима обезбедиле бржу транзицију ка свету рада. Користи које се остварују оваквим моделом постоје за све заинтересоване стране. Млади у систему формалног образовања стичу и знања, али и вештине. Компанија добија креативне и образоване кадрове, између осталог и са развијеним „меким вештинама“, који привреду за будућност чине не само одрживом него и иновативном. Заинтересованост компанија за све већи број постојећих образовних профила расте, а истовремено расте и број ученика и школа које се укључују у ову врсту средњег стручног образовања. Квалитет дуалног образовања се, између осталог, осигурава и кроз акредитацију компанија, обуку и лиценцирање инструктора. Партнер МПНТР у различитим процесима везаним за дуално образовање је Привредна комора Србије. Бенефити Националног модела дуалног образовања огледају се, између осталог, у израђеним савременим стандардима квалификација и плановима и програмима наставе и учења у којима су прецизно дефинисани исходи, који се уз помоћ лиценцираних инструктора реализују у процесу учења кроз рад у компанији. Број дуалних образовних профила школске 2018/2019. износио је 33, 2019/2020. – 37, 2020/2021. – 47, док је за школску 2021/2022. планирано укупно 52 дуална профила, и постоји тенденција повећања у складу са новим потребама привреде. Изазови у дуалном образовању мапирају се и прате кроз Мастер план имплементације Закона о дуалном образовању, који је израђен на пројекту са Швајцарском агенцијом за развој и сарадњу. Комисија за развој и спровођење дуалног образовања Владе основана је на основу Закона о дуалном образовању 2018. године ради спровођења и унапређивања дуалног образовања и трогодишњих вредновања остварених резултата.⁴⁰

Анализа показује значајан напредак у регулисању и унапређивању практичне наставе и професионалне праксе иако се на примену регулативе још чека.

Додатно, у вези са квалитетом ССОВ постављени циљеви су делимично остварени – развијање планова и програма на основу стандарда квалификација је у току, а стандарди рада установа треба да се допуне на такав начин да одговарају специфичностима различитих типова школа.

Такође, екстерна стручна матура и завршни испити су делимично остварени – припремљени је концепт и модел државне матуре који подразумева троструку функцију (сертификациону, селекциону/квалификациону и евалуативну), али такође захтева прецизнију операционализацију с циљем успешне примене у практичним оквирима, а нарочито да би постала врста евалуације целог средњошколског образовног циклуса. Функција националних тестирања у смислу коришћења резултата националних тестирања за подршку ученицима и унапређивања курикулума још увек није довољно снажна, тим пре што није успостављен ни континуитет ових испитивања.

Што се тиче ефикасности, остварен је постављени циљ да се 40% до 50% оних који су завршили четворогодишње средње стручне школе уписује у високо образовање – према последњим доступним званичним подацима из 2019. године, стопа ученика

који настављају образовање је била око 89%. Циљ у вези са тим да четворогодишње средње стручне школе завршава минимално 95% уписаних није остварен – према последњим доступним званичним подацима из школске 2018/2019. године, стопа ученика који завршавају четворогодишње образовне профиле у стручном образовању је била око 85%. Треба истаћи и то да се стопа завршавања школовања разликује међу подручјима рада и да се креће од 99% у подручју рада Здравство и социјална заштита, до 70% у подручју рада Хидрометеорологија.

Оптимизација мреже средњих школа је у току, али још увек се не спроводи адекватним темпом. Капацитети локалних самоуправа за планирање уписа засновани на донетим критеријумима нису довољно снажни, а дугорочна регионална, односно перспектива на нивоу ЈЛС, је недостајућа, у смислу оквирног планирања уписа за неколико наредних година, узимајући у обзир развој и потребе привреде. Свакако је нужно напоменути и то да повећање ефикасности мреже школа треба да се оствари на такав начин да се не наруши доступност и праведност образовања.

Каријерно вођење и саветовање (КВиС) је важан систем који још увек није подједнако доступан за ученике, студенте и за одрасле током целог образовног пута, а не само приликом одлуке о избору образовног профила или обуке, а постојећа системска подршка применом стандарда услуга КВиС-а још увек не подстиче у довољној мери на целоживотно учење.

Високо образовање

Што се тиче циља у вези са учешћем високообразованих у генерацији од 30 до 34 година, он је скоро остварен – од планирања 35%, остварено је 33,5%, што је повећање од преко 8 процентних поена у односу на 2012. годину. Ипак, тај проценат је још увек мањи од просека ЕУ земаља где је број високообразованих у овој старосној групи 40,3% (циљ ЕУ 2020. је био 40%).⁴¹

Циљ да 95% оних који су завршили опште средње образовање и 40% до 50% оних који су завршили четворогодишње средње стручно образовање школовање наставља на високом образовању, делимично је остварен – на основу последњих доступних података РСЗ-а, у 2019. години било је 25,5% генерације (од 19 до 30 година) која је обухваћена високим образовањем, а стопа настављања образовања након завршеног средњег образовања је износила 88,7% (РСЗ). Треба нагласити да званична статистика не омогућава у потпуности адекватну процену квантитативних индикатора, па су коришћени они који су доступни.

Као последица негативних демографских трендова, број студената у Републици Србији је смањен за око 15% у последњих осам година. Ипак, обухват младих који настављају високо образовање и проценат популације са високим образовањем у сталном је порасту – према последњим доступним подацима Републичког завода за статистику обухват високим образовањем се повећао са 48% у 2015, на 54,7% у 2019. години, а континуирано расте и проценат популације са високим образовањем – са 18,7% у 2015. на 20,4% у 2019. години (ЕУРОСТАТ).

У оквиру високог образовања (ВО) начињени су помаци у разним областима, на пример кроз увођење истраживања у струковне студије, реформу организационе структуре установа струковног образовања, унапређивање очекиваних исхода студија, унапређивање компетенција наставног кадра на струковним студијама, јачањем сарадње високог образовања са привредом, повећањем броја доктора наука итд. Спроведен је низ кључних активности за унапређење евалуације квалитета докторских студија (свака докторска дисертација постаје јавно доступна у онлајн репозиторијуму). Врши се осигуравање и јачање доступности на сва три нивоа студија студентима из осетљивих група. Повећан је удео високообразованих који се баве истраживањима и иновацијама у високошколским установама (ВШУ), институтима и предузећима.

Достизање равноправног система високог образовања, са правичним и једнаким приступом за све групе у друштву, један је од приоритета у свим земљама које учествују у Болоњском процесу, у коме сваки грађанин треба да има приступ образовању високог квалитета, без обзира на социјалну или економску позадину, расу, религију или пол. Међутим, у Републици Србији је још увек

40 Дуално образовање није било постављено као један од циљева СРОС 2020, али је у међувремену постало један од приоритета Владе.

41 Education and Training Monitor 2020 – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ffe652f6-249a-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-172905496>

приметно да су одређене социјалне групе у високом образовању недовољно заступљене, а извештаји о социјалној димензији у примени Болоњског процеса у Републици Србији⁴² показују смањено учешће младих људи из најсиромашнијих породица, из породица са најнижим степеном образовања, из породица ромске националности и особа са инвалидитетом. Сегрегација полова је такође присутна. Стога се може закључити да, иако су у високом образовању у Републици Србији створени неопходни услови за остварење принципа „једнак приступ за све”, тај процес није завршен и захтева дефинисање додатне регулативе, дефинисање социјалне димензије проблема и, коначно, дефинисање финансијског оквира.

Изостале су и системске мере које се односе на јаче финансирање високог образовања са циљем повећавања броја места за студенте у високом образовању из средстава буџета Републике Србије.

Једна од мера у СРОС 2020 која је потпуно остварена, односила се на повећање броја доктора наука (годишње најмање 200 докторанада на милион становника заврши студије у предвиђеном року) – у 2016. години је проглашено скоро 10 пута више доктора наука него 2012. године. Међутим, у светлу приоритета МПНТР да искорени корупцију и осигура интегритет образовања на свим нивоима, мере овога типа у СРОВРС 2030 би требало додатно размислити, јер само повећање броја доктора наука не осигурава и квалитет докторских студија.

Званична статистика не омогућава адекватну процену квантитативних индикатора у високом образовању, што указује да је неопходно развити и ојачати системе за праћење и евалуацију високог образовања. Неразвијеност индикатора праћења је у корелацији са одсуством спровођења кључних мера за унапређивање обухвата, квалитета, релевантности и ефикасности у високом образовању, јер спровођење мера и пројеката увек за собом повлачи и праћење резултата. Ова неразвијеност и слабост националне статистике која не покрива нити прати најважније индикаторе квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности високог образовања, забрињавајућа је и указује на низ проблема који постоје у високом образовању и нетранспарентност високог образовања која дуго траје.

Иако су учињени значајни помаци у систему осигурања квалитета високог образовања оснивањем Националног акредитационог тела (НАТ), Европска асоцијација за осигурање квалитета у високом образовању (ENQA) је у фебруару 2018. године донела одлуку да (тадашњи) КАПК губи статус пуноправног члана и постаје „члан у разматрању” у наредном двогодишњем периоду, јер су утврђени недостаци у систему осигурања квалитета и акредитације установа и програма у Републици Србији. Из тог разлога НАТ је управо примену нове методологије процеса акредитације и провере квалитета у Републици Србији поставио као свој приоритет, са главним циљем постизања што потпуније интернационализације, позиционирања у простору високог образовања, добијања пуноправног статуса у Европској асоцијацији за осигурање квалитета у високом образовању (ENQA) и регистрације у одговарајућем регистру. Посета представника ENQA који су имали задатак да прикупе информације о начину на који је НАТ укљонило претходне замерке и саставе извештај према ком би се одлучивало о враћању статуса пуноправног члана НАТ у ENQA, догодила се крајем 2019. године. На основу налаза, одбор ENQA разматрао је у фебруару 2020. године захтев РС и донео одлуку да, и поред очигледног напретка на пољу осигурања квалитета, још увек нису отклоњене неке суштинске замерке, те се НАТ-у није одобрило пуноправно чланство; стога је одлучено да се приступи изменама и допунама Закона о високом образовању који ће, након усвајања, омогућити пуноправно чланство Републике Србије у ENQA.

Такође, уочено је да целокупни систем високог образовања, као и саме ВШУ, још увек не пролазе процес трансформације ка савременом и друштвено одговорном универзитету који је заснован на примени академских принципа и вредности у реализацији њихових основних функција (образовање и истраживање) и нових функција (трансфер технологија и иновација, континуирано учење, ангажовање кроз сарадњу у решавању друштвених изазова локалне и/или шире заједнице). Односно, изостаје Трећа мисија високог образовања, у којој посебно место заузима питање

друштвене одговорности универзитета која обавезује универзитет на активно укључивање у социјални, економски и привредни, политички и културни развој друштва.

Реформе овог нивоа образовања треба посматрати у светлу свеопштих реформи у области високог образовања које се дешавају широм Европе и које се, између осталог, базирају на оснаживању система осигурања квалитета у ВО (Словачка, Холандија, Грчка), увођењу модела финансирања ВО на основу успешности (нпр. Грчка), унапређивању система подршке студентима (нпр. Италија и Мађарска), повећању обухвата студената из осетљивих група (Луксембург), подршци интернационализаци ВО (Грчка, Словачка, Пољска и Француска), повећању релевантности ВО у складу са потребама тржишта рада (Кипар, Чешка) итд.⁴³

Образовање одраслих

Када је у питању образовање одраслих (ОО), иако су одређени помаци у погледу доступности образовања одраслих идентификовани, није у довољној мери унапређен обухват – главни стратешки циљ који се односио на партиципацију одраслих у програмима образовања одраслих (7% према Анкети о радној снази) није испуњен – подаци РЗС-а показују да је стопа учешћа одраслих у образовању и обукама у 2019. години у Републици Србији на националном нивоу износила 4,2% али не постоји податак о томе колико од њих је незапослено.

Подаци РЗС-а показују и то да је стопа оних који нису у процесу образовања или обуке, а који нису запослени (од 15 до 29 година) износила 18,9% у 2019. години. Тај проценат је значајно већи у односу на земље ЕУ где је проценат младих у овој групи у истој години био 10,2% што је веома близу постављеног стратешког циља за 2020. годину – 10% младих између 18 и 24 године који нису у образовању и/или обуци, а који нису запослени.⁴⁴ Ипак, иако нема званичних података, може се очекивати да се број незапослених одраслих који учествују у стручном образовању повећава, јер се повећавају могућности које незапослени одрасли имају за стручно образовање у смислу повећања броја ЈПОА, а НСЗ нуди и могућности да оствари одређене обуке за које постоји потреба на тржишту рада уколико за њих нема програма које нуде ЈПОА. Такође, последњих година, увидом у годишње националне акционе планове за запошљавање, може се закључити да се повећавају издвајања за образовање незапослених у оквиру активних мера за запошљавање и других мера које спроводи НСЗ.

Додатни подаци који се прикуљају Анкетом о образовању одраслих (АОО) показују да је Србија далеко од просека ЕУ – стопа учешћа одраслих у неком облику формалног или неформалног образовања или обука, на националном нивоу износила је 19,8% за 2016. годину (што је нешто више него 2011. када је износила 16,5%), али је и знатно ниже од просека земаља чланица Европске уније који је 2016. године износио 45,2%. Према подацима АОО, образовање одраслих није доступно свим категоријама, односно мрежа установа није функционална и још увек постоје значајне системске баријере за њено ефикасно функционисање. Ако се у обзир узму подаци РЗС-а (Анкета о радној снази), ситуација је још неповољнија – стопа учешћа одраслих у образовању и обукама (25–64 године) 2019. године била је само 4,3% што Србију ставља у групу земаља са стопом учешћа мањом од 5% у коју од ЕУ земаља спадају Хрватска, Бугарска, Румунија и Словачка. Просечна стопа учешћа одраслих у образовању и обукама за земље ЕУ је у 2019. години била 10,8% (ЕУ 2020 циљ је 15%). Ипак, треба нагласити и то да је само седам држава чланица ЕУ успела да оствари циљ наведен у ЕУ 2020.⁴⁵

За стремљење у вези са тим да више од 5% популације одраслих незапослених лица похађа неки од облика ССОВ није могуће проценити оствареност, јер не само што није јасно дефинисан циљ, него је нејасно и да ли је у питању формално или неформално стручно образовање одраслих.

43 Education and Training Monitor 2020 – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ffe652f6-249a-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-172905496>

44 Education and Training Monitor 2020 – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ffe652f6-249a-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-172905496>

45 Ibid.

42 EQUED Tempus Project: Equal access for all: Strengthening the social dimension for a stronger european higher education area, Contract No 517119-TEMPUS-1-2011-RS-TEMPUS-SMGR

Уочени су изазови и у вези са ефикасношћу процеса акредитације, а мере у вези са успостављањем кратких циклуса на ВШУ, учењем на даљину и електронским учењем итд., нису остварени за време трајања СРОС 2020.

Постоје и изазови у погледу организације и квалитета формалног образовања одраслих, с обзиром на велики степен осипања полазника програма функционалног основног образовања одраслих (ФООО), а уочени су и проблеми обезбеђења превоза, одлива и компетенције кадрова, проблем реализације стручних обука у оквиру ФООО, успостављање оквира за праћење и вредновање итд. Уочено је да Република Србија не учествује у Програму међународног оцењивања компетенција одраслих, што је недостатак, с обзиром на то да учешће може да пружи допринос унапређењу политике ОО.

Образовање одраслих кроз ССОВ још увек није релевантно и прилагођено потребама, односно нису препознате све формалне препреке за признавање квалификације, за преквалификацију или доквалификацију, чијим би отклањањем могао да буде повећан број корисника.

У домену ефикасности, нема довољне понуде пружалаца услуга образовања који одговарају на различите потребе одраслих, као ни модела финансирања како би образовање одраслих било доступно свима. Додатно, не постоји јединствена база, односно регистар доступних обука и институција у образовању одраслих. Приметан је помак у понуди програма, које реализују јавно признати организатори активности образовања одраслих (ЈПОА), а који одговарају на потребе тржишта рада, али је према извештајима о спровођењу Годишњих планова образовања одраслих видљиво да програма нема довољно, те да програми не одговарају у потпуности на потребе тржишта рада (нпр. број полазника програма преквалификације, доквалификације и специјализације је низак и постоји огромна диспропорција између броја планираних и уписаних полазника што је, између осталог, резултат планирања које није усклађено са потребама тржишта рада). Такође, нема промоције акредитације ЈПОА и неформалног образовања одраслих, као флексибилног начина прилагођавања образовања брзим технолошким променама и потребама тржишта рада, информисање привредника о условима, предностима и значају стицања статуса ЈПОА, унапређивање стандарда, односно услова за обављање активности образовања одраслих (прилагођавање законске и подзаконске регулативе), пружање подршке ЈПОА у примени и унапређивању система квалитета, оснивање регионалних тренинг центара и понуда обука/тренинга који су у складу са потребама тржишта рада са циљем побољшања квалификационе структуре активног становништва (запослених и незапослених лица). Додатно, не посвећује се довољна пажња компетентности едукатора (предавача и тренера) у смислу осмишљавања механизма провере и унапређења њихових компетенција у циљу обезбеђења сталне усклађености њихових компетенција са потребама тржишта рада.

Усвајање процеса признавања претходног учења (ППУ) изостаје у досадашњем развоју политике целоживотног учења.

3.2. Преглед и анализа постојећег стања – свепрожимајуће теме

Инклузија

Усвајање Закона о основама система образовања и васпитања (ЗОСОВ) још 2009. године означило је прекретницу у увођењу инклузивног образовања и васпитања, са нагласком на једнако право на образовање, без дискриминације и сегрегације, за сву децу, ученике и одрасле. Спроведене су реформске мере усмерене на развој целокупног институционалног и образовно-политичког оквира, механизма и процедура за инклузију на локалном нивоу и нивоу установа, које су обухватале изградњу капацитета наставника и установа, успостављање тимова за инклузивно образовање у установама, промену политике уписа у основне школе, увођење индивидуалних образовних планова (ИОП) и педагошких асистената, обезбеђивање услуге личног пратиоца за децу, односно персоналног асистента за одрасле, успостављање локалних интересорних комисија (ИРК) за додатну образовну, здравствену и социјалну подршку деци, ученицима и одраслима у образовном процесу, мере спречавања осипања из образовања итд. У периоду од 2017. до 2019. године, усвојен је сет нових и/или измењених и допуњених закона и подзаконских аката из области образовања, са

већином одредби посвећених даљем развоју инклузивног образовања и васпитања, укључујући унапређење равноправног приступа ПВО, јаснији мандат интересорних комисија и прикупљање и управљање подацима.⁴⁶

Специфични циљ СРОС 2020 који се односи на успостављање тима у МПНТР за праћење и извештавање о стању у образовању и васпитању на селу и у осетљивим категоријама деце (обухват, осипање, завршавање школе и квалитет школовања), може се сматрати делимично оствареним зато што није формирана, као посебна група, јединица која би пратила и извештавала о образовању деце на селу, јер закон не препознаје као посебну категорију образовање деце на селу. Ипак, како закон препознаје праведно, доступно, релевантно и квалитетно образовање за сву децу и ученике, установљен је Одсек за људска и мањинска права у образовању као посебна унутрашња јединица МПНТР.⁴⁷

Донет је и Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања,⁴⁸ који прописује критеријуме и стандарде за финансирање (цена услуга) установа основног образовања и васпитања, као и величину школе – најмање 16 одељења од првог до осмог разреда. Наведени правилник спецификује изузетке за формирање одељења за школе на приграничном и планинском подручју, кад због малог броја ученика, непостојања путне мреже (којом се могу кретати путничка возила) и велике удаљености између насеља није могуће, на рационалан и економичан начин, организовати одељења на поменути начин. Међутим, Правилник не спецификује посебне мере финансирања за четвороразредне школе како је предвиђено СРОС 2020.

Међутим, након 10 година спровођења инклузивног образовања, капацитети за спровођење још увек нису достигли ниво законских новина и промена. Напредак је остварен на свим нивоима, али капацитет наставника и установа да усвоје и примењују нове праксе и знање значајно варира, што је резултирало недостацима у погледу праведности. Иако је укупна стопа учешћа у образовању у Републици Србији висока, значајан број деце је у ризику да буде искључен, а посебно су у ризику деца са сметњама у развоју и инвалидитетом, деца ромске националности, деца из веома сиромашних домаћинстава и сеоских подручја, а нарочито деца из брдско-планинских и пограничних подручја.

Анализом је уочено да увођење инклузивног образовања захтева промене на националном, локалном и нивоу установа, укључујући и реформу финансирања образовања и управљања образовањем, те да у систему недостају: адекватно финансирање и механизми финансирања инклузивног образовања; обезбеђивање одговарајућег финансирања и модела флексибилног финансирања за циљане мере које се односе на повећање ефикасности, ефективности и праведности у образовању, укључујући и моделе интересорског финансирања интегрисаних додатних услуга подршке за децу.

У последњих десет година развијен је и правни оквир релевантан за приступачност у образовном систему уређивањем приступачности и различитим прилагођавањима у образовању, у складу са чланом 9. Конвенције о правима особа са инвалидитетом и Општим коментаром Комитета број 2. (2014) о приступачности.

Ипак, анализе показују да образовање деце и ученика којима је матерњи језик српски знаковни језик, немају адекватан приступ образовању и васпитању у целини на свом матерњем језику, нити имају адекватну подршку. Такође, иако се законом о високом образовању предвиђа могућност студирања на српском знаковном језику, њиме није дефинисано ко је обавезан да га обезбеди, стога бројне генерације глувих студената и поред настојања да ту

46 Постоји и неколико обука за стручно савршавање наставника које се фокусирају на теме релевантне за инклузивно образовање, са фокусом на борбу против дискриминације, спречавања осипања из образовног система и израду и примену ИОП, док је МПНТР започело дијалог о иницијалном образовању наставника који би требало да доведе до промене универзитетског курикулума и стандарда компетенција наставника, а затим да резултира променама у иницијалном образовању наставника како би се одговорило на потребе ученика и ученица у складу са тренутном реформом курикулума.

47 Током 2015. године је основана Група за социјалну инклузију (касније Група за образовање мањина, социјалну инклузију и заштиту од насиља и дискриминације (ГСИ), чији је задатак био додатни развој и координација спровођења инклузивног образовања).

48 „Службени гласник РС”, бр. 73/16, 45/18 и 106/20.

неопходну подршку добију, не успевају у томе. То узрокује, како слабије резултате глувих студената, који остану у систему образовања, тако и, у највећем броју, њихово одустајање од високог образовања.

Правни оквир релевантан за образовање деце ромске националне припадности у претходном периоду је унапређен тако што су прописане различите мере за упис и подршку образовању и превенцију осипања (као што су кампање за упис, упис без обавезе подношења документације, унапређено коришћење ИОП-а, педагошка асистенција и афирмативне мере за упис у средњу школу). Међутим, укљученост деце ромске националне припадности у основно образовање још увек је нижа од општег просека, а стопа осипања знатно већа у односу на друге ученике. Такође, упркос јасним антидискриминационим одредбама у образовању, и даље има случајева сегрегисаних школа или одељења у којима већину ученика чине ученици ромске националне припадности.

Током претходног периода, значајан напредак је постигнут када је реч о упису и учешћу деце избеглица и миграната у образовању. Подаци Комесаријата за избеглице и миграције и Министарства просвете, науке и технолошког развоја за јануар 2021. године, показују да су деца избеглице и мигранти основношколског узраста укључена у основно образовање скоро у потпуности, али да је само 12% деце средњошколског узраста уписано у средње образовање.

Започете су и активности са циљем успешнијег коришћења постојећих ресурса за развијање партнерског односа између образовних установа и родитеља, развој ресурс центара и успостављање професионалне сарадње између школа за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом и редовних школа.

Образовање наставника

Тренутно стање говори о томе да изостаје спровођење мера које се односе на унапређивање иницијалног образовања наставника, изградњу прилагођеног система професионалног усавршавања и вредновања рада наставника, обезбеђивање услова за запошљавање наставника који су претходно стекли одговарајуће образовање за професију наставник, као и обезбеђивање услова за препознавање значаја и унапређивање положаја професије наставник.

Такође, у претходном периоду је изостао и низ других важних активности и мера: нису предузимане конкретне мере за привлачење најбољих кандидата на студијске програме за образовање наставника, иако се пројекције потреба за запошљавањем наставника објављују на интернет страници МПНТР-а и подразумевају листе слободних радних места, листе запослених са непуним радним временом и листе технолошких вишкова; не постоје гаранције за запошљавање при упису кандидата – упис кандидата и рангирање дефинисано Законом о високом образовању и подзаконским актом који се односи на стандарде и поступке акредитације ВШУ (стандард 8); не постоји систем доделе стипендија студентима који студирају дефицитарне наставничке профиле итд.

Што се тиче унапређивања квалитета, иако је унапређен законодавни оквир, још увек није урађена почетна анализа примене стандарда професионалних компетенција за наставнике у доуниверзитетском образовању, те постојећи стандарди нису унапређени.

Професионални развој наставника и сарадника у току рада остварује се кроз различите програме стручног усавршавања у циљу стицања професионалних компетенција које су потребне за ефикасно обављање наставничке функције у одређеној образовној установи и за професионално напредовање наставника, а унапређен је и законодавни оквир за увођење у посао (концепција приправничког стажа, услови за стицање и одржавање лиценце), што свакако позитивно утиче и на ефикасност. Важно је напоменути да повећању ефикасности, између осталог, доприноси и то што је МПНТР дефинисало четири приоритетне области⁴⁹ стручног усавршавања наставника у доуниверзитетском образовању и васпитању. Када је у питању област професионалног усавршавања наставника, недостаје унапређивање система акредитације програма стручног усавршавања, посебно у делу организатора програма (прецизно дефинисати критеријуме ко може да буде организатор и са којим референцама, што укључује и реализаторе), као и прецизно дефинисање критеријума за избор чланова комисија које

раде на одобравању програма стручног усавршавања, са посебним акцентом на референце сваког појединачног члана, а у циљу обезбеђивања квалитетних програма стручног усавршавања. У светлу стратешког одређења инклузивном образовању, важно је да се истакне значај подршке наставницима и образовним установама у пружању диверсификоване додатне подршке сваком детету којем је подршка потребна – у екстерном вредновању установа утврђено је да готово једна четвртина основних школа и једна трећина средњих школа не испуњавају стандарде квалитета установа који се односе на подршку деци из осетљивих група, што указује на то да би требало проширити већ развијене и доказане механизме подршке установама (нпр. мрежа професионалаца, угледне установе за ИО, хоризонтално учење) и да су потребне додатне мере подршке, попут успостављања и развоја ресурс центара за подршку образовању деце са сметњама у развоју и инвалидитетом. Наставници не разумеју у довољној мери значење, карактеристике и употребу ИОП-а и недостатке у изради ИОП-а, и нису им довољно развијене педагошке вештине, што упућује на потребу јаче директне подршке за развој професионалних компетенција за индивидуализацију и диференцијацију наставе.

Поред тога, није довољно унапређен систем хоризонталног учења (који се у земљама ЕУ показао као ефикасан механизам за професионални развој наставника), а неопходна је и финансијска анализа и пројекција која се односи на напредовање наставника и стицање звања да би се реконцептуализовао и систем напредовања у звањима наставника у доуниверзитетском образовању и васпитању.

Важно је истаћи да нови и унапређени програми наставе и учења захтевају и професионално оснажени наставнике, наставнике који ће процес наставе и учења реализовати применом савремених приступа, метода и техника рада у циљу развијања компетенција и вештина ученика и подизања квалитета, па се обучавање наставника у овој области види као приоритет који још увек није потпуно остварен.

Професионално напредовање наставника у доуниверзитетском образовању остварује се на основу законских одређби по нивоима и врстама напредовања, уз одговарајуће повећање плате.

У образовању и развоју наставника, као посебно евалуираној области дефинисаној у СРОС 2020, поред осталог, уочено је да недостаје развој флексибилних путева за стицање иницијалног образовања наставника, кроз интегрисане интердисциплинарне студије, програме учења током читавог живота/кратке циклусе, мастер студије за образовање наставника; програми за иницијално образовање наставника као одговора на захтеве образовања за 21. век ослоњених на научна сазнања из области психологије, педагогије и методике, савремене тенденције у образовним политикама и педагошкој пракси; програми који се заснивају на принципу интердисциплинарности, а развијају и спровode се кроз међуфакултетску сарадњу, као и сарадња између школа и предшколских установа са високошколским установама. Општи закључак је да није урађено довољно на грађењу професионалног идентитета наставника – рефлексивних практичара, који у сарадњи са осталим актерима школског живота и локалне заједнице преиспитују и истражују своју праксу и развијају је у складу са тим.

Анализирани извештаји указују на следеће недостајуће области развоја у иницијалном образовању:

- 1) Развој стандарда квалификације за професију наставник;
- 2) Унапређивање система акредитације програма иницијалног образовања наставника;
- 3) Подршка ВШУ за развој, праћење и спровођење програма иницијалног образовања наставника;
- 4) Обезбеђивање подршке центрима при универзитетима и/или факултетима матичним за област образовања за развој и реализацију програма образовања за професију наставник на српском и на језицима националних мањина, за оне који су се определили за наставнички позив након завршених основних студија;
- 5) Подршка истраживањима и развоју области методике наставе појединих наставних предмета као интердисциплинарне научне области;
- 6) Преиспитивање и реконцептуализација концепције професионалног развоја и развијање приоритетних области стручног усавршавања у складу са извршеном анализом потреба система, реализацијом акредитованих програма и међународним трендовима у образовању.

⁴⁹ Развијање и јачање компетенција за ИКТ, методе рада са децом којој је потребна посебна подршка, планирање процеса наставе и учења, јачање васпитне улоге школе.

Додатно, изостаје континуирано праћење потреба и дугорочно улагање у развој наставника и институционалне капацитете у високом образовању.

Изостало је дефинисање стандарда професионалних компетенција наставника у ВШУ (компетенције које се односе на наставничку професију и које су један од услова за избор у звање), као и планирани универзитетски центри за развој образовања.

Изостало је и осмишљавање и спровођење мера за унапређивање положаја и препознавање значаја и улоге наставника и мера за информисање и мотивисање кандидата за упис на студијске програме за образовање наставника.

Планирано дефинисање професије наставника за све нивое образовања у НОКС-у је делимично остварено – донет је правни оквир, али и даље није дефинисана професија наставника у националном документу.

Национални оквир квалификација

Што се тиче квалитета образовања, као веома важна новина, донет је Закон о националном оквиру квалификација Републике Србије, 2018. године, којим је национални систем квалификација (НОКС) успостављен, с тим што је важно да се нагласи и да је СРОС 2020 предвидео континуирано ажурирање на основу потреба привреде и друштва у целини, те је део циља који је у вези са успостављањем остварен. Усвојен је и Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација који ће се примењивати од дана приступања Републике Србије Европској унији. Током 2019. године обезбеђени су неопходни услови за неметано функционисање Агенције за квалификације. НОКС је током 2019. године постао званично повезан са Европским оквиром квалификација тј. позитивно је оцењена усаглашеност НОКС са европским оквиром квалификација на основу Извештаја о самопроцени НОКС-а у области високог образовања. У оквиру МПНТР функционише јединствена база квалификација које се могу стећи у Републици Србији, као и интернет сајт посвећен НОКС-у. У бази квалификација која се налази на сајту НОКС евидентирано је 34 квалификација на трећем нивоу НОКС и 61 квалификација на четвртм нивоу НОКС. Све евидентирани квалификације, са ова два нивоа, имају израђен стандард квалификације. Донето је неколико релевантних подзаконских и других аката и покренуте су различите иницијативе у смислу усклађивања образовања и обуке са потребама тржишта рада. Формиран је Савет за НОКС.

Значајно је и да је 12 секторских већа основано крајем 2018. године, што не утиче само на квалитет већ и на релевантност ССОВ. Ово је нарочито важно са аспекта укључивања послодавца у процес развоја и усвајања стандарда квалификација, али нису забележене значајне активности јачања чланова секторских већа за све надлежности којима треба да се баве.

Образовање и васпитање припадника националних мањина

Целокупан образовно-васпитни рад у Републици Србији се остварује на српском и осам језика националних мањина (албански, босански, бугарски, мађарски, румунски, русински, словачки и хрватски језик).

Напредак је уочљив код циља који се тиче додатног финансирања специфичних трошкова образовања националних мањина (уџбеници и други наставни материјали се штампају на језику и писму националне мањине, развој образовања на језицима националних мањина, регулисање правног оквира, основан Центар за нискотиражне уџбенике у оквиру Јавног предузећа „Завода за уџбенике“ итд.), као и код циљева који се тичу одговарајућег представљања у органима управљања и руковођења образовно-васпитним установама и права учешћа у доношењу одлука о мрежи ОБУ када је то важно за права националних мањина на образовање.

Програми за матерњи језик (албански, босански, бугарски, мађарски, румунски, русински, словачки и хрватски језик) и додатни садржаји за обавезне наставне предмете од посебног интереса за националну мањину (Свет око нас, Природа и друштво, Историја, Музичка и ликовна култура) саставни су део објављених програма наставе и учења за основно и средње образовање и доступни су на интернет страници МПНТР. Саставни део објављених програма наставе и учења су и изборни програми за Матерњи језик – говор са елементима националне културе (албански,

босански, бугарски, буњевачки, влашки, мађарски, македонски, немачки, ромски, румунски, русински, словачки, словеначки, украјински, хрватски и чешки) и Верска настава (Православни катихизис, Исламска вјеронаука – илмудин, Католички вјеронаук, Евангеличко-лутерански вјеронаук словачке евангеличке цркве а. в, Верско васпитање Реформатске хришћанске цркве, Веронаука евангеличке хришћанске цркве а. в, Веронаука – јудаизам), а у средњем образовању и васпитању Матерњи језик – говор са елементима националне културе има статус факултативног програма.

Изборни програм Матерњи језик – говор са елементима националне културе реализује се на 16 језика (албански, босански, бугарски, буњевачки, влашки, мађарски, македонски, немачки, ромски, румунски, русински, словачки, словеначки, украјински, хрватски и чешки). Наставници који реализују наставу на језику и писму националне мањине похађају и програме стручног усавршавања на српском језику.

Педагошки завод Војводина реализује стручно усавршавање наставника на матерњем језику, а одобрени су програми за стручно усавршавање на чешком, мађарском, хрватском, македонском, ромском, румунском, русинском и словачком језику, а МПНТР и ПЗВ су креирали обуку за развој језичких компетенција наставника који реализују наставу на језику националне мањине. Уочен је изостанак акредитација програма стручног усавршавања на језицима националних мањина које живе на простору изван Војводине.

МПНТР је успоставило сарадњу са министарствима задуженим за образовање у Бугарској, Албанији, Мађарској и Румунији,⁵⁰ а у процедури усаглашавања је билатерални споразум између Републике Албаније и Републике Србије у области образовања.

Иако су направљени одређени помаци у смислу подржавања образовања наставника у државама матицама (потписани споразуми), примена је доста спора.

Као важан корак у унапређивању образовања и васпитања националних мањина, препознато је и пружање подршке наставницима из редова националних мањинских заједница да пишу уџбенике и приручнике.

Образовање наставника на матерњем језику није у целости покривено мрежом високошколских установа. У најбољем положају су наставници који реализују наставу матерњег језика (Филолошки факултет Универзитета у Београду, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Интернационални универзитет у Новом Пазару – студијска група босански језик и бошњачка књижевност). Наставници који реализују наставу других наставних предмета образовање стичу на српском језику или на универзитетима у државама матицама.

Даље унапређивање иницијалног образовања наставника на матерњем језику путем акредитације студијских програма на ВШУ за образовање наставника на језику националне мањине, а ради обезбеђивања квалификованог наставног кадра, препознато је као један од важних подухвата у наредном периоду, као и развијање студијских програма за Српски као нематерњи језик и Српски као страни језик на универзитетима (нпр. Ниш, Нови Пазар, Суботица), а ради обезбеђивања квалификованог кадра.

Финансирање образовања

Један од најважнијих циљева СРОС 2020 који се односи на повећање јавног финансирања образовања, са текућих 4,5% (подак из 2012. године) на 6% бруто друштвеног производа није остварен. Напротив, према подацима из 2018. године, овај проценат је опао (нпр. на само 3,1% у 2018. години, до 4% у 2019. години).⁵¹ Питање које треба даље размотрити јесте да ли су тренутна финансијска улагања у образовање довољна да се обезбеди жељени и одрживи друштвени и економски развој. Ово је од посебног значаја ако се има у виду да је Република Србија у 2017. години издвајала само 3,7% БДП за образовање, што је испод просека за групу земаља са истим приходима (4,7%), али и у односу на просек улагања у земљама региона (4,6%).⁵² Такође, треба имати у виду и то да су се последњих година у готово свим земљама ЕУ повећала издвајања за предшколско, основно и средње образовање, док су се издвајања

50 Наведени споразуми се, поред осталог, односе и на успостављање континуиране сарадње ради стручног усавршавања запослених у образовно-васпитним установама као и признавање стечених бодова надлежних институција у обе државе.

51 DevInfo база података.

52 Serbia: Human Capital and Jobs, World bank – www.worldbank.org/humancapital

за високо образовање незнатно смањила. Ипак, резултати земаља чланица ЕУ показују то да већа потрошња по ученику није по аутоматизму производила боље исходе образовања, те да су неке земље (нпр. Малта и Луксембург) радије одлучиле да унапређују екстерно вредновање и прикупљају податке о разликама у резултатима међу школама да би установиле изворе повећања квалитета, а неке друге су се посветиле консолидацији мреже школа и постављању услова за минималну величину школе и разреда. Уз рад на оптимизацији мреже школа, Хрватска се определила и за повећање броја наставних сати.⁵³

У будућности је неопходно повећање финансијских средстава намењених образовању, односно смањење улагања буџетских средстава у образовање не би требало да се дешава, јер је образовање од стратешке важности за даљи економски и друштвени развој РС.

Локалним самоуправама недостају ресурси за планирање и финансирање образовне политике (финансијски, људски ресурси); децентрализација и даље поставља изазове. Додатна подршка у образовању деце је у примарној надлежности јединица локалне самоуправе, а ниво економског развоја јединице локалне самоуправе има директан и значајан утицај на то да ли ће и у којој мери бити пружена додатна подршка. С друге стране, међусекторско финансирање није уведено ни на националном, ни на локалном нивоу, што посебно негативно утиче на спровођење инклузивног образовања и васпитања.

Подаци

Оно што је препознато још 2012. године и што заузима важно место у СРОС 2020 јесте одсуство увремењених, објективних и релевантних података о учесницима у систему и ефектима образовних политика, иако јесу коришћени различити аналитички извештаји као основа за развој одређених образовних политика (нпр. ОЕЦД евалуација из 2019. године која је послужила за дефинисање одређених стратешких циљева у области образовања наставника и инклузивног образовања и васпитања, ПИСА резултати који служе као ослонац за ревизију стандарда и међупредметних компетенција, Студија о могућностима рационализације мреже школа која је финансирана из средстава Светске банке итд.). Због тога су последњих година активности у овој области интензивирани – развој Јединственог информационог система просвете значајно напредује и ускоро се очекује његова пуна функционалност. Ипак, у овој области још увек треба спроводити релевантне мере и активности да би се обезбедило праћење и вредновање започетих кључних реформских процеса, боље осмислиле и фокусирали мере подршке у образовном систему, те да би се унапредило доношење образовних политика заснованих на доказима. У том смислу, важна активност у наредном периоду требало би да буде развој методологије за праћење ученика током школовања, како би се испратило колико тачно ученика напусти образовање, а који у току школовања међају одбрани образовни профил, и праћење након школовања, како би се проценили ефекти школовања на запошљивост.

Статистика у образовању и другим системима још увек не даје довољне и упоредиве податке који се односе на образовање ученика из осетљивих група и потребу за пружањем додатне подршке. Подаци се прикупљају у различите сврхе и кроз различите методологије, током различитих временских периода, а то често спречава обједињавање података и стварање свеобухватнијег погледа на квалитет инклузивног образовања и факторе који на њега утичу. Не постоје систематизовани подаци о потребама за додатним мерама и услугама подршке, квалитету постојећих мера и услуга додатне подршке, расположивим људским ресурсима и њиховим компетенцијама за рад у инклузивном окружењу. Поред тога, праћење квалитета инклузивног образовања и васпитања је додатно отежано због немогућности разврставања података према различитим групама ученика. Праћење систематизованих података о стању у области физичке и информатичке доступности кроз развијене индикаторе у оквиру ЈИСП система и њихово унапређење у погледу дигиталне доступности, обезбедиће већу доступност и правичност образовног система за све његове учеснике. Надаље, имајући у виду ново законодавство о заштити података о личности,

постоји потреба за даљим усклађивањем законодавства за прикупљање и размену података између различитих институција и министарстава у циљу бољег планирања и праћења пружања додатне подршке деци.

Јачање васпитне функције установа образовања и васпитања и даље се може сматрати приоритетним правцем развоја. Уочава се потреба за акредитацијом већег броја квалитетних програма обука усмерених на јачање компетенција наставника за оснаживање васпитне функције образовно-васпитних установа као и континуитет приликом прикупљања примера добрих пракси.

Приметна је и потреба за увођењем и применом система у коме би школе унапређивале свој рад у односу на резултате самовредновања, спољашњег вредновања и завршних испита (полазиште је донети Правилник о вредновању квалитета рада установа из 2019). Креирање политика у вези са унапређивањем квалитета образовања и васпитања треба да буде засновано и на резултатима ученичких постигнућа, а извештаји ЗВКОВ-а указују на потребу за кореним реформама, односно да је потребно да се успостави систем где се подаци о постигнућима школа користе као смернице за унапређивање квалитета. Такође, потребно је развити методологију и стандарде спољашњег вредновања и самовредновања рада ЈПОА, у циљу унапређивања квалитета неформалног образовања.

Дигитализација образовања

Иако није посебан део СРОС 2020, важно је нагласити да онлајн учење у систему образовања има функцију додатне вредности или приступа који омогућава: превазилажење одређених баријера, подизање квалитета и организацију услуга на начин који је применен савременим потребама његових корисника. Поред традиционалног начина реализације образовног процеса, у Закону о основама система образовања и васпитања још од 2017. године предвиђена је могућност да се ученици образују на даљину. На основу члана 14. став 4. важећег ЗОСОВ-а, који гласи: „Настава може да се остварује и као настава код куће и настава на даљину у складу са посебним законом.” и члана 89, закључује се да наставу на даљину може да организује свака школа која за такву организацију наставе има услове. С друге стране, хибридна настава јесте интегрални део савременог образовног искуства ученика. То је флексибилан приступ организацији наставе који подразумева комбиновање непосредног рада у школи и онлајн наставе. У нормалним условима рада школа, овај вид наставе и учења омогућава продужени образовни контакт наставника и ученика ван школског времена и представља снажну подршку учењу. Секундарна добробит која произлази из практиковања хибридног модела наставе и учења јесте јачање дигиталних капацитета наставника и ученика, као и давање смисла коришћењу технологије (отклон од забаве и потенцирање учења). Имајући то у виду, стечена искуства за време пандемије указују да је емпиријски утврђен велики значај и улога онлајн наставе коју треба даље развијати и анализирати остварене ефекте.

Треба нагласити и то да је Влада основала Јавну информационо-комуникациону установу „Академска мрежа Републике Србије – АМРЕС” ради израдање, развоја и управљања образовном и научно-истраживачком рачунарском мрежом Републике Србије. Наведена мрежа образовним и научно-истраживачким организацијама и другим корисницима обезбеђује приступ и коришћење интернета и информатичких сервиса у земљи, као и везе са националним и интернационалним мрежама. АМРЕС представља један од најзначајнијих ресурса научно-истраживачког и образовног рада и носилац је развоја информатичког друштва.

4. Визија развоја образовања и васпитања у Републици Србији

Визија развоја образовања и васпитања јесте у томе да обезбеди квалитетно образовање за постизање пуног потенцијала сваког детета, младе и одрасле особе у Републици Србији.

Мисија образовања је да се обезбеди образовање високог квалитета које служи развоју појединца, а тиме и друштва у целини.

Визија и мисија, као и представљена жељена стања, служе доносиоцима одлука, али и свим другим учесницима у процесу образовања и васпитања, као смерница будућег развоја образовног система Републике Србије и као окосница свих циљева, мера и активности који ће бити заступљени у акцијоним плановима у наредној деценији.

53 Education and Training Monitor 2020 – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ffe652f6-249a-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-172905496>

Будућност сваке земље зависи од спремности њених грађана за што успешније савладавање изазова које носе 21. век, убрзани технолошки развој, узнатрпредовала глобализација и поремећаји великих размера (нпр. пандемија и климатске промене), а који се пре свега огледају у неизвесности. С обзиром на то да је једино извесна и предвидива управо непредвидивост промена и напретка у наредној деценији, систем образовања мора успешно да гради капацитете младих људи, тако да по изласку из система образовања буду компетентни за живот и рад у 21. веку.⁵⁴

За остваривање визије неопходно је да се развија култура целоживотног учења, трансформација учења и подучавања у правцу развоја критичког мишљења, медијске и информатичке писмености, образовање усклађено са достигнућима науке, технике и технологије, одрживог развоја и партиципативности на свим нивоима образовног процеса.

Будући развој свакако би требало да подразумева и јачање међусекторског приступа и успостављање механизма на националном и локалном нивоу за координисано спровођење политика и мера које се директно или индиректно тичу образовања и васпитања – успостављање интерсекторског приступа, то јест јачих веза између сектора образовања и других сектора као што су сектори надлежни за социјалну политику и запошљавање, омладину, привреду, културу, финансије итд.

Визија развоја подразумева даљи рад на изградњи друштва заснованог на знању, друштва које негује вредности попут критичког мишљења, креативности, радозналости, солидарности, међусобног поштовања, личног интегритета, одговорности, уважавања и јачања инклузивног приступа у образовању који омогућава квалитетно образовање за све и економије која ће бити конкурентна на европском, али и на светском економском тржишту. Односно, тежиће се изградњи модерног и препознатљивог образовног система који ће бити међу системима највишег ранга у погледу квалитета образовних програма, наставних активности, истраживања и стручног рада, повећању удела образовања у друштву и држави и усклађивању система образовања са непосредним развојним потребама појединаца, али и економског, социјалног, културног контекста кроз повећање квалитета процеса и достизање исхода образовања.

Визија развоја образовања и васпитања и целокупне СРОВРС 2030 заснована је на жељеним променама у различитим областима и аспектима образовања, као и на различитим нивоима, а најважније од њих су наведене у наредним редовима. Република Србија је потписник и УН Агенде Циљеви одрживог развоја до 2030. године, у оквиру које су дефинисани и циљеви у области образовања, а који између осталог подразумевају да свако дете или млада особа треба да овлада барем основним нивоима читалачке, математичке и научно-технолошке писмености, што значи посвећеност остваривању ових циљева.

Негативни демографски тренд и дугорочне пројекције говоре о смањењу броја ученика и студената, а док се то не промени, систем образовања и васпитања требало би балансирано да алоцира ресурсе радије у повећање квалитета образовања и васпитања, уместо само у рационализацију.

Једна од важних новина коју доноси СРОВРС 2030 јесте целовита програмска перспектива која уважава континуитет образовања кроз све нивое образовања и све области, од предшколског васпитања и образовања до високог образовања и целоживотног учења – нефрагментисан приступ развоју образовања неопходан је за повећање успешности и квалитета образовања и развијање кључних компетенција у 21. веку и у том смислу нарочито је важно ускладити системе праћења и процену показатеља, уважавајући специфичности сваког нивоа образовања. Из тог разлога, жељено стање неће бити представљено само кроз нивое образовања већ и кроз програмске области које су заједничке за све, или за већину нивоа образовања.

СРОВРС 2030 остаје привржен повећању обухвата, квалитета, ефикасности и релевантности образовања (који су у СРОС 2020 препознати као „стубови” образовања) и сматра их стратешким правцима којима модерно образовање мора да тежи у 21. веку, али додаје програмску перспективу ради ефективније и ефикасније

операционализације циљева, што подразумева и да институције система пружају квалитетне услуге образовања свим грађанима Републике Србије, примењују у свом раду принципе доброг управљања (нпр. одговорност, транспарентност, ефикасност итд.) и постижу висок ниво координације и сарадње, како са актерима који делују у области образовања, тако и са актерима из других сектора када је то потребно.

СРОВРС 2030 препознаје осетљиве друштвене групе⁵⁵ у образовању и у оквиру њих подразумева следеће групе: деца, ученици и студенти чије породице имају низак социо-економски статус;⁵⁶ припадници ромске националности, а нарочито они који живе у ромским насељима; особе са сметњама у развоју и инвалидитетом; становници руралних подручја, а нарочито становници брдско-планинских и пограничних подручја итд.

Једна од одлика СРОВРС 2030 јесте у томе што не издваја образовање националних мањина, јер је образовање националних мањина интегрални део образовања Републике Србије, и у том смислу сва унапређивања која су предвиђена за образовање на српском језику важе и за образовање на језицима националних мањина (унапређивање иницијалног образовања наставника на матерњем језику, развијање студијских програма Српски као нематерњи језик и Српски као страни језик, стално стручно усавршавање наставника итд.). образовање Рома, с обзиром на то да се не остварује настава на ромском језику, третира се посебно, у смислу да се прате различити показатељи тамо где је примећено да постоје велике разлике у односу на већинско становништво (обухват, стопе завршавања итд.). Потребно је да се развијају модели наставе у основном и средњем образовању и васпитању предвиђени Европском повељом о регионалним или мањинским језицима (образовање на мањинском језику, значајан део образовања на мањинском језику, учење мањинског језика као наставног предмета), који се остварују уз сагласност националних савета, да се обезбеди да кроз програме наставе и учења ученици већинског народа упознају културу националних мањина које живе на простору Републике Србије, као и да се омогуће услови за развој интеркултуралног образовања путем примене међупредметног приступа у редовној настави и у ваннаставним активностима.

Жељено стање 2030. године подразумева да су унапређени настава и учење, на свим нивоима образовања. То значи да су ученици и студенти у центру образовног процеса и да завршавају одређени ниво образовања опремљени знањима, вештинама и ставовима, односно компетенцијама које су релевантне за различите реалне контексте и ситуације у којима ће се наћи и у којима ће моћи да функционално примењују оно што су усвојили током свог образовања. Промена парадигме наставе и учења наставља се и у периоду СРОВРС 2030, јер подразумева образовање које је засновано на исходима и компетенцијама ученика уместо на пукој репродукцији знања. Желимо да бар три четвртине свих школа остварује високе оцене на спољашњем вредновању у области Настава и учење, а то значи, између осталог, да наставник ефикасно управља процесом учења на часу, усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења, да прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама сваког ученика, да даје повратну информацију ученицима и јасне препоруке о даљим корацима, да подстиче интелектуалну радозналост и слободно изношење мишљења, да показује поверење у могућности ученика и да има позитивна очекивања у погледу успеха и друго, а да ученици стичу знања, усвајају вредности, развијају вештине и компетенције на часу, да критички процењују и анализирају идеје, да износе оригинална и креативна решења, да сваки ученик има прилику да буде успешан.

Родитеље сматрамо значајним партнерима у образовно-васпитном процесу, без чије подршке тешко да можемо замислити остваривање постављених циљева, нарочито оних који се односе на васпитну функцију установа.

55 Осетљиве друштвене групе се налазе под већим ризиком од друштвене искључености и сиромаштва и под осетљивим друштвеним групама се углавном сматрају: особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старије особе, Роми и Ромкиње, ЛГБТИ заједница, необразована лица, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво које живи у руралним срединама.

56 Социо-економски статус је комбинација фактора – прихода, стеченог нивоа образовања и занимања – и умногоме утиче на друштвену не/укљученост, односно на степен у ком ће појединац/породица равноправно учествовати у свим активностима друштва за које су заинтересовани. Социо-економски статус утиче и на здравље и добробит појединца.

54 Главни фокус визије развоја образовања и васпитања је на деци и младима, али треба имати у виду да СРОВРС 2030 и пратећи АП обухватају и активности које доприносе развоју потенцијала одраслих особа.

Жељено стање 2030. године подразумева да су развијени нови и унапређени постојећи стандарди квалификација и стандарди постигнућа, као и програми наставе и учења на свим нивоима образовања. То значи да је садржај који се усваја у свим установама образовања и васпитања, на свим нивоима, усклађен са потребама појединца, тржишта рада и развоја друштва у целини. Такође, развој програма подразумева да су програми осетљиви на родну перспективу и да доприносе родној равноправности а не дискриминацији и стереотипизацији било које врсте. СРОВРС 2030 не даје примат „економизацији” знања у смислу прилагођавања тренутним потребама тржишта рада, већ се ослања на образовање које развија људски капитал који промишља и креира друштво будућности. У том смислу јасно је препознато да је, осим техничких, и развој друштвено-хуманистичких наука од непроцењивог значаја, како за неговање националног и културног идентитета, проевропских вредности и интеркултуралности, тако и за образовање грађанина са високоразвијеним критичким мишљењем и развијање модерног друштва. Запослени у образовању треба да остварују и васпитну функцију, укључујући и садржаје о одрживом развоју и колективној добробити, која подразумева и филантропију.

Жељено стање 2030. године подразумева унапређен систем за осигурање квалитета, што у најкраћем значи да се сви важни аспекти образовања и васпитања прате и вреднују и да се на основу резултата спроводе корекције. Предвиђене мере осигурања квалитета не односе се само на формално образовање, већ и на неформално образовање које је јако важно за целоживотно учење. На основу уједначеног поступања и обрасца за брзу проверу усклађености рада установа са важећим прописима, очекује се смањење броја незаконитих поступања, односно делатност образовања и васпитања добиће виши квалитет. Република Србија ће наставити да учествује у међународним истраживањима (ПИСА, ТИМСС итд.), прикључиће се и новим истраживањима (нпр. ПИРЛС, ИЦЦС, ИЦИЛС), а добијене резултате ће користити за континуирано унапређивање образовања и васпитања и доношење одлука засновано на подацима.

Увођењем опште, стручне и уметничке матуре, обезбедиће се континуирано праћење квалитета средњошколског образовања, али и већа проходност ученика на високо образовање кроз вредновање резултата државне матуре приликом уписа на високошколске установе.

Жељено стање 2030. подразумева и развијено дигитално образовање, што значи да су наставници дигитално компетентни и да примењују иновативне педагошке приступе којим интегришу ИКТ у образовни процес – један од основних трендова у наредним годинама требало би да буде интензивна дигитализација процеса образовања која се огледа кроз педагошку примену информационо-комуникационих технологија. Додатно, образовни систем мора да буде спреман за организовање образовања на даљину, у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима, требало би да постоји дефинисан сет показатеља за дугорочно праћење развоја дигиталног образовања итд. Оно што је образовни систем дуго чекао, а што ће бити у функцији током 2021. године, јесте Јединствени информациони систем у просвети који ће, између осталог, омогућити коришћење низа података за доношење одлука о образовању.

Жељено стање је и унапређена доступност, праведност и отвореност образовања. Визија даљег унапређења инклузије и праведности је да до 2030. године сва деца уче и развијају своје компетенције кроз квалитетно инклузивно образовање које доприноси њиховом благостању и подстиче њихово активно учешће у заједници. Образовање у Републици Србији мора бити обезбеђено за сву децу, ученике и одрасле подједнако, на принципу социјалне правде и принципу једнаких шанси без дискриминације. Образовни систем мора пружити једнака права и приступ образовању свој деци, ученицима и одраслима, без дискриминације и раздвајања било које врсте. За остваривање ове визије, пажња ће бити посвећена даљем развоју и пуном спровођењу правног и стратешког оквира и његовог усклађивања са потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним стандардима у области инклузивног образовања, даљем развоју управљања и финансирања инклузивног образовања и васпитања; одржавању и унапређењу система додатне подршке за дечаке и девојчице ромске националне припадности, децу са сметњама у развоју и инвалидитетом, децу са тешкоћама у учењу, децу у неповољном положају, децу која живе

у ромским насељима, децу из породица ниског социо-економског статуса, децу из руралних подручја, децу у покрету, са фокусом на кључне транзиционе процесе из једног образовног нивоа у следећи; јачању људских капацитета за спровођење и праћење инклузивног образовања; даљем одрживом улагању у побољшање компетенција наставника; побољшању физичке, комуникационе и информатичке доступности образовног система; промовисању дугорочног утицаја инклузивног образовања и васпитања; промовисање родне равноправности и даљу промоцију и подршку активної улози родитеља у образовању.

Образовно-васпитне установе у Републици Србији у наредном периоду имају задатак да надграђују културу у којој је свако уважен и поштован, као и културу солидарности. Овај приступ подразумева и укључивање деце са инвалидитетом и сметњама у развоју на начин који одговара њиховим могућностима и који им омогућава квалитетно образовање као припрему за будући рад, наставак школовања и целоживотно учење. Стратешко одређење Владе и МПНТР, као дела Владе, јесте да обезбеди квалитетно образовање за све грађане кроз отвореност, праведност, доступност и демократичност образовања, уважавајући и паневропску иницијативу Савета Европе – Референтни оквир компетенција за демократску културу.

Нарочита пажња ће бити посвећена обезбеђивању једнаких шанси за сву децу. Пружање системске подршке ученицима током њихове образовне путање је приоритет МПНТР, са акцентом на оне који долазе из нестимулативних средина и осетљивих друштвених група. То ће бити једино могуће ако се ојача међусекторска сарадња, унапреде успостављени механизми за пружање подршке ученицима и ојачају људски капацитети у образовно-васпитним установама и другим релевантним институцијама.

Иако је започет процес трансформације улога школа за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, у наредном периоду је неопходно дефинисати дугорочну визију и смернице на националном нивоу за развој овог дела образовног система, тако да се осигура прогресивно спровођење инклузивног образовања и васпитања. То не значи да ће школе за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом нестати из система образовања Републике Србије, већ да ће се радити на успостављању јаке везе између типичних и школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, што подразумева флексибилно хоризонтално кретање ученика у складу са потребама и најбољим интересом ученика. Односно, даље унапређење инклузивности система ће се спроводити кроз „изградњу мостова” између редовног и специјалног система и припрему деце за инклузију у редовне школе, и кроз трансформацију неких школа ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом у ресурс центре који пружају подршку инклузивном образовању уз улагање ресурса у изградњу људских и материјалних капацитета школа за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом који су неопходни за остваривање њихове нове улоге. Посебно је потребно решити место и улогу дефектолога у образовању и унапредити ефикасност стручне подршке у редовним школама. Поред тога, потребно је усклађивање са политикама из области социјалне и здравствене заштите. Треба нагласити и то да све мере које се тичу рада типичних школа, важе и за школе за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, и у том смислу се школе за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетомне третирају засебно.

Иницијално образовање наставника и васпитача требало би да буде унапређено, укључујући квалитет студијских програма, концепције приправништва и увођења у посао наставника и васпитача. Циљ програма иницијалног образовања наставника јесте постављање основе за континуирано обликовање професионалног идентитета наставника – рефлексивних практичара, који у сарадњи са осталим актерима школског живота и локалне заједнице осмишљавају, истражују и преиспитују своју праксу и своју друштвену улогу, одговорност и лидерство у образовно-васпитном процесу и развијају их у складу са тим. Систем сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника, укључујући и управљачке структуре (нпр. директоре) требало би да буде реконцептуализован и континуирано оствариван.

Требало би да су однос према српском језику и статус српског језика значајно бољи – сектор образовања, у сарадњи са другим секторима, има јако важну улогу у неговању српског језика и развоју језичких компетенција, како ученика и студената, тако

и свих осталих грађана. Унапређен однос према српском језику и развој језичких компетенција ће допринети и развоју вишејезичности, као једној од кључних компетенција за целоживотно учење.

Целоживотно учење 2030. године требало би да буде редовност, а не ретки изузетак. Иако је систем значајно унапређен доношењем Националног оквира квалификација (2018), неопходно је и усавршити систем у смислу јасних процедура у признавању претходног учења, транспарентности и упоредивости система квалификација, као и остварити дијалог и развој социјалног партнерства итд.

Жељено стање 2030. године је успостављање мрежа установа образовања и васпитања, као и установа ученичког и студентског стандарда (нпр. смештајни капацитети) која је усклађена са потребама, модерна и технички опремљена. То исто важи и за мрежу пружалаца услуга у неформалном образовању.

Жељено стање у области предшколског васпитања и образовања подразумева даљи развој система ПВО у сусрет потребама деце и породице као подршке добробити и целовитом развоју деце предшколског узраста, а у складу са принципима ПВО (доступност, демократичност, отвореност, аутентичност, развојност) кроз:

1) обезбеђивање шире доступности различитих програма и облика васпитно-образовног рада са децом раног узраста, а према утврђеним потребама деце и породица и могућностима локалне заједнице;

2) пружање подршке свим породицама у остваривању васпитне функције и даље развијање система додатне подршке деци и породицама којима је она потребна;

3) подршку јачању професионалних компетенција стручног кадра за рефлексивну праксу и педагошке иновације, у складу са полазиштима и вредностима концепције ПВО (у оквиру система иницијалног образовања као и система стручног усавршавања и професионалног развоја запослених);

4) остваривање благих прелаза, односно обезбеђивање континуитета искустава деце и породице у образовном контексту и развијање односа са другим деловима у систему образовања (школа), заједницом (институцијама културе, здравства, социјалне заштите), локалном самоуправом и широм друштвеном заједницом;

5) стварање недискриминаторног, подстицајног окружења у коме се развија демократска култура;

6) континуирано унапређивање система праћења, вредновања, подршке и извештавања на нивоу предшколске установе и система у целини.

Основно образовање и васпитање има функцију да обезбеди базично/основно квалитетно образовање за све, остваривањем општих принципа, циљева и исхода образовања и васпитања и да омогући развијање кључних компетенција за целоживотно учење – функционална знања и вештине, мотивација за учење, ставови и вредности неопходни за формирање националног и културног идентитета, уз уважавање специфичности мултикултуралне средине, неопходни су за активан и конструктиван живот у савременом друштву. Свеобухватне и интензивне реформске мере и активности, ослањајући се на резултате мера и активности претходног

стратешког циклуса, уз пуно уважавање реалног стања у образовно-васпитном систему и добре постојеће образовно-васпитне праксе, оствариваће се у правцу развоја, спровођења и праћења примене програма наставе и учења заснованих на савременим педагошким концептима са доказаним позитивним ефектима и у правцу даљег развоја система за осигурање и вредновање квалитета процеса и резултата образовно-васпитног рада, при чему ће посебна пажња бити посвећена развоју и напредовању сваког појединца, пружањем оптималне подршке засноване на уважавању различитости, у безбедном и подстицајном окружењу, уз употребу савремених облика и метода наставе и учења и савремених образовних технологија.

Жељено стање у средњем образовању и васпитању се огледа у неопходности да оно, поред развоја компетенција ученика које су им потребне за запошљавање, изграђује кључне компетенције младих људи које су важне и за наставак образовања на терцијарном нивоу што се, између осталог, постиже утврђивањем стандарда квалификација, за опште и стручне квалификације, на националном нивоу. Компетенције потребне за запошљавање свакако би требало да буду у складу са технолошким развојем и потребама привреде, али је неопходно да млади људи изађу из система ССОВ и са компетенцијама које захтева активно грађанство у 21. веку. Средње образовање и васпитање мора да буде обавезно за младе одговарајућег узраста, односно до нивоа стицања стручне квалификације која се стиче по завршетку трогодишњег стручног образовања и васпитања. Додатно, активности спречавања осипања треба спроводити на нивоу средњошколског образовања и васпитања и то најинтензивније управо за ученике који су у трогодишњим образовним профилима из разлога највеће присутности осипања.

Високо образовање би требало да директно допринеси одрживом развоју критичког мишљења, праведног друштва, заснованог на знању и иновацијама, развоју културе, технологије, као и неговању културне разноликости. С обзиром на значај образовања за целокупни привредни и друштвени развој и на релативно неповољну образовну структуру становништва, и даље је потребно спроводити активности којима се допринеси повећању броја високообразованих грађана. Нарочита новина СРОВРС 2030 је систем праћења и вредновања високог образовања, које би између осталог требало да допринесе процени квалитета, релевантности и праведности високог образовања.

Пажња ће бити посвећена и унапређивању, како школског, тако и универзитетског спорта у циљу развоја здравих животних стилова грађана.

И на крају, како на вредносне судове младих на свим нивоима значајно утичу опште околности, па тако и модели понашања и комуникације у јавном животу, образовање и васпитање мора да допринесе неговању друштвено прихватљивог јавног дискурса у медијима и институцијама.

У наредној табели су дате пројекције жељеног стања за 2030. годину, по најважнијим показатељима.

Показатељи остварености Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године
Табела 2: Показатељи ефеката за опште циљеве 1 и 2

Показатељи на нивоу општег циља (показатељ ефекта):	Почетна вредност и базна година	Циљана вредност 2030. године	Извори провере
Број поена просечног постигнућа на ПИСА тестовима (све области)	442,3 (2018)	471,6 (2028)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Број поена просечног постигнућа на ПИСА тестовима у области читалачке писмености	439 (2018)	471 (2028)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Број поена просечног постигнућа на ПИСА тестовима у области математичке писмености	448 (2018)	474 (2028)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Број поена просечног постигнућа на ПИСА тестовима у области научне писмености	440 (2018)	470 (2028)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Процент функционално неписмених (ПИСА, све области)	38,6% (2018)	18,6% (2028)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Процент функционално неписмених у области читалачке писмености	38% (2018)	18% (2028)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Процент функционално неписмених у области математичке писмености	40% (2018)	18% (2028)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Процент функционално неписмених у области научне писмености	38% (2018)	20% (2028)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Просечно постигнуће на ТИМСС тестовима из математике	508 (2019) ⁵⁷	Изнад ОЕЦД просека	Извештаји ИЕА по циклусима
Просечно постигнуће на ТИМСС тестовима из природних наука	517 (2019)	Изнад ОЕЦД просека	Извештаји ИЕА по циклусима
Просечно постигнуће на ПИРЛС тестовима из језичке писмености	Приближно ОЕЦД просеку (2021–2022) ⁵⁸	Ниво ОЕЦД просека (2026–2027)	Извештаји ИЕА по циклусима
Постигнуће на тестовима завршног испита из математике	10,71 (2014)	11,50 (2027)	Извештаји ЗВКОВ-а
Постигнуће на тестовима завршног испита из српског, односно матерњег језика	11,51 (2014)	13,50 (2027)	Извештаји ЗВКОВ-а
Постигнуће на тестовима завршног испита на комбинованом тесту	12,21 (2014)	13,50 (2027)	Извештаји ЗВКОВ-а
Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем (ПВО) од 6 месеци до треће године	33,51% (2020)	38%	Годишњи извештаји РЗС-а
Обухват деце ПВО узраста од 3 до 5,5 година	65,96% (2020)	75%	Годишњи извештаји РЗС-а
Обухват деце у години пред полазак у школу (ППП)	97,36% (2020)	98%	Годишњи извештаји РЗС-а
Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем (ПВО)	57,38% (2020)	67%	Годишњи извештаји РЗС-а
Обухват основним образовањем и васпитањем	98,1% (2019)	98,7%	Годишњи извештаји РЗС-а
Обухват средњим образовањем и васпитањем	87,4% (2019)	93% (2030)	Годишњи извештаји РЗС-а
Стопа осипања из основног образовања и васпитања	0,6% (2019)	0,3%	РЗС база података
Стопа осипања из средњег образовања и васпитања	1,1% (2019)	0,7%	РЗС база података
Стопа завршавања основне школе	97,1% (2019)	99%	Годишњи извештаји РЗС-а
Стопа настављања образовања након основног образовања и васпитања	98,2% (2019)	99,5%	Годишњи извештаји РЗС-а
Стопа завршавања средњег образовања и васпитања	87% (2019)	92%	Годишњи извештаји РЗС-а
Стопа завршавања основне школе ученика из ромских насеља	64% (2019)	78%	МИКС
Ефективна стопа преласка у средњу школу ученика из ромских насеља	55% (2019)	60%	МИКС
Стопа завршавања средње школе ученика из ромских насеља	61% (2019)	65%	МИКС
Стопа завршавања основне школе ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом	Подаци се прикупљају кроз ЈИСП. Базна вредност ће бити позната 2022.	Базна вредност повећана за 1%	ЈИСП
Стопа преласка у средњу школу ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом	Подаци се прикупљају кроз ЈИСП. Базна вредност ће бити позната 2022.	Базна вредност повећана за 1%	ЈИСП
Стопа завршавања средње школе ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом	Подаци се прикупљају кроз ЈИСП. Базна вредност ће бити позната 2022.	Базна вредност повећана за 1%	ЈИСП
Стопа учешћа ученика избеглица и миграната у образовању	80% (2019)	85%	Звештаји МПНТР
Стопа учешћа одраслих у образовању и обукама (25–64 године)	4,3% (2019)	7%	Годишњи извештаји РЗС-а
Стопа оних који нису у процесу образовања или обуке, а који нису запослени (15–24 године)	15,3% (2019)	10%	Годишњи извештаји РЗС-а
Процент функционално неписмених на ИЦИЛС тестовима	40% (2023)	Највише 35% ⁵⁹	Извештаји ИЕА по циклусима
Процент младих узраста 18–24 година који су рано напустили образовање и обуку	6,6% (2019)	4%	Еуростат база података
Наставници који су задовољни статусом професије у друштву – ТАЛИС	20% (2013)	25% (2026)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Наставници који учествују у стручном усавршавању – ТАЛИС	70% (2013)	75% (2026)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Наставници који добијају повратне информације о свом раду од других наставника – ТАЛИС	38% (2013)	50% (2026)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Наставници који имају потребу за стручним усавршавањем у области инклузије – ТАЛИС	35% (2013)	20% (2026)	Извештаји ОЕЦД-а по циклусима истраживања
Обухват деце и ученика којима је пружена додатна подршка (од укупног броја деце и ученика којима је предложена мера додатне подршке)	Подаци се прикупљају кроз ЈИСП. Базна вредност ће бити позната 2022.	Базна вредност повећана за 5%	ЈИСП
Процент високообразованих у популацији 25–34 година	33,5% ⁶⁰ (2020)	40%	Годишњи извештаји РЗС-а
Процент генерације од 19 до 30 година обухваћене високим образовањем	25,5% (2019)	50%	Годишњи извештаји РЗС-а
Процент студената који завршавају студије за највише годину дана дуже него што је предвиђено студијским програмом	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	70%	Извештаји ВШУ/ЈИСП
Процент студената који напушта студије	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	10%	Извештаји ВШУ/ЈИСП
Процент студената који по завршетку основних студија настављају школовање на мастер студијама	27,3% (2017)	30%	Годишњи извештаји РЗС-а
Процент студената који уписују струковне студије	21% (2020)	25%	Годишњи извештаји РЗС-а
Процент студената који су се запослили у струци (највише три године) након завршетка студија	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	70%	ЈИСП
Процент студената из осетљивих друштвених група који завршавају основне студије	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	Повећање од 5% у односу на базну вредност	Извештаји ВШУ/ЈИСП
Процент студената из осетљивих друштвених група који завршавају мастер студије	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	Повећање од 5% у односу на базну вредност	Извештаји ВШУ/ЈИСП
Процент студената из осетљивих друштвених група који завршавају докторске студије	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	Повећање од 5% у односу на базну вредност	Извештаји ВШУ/ЈИСП
Број долазних мобилности наставника, гостујућих професора, студената и истраживача	800 (година)	8.000	Извештаји ВШУ
Број одлазних мобилности наставника, гостујућих професора, студената и истраживача	500 (година)	10.000	Извештаји ВШУ

57 ОЕЦД просек је 500, и за тестове из математике и за тестове из природних наука.

58 Где год још увек не постоје подаци, дата је апроксимација. Апроксимација за ПИРЛС је дата према резултатима ТИМСС-а, с обзиром на то да Република Србија први пут учествује у ПИРЛС.

59 Апроксимација дата у односу на ЕУ таргет који је највише 15% 2025.

60 Показатељ је усклађен са најновијим показатељем ЕУ, али се базна вредност односи на популацију старости 30–34 године јер национална статистика још увек не прати овај показатељ на популацији 25–34 година.

5. Циљеви Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године

СРОВРС 2030 има два општа циља – први циљ се односи на доуниверзитетско, а други циљ на високо образовање, као и неколико посебних циљева⁶¹ у оквиру сваког општег циља.

Општи циљ 1: *Повећани квалитет наставе и учења, праведност и доступност доуниверзитетског образовања и васпитања и ојачана васпитна функција образовно-васпитних установа.*

Општи циљ 2: *Унапређени доступност, квалитет, релевантност и праведност високог образовања.*

Оствареност општих циљева прати се на основу показатеља ефеката који у СРОВРС 2030 и пратећем Акционом плану представљају комбинацију података који се прикупљају у националном систему, али и показатеља који се односе на међународна истраживања, који пружају драгоцене податке за утврђивање ефикасности система образовања и праћења његовог развоја. Такав приступ и методологију препознаје и прихвата велики број земаља. Сви ови показатељи омогућавају креаторима образовних политика да уоче последице спровођења одређених пракси и политика, преиспитају постојећа веровања и претпоставке уграђене у њихове образовне системе и размотре образовне концепте који нису коришћени у њиховим земљама, чиме се доприноси и остварењу циља везаног за доношење политика заснованих на доказима.

Оствареност посебних циљева прати се на основу показатеља исхода који су, такође, наведени у овом документу.

Оствареност мера прати се на основу показатеља резултата и они су саставни део акционог плана.

5.1. Општи циљ 1

Општи циљ 1 произлази из визије СРОС 2020 да обезбеди квалитетно образовање за постизање пуног потенцијала сваког детета, младе и одрасле особе у Републици Србији.

Показатељи ефеката на нивоу Општег циља 1 СРОВРС 2030 су:

- 1) Повећање просечног постигнућа на ПИСА тестовима за све области;
- 2) Повећање просечног постигнућа на ПИСА тестовима на математичкој писмености, читалачкој писмености и научној писмености, односно смањење процената функционално неписмених ученика у областима читалачке, математичке и научне писмености;
- 3) Повећање просечног постигнућа на ТИМСС тестовима на постигнућу из математике и из природних наука;
- 4) Просечно постигнуће на ПИРЛС тестовима из језичке писмености које је на нивоу просека ОЕЦД земаља;
- 5) Повећање постигнућа на завршном испиту из математике, српског језика, односно матерњег језика и на комбинованом тесту;
- 6) Повећање обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем (ПВО) од 6 месеци до треће године;
- 7) Повећање обухвата деце ПВО узраста од 3 до 5,5 година;
- 8) Повећање обухвата деце у години пред ползак у школу (ППП);
- 9) Повећање обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем (ПВО);
- 10) Повећање обухвата основним и средњим образовањем и васпитањем;
- 11) Смањење стопе одустајања из основног и средњег образовања и васпитања;
- 12) Повећање стопе завршавања основне школе;
- 13) Повећање стопе настављања образовања након основног образовања;
- 14) Повећање стопе завршавања средњег образовања;
- 15) Повећање стопе завршавања основне школе ученика из ромских насеља;
- 16) Повећање ефективне стопе преласка у средњу школу ученика из ромских насеља;
- 17) Повећање стопе завршавања средње школе ученика из ромских насеља;
- 18) Повећање стопе завршавања основне школе ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом;

19) Повећање стопе преласка у средњу школу ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом;

20) Повећање стопе завршавања средње школе ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом;

21) Повећање стопе учешћа ученика избеглица и миграната у образовању;

22) Повећање стопе учешћа одраслих у образовању и обукама (25–64 године);

23) Смањење стопе оних који нису у процесу образовања или обуке, а који нису запослени (15–24 године);

24) Смањење процента функционално неписмених на ИЦИЛС тестовима;

25) Смањење процента младих узраста 18–24 година који су рано напустили образовање и обуку;

26) Повећање процента наставника који су задовољни статусом професије у друштву и наставника који учествују у стручном усавршавању (ТАЛИС);

27) Повећање процента наставника који добијају повратне информације о свом раду од других наставника и наставника који имају потребу за стручним усавршавањем у области инклузије (ТАЛИС);

28) Повећање обухвата деце и ученика којима је пружена додатна подршка (од укупног броја деце и ученика којима је предложена мера додатне подршке).

Резултати међународних истраживања постигнућа ученика користе се ради праћења напретка остваривања циљева који су постављени на светском или европском нивоу. Република Србија је потписник УН Агенде Циљеви одрживог развоја до 2030. године. У оквиру ове агенде дефинисани су циљеви који се односе и на образовање, а који између осталог подразумевају да свако дете или млада особа треба да овлада барем основним нивоима читалачке и математичке писмености. Евалуационе студије ПИРЛС и ТИМСС пружају ове драгоцене податке за праћење напретка ка остваривању УН циљева развоја одрживог развоја. Такође, резултати о писмености ученика (математичка, читалачка и научна) којим се бави ПИСА студија коју реализује ОЕЦД представљају неке од индикатора праћења квалитета образовања у земљама Европске Уније.

Тестови који се користе у овим истраживањима проверавају ниво развијености одређених компетенција. Компетенција се може одредити као капацитет особе да у различитим ситуацијама интегрише и упосли своја знања, вештине и ставове да би одговорила на изазове садашњег и будућег образовања, професије и одраслог доба. У том смислу, може се говорити о универзалној потреби друштва да обезбеди услове да ученици добијају образовање које их чини пре свега функционално писменим, односно да их поред усвајања предметних садржаја оспособљава да они та усвојена знања примене у свакодневном животу и раду. Систем који је заснован на развоју и континуираној провери оствареног нивоа развијених компетенција код ученика јесте систем који улаже у њихову будућност, а тиме и у будућност економије наше земље.

Подаци који ће се прикупити кроз ТАЛИС истраживање пружаће доносиоцима одлука увид у услове за учење и подучавање с обзиром на то да су учесници овог међународног истраживања наставници и директори школа.

Процена ефикасности образовног система ће се, такође, заснивати на националним стандардима постигнућа ученика. То је до сада остваривано спорадично, али је Стратегијом 2030, планирано успостављање основе за национални систем националних тестирања чиме ће се обезбедити континуитет ове врсте провере ефикасности.

Сви показатељи који се односе на повећање обухвата на свим нивоима доуниверзитетског образовања и показатељи који се односе на смањење одустајања од школовања говоре нам колико смо успели да унапредимо доступност и праведност нашег образовног система и колико је наш систем спреман да одговори на разнолике потребе оних који се образују и пружи квалитетно образовање за све ученике, али и за одрасле.

За достизање Општег циља 1 утврђени су посебни циљеви који су дати у наставку.

Посебни циљ 1.1: Унапређени настава и учење у доуниверзитетском образовању и васпитању

Показатељи исхода на нивоу овог посебног циља подразумевају – повећање процента основних школа које на спољашњем

61 Иако Закон о планском систему Републике Србије (члан 13, став 2) подразумева да свака национална секторска стратегија треба да има један општи циљ и до пет посебних циљева, с обзиром на комплексност и обимност сектора образовања, СРОВРС 2030 има два општа циља и више од пет посебних циљева.

вредновању добијају оцену 4 на општем квалитету; смањење процента основних школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 1 и 2 на општем квалитету, те повећање процента основних школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Настава и учење; повећање процента средњих школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 4 на општем квалитету; смањење процента средњих школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 1 и 2 на општем квалитету, те повећање процента средњих школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Настава и учење.

Достизање овог посебног циља подразумева остваривање активности у оквиру мера намењених развијању нових и унапређивању постојећих стандарда квалификација и стандарда постигнућа, програма наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању (мера 1.1.1); развијању услова и пружању подршке образовно-васпитним установама у унапређивању наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању (мера 1.1.2); пружању подршке образовно-васпитним установама у јачању васпитне функције (1.1.3).

Конкретније, неопходно је да се доуниверзитетско образовање и васпитање остварује на основу квалитетних програма наставе и учења заснованих на исходима који воде ка развијању компетенција ученика који су утврђени националним стандардима квалификација.

Први корак подразумева ревизију кључних, међупредметних, општих и специфичних предметних компетенција/стандарда компетенција, на основу којих ће се радити на развоју нових и унапређивању програма наставе и учења у основном, општем средњем, уметничком, средњем стручном и дуалном образовању и васпитању. Полазиште за унапређивање образовних стандарда чини документ Кључне компетенције за целоживотно учење – Европски референтни оквир (2018) којим је дефинисано осам кључних компетенција на основу којих ће се развијати предметне компетенције. Ослонац за ревизију стандарда чине и резултати ПИСА истраживања из 2018. године који су показали да су постигнућа ученика из Републике Србије и даље испод ОЕЦД просека.

Компетенцијски приступ стандардима ставља у први план сврху учења и функционалност знања која ученици током свог образовања стичу и активно примењују у многобројним ситуацијама школског и свакодневног живота. Ревидирани образовни стандарди дефинисаће предметна знања, начине сазнавања, као и примену знања у различитим аспектима личног живота ученика. Ревидирани образовни стандарди биће формулисани тако да свим учесницима образовног процеса, наставницима, ученицима и родитељима буде јасно која су фундаментална знања одређеног наставног предмета и које вештине и умења се развијају кроз одређени наставни предмет. Образовни стандарди су темељ на коме се заснивају предметни планови и програми који ће захваљујући иновираним приступу значајно унапредити развој ученичких компетенција које укључују трансферна знања и развој трансверзалних компетенција.

Истовремено, са ревизијом образовних стандарда, биће урађена и евалуација постојећих исходно оријентисаних програма наставе и учења у гимназијама, чија ће примена бити завршена током школске 2021/22. године. Све наведено ће неминовно довести до ревизије програма наставе и учења, али и до значајних новина у изради уџбеника, дигиталних материјала и осталих дидактичких средстава. Осим што се очекује да ће програми афирмисати компетенцијски приступ учењу и довести до редуковања садржаја – чињеничног материјала који афирмише репродуктивна знања, приликом израде и стандарда и програма, у обзир ће бити узете и теме које у претходном периоду нису биле довољно препознате као важне у смислу неопходног фонда знања и вештина за 21. век и за даљи развој Републике Србије и њених грађана. Међу тим темама које треба да развијају и жељене вредности налазе се: одрживи развој и еколошка свест и писменост, очување менталног, физичког и репродуктивног здравља, родна равноправност, заштита података о личности, инклузивно друштво, национални идентитет и интеркултуралност.

Овај процес ће подразумевати и израду нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења на језику и писму националних мањина, примену и унапређивање програма и наставе Српског као нематерњег језика, а приступиће се и развијању нових програма за Матерњи језик/говор са елементима националне културе.

У овом тренутку стандарди квалификација су засновани на занимањима и опису рада до успостављања законодавног, институционалног и методолошког оквира за развој стандарда занимања од стране МРЗБСП. Доношење оквира за развој стандарда занимања условиће промене у већ успостављеном систему развоја стандарда квалификација, пре свега укључивањем секторских већа у поступак развоја стандарда занимања, чиме ће се два система повезати функционално и оперативно, што је значајно стратешко опредељење. Тај процес ће пратити унапређивање законодавног, институционалног и методолошког оквира за развој стандарда квалификација заснованих на стандардима занимања.

Треба напоменути да СРОВРС 2030 препознаје нужност да нови програми у доуниверзитетском образовању и васпитању буду осетљиви на питања родне равноправности и специфичности различитих друштвених група, укључујући оне које нису заступљене у довољној мери, у складу са вредностима на којима почива демократско друштво, као и да буду усклађени са стандардима докумената јавних политика у Републици Србији, стандардима потврђених међународних уговора о људским правима и релевантним препорукама међународних тела која прате примену међународних уговора. Овај приступ ће бити примењен и у активностима које се односе на развој уџбеника и унапређивање капацитета запослених у образовању.

У исто време је неопходно да се на нивоу доуниверзитетског образовања и васпитања обезбеде услови и подршка образовно-васпитним установама у унапређивању наставе и учења кроз развој људских капацитета. Конкретније, биће пружена подршка предшколским установама у развијању различитих облика васпитно-образовног рада у складу са Основама програма ПВО; акценат ће се ставити на оснаживање људских ресурса за остваривање нових и унапређених програма наставе и учења у основном, општем средњем, уметничком, средњем стручном и дуалном образовању и васпитању.

Радиће се на обезбеђивању услова за стицање квалификација наставника за реализацију изборног програма Матерњи језик/говор са елементима националне културе (посебно за реализацију програма Ромски језик са елементима националне културе); развијаће се, акредитовати и спровести програми сталног стручног усавршавања наставника на језицима националних мањина на којима се остварује образовно-васпитни процес. Континуирано ће се обезбеђивати уџбеници прилагођеног фонта/формата у складу са захтевима школа и потребама ученика у основној школи, укључујући и обезбеђивање прилагођених уџбеника у видео формату на српском знаковном језику за потребе глувих ученика и ствараће се услови за обезбеђивање прилагођених уџбеника за средње школе, као и помоћних наставних средстава и дидактичких помагала за успешније учење и активније учење ученика са сложеним и вишеструким сметњама у развоју у основном и средњим школама. СРОВРС 2030 предвиђа и обезбеђивање дигиталних образовних садржаја/дигиталних уџбеника за ученике основних школа и наставак обезбеђивања бесплатних уџбеника за одговарајуће групе ученика основних школа (свако треће и наредно дете у породици, primaoci социјалне помоћи итд.).

Улагаће се и у обогаћивање библиотечног фонда библиотека основних школа.

Унапређиваће се капацитети просветних саветника, екстерних евалуатора и саветника спољних сарадника за праћење примене нових стандарда постигнућа и праћење на који начин и у којој мери наставници подржавају и прате развој кључних компетенција код ученика, а све у циљу пружања подршке наставницима.

Тежиће се развијању аутентичних школских модела са програмима и активностима које ће се остваривати у школама са једносменском организацијом.

Наставиће се са применом обука за развијање компетенција за демократску културу на основу Референтног оквира за компетенције за демократску културу Савета Европе.

Током периода на који се односи ова стратегија, доћи ће и до преиспитивања статуса и позиције предмета Грађанског васпитања у образовно-васпитном систему и редифинисање начина стручног оспособљавања наставника грађанског васпитања.

Планиране су и активности оснаживања структура које прате остваривање права детета у образовно-васпитном систему кроз различите обуке просветних инспектора (републичких, покрајинских и општинских), спољних саветника, просветних саветника о правима детета.

Поред директора школа, психолози и педагози као део стручних сарадника у образовању и васпитању, најчешће су препознати као фацилитатори реформских промена и координатори многобројних активности на унапређивању васпитне и образовне функције установа. Њихова улога и значај, осим бољег препознавања на нивоу закона, треба у наредном периоду да буде и адекватно награђена, а у склопу промена у награђивању које произлазе из увођења платних разреда и напредовања у звању свих запослених у просвети. Започета ревизија стандарда компетенција психолога и педагога требало би да резултира и новим подзаконским актима којима се ближе уређује област њиховог рада.

Образовно-васпитне установе имају важну јавну и културну функцију, а неопходно је реafirмисати и ојачати њихову васпитну улогу. Остваривању јавне и културне функције и јачању васпитне улоге доприносе и активности развоја и оснаживања капацитета запослених у образовању у областима које ће довести до развијања школског амбијента који афирмише вредности савременог демократског друштва, међусобно поштовање и уважавање, насилје и антидискриминацију, неговање и развијање националне културе и културног наслеђа, културе националних мањина и светске културне баштине. Приступити се изради кодекса етичког понашања запослених у образовању и формирању етичког одбора, развијању и остваривању програма обуке, информативних радионица и приручника који ће служити оснаживању представника образовно-васпитних установа за спровођење превентивних и интервентних активности и информисању родитеља и ученика у области заштите од насиља и дискриминације, родно заснованог насиља, очувања менталног здравља, родне равноправности, неговања одговорног односа према здрављу, унапређења репродуктивног здравља и превенције ризичних облика понашања, а оснаживаће се и ученици и родитељи да учествују у наведеним активностима. Успоставиће се систем праћења физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у основном и средњем образовању.

Приступити се развијању и реализацији обука ученика са циљем јачања њихових капацитета за остваривање активности које се односе на одрживи развој и колективну доброт.

Додатно, значајан део активности ће бити посвећен унапређивању система професионалне оријентације, каријерног вођења и саветовања ученика основних и средњих школа, и то тако што ће доћи до развијања нове функционалне батерије тестова за потребе испитивања професионалних интересовања ученика, обучавање стручних сарадника да их користе, развијање и остваривање обуке за спровођење активности професионалне оријентације и каријерног вођења ученика. Спроводиће се и промоција Правилника о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања.

Стварање услова кроз спортске и обогаћене наставне и ваннаставне садржаје, доприносе да школа у својој средини постане један од центара културе на локалном нивоу, чиме се обезбеђује већа партиципација наставника и ученика у животној школи, али и заједнице. Остваривање ових стремљења ће започети испитивањем интересовања ученика за школским спортским активностима и потреба родитеља за укључивањем деце у спортске активности, након чега следи дефинисање општих и специфичних препорука за национални ниво. Улагаће се напори у популаризацију женског спорта; МПНТР ће израдити стручно упутство за формирање школских секција на нивоу школа и подржаће школе у формирању поменутих секција.

Активности јачања васпитне улоге школе ће бити засноване и на постулатима интеркултуралног образовања (које је препоручено од стране ЕУ и УНЕСКО).

Треба нагласити и то да се, поред тестова којима се мери степен развијености појединих компетенција, у оквиру ПИСА истраживања примењују и упитници за ученике и за школе. Њима се прикупљају подаци о различитим факторима који могу бити релевантни за постигнућа, нпр. материјални и образовни ресурси којима породица располаже; став ученика према учењу, мотивација за учење, стратегије и навике у вези са учењем; способност ученика да примењује савремене информатичке технологије и допринос школе информатичкој писмености; различити аспекти функционисања школе као што су: карактеристике наставника (ниво образовања, професионална мотивација, стилови рада), величина разреда, састав (хомогеност или хетерогеност), клима у учионици и школи, однос наставника према ученицима, осећање припадања

школи, школска анксиозност; материјални ресурси којима школа располаже, начин финансирања школе (приватни извори или финансирање из јавног буџета или комбиновани извори финансирања), процес управљања и доношења одлука, укљученост родитеља у процесе и одлучивање у школи итд. То све заједно доприноси прикупљању и анализи података који су важни за унапређење образовања и доношење одлука у контексту утемељених и адекватних политика везаних за образовну и васпитну функцију установа.

Посебни циљ 1.2: Унапређен систем за осигурање квалитета у доуниверзитетском образовању и васпитању

Показатељи исхода на нивоу овог посебног циља подразумевају: повећање процента школа које примењују дијагностичко оцењивање (иницијално тестирање); обезбеђеност услова за континуирано учење Републике Србије у међународним испитивањима процене ученичких постигнућа (ПИСА, ПИРЛС, ТИМСС); смањење процента школа које добијају најниже оцене на спољашњем вредновању на стандарду Вредновање које је у функцији учења; успостављеност система праћења и вредновања Националног модела дуалног образовања; ревидиран и спроведен завршни испит на начин да се њиме мери шири спектар компетенција, нивоа и постигнућа ученика; успостављена основа за нови систем националних тестирања; унапређен оквир за осигурање квалитета у неформалном образовању; развијена методологија за праћење ефеката примене нових квалификација на запошљавање и целоживотно учење на основу података из профила сектора (подаци о кретању ученика на тржишту рада и наставку образовања), што подразумева да ће се резултати праћења ефеката примене нових квалификација на запошљавање и целоживотно учење користити приликом анализе релевантности квалификација за запошљавање или даље образовање и у сврху доношења политика у секторима, као и спровођења услуга каријерног вођења и саветовања.

Достизање овог посебног циља подразумева остваривање активности у оквиру мера намењених унапређивању система самовредновања и спољашњег вредновања рада установа (1.2.1), унапређивању система и процеса за праћење напредовања ученика (1.2.2), као и развоју, успостављању и примени оквира за праћење и вредновање нових програма наставе и учења (1.2.3).

Приоритетне области за осигурање квалитета у доуниверзитетском образовању и васпитању су опште оснаживање наставника, пружање подршке наставницима да унапреде оцењивање у школи и ставе га у функцију даљег напретка ученика.

Ове активности су од посебног значаја зато што је оцењивање у школи показатељ квалитета ученичких постигнућа, као и квалитета рада наставника и школе, а иницијално тестирање представља добар основ за планирање, остваривање и вредновање образовно-васпитног рада. Такође, резултати националних испитивања/тестирања треба да буду у функцији подршке ученицима који не напредују у складу са својим капацитетима, као и у функцији евалуације програма наставе и учења, а служи и за процену стања и напретка образовања у Републици Србији. Школе све ове резултате треба да користе за унапређивање свог развојног плана, школског програма, плана подршке ученицима, плана стручног усавршавања и напредовања наставника.

Оцењивање у функцији учења захтева већу посвећеност наставника формативном оцењивању, диференцираном приступу у настави и слично, те ће окосница активности у овој области бити јачање компетенција наставника за оцењивање постигнућа ученика са акцентом на формативно оцењивање.

У наредном стратешком периоду неопходно је и ревидирати постојећи подзаконски акт о оцењивању ученика, те тако нови акт треба да уважава нове оријентације ка исходима, компетенцијама и стандардима постигнућа, а регулисаће и провере постигнућа ученика на националном нивоу – национална тестирања.

С обзиром на важност података који се добијају националним и другим тестирањима за евалуацију и унапређивање квалитета образовања, овом стратегијом се предвиђа и израда концепта Центра за националне испите и његово оснивање. Предвиђено је да у надлежности овог центра буду све активности вези са националним тестирањима као што су завршни испити на крају основног и средњег образовања и васпитања.

Поред државне матуре и повезаних припремних активности које ће се остваривати на почетку овог стратешког периода,

интензивно ће се радити и на реконцептуализацији завршног испита на крају основног образовања и васпитања (развој нове методологије за завршни испит).

Део стратешких приоритета је и унапређивање система спољашњег вредновања и самовредновања рада установа, где ће надлежне институције приступити развоју материјала за подршку примене самовредновања и спољашњег вредновања рада установа, организацији и спровођењу континуираног стручног усавршавања просветних саветника за вредновање рада установа и пружање стручне подршке установама у области самовредновања, а након чега ће се приступити спровођењу праћења и евалуације примене постојећих стандарда квалитета рада установа. Разматраће се и могућност да се оквир стандарда квалитета рада школа за рад са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом обогати стандардима специфичним за ове школе.

Да би образовне политике и интервенције биле засноване на доказима и стварном стању, ЗВКОВ ће наставити да припрема и презентује годишње и циклусне извештаје о резултатима спољашњег вредновања који садрже податке на нивоу стандарда и показатеља квалитета, а развој мера за интервенцију ће наступити након анализе резултата спољашњег вредновања у оквиру рада НПС, надлежних сектора МПНТР, ЗУОВ и ЗВКОВ.

Када је у питању нормативни оквир за развој неформалног образовања одраслих, приступиће се његовој ревизији и унапређивању. Приступиће се и развоју методологије за праћење ефеката примене квалификација на запошљавање и целоживотно учење, на основу које ће се у будућности вршити поменуто праћење; развоју стандарда и процедура за самовредновање и спољашње вредновање рада ЈПОА; унапређивању капацитета Агенције за квалификације за примену стандарда за самовредновање и спољашње вредновање ЈПОА кроз развој и остваривање релевантних обука. Важне активности у овој области биће и унапређивање оквира осигурања квалитета у образовању одраслих; формирање базе стручњака за примену система НОКС-а што подразумева развијање базе података/регистара стручњака за примену система НОКС-а, односно стручњака оцењивача из школе и привреде који учествују у поступку ППУ, а ради осигурања транспарентности кадра који испуњава услове за спровођење поступка ППУ, или спољашње вредновање квалитета рада ЈПОА, те стварања могућности за њихово лакше ангажовање од стране ЈПОА на територији целе Републике Србије; унапређивање стандарда и система за одобравање статуса ЈПОА; унапређивање капацитета Агенције за квалификације да примењује те стандарде.

Зарад осигурања квалитета Националног модела дуалног образовања, успоставиће се систем праћења и вредновања дуалног образовања који ће уважавати све специфичности овог дела средњег стручног образовања и васпитања.

Имајући у виду да је део претходно наведеног посебног циља креирање нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења, у оквиру овог посебног циља ће се креирати методолошки оквир за праћење и вредновање спровођења и ефеката наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању, након чега ће се континуирано прикупљати и анализирати добијени подаци.

Посебни циљ 1.3: Успостављени темељи за развој дигиталног образовања на доуниверзитетском нивоу

Показатељи исхода на нивоу овог посебног циља подразумевају: повећање процента школа које остварују неопходне услове за реализацију хибридног (мешовитог) и онлајн образовања; повећање процента установа које унапређују дигиталне капацитете на основу резултата самовредновања; успостављен и стављен у функцију Јединствени информационални систем просвете; успостављена државна онлајн основна школа и државна онлајн гимназија; развој дигиталног образовања се континуирано прати.

Дигитално образовање је термин који се односи на две различите али комплементарне области образовне политике – једна обухвата мере усмерене на дигиталне компетенције наставника и ученика, док друга обухвата педагошку примену дигиталних технологија у циљу унапређивања квалитета наставе и учења.

Стога, да би се остварио овај посебни циљ, потребно је реализовати активности у оквиру следећих мера: развој дигиталног образовања (1.3.1); успостављање Јединственог информационог система просвете (ЈИСП) и коришћење података у доношењу одлука о образовању (1.3.2).

Зарад развоја дигиталног доуниверзитетског образовања, фокус треба да буде на подршци установама у доуниверзитетском образовању за унапређивање дигиталних капацитета, дигиталних компетенција ученика, али и дигиталних компетенција запослених у образовању, односно остваривање и промовисање иновативних педагошких приступа који подразумевају интеграцију ИКТ-а у процес наставе и учења; приступиће се ревизији постојећег Оквира дигиталних компетенција – Наставник за дигитално доба, и развоју Оквира дигиталних компетенција васпитача, након чега ће се приступити спровођењу националних обука које се односе на примену „селфи” инструмента (инструмент за самоevaluацију и процену електронске зрелости установа) у процесу самовредновања дигиталног капацитета установа и обука за јачање капацитета школа за израду дигиталног сегмента развојног плана установе.

У процесу реализације образовања на даљину, његову прву кризу могу изазвати нејасне или недефинисане потребе и циљеви образовања, односно намера да се у образовању примени нешто ново и популарно без јасне представе о квалитету, ефикасности и другим одликама читаве активности. Зато ће, дефинисањем одговарајућих подзаконских аката, образовање на даљину представљати инструмент за реализацију различитих програма у области образовне политике (нпр. за подршку образовању у руралним срединама, спречавање осипања ученика, образовну подршку спортистима, деци са инвалидитетом, суспендованим ученицима, ученицима који живе у иностранству и сл.). Успостављање поменутих државних онлајн образовно-васпитних установа омогућиће систему образовања и васпитања да брже и ефикасније реши кључне проблеме и недостатке у домену развоја људских ресурса и повећања обухвата у образовању. Израдиће се и Оквир за процену капацитета основних и средњих школа за организовање образовања на даљину у случају када је обустављен непосредан рад са ученицима и формираће се Координационо тело за реализацију образовања на даљину у случају када је обустављен непосредан рад са ученицима.

Током примене Стратегије пружаће се подршка школама за организацију и остваривање хибридне (мешовите) и онлајн наставе на начин који омогућава примену системских мера. У циљу повећања обухвата, релевантности и ефикасности доуниверзитетског образовања, биће успостављене државна онлајн основна школа и онлајн гимназија.

Додатно, зарад осигурања квалитета, дефинисаће се сет индикатора за дугорочно праћење развоја дигиталног образовања, чиме ће се успоставити систем континуираног праћења развоја дигиталног образовања.

Осигурање квалитета образовних материјала и активности учења, извођења наставе, као и електронска природа медијума који омогућава учење на даљину, захтевају високостручан кадар који не мора физички да буде присутан у образовно-васпитној установи која реализује наставу на даљину. Другим речима, за реализацију квалитетне наставе на даљину, наставници могу бити стационарни широм Републике Србије. Отуда проистиче потреба за успостављањем једне државне онлајн основне школе и једне државне онлајн гимназије. У таквим условима, организација наставе на даљину више се неће везивати за дигиталне компетенције наставничког кадра запосленог у већ постојећој (конкретној) школи, већ ће се посматрати широм, на националном нивоу. Пандемијска ситуација у којој се формално образовање тренутно реализује додатно је потврдила потребу за успостављањем образовних установа овог типа. Односно, постојање државне основне школе и гимназије омогућиће неометан наставак формалног образовног процеса у будућим ситуацијама попут ове. Систем образовања имаће спремне дигиталне материјале и осмишљене активности активног учења које ће лако дистрибуирати свим школама у систему и обезбедити одговарајући ниво квалитета образовања на даљину. Тада ће и у ситуацијама када је обустављен непосредан рад са ученицима све школе имати капацитет да остваре своју образовну, али и социјално-васпитну, морално-едукативну и културну улогу и да обезбеде континуитет свих наведених процеса.

Како би се обезбедила чврста основа за ефикасније планирање и управљање ресурсима и праћење активности у образовном систему на свим нивоима, биће остварене активности усмерене ка успостављању Јединственог информационог система просвете, чиме се поред поменутог, ствара и основ за унапређивање извештавања и вршења квантитативних истраживања, као и за

доношење на подацима заснованих одлука које морају бити поткрепљене и резултатима квалитативних истраживања. Радиће се и на успостављању нових функционалности и одржавања ЈИСП-а.

У МПНТР ће се успоставити група за аналитику која ће се, осим аналитичких послова, бавити и оснаживањем капацитета запослених у институцијама и телима у сектору образовања за истраживања и креирање јавних политика заснованих на подацима.

Приступитиће се развоју профила сектора као аналитичке основе за одлучивање о систему квалификација за све нивое НОКС.

Посебни циљ 1.4: Унапређени доступност, праведност и отвореност доуниверзитетског образовања и васпитања

Показатељи остварености овог циља су: развијен систем прикупљања података и праћења спровођења инклузивног образовања; повећање процента основних школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Подршка ученицима; повећање процента основних школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Етос; повећање процента средњих школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Подршка ученицима; повећање процента средњих школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Етос; повећање броја школа и предшколских установа са педагошким асистентом; повећање броја школа које примењују систем за идентификацију ученика под ризиком од осипања и пружање подршке ученицима; смањење процента одраслих полазника који се осипају из система функционалног основног образовања одраслих; број успостављених функционалних ресурс центара за додатну подршку деци, ученицима, родитељима и запосленима у образовно-васпитним установама; проценат образовно-васпитних установа којима је пружена подршка од стране ресурс центара; повећање броја запослених у образовању и васпитању који су унапредили компетенције за рад у инклузивном окружењу; проценат ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом обухваћених редовним основним образовањем; проценат ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом обухваћених редовним средњим образовањем.

Мере које воде остварењу овог циља су: успостављање нових и унапређивање постојећих механизма подршке образовно-васпитним установама у остваривању отворености, праведности и доступности (1.4.1); подстицање интеркултуралности у образовању (1.4.2).

Први од општих принципа целокупног образовања и васпитања у Републици Србији је обезбеђивање једнакости у остваривању права на образовање и доступности образовања свој деци, ученицима и одраслима и то засновано на социјалној правди и једнаким шансама, без дискриминације. Посебна пажња ће бити посвећена одржавању и унапређењу система додатне подршке за дечаке и девојчице ромске националне припадности, децу са сметњама у развоју и инвалидитетом, децу са потешкоћама у учењу, децу у неповољном положају, децу која живе у ромским насељима, децу из породица ниског социо-економског статуса, децу из руралних подручја, децу у покрету, са фокусом на кључне транзиционе процесе из једног образовног нивоа у следећи. Предвиђено је даље интензивирање напора ради напретка у приступу квалитетном образовању у руралним срединама и у малим местима, укључујући и приступ предшколском, средњем и високом образовању, посебно када је реч о осетљивим групама.

Неопходно је даље јачање и примена доказаних и ефикасних мера и механизма како би се обезбедило да свако дете, без обзира на порекло, етничку припадност, функционалне и психо-социјалне сметње, пол и друга лична својства, има приступ квалитетном и инклузивном образовању кроз примену постојећих и развој нових приступа и мера за спречавање сегрегације, спречавање раног напуштања школовања, десегрегацију, успешан прелазак са основног на средње и са средњег на терцијарно образовање и развој додатних и индивидуализованих механизма подршке деци којој је она потребна, на свим нивоима (школски, локални и национални).

Такође, разматраће се потреба за развојем посебних програма наставе и учења за подршку ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом уз Анализу међународне праксе и постојећег стања у Републици Србији.

Спровођење стратешких принципа подразумева остваривање мера и активности које се односе на даљи развој и пуно спровођење правног и стратешког оквира и његово усклађивање са

потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним стандардима у области инклузивног образовања и њихово повезивање са праксом у школама и учионицама, међусобну повезаност прописа релевантних за инклузивно образовање, у различитим системима (социјална заштита, здравство, локална самоуправа, итд.). Главне мере у овој области односе се на десегрегацију и пружање релевантне, квалитетне подршке деци у инклузивном окружењу, што ће захтевати снажнију подршку редовним школама у процесу инклузије ученика који се образују у школама за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом или школама за образовање одраслих. Потребно је дефинисати дугорочну визију, смернице и мапу пута на националном нивоу за десегрегацију, трансформацију улога школа за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом и додатне подршке, како би се обезбедило прогресивно спровођење инклузивног образовања. Сваки од ових транзиционих праваца би требало да обезбеди боље пружање додатне подршке деци у инклузивним условима и захтева значајно повећање квалитета педагошког рада са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Да би образовни систем био доступан, праведан и отворен, од приоритетног значаја је успостављање нових и унапређивање постојећих механизма подршке са нарочитим акцентом на специфичности различитих осетљивих група (ученици из породица ниског социо-економског статуса, деца са сметњама у развоју и инвалидитетом, ромска популација и међу њима нарочито девојчице итд.). То ће подразумевати: обезбеђивање педагошких асистената где год је то потребно, односно развијање и јачање мреже педагошких асистената у предшколским установама, основним и средњим школама према анализи потреба у односу на број деце и ученика којима је потребна додатна подршка; увођење обавезности идентификовања ученика под ризиком од осипања и пружање подршке идентификованим ученицима, као и обучавање наставника за спровођење тих активности; успостављање процедура сарадње између ШУ и школа зарад праћења ученика чије породице учествују у интерним сезонским миграцијама и успостављање процедура за обезбеђивање школовања током привременог боравка ученика у другој средини; развијање нових критеријума доделе стипендија који пондеришу социо-економски статус, мање заступљен пол, припадност осетљивим друштвеним групама итд. већим коефицијентом у односу на критеријум постигнућа што треба да доведе до измена и допуна Закона о ученичком и студентском стандарду и увођења посебних/афирмативних мера. Унапређивање ученичког стандарда обезбеђиваће се додатни услови за доступније и квалитетније образовање и васпитање за ученике средњих школа, који своје школовање настављају ван места свог боравка. Односно, потребно је унапредити систем стипендирања ученика на такав начин да се постигне већи обухват најталентованијих и најуспешнијих, као и потпунији обухват ученика из осетљивих друштвених група. Стипендирање ромских ученика из пројеката Европске уније (СБС и ИПА 2014) временом треба заменити редовним стипендирањем из буџета Републике Србије.

Подржаће се развој и акредитација програма сталног стручног усавршавања педагошких асистената за употребу српског знаковног језика и Брајевог писма да би се обезбедили и педагошки асистенти са овим компетенцијама.

Одржаће се и побољшати постојећи механизми подршке за дечаке и девојчице ромске националне припадности, као што су: афирмативне мере уписа, програм стипендирања ученика ромске националне припадности, даље повећање броја и квалитета рада педагошких асистената, континуирана менторска подршка ученицима ромске националне припадности у ризику од раног напуштања образовања, подршка школама и локалним заједницама у стварању програма превенције раног напуштања школовања и планова холистичке подршке ромским породицама, као и плана преласка деце ромске националне припадности на следећи ниво образовања. Треба побољшати сарадњу међу релевантним министарствима (министарство надлежно за образовање, социјалну заштиту, здравство и локалну самоуправу), као и координацију и сарадњу са јединицама локалне самоуправе, школама и ромским невладиним организацијама, у пружању подршке породицама и деци ромске националне припадности.

Наставитиће се са мерама подршке укључивања деце избеглица и миграната у образовни систем, док се налазе у Републици Србији, укључујући и мере ради повећања броја деце која похађају средње образовање.

Планиран је даљи развој управљања и финансирања инклузивног образовања и издвајање средстава на основу препознатих потреба установа или локалних власти за подршку додатним потребама деце, а посебни наменски трансфери/грантови биће одређени за установе које раде у социјално-економски угроженим општинама како би се створили повољни услови за приступ свих ученика висококвалитетном образовању.

Радиће се на јачању капацитета на националном нивоу за спровођење и јачање инклузивног образовања. Постоји потреба за одрживим улагањима у квалитетно иницијално образовање наставника и квалитетне програме стручног усавршавања запослених у образовању са циљем подизања компетенција наставника за индивидуализацију и диференцијацију наставе.

Биће спроведене мере за интегрисање питања приступачности у све нивое образовања, у складу са Стратегијом за побољшање положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији. Један од националних приоритета је осигурати доступност информационих и комуникационих технологија, чију важност је нарочито показала епидемија ковид 19. Даља визија развоја оба аспекта приступачности у образовању треба да буде у складу са принципима универзалног дизајна који априори има за циљ систематско бављење индивидуалним разликама како би се спречило искључивање из образовања.

Улога образовног система важна је и у постизању родне равноправности. Циљеви одрживог развоја у области образовања предвиђају и да се до 2030. године елиминишу родне неједнакости у образовању и обезбеди једнак приступ свим нивоима образовања и стручног оспособљавања за угрожене, укључујући особе са инвалидитетом децу у осетљивим ситуацијама. Промоција родне равноправности у друштву може се постићи само сарадњом различитих сектора, укључујући и образовни систем.

Учешће родитеља и заједнице утиче на квалитет инклузивног образовања и васпитања, утиче на ставове деце и њихова достигнућа у образовању, као и на унапређење инклузивне културе целокупне образовне институције и заједнице. Стратегија ће промовисати учешће родитеља деце са сметњама у развоју и инвалидитетом, деце која припадају ромској националној мањини, деце са ниским социјално-економским статусом и деце у неповољном положају у образовно-васпитним процесима. Њихово учешће је од највеће важности, јер могу пружити перспективу своје деце у одељењу, школи и учењу. Активна улога породице и организација цивилног друштва може играти важну улогу у процесу праћења примене инклузивног образовања и сходно томе, у побољшању правног и политичког оквира у области инклузивног образовања.

Такође, интензивираће се рад на унапређивању наставничких компетенција и компетенција андрагошких асистената за препознавање полазника програма ФООО који су у ризику од осипања и јачаће се њихови капацитети за предузимање мера како би се осипање предупредило.

У овом стратешком периоду спровешће се и активности које се односе на успостављање ресурс центара намењених пружању подршке деци, ученицима, родитељима и запосленима у образовно-васпитним установама.

Све поменути мере и активности треба да воде постизању потпуног обухвата основним образовањем и васпитањем, као и значајном повећању обухвата предшколским васпитањем и образовањем и средњим образовањем и васпитањем, нарочито у контексту увођења средњег нивоа образовања као обавезног.

Посебна пажња ће бити посвећена подизању осетљивости и компетентности запослених у школама за препознавање ученика изузетних способности у оквиру редовне наставе и редовних школских активности, а тежиће се и успостављању модел установа. Формираће се база података о установама, организацијама, друштвима, стипендијама, програмима и пројектима намењених ученицима са изузетним способностима.

Акцент ће бити стављен и на стручно усавршавање запослених у образовању којим се подиже капацитети за унапређивање интеркултуралности и неговање демократске културе у образовно-васпитним установама, а посебно ће се радити на развијању и остваривању програма стручног усавршавања наставника за реализацију програма Српски као страни/нематерњи језик и Ромски језик са елементима националне културе.

Спроводиће се активности усмерене на подизање свести и знања не само код запослених у образовању и другим областима,

већ и код шире јавности, о свим аспектима инклузивног образовања, предностима инклузивног образовања и васпитања за свако дете и значају сарадње међу децом. Активности подизања свести о инклузивном образовању укључиће запослене у образовном систему (запослене у редовним и специјалним школама, јединицама локалне самоуправе и органима власти задуженим за образовање), као и запослене у другим секторима, организацијама цивилног друштва, родитеље и њихове организације. Планиране су комуникационе кампање које ће се бавити питањима социјалне искључености и дискриминације у образовању.

Планиране су мере и активности за даљи развој и систематску примену постојећих инструмената за праћење инклузивног образовања и обезбеђивање одрживости институционалних капацитета за координацију и праћење инклузивног образовања на националном и локалном нивоу.

Посебни циљ 1.5: Унапређен квалитет иницијалног образовања наставника и васпитача

Показатељи исхода на нивоу овог посебног циља подразумевају: повећање броја акредитованих студијских програма за образовање наставника према ревидираним стандардима за оцену квалитета студијских програма и повећање броја приправника који су завршили период приправништва на основу нове концепције увођења у посао и уз подршку обучених ментора.

Достизање овог посебног циља ће се остваривати кроз две мере – унапређивање квалитета студијских програма за иницијално образовање наставника и васпитача (1.5.1) и унапређивање концепције приправништва и увођења у посао наставника и васпитача (1.5.2).

У циљу подизања квалитета образовања и васпитања јесте и укључивање што бољих кандидата у програме за иницијално образовање наставника, чему треба посветити посебне мере које би допринеле успостављању новог положаја ових професија, заснованог на уважавању њихове професионалности, као и на промовисању програма за образовање наставника и најбољих студената ових програма. Стога ће почетне активности бити посвећене развијању стандарда квалификација за квалификације учитељ, наставник предметне наставе и васпитач на националном нивоу, што ће послужити као основа за ревизију и усклађивање стандарда за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача са националним стандардима квалификација за квалификације учитељ, наставник предметне наставе и васпитач. Након ревизије и усклађивања поменути стандарда, спроводиће се активности припреме рецензата и ВШУ за примену нових стандарда за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача и информисање ВШУ.

У циљу доношења одлука заснованих на доказима, спровестиће се анализа усклађености актуелних програма за иницијално образовање наставника и васпитача са ревидираним стандардима за акредитацију студијских програма и анализа потреба система образовања и васпитања за наставничким кадром и спровођење доквалификације на матичним ВШУ. Такође, спроводиће се развијање и интеграција стандарда за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача који се односе на постојање садржаја о људским правима, правима детета, родној равноправности, недискриминацији и инклузивном образовању у студијским програмима.

Успоставиће се систем праћења свршених студената који имају услове за наставничко звање, промоција активности професионалног развоја универзитетских наставника из области наука о образовању и измена легислативе за напредовање у наставничким звањима, а додатно ће се радити на развоју интердисциплинарних докторских студија методике наставе.

У циљу унапређивања квалитета програма иницијалног образовања наставника посебну пажњу треба посветити мерама за унапређивање праксе у ОВУ (развијање програма школске праксе и репозиторијума са материјалима за наставничку праксу, развој и остваривање програма стручног усавршавања за менторе студентима, регулисање односа између високошколских установа које реализују програме за образовање васпитача, учитеља и наставника са одговарајућим образовним установама – вежбаоницама и појединцима из праксе који ће бити ангажовани као ментори студентима).

У циљу подизања квалитета образовања јесте и укључивање што бољих кандидата у програме за иницијално образовање наставника, те ће се радити на обезбеђивању стипендија за студенте за упис на програме наставничког образовања за предмете/области у којима је забележен недовољан број наставника, а ствараће се и услови за могућности раног запошљавања и обезбеђивање награда за најбоље мастер радове у оквиру програма за иницијално образовање наставника и васпитача.

Планира се и наставак спровођења мера популаризације студијских програма за образовање дефицитарних струка наставника, а покренуће се и дијалог између МПНТР и ВШУ које остварују програме иницијалног образовања наставника на језицима националних мањина о нивоу познавања српског језика.

Посебни циљ 1.6: Унапређен квалитет система сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника

Показатељи остварености овог посебног циља су: објављен Каталог сталног стручног усавршавања усклађен са новим концептом усавршавања запослених у образовању; повећање процента образовно-васпитних установа које примењују хоризонтално учење; повећање броја запослених у образовано-васпитним установама који су напредовали у виша звања.

Мере које воде остваривању овог циља су: унапређивање система сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника и развој система напредовања у звањима запослених у образовању и васпитању (1.6.1); развој система сталног стручног усавршавања директора и секретара установа (1.6.2).

Поред иницијалног образовања, значајан број активности ће бити посвећен унапређивању система сталног стручног усавршавања (укључујући и руководећи, а не само наставни кадар) јер без система сталног стручног усавршавања који гарантује унапређење компетенција запослених у образовању и примену наученог у свакодневном раду није могуће значајно унапредити ни квалитет наставе, ни подршку ученицима, нити је могуће обезбедити квалитет учења ученика. Стога ће активности подразумевати израду концепта новог система сталног стручног усавршавања, унапређивање процедура, механизма, критеријума и инструмената процене у оквиру акредитације програма сталног стручног усавршавања запослених у образовању, са циљем осигурања квалитета понуде програма стручног усавршавања.

У овом сегменту посебна пажња ће бити посвећена недовољно коришћеним, а делотворним начинима стручног усавршавања запослених у образовању међу које спада и хоризонтално учење, а наставиће се и рад на јачању капацитета директора и секретара образовно-васпитних установа.

Нови концепт система сталног стручног усавршавања запослених у образовању биће пропраћен и развојем новог система напредовања у звањима запослених у образовању и васпитању. Приступитиће се и ревидирању предуслова, садржаја, начина спровођења, минималних захтева и вредновања приликом полагања испита за дозволу за рад наставника, стручних сарадника и васпитача.

Наставиће се и са спровођењем обука за директоре и секретаре установа.

Посебни циљ 1.7: Унапређен однос према српском језику и књижевности као основним елементима националног и културног идентитета и унапређивање школовања на српском језику у дијаспори и региону

Показатељи исхода на нивоу овог посебног циља су: повећање броја спроведених активности неговања српског језика и књижевности на националном нивоу; повећање процента часова у допунским школама који су у области квалитета Наставе и учења вредновани оценама 3 и 4; стандардизован српски знаковни језик.

Достизање овог посебног циља подразумева остваривање мера које се односе на: успостављање механизма сарадње и пружање подршке неговању српског језика и књижевности (1.7.1); унапређивање квалитета образовно-васпитног рада на српском језику у дијаспори и региону (1.7.2).

Иако неговање језика и књижевности, као основних елемената националног и културног идентитета, захтева интерсекторски приступ, потребно је подржати образовни систем и установе у оквиру њега да спроводе активности усмерене на важност познавања српског језика и књижевности. Развој и унапређивање

језичких компетенција деце, ученика и одраслих треба да буде приоритет, као и неговање позитивног става према српском језику и књижевности, како у Републици Србији, тако и у земљама у региону и дијаспори. Важно је имати у виду да се, осим кроз наставу Српског језика и књижевности, језичке компетенције развијају и кроз наставу других наставних предмета, стога је ово један од циљева за чије је спровођење неопходна синергија активности које се остварују кроз различите школске предмете, али и примена интерсекторског приступа.

Интерсекторски приступ ће се остваривати кроз формирање заједничког тела релевантних институција, а приступиће се и изради анализе статуса српског језика и књижевности на свим нивоима образовања укључујући и високошколске установе, као и компетенција ученика/студената и њихових наставника. Интензивираће се пружање подршке образовно-васпитним установама у раду на промовисању стандардизованог српског језика.

У области унапређивања квалитета образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству интензивираће се рад на развоју, акредитацији и остваривању програма стручног усавршавања за наставнике који остварују образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству, биће осигурана набавка уџбеника и друге литературе за наставнике за потребе организације образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству, приступиће се изради обједињеног уџбеника за сва три предмета: Српски језик, Моја отаџбина Србија и Основи културе српског народа, а пружаће се и подршка ангажованим наставницима у процесу припреме за одлазак у иностранство.

Спроводиће се и активности у циљу јачања веза допунских школа са матицом кроз формирање мреже „братских школа”, посета образовно-научним центрима и културно-историјским споменицима у Републици Србији.

Додатно, приоритет ће бити успостављање система за праћење и вредновање квалитета образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству.

Да би се унапредило образовање глувих и наглувих особа, приступиће се пословима стандардизације српског знаковног језика чему ће претходити спровођење опсежног истраживања овог језика.

У области високог образовања, наставиће се са обезбеђивањем финансијских средстава и унапређивањем законодавног оквира за рад лектора српског језика у иностранству.

Посебни циљ 1.8: Унапређени услови за целоживотно учење

Показатељи исхода на нивоу овог посебног циља су: повећање броја спроведених поступака признавања претходног учења код јавно признатих организатора активности образовања одраслих (ЈПОА); број програма које нуде ЈПОА и број одобрених пројеката Еразмус+ у којима учествује Република Србија.

Иако дефиниција целоживотног учења подразумева да је оно самодотивисано, систем формалног образовања има важну улогу у постављању основа целоживотног учења. Главни приоритети у области целоживотног учења су развој система признавања претходног учења и то на начин да буде транспарентан и упоредив са постојећим системом квалификација. Развој целоживотног учења подразумева и развој социјалног партнерства и једнаку доступност целоживотног учења, односно могућност учења и ван највећих градова Републике Србије. Стога су предвиђене мере које воде остварењу овог циља следеће: развој система признавања претходног учења, транспарентности и упоредивости система квалификација (1.8.1); подстицање дијалога и развој социјалног партнерства (1.8.2); успостављање Регионалних тренинг центара (1.8.3).

Активности у оквиру предвиђених мера ће подразумевати: развој процедура, метода и инструмената који се користе у поступку ППУ; обучавање кадра укљученог у поступак ППУ; одобравање статуса ЈПОА за ППУ; анализа могућности пилотирања поступка ППУ у другим организацијама са статусом ЈПОА; промоција концепта ППУ; развој и ажурирање листе квалификација за све нивое НОКС; праћење и континуирано унапређење квалитета поступка ППУ; припрема података за портал НОКС и унос у Регистар НОКС, као и повезивање Регистра НОКС са Порталом европске базе квалификација; усклађивање јавних исправа са ЕУ-РОПАС-ом, као део процеса повезивања НОКС са ЕОК; усклађивање стандарда за акредитацију студијских програма у делу који се односи на опис квалификације које означавају завршетак одређеног степена високог образовања са дескрипторима нивоа НОКС.

У области подстицања дијалога и развоја социјалног партнерства биће спроведене активности промоције система НОКС и целоживотног учења; унапређивање капацитета социјалних партнера за активно учешће у развоју система квалификација; унапређивање сарадње послодаваца из система дуалног образовања са ЈПОА; унапређивање међусекторске сарадње ради усклађивања главних алата за развој стандарда занимања и стандарда квалификација; унапређивање капацитета ЈПОА за развој нових програма обуке у складу са стандардом квалификација и њихово умрежавање. Посебно важна активност биће унапређивање рада секторских већа.

МПНТР ће наставити рад на обезбеђивању услова за учешће Републике Србије у програму Еразмус+ кроз размену образовних политика, обуку наставника, умрежавање наставника ради размене искустава, разменом ученика, студената и наставног кадра на свим нивоима образовања.

Додатно, важан приоритет ће бити оснивање регионалних тренинг центара (реконструкција и опремање), развој програма образовања и обуке у складу са утврђеном методологијом развоја тих програма на основу стандарда квалификације. Намера је да до краја стратешког периода регионални тренинг центри буду укључени у обучавање, стручно оспособљавање, преквалификацију и доквалификацију различитих група становништва.

Посебни циљ 1.9: Унапређена инфраструктура и мрежа установа у доуниверзитетском образовању и васпитању, високом образовању и установа ученичког и студентског стандарда

Показатељ исхода на нивоу овог посебног циља подразумева повећање процента образовно-васпитних установа и установа ученичког стандарда које задовољавају критеријуме техничке опремљености; повећање процента образовно-васпитних установа, високошколских установа и установа ученичког и студентског стандарда које су приступачне запосленима и ученицима са инвалидитетом у складу са Стандардима приступачности; повећање процента високошколских установа и установа студентског стандарда које задовољавају критеријуме просторних услова и техничке опремљености.

Две мере које се односе на овај посебни циљ су: унапређивање инфраструктуре образовно-васпитних установа и установа ученичког стандарда у доуниверзитетском образовању и васпитању (1.9.1); даље унапређивање мреже установа образовања и васпитања и организатора образовања одраслих (1.9.2) и унапређивање инфраструктуре установа високог образовања и студентског стандарда (1.9.3).

Почетне активности ће бити намењене остваривању различитих анализа и подразумеваће: анализу стања установа доуниверзитетског образовања и васпитања и израду предлога за адаптацију, реконструкцију, надоградњу и изградњу објеката доуниверзитетског образовања урачунавајући и анализу да ли су у складу са Стандардима приступачности, анализу опремљености установа доуниверзитетског образовања и израду листе неопходне опреме за све установе доуниверзитетског образовања са посебним акцентом на опремање кабинета за природне науке у гимназијама. То ће се пре свега односити на обезбеђење средстава за практичну и очигледну наставу (савремена учила и дидактички системи, мултимедијална, аудиовизуелна наставна средства, образовни софтвери, школе у природи, средства за ваннаставни практичан рад ученика, сценски наступ и игра и др.). Упоредо са анализом, наставиће се активности на опремању рачунарских кабинета, дигиталних учионица и обезбеђивању школске инфраструктуре за приступ широкопојасном интернету у свим учионицама.

Додатна анализа ће се односити на анализу постојеће инфраструктуре за школски спорт и израду предлога и приоритета за унапређење инфраструктуре за ове потребе.

У оквиру лимита буџета приступиће се и модернизацији инфраструктуре (изградња, доградња, адаптација, реконструкција и опремање) предшколских установа, основних и средњих школа и објеката ученичког стандарда, те ће се тежити усклађивању са Стандардима приступачности.

Када је у питању мрежа установа у доуниверзитетском образовању и васпитању, рад на остваривању предвиђених активности ће започети анализом постојеће мреже установа образовања и васпитања и ученичких домова и анализом просторних капацитета средњих музичких школа, што ће послужити као основа за унапређивање аката који се односе на мрежу предшколских установа,

основних школа, као и на акт који се односи на мрежу средњих школа урачунавајући и средње музичке школе. Предвиђено је и ширење мреже школа у којима се остварује образовно-васпитни рад на српском језику у земљама региона и у иностранству, као и унапређивање мреже ЈПОА. У активности повезане са анализом мреже биће укључене све релевантне институције које се на различите начине баве питањима мреже, а питања ефикасности мреже установа ће се увек посматрати и у светлу доступности образовања. Односно, ефикасност неће имати предност над доступношћу, те уколико се приступи мерама оптимизације, њих ће увек пратити мере којима се компензује умањена доступност (нпр. уколико дође до гашења одређене школе, за њене ученике мора да буде обезбеђен превоз до прве најближе друге школе).

Кроз меру која се односи на унапређење инфраструктуре универзитетског образовања, спровестиће се активности анализе стања и потреба установа универзитетског образовања и студентског стандарда у погледу недостајућег простора и техничке опремљености. Анализа стања и потреба унапређења инфраструктуре универзитетског образовања даће неопходне показатеље за израду предлога за инвестициона улагања у адаптацију, реконструкцију, надоградњу и изградњу инфраструктурних објеката универзитетског образовања. Након тога ће приоритети подразумевати израду техничке документације за реализацију приоритетних инвестиционих улагања за изградњу и опремање објеката универзитетског образовања.

Поред тога, неопходна су и инвестициона улагања у инфраструктуру студентског стандарда. Унапређена инфраструктура студентског стандарда доприноси побољшању приступа универзитетском образовању, посебно за студенте из породица са ниским примањима. Досадашње прелиминарне анализе недостајућих смештајних капацитета студената у највећим универзитетским центрима показују потребе за обезбеђењем додатних капацитета студентског смештаја за око 2.000 студената, кроз изградњу и опремање нових студентских домова.

Потенцијални социјални утицај ових инвестиција је висок, јер ће имати значајне позитивне ефекте на стварање образовних могућности за универзитетско образовање, посебно оних који долазе из мање развијених региона и породица са ниским примањима. Такође, ове инвестиције допринеће развоју других националних социјалних програма, као и смањењу елитног карактера универзитетског образовања омогућавањем већем приступу и значајнијој доступности становника високом образовању.

Све наведене мере и активности ће пратити и измене постојеће законске и подзаконске регулативе, биће израђен и велики број смерница и стручних упутстава за образовно-васпитне установе, а биће значајно и усаглашавање регулативе у области образовања и регулативе других сектора.

5.2. Општи циљ 2

Општи циљ 2 такође произлази из визије СРОВРС 2030 и односи се на унапређене доступност, квалитет, релевантност и праведност високог образовања.

Показатељи ефеката Општег циља 2 СРОВРС 2030 су:

- 1) Повећање процента високообразованих у популацији 25–34 година;
- 2) Повећање процента генерације од 19 до 30 година обухваћене високим образовањем;
- 3) Повећање процента студената који завршавају студије за највише годину дана дуже него што је предвиђено студијским програмом;
- 4) Смањење процента студената који напуштају студије;
- 5) Повећање процента студената који по завршетку основних студија настављају школовање на мастер студијама;
- 6) Повећање процента студената који уписују струковне студије;
- 7) Повећање процента студената који су се запослили у струци (највише три године) након завршетка студија;
- 8) Повећање процента студената из осетљивих друштвених група који завршавају основне студије;
- 9) Повећање процента студената из осетљивих друштвених група који завршавају мастер студије;
- 10) Повећање процента студената из осетљивих друштвених група који завршавају докторске студије;

11) Повећање броја долазних мобилности наставника, гостујућих професора, студената и истраживача;

12) Повећање броја одлазних мобилности наставника, гостујућих професора, студената и истраживача.

СРОВРС 2030 јасно истиче потребу и опредељење да Република Србија буде земља и друштво засновано на знању, иновацијама, научним достигнућима и међународној сарадњи. У том процесу високо образовање је од пресудног значаја, те је неопходно пратити и процењивати оствареност тих циљева и визије показатељима који указују да ли се број високообразованих у Републици Србији повећава, да ли је обезбеђена проходност у оквиру система високог образовања, да ли је унапређена ефикасност студирања (али на начин да се не уруши квалитет) и да ли је обезбеђена релевантност високог образовања у смислу броја студената који се у кратком времену након завршавања студија запошљавају.

СОВРС 2030 посебан акценат ставља на социјалну димензију високог образовања, односно предвиђеним мерама и активностима тежи да унапреди систем у циљу пружања једнаких могућности за квалитетно образовање свих, да олакша приступ и завршетак студирања студентима из осетљивих група. То је посебно важно у светлу чињенице да је проширење приступа високом образовању тесно повезано са економским, али и развојем друштва у целини, и да је у складу са принципима Болоњског процеса чија је Србија потписница. У том смислу, прикупљаће се и подаци везани за социјалну димензију високог образовања зарад идентификације студената из осетљивих група, идентификације препрека које се односе на приступ и учешће у високом образовању и процене адекватности предузетих мера.

Такође, како СРОВРС 2030 тежи повећању интернационализације и високог образовања и мобилности процена ефеката предузетих мера ће се пратити кроз долазне и одлазне мобилности наставника ВШУ, студената и истраживача.

За достизање Општег циља 2 утврђени су посебни циљеви који су дати у наставку.

Посебни циљ 2.1: Унапређени квалитет понуде, људских ресурса и исхода високог образовања

Показатељи исхода на основу овог посебног циља су: успостављен Оквир за праћење и вредновање високог образовања (ОПВ); повећање процента запослених на ВШУ који су обухваћени стручним усавршавањем на основу новог правилника; повећање броја запослених стручњака са ВШУ који су остварили стручно усавршавање у иностранству; повећање броја додељених стипендија намењених подршци студирања студената ниског социо-економског статуса (СЕС) и студената из осетљивих група; повећање износа финансијских средстава намењених подршци студирању студената из осетљивих група; повећање финансијских средстава која се издвајају за подршку студирању студената који показују изузетне резултате; повећање износа финансијских средстава намењених унапређењу инфраструктуре ВШУ; повећање износа финансијских средстава намењених за научна и уметничка истраживања и развој.

Овај посебни циљ се остварује кроз следеће мере: развој Оквира за праћење и вредновање квалитета ВО („индикатори квалитета“) и примена добијених резултата у формулацији политике ВО (2.1.1); развој и остваривање модела финансирања који подстиче квалитет ВО, ефикасност и успешност студирања (2.1.2); развој, успостављање и примена свеобухватних процеса и процедура у вези са унапређивањем људских ресурса у високом образовању (2.1.3).

Успостављање Оквира за праћење и вредновање (ОПВ) квалитета ВО („индикатори квалитета“) је предуслов за континуирано и системско праћење и вредновање квалитета високог образовања, да би се затим и креирале сврсисходне образовне политике у области високог образовања засноване на прецизним и увремењеним подацима. Иако високо образовање има специфичности у односу на доуниверзитетско образовање, као и систем акредитације који је независан од доуниверзитетског, за стратешко усмеравање политика развоја и повећања квалитета у високом образовању важно је успоставити систем праћења који с једне стране подржава аутономију ВО, а с друге стране омогућава идентификацију области у којима је потребно обезбедити подршку ВШУ од стране МПНТР. Да би се омогућило системско праћење развоја ВО, ОПВ треба да у себе integriше све препознате индикаторе квалитета високог образовања који су важни за МПНТР као део Владе РС

који усмерава политику у области образовања. У том смислу, ОПВ треба да дефинише индикаторе квалитета који су важни за развој високог образовања, укључујући и интеграцију синтетизованих индикатора који се тренутно прате (Национално акредитационо тело, Републички завод за статистику), али не ограничавајући се само на постојеће. Квалитет ВО свакако зависи и од интегритета ВО, те ОПВ треба да садржи и индикаторе који се тичу праћења повећања интегритета и транспарентности у ВО и поверења грађана у високошколске институције. Стога ће се иницијалне активности у овом домену тицати анализе међународне добре праксе праћења и вредновања квалитета ВО, креирања логичке матрице квалитета ВО која садржи идентификоване области ОПВ које су важне за јачање улоге ВО у развоју друштва и економије, дефинисање индикатора квалитета за сваку област ОПВ и жељене методологије, анализе постојећих доступних података, надлежних институција које их прикупљају и методологије коју користе као и идентификације индикатора квалитета које се тренутно не прате, а важни су за развој и унапређивање ВО. Након завршетка свих поменутих анализа, приступиће се развоју ОПВ квалитета ВО, пилотирању ОПВ и развоју коначног ОПВ на основу резултата пилотирања. Постојање и употреба ОПВ ће се озваничити усвајањем Правилника о ОПВ квалитету у ВО. У анализи и изради ОПВ ће се узимати у обзир међународна пракса и показатељи који се односе на антидискриминацију, родну равноправност и осетљиве групе.

Да би подаци прикупљени кроз ОПВ ВО били максимално искоришћени, реализоваће се и обуке намењене запосленима у МПНТР у циљу подизања њихових капацитета за анализу резултата ОПВ и креирање мера на основу добијених резултата, док ће се подршка ВШУ у прикупљању података у оквиру ОПВ, такође пружити кроз реализацију обука од стране МПНТР.

Такође, како су бројне анализе показале, систем финансирања високог образовања мора да буде унапређен и то на такав начин да успостављени модел финансирања подстиче квалитет, ефикасност и успешност студирања. То значи да ће се у оквиру ове стратешке мере приступити изради таквог модела који ће, између осталог, обухватати питања финансирања студената ниског СЕС-а, студената из осетљивих група (нпр. студената ромске националности), финансирања студената који показују изузетне резултате, научне финансирања којима се омогућава континуирано унапређење инфраструктуре ВШУ, као и финансирање истраживачког рада у области науке и уметности и рада на иновацијама. Да би се пратили спровођење и ефикасност успостављеног модела финансирања, развиће се и информациони систем. Све промене у систему финансирања ВО ће бити унете у нови Закон о високом образовању. Пружање подршке примени новог модела финансирања на нивоу ВО оствариваће се кроз обуке у универзитетским центрима. Након три године примене новог система финансирања ВО, приступиће се његовој евалуацији.

Када су у питању људски ресурси у ВО, први корак ће бити дефинисање квантитативних и квалитативних индикатора за процену наставничких компетенција на ВШУ који треба да постану део Оквира наставничких компетенција у ВО. Након тога ће се приступити креирању новог концепта система континуираног професионалног усавршавања наставног, административног и техничког особља на ВШУ, дефинисање квантитативних и квалитативних индикатора за процену ефеката професионалног усавршавања и дефинисање нових критеријума и процедура за избор и напредовање у звања запослених на ВШУ. Све ове промене ће пратити промене у регулативи.

Додатно, део активности ће бити посвећен обезбеђивању финансијских средстава за усавршавање наставног особља у иностранству и обезбеђивању средстава за обуке наставника за остваривање студијских програма за учење на даљину.

Како је у Републици Србији већ годинама присутан „одлив“ високообразованих кадрова, посебно важан задатак у овом стратешком периоду ће бити развој Стратегије спречавања одлива академски образованих кадрова и повратка у земљу стручњака који су део професионалне каријере провели у иностранству и њена примена.

Посебни циљ 2.2: Унапређена релевантност високог образовања на националном и међународном нивоу

Показатељи исхода на основу којих ће се проверавати оствареност овог посебног циља подразумевају: повећање процента студената који похађају студијске програме у новим

идентификованим приоритетним областима за тржиште рада и развој земље; повећање процента студената који похађају студијске програме који се остварују по дуалном моделу; повећање броја студената који су уписали студијске програме на страним језицима (уживо и онлајн); повећање броја студената који су уписали конкретан заједнички интернационални студијски програм; повећање броја студената студијских програма са међународном акредитацијом.

Да би се остварио овај посебни циљ, потребно је остварити активности које су предвиђене у оквиру мера: подстицање сарадње ВШУ са послодавцима, привредним и јавним сектором и јачање предузетничке компоненте високог образовања (2.2.1); подршка интернационализацији високог образовања (2.2.2).

Релевантно високог образовања ће се унапређивати тако што ће се приступити анализи стања и пројекција привреде у Републици Србији зарад утврђивања потреба за одређеним стручним профилима у складу са потребама послодавца, али и дугорочним потребама развоја Републике Србије. Документ у коме ће се наћи систематизовани резултати поменуте анализе, служиће ВШУ као смерница у развијању или реформисању студијских програма зарад обезбеђивања њихове релевантности за тржиште рада и потребе развоја Републике Србије.

Додатно, како је повећање релевантности образовања уско повезано са учешћем представника сектора економије у образовању, МПНТР ће изградити смернице за ВШУ за укључивање послодавца у различите аспекте рада ВШУ, а започеће се и са остваривањем студијских програма по дуалном моделу. Односно, како су донети стандарди за акредитовање дуалних академских и струковних студија, први студенти на дуалним студијским програмима ће своје високо образовање започети у октобру 2021. године.

Поред потребе да се високо образовање усклади са потребама тржишта рада, важно је не запоставити остале научне области које доприносе очувању националног идентитета, али и развоју друштва мислећих, иновативних и креативних појединаца који иду „корак даље” и нису реактивни на тренутне потребе тржишта рада, већ креирају друштвени напредак и преображај. Визија интелектуалца 21. века у СРОВРС 2030 подразумева особу која поседује дубинска знања о глобалном друштву и локалном контексту, процесима који се у њима одвијају, која уочава социјалне неједнакости, разуме улогу медија и механизма демократије у савременом друштву итд. Поред специјализованих знања и техника показује научни и професионални интегритет и сталну посвећеност развоју нових идеја и процеса. У светлу тога, друштвено-хуманистичке науке и идентитарне науке не смеју да буду запостављене у програмима високог образовања, нити број буџетских места на овим студијским програмима треба да се смањује упркос чињеници да нису директно повезани са тренутним потребама тржишта рада.

Ипак, како само постојање релевантних програма не значи аутоматски и интерес студената да их похађају, једна од активности ће бити посвећена развоју подстицајних програма намењених студентима да упишу управо ове студијске програме.

Обезбедиће се посебни програми подршке за унапређење практичне наставе, набавку и развој савремених дидактичких средстава посебно у областима нових материјала и технологија, информационих и комуникационих технологија, медицинских наука, индустрије 4.0, одрживог развоја и екологије, обновљивих извора енергије итд.

Тежиће се и повећању учешћа садржаја који се односе на предузетништво у студијске програме. Такође, тежиће се повећању учешћа садржаја који се односе на интелектуалну својину, а нарочито на техничким и уметничким факултетима на којима се образују студенти чија ће професија бити повезана са стварањем и коришћењем интелектуалне својине.

Додатно, радиће се на изменама стандарда акредитације програма струковних студија како би се повећао удео сати практичне наставе.

Посебна пажња биће посвећена укључивању права интелектуалне својине као нове врсте својине, те ће МПНТР изградити смернице за ВШУ за примену важећих закона и подзаконских прописа из области интелектуалне својине. У том смислу, високошколске установе могу се појављивати истовремено као купци и продавци интелектуалне својине. Поред спровођења поступка заштите интелектуалне својине, који укључује одржавање и продужавање права интелектуалне својине, као и праћење и примену, развиће се предлог модела управљања интелектуалном својином који ће обухватити и комерцијализацију резултата.

Подједнако важан ће бити и рад на развоју послесредњег образовања на нивоу 5 НОКС-а (специјализација, мајсторско образовање, кратки циклуси), а спровеће се и анализа могућности пилотирања поступка ППУ у ВО, да би се, ако се покаже као могуће, успоставио овај систем.

Спровеће се и анализа могућности пилотирања поступка признавања претходног учења у високом образовању.

У области интернационализације, МПНТР ће континуирано пружати подршку ВШУ у развоју и акредитацији студијских програма на страним језицима на свим нивоима студија, пре свега кроз иницирање ревизије стандарда за акредитацију студијских програма на страним језицима. Обезбеђиваће се финансијска средства за развој онлајн најтраженијих студијских програма на страном језику, пружаће се подршка развоју заједничких интернационалних студијских програма на свим нивоима студија, а акценат ће бити и на промовисању студијских програма који су акредитовани за извођење на страном језику.

Спроводиће се и активности које воде повећању видљивости домаћих универзитета у оквиру Европског простора високог образовања (ЕХЕА).

Када је у питању подршка страним студентима да студирају у Републици Србији, МПНТР ће успоставити координацију са надлежним ресорним министарствима, институцијама и телима зарад поједностављивања процедура за стране држављане за студирање у Републици Србији, а приступиће се и развоју униформног/званичног онлајн курса за учење српског језика за стране студенте.

ВШУ ће бити подржане и кроз обуке за пријављивање за међународну мобилност и кроз обезбеђивање подстицајних средстава (стипендије, смештај) за одлазне и долазне мобилности наставника, гостујућих професора, студената и истраживача у области науке и уметности.

Биће урађена и анализа потребне подршке ВШУ за међународну акредитацију студијских програма, те ће се на основу анализе изградити, а касније и примењивати, план подршке.

Посебни циљ 2.3: Унапређени обухват и праведност високог образовања

Показатељи исхода за овај посебни циљ подразумевају: повећање процента студената којима је пружена подршка на основу новог Правилника о финансијској подршци студентима; повећање процента студената из осетљивих друштвених група (особе ромске националности, особе са инвалидитетом, особе ниског СЕС-а итд.) које уписују студије; број стипендија додељених из новоформираног Фонда за стипендије, повећање броја високообразованих који учествују у кратким циклусима на ВШУ; и повећање броја особа са завршеним четворогодишњим образовањем које учествују у кратким циклусима на ВШУ, повећање процента студената којима је пружена подршка у виду тумача за српски знаковни језик.

Повећању обухвата и праведности образовања тежиће се кроз остваривање мера: унапређење доступности и подршка успешности студирања (2.3.1); подржавање ВШУ у остваривању континуираног целоживотног образовања (2.3.2).

Да би се студенти ниског социо-економског статуса адекватно подржали током студирања, дефинисаће се план (конкретне мере, активности и временски рокови) за повећање обухвата ВО уз развијање сврсисходних модела за обезбеђење подстицајних средстава, што ће бити озваничено у Правилнику о финансијској подршци студентима и изменама и допунама Закона о ученичком и студентском стандарду. План и правилник ће укључивати и подстицајне родне и мере за припаднике осетљивих друштвених група. У циљу унапређења доступности високог образовања за глуве и наглуве студенте, законски оквир ће се ревидирати у смислу прецизирања ко је одговоран да обезбеди подршку овим студентима у виду тумача за српски знаковни језик.

Унапређивањем студентског стандарда обезбеђиваће се додатни услови за доступније и квалитетније образовање студената, који своје школовање настављају ван места свог борава. Наставити стипендирање већег броја најталентованијих и најуспешнијих студената, као и студената из осетљивих друштвених група.

Кроз ЈИСП ће се унапредити систем интегрисања података о пријавама и администрацији финансијске подршке студентима и институционализоваће се праксе сакупљања података и анализе у домену социјалне димензије високог образовања, како на

системском, тако и на институционалном нивоу. Подаци ће бити разврстани по полу и укључиваће релевантне социо-демографске показатеље.

Да би студенти били благовремено и адекватно информисани о својим правима и могућностима за добијање подршке, МПНТР ће осмислити и реализовати циљане информативне и саветодавне активности намењене студентима из осетљивих и недовољно заступљених група становништва.

Додатно, радиће се интензивно на подршци увођењу студија уз рад.

Зарад добијања што потпунијих података о студентској популацији у Републици Србији, обезбедиће се и континуирано учешће Републике Србије у ЕУРОСТУДЕНТ истраживању.

Приступитиће се и развоју модела вредновања ваннаставних активности студената. Под ваннаставним активностима подразумеваће се свако релевантно ангажовање студента које није предвиђено студијским програмом, а за које се додељује студенту одговарајући број ЕСПБ бодова у складу са обимом ангажовања и одредбама правилника који уређује услове и поступак вредновања ваннаставних активности студената. ЕСПБ бодови се уписују, заједно са описом активности и периодом у коме је активност обављана, у додатак дипломе. Они нису кумулативни са ЕСПБ бодовима који се стичу у оквиру уписаног студијског програма и не узимају се у обзир приликом рангирања студената код уписа школске године или виших нивоа студија.

Новим моделом биће обухваћен шири спектар ваннаставних активности студената као што су ангажовање у раду органа и тела високошколских установа и СКОНУС-у, учешће у различитим облицима наставног (демонстратори), научноистраживачког и стручног рада, стручна пракса у институцијама са којима високошколске установе имају закључене уговоре о сарадњи, учешће на националним и међународним спортским и културно-уметничким манифестацијама, ангажовање у организовању трибина и скупова и јавном заговарању, учешће у организацији и раду летњих школа, радионица и конференција, добровољни рад у локалној заједници, ангажовање у раду хуманитарних организација и удружења лица са сметњама у развоју и друго. Студије утицаја волонтирања на студенте⁶² су показале да волонтирање има позитиван утицај на лични развој студената, пре свега њихових вештина, повећање заповљивости, као и личног задовољства и самопоуздања.

Биће израђене смернице за ВШУ за успостављање улоге студент – тотор. Односно, имајући у виду добру праксу иностраних универзитета, у оквиру активности подршке студентима, високошколске установе ће бити саветоване да уведу улогу „студент – тотор”. Ова форма помагања, осим бруцошима и студентима нижих година, може бити од значаја и студентима који долазе из осетљивих група. Мотиви за увођење ове улоге студената везују се, пре свега, за идеју „једнак приступ за све” којом се студентима пружа пуна подршка у навикавању на академски живот и успешном решавању проблема са којима се могу сусрести током студирања, али и за потребу развијања алтруистичких и друштвено одговорних склоности наших студената, као и валоризацију оваквих њихових активности. Постојање студената-тотора биће свакако компаративна предност наших високошколских установа.

На крају, пружаће се подршка КАССС-у у процесу стварања академија струковних студија и осигурању квалитета рада неуниверзитетских ВШУ.

У светлу подршке целоживотном учењу, покренуће се дијалог са заинтересованим странама и разматрања могућности спајања под-нивоа у појединачне нивое 6 и 7 НОКС и разматраће се измена дескриптора нивоа 5 НОКС. Потоње је од посебног значаја јер се у наредном периоду услед потреба тржишта рада и развоја дуалног образовања планира разматрање могућности увођења кратких циклуса у подсистему високог образовања, поред кратких програма студија који су већ успостављени, као и развој мајсторског образовања које сада у занатском стручном образовању није успостављено. Односно, под овим се подразумева не само развој већ и додатно уређивање квалификација на 5 нивоу које су сада дефинисане само на нивоу дескриптора у Закону о НОКС-у. Питања проходности и јасне сврхе ових квалификација ће бити део активности које ће се остваривати у овом стратешком периоду.

Такође, приступиће се и креирању смерница за ВШУ за остваривање различитих облика неакадемске дисеминације знања, друштвено повезивање итд.

Посебни циљ 2.4: Дигитализација високог образовања

Показатељи исхода за овај посебни циљ подразумевају: успостављене услове за дигитализацију високог образовања.

Остваривање овог циља је планирано кроз меру увођење дигиталних платформи, електронског индекса и електронске матичне књиге студената (2.4.1).

Активности ће подразумевати развој и усвајање законске регулативе која се односи на употребу електронског индекса и електронских матичних књига на ВШУ, израду софтвера за електронске индексе и електронске матичне књиге, израду смерница за ВШУ за издавање и употребу електронског индекса и електронских матичних књига, што ће бити праћено адекватним промотивним активностима.

Ради повећања ефикасности рада у области високог образовања, ВШУ ће са унапред дефинисаном динамиком предузимати активности пројектовања и увођења дигиталних платформи. ВШУ ће, у складу са својим стратешким циљевима, приступити дигитализацији уз уважавање стандарда за обезбеђење квалитета, а у оквиру институционалног оквира на државном нивоу. У том смислу, МПНТР ће израдити смернице за ВШУ у вези са пројектовањем и увођењем поменутих дигиталних платформи.

Имајући у виду значај процеса интернационализације за ВШУ, као и значај подршке међународних фондова за њено спровођење, оствариваће се синхронизација стандарда и активности свих учесника у том процесу, тако што ће се инсистирати на увођењу техничких стандарда Европске иницијативе за студентске картице,⁶³ развоју институционалне регулативе и редовне процедуре коришћења платформе „Онлајн Уговор о учењу”,⁶⁴ као и на приступању дигиталној мрежи Еразмус без папира (ЕБП),⁶⁵ односно ВШУ ће се подржати у приступању и учешћу у тзв. иницијативи дигитализације Еразмус администрације за 21. век.

Све предвиђене мере и активности су развијене паралелно са проценом финансијских средстава потребних за њихово остваривање и која су прецизно представљена у Акционом плану који је интегрални део СРОВРС 2030. Током планирања водило се рачуна о расположивим средствима у оквиру буџетског лимита. Додатно, закључено је да спровођење предвиђених мера и активности неће утицати на међународне финансијске обавезе Републике Србије, те да спровођење предвиђених мера и активности неће имати ефекта на расходе других институција осим оних који су планирани.

Када су у питању економски ефекти, дугорочно и имајући у виду да је СРОВРС 2030 снажно орјентисана на развој људског капитала, претпоставља се да ће спровођење стратешких мера и активности имати позитивне ефекте на развој економије, већу конкурентност домаће привреде на међународном тржишту, индустријски раст, веће запошљавање, већу компетентност и продуктивност радне снаге, технолошки и инфраструктурни развој, као и на расподелу друштвеног богатства.

Такође, имајући у виду да све предвиђене мере и активности унапређују потенцијал појединца и институција система (технолошки, организационо и управљачки), очекују се позитивни ефекти спровођења на појединце и друштво у целини.

СРОВРС 2030 снажно промовише укључивање представника осетљивих група у образовање, општу једнакост и родну равноправност, па је тако очекиван и њен позитиван утицај у овим областима. Додатно, јасним инсистирањем на мерама и активностима подршке представницима свих осетљивих група очекује се и позитиван утицај не само на образовну, већ и на здравствену и друштвену ситуацију представника поменутих група.

Природа мера и активности наведених у СРОВРС 2030 таква је да њихово остваривање неће имати негативан утицај на животну средину нити на здравље људи.

СРОВРС 2030 је конципирана тако да су носиоци активности државне институције, организације и тела, чиме се обезбеђује одрживост и смањују ризици спровођења, а приликом осмишљавања активности водило се рачуна о расположивим ресурсима неопходним за

62 IF4TM ERASMUS+ Project: Institutional framework for development of the third mission of universities in Serbia, Contract no 561655-EPP-1-2015-1-RS-EPPKA2-CBHE-SP

63 https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-student-card-initiative_en

64 <https://uni-foundation.eu/project/online-learning-agreement/>

65 <https://esn.org/erasmus-without-paper>, <https://www.erasmuswithoutpaper.eu/ewp20>

остваривање свих мера и активности. Истовремено, да би се ризици за спровођење мера и активности наведених у СРОВРС 2030 свели на минимум, у изради СРОВРС 2030 је учествовао велики број институција, организација и тела, а сви циљеви СРОВРС 2030 у складу су са приоритетима Владе.

6. Анализа опција/приступа за остваривање циљева СРОВРС 2030

Циљеви постављени СРОВРС 2030 могу да се остваре различитим приступима, односно опцијама, од којих су наредни посебно разматрани:

1) Приступ фокусиран на сваки ниво образовања засебно кроз призму повећања квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности (*status quo*);

2) Приступ фокусиран на сваки ниво образовања засебно;

3) Приступ фокусиран на постизање квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности;

4) Приступ фокусиран на програмску тематику и

5) Приступ фокусиран на програмску тематику уз поштовање специфичности терцијарног образовања.

Поређење наведених приступа је урађено применом методе мултикритеријумске анализе, при чему су коришћени следећи критеријуми: релевантност, ефикасност, ефективност и одрживост.

Разматрани су и додатни критеријуми, као што је време потребно за остваривање циљева, али се одустало од увођења овог критеријума пре свега јер је у највећој мери покривен другим критеријумима (на пример, један од изабраних критеријума – ефикасност, подразумева и увременост и временску рационалност), односно процењено је да су одабрани критеријуми (релевантност, ефикасност, ефективност и одрживост) dostatно комплексни и информативни за доношење одлуке о избору најбоље опције за остваривање циљева СРОВРС 2030.

Сви изабрани критеријуми носе једнаку вредност.

Изабрани критеријуми за поређење приступа подразумевају:

1) Релевантност, у смислу колико је приступ релевантан за постизање циљева СРОВРС 2030, као и у којој мери корелира са надређеним документима и приоритетима Владе;

2) Ефикасност, укључујући финансијску рационалност, при чему се акценат ставља на неопходност увезивања и рационалног усмеравања средстава за тематски/програмски исте или сличне послове, којима се може приступити заједнички, без обзира на ниво образовања (нпр. осигурање квалитета);

3) Ефективност, разматрана пре свега у смислу потенцијала приступа да директно (или директним исходима) доведе до успешности стварања жељене промене, узимајући у обзир и неопходан степен осетљивости на специфичности и приоритете различитих нивоа образовања, али без неоправдане фрагментације у спровођењу мера и активности које воде остваривању постављених циљева;

4) Одрживост, укључујући процену могућности учешћа различитих актера ван јавног сектора у смислу могућности њиховог укључивања у процес спровођења јавне политике (где већа укљученост значи и већу одрживост).

Анализа свих набројаних приступа, заснована на критеријумима за поређење приступа и на резултатима анализе утицаја опција на различите области (економија, друштво итд.) за резултат даје – Приступ фокусиран на програмску тематику уз поштовање специфичности терцијарног образовања.

За сваки од критеријума је процењивано да ли је у већем или мањем нивоу присутан у разматраној опцији (високо присутан или ниско присутан, од чега је високо присутан пожељан).

У наредној табели дат је преглед оцена сваког од приступа кроз сваки од критеријума.

Разматрани приступи/критеријуми	Релевантност	Ефикасност (и финанс. рационал.)	Ефективност	Одрживост
Приступ фокусиран на сваки ниво образовања посебно кроз призму повећања квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности (<i>status quo</i>)	+	-	+/-	+

Приступ фокусиран на сваки ниво образовања посебно	+	-	-	+
Приступ фокусиран на постизање квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности	+	-	+	+
Приступ фокусиран на програмску тематику	+	+	-	+
Приступ фокусиран на програмску тематику уз поштовање специфичности терцијарног образовања	+	+	+	+

1) Приступ фокусиран на сваки ниво образовања засебно кроз призму повећања квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности (*status quo*)

Главна предност фокусирања на сваки ниво образовања засебно кроз призму повећања квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности образовања („четири стуба образовања” наведена у СРОС 2020) је свеобухватност, униформност и доследност у акцентирању важности сваког нивоа и сваког од поменутих „стубова”.

Овај приступ је оцењен као релевантан и ефективан. Међутим, иако је било значајних достигнућа и помака од 2012. године (видети *ex-post* анализу), овакав приступ има одређене мањкавости да би био примењен и у СРОВРС 2030, пре свега јер носи висок ниво финансијске нерационалности и не увезује на ефикасан начин, нити у задовољавајућој мери, рад институција које делају у оквиру система образовања. Наиме, финансијска нерационалност се пре свега огледа у фрагментисаном приступу, како у смислу подела у оквиру доуниверзитетског образовања и васпитања, тако и у смислу подела у оквиру терцијарног образовања (подела на академске и струковне студије, те подела на основне, мастер и докторске студије итд.).

2) Приступ фокусиран на сваки ниво образовања засебно

Приступ заснован на фокусирању на сваки ниво образовања засебно за главну предност има уважавање специфичности сваког нивоа образовања, али с друге стране носи недостатке фрагментације и финансијске нерационалности.

3) Приступ фокусиран на постизање квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности

Главна предност приступа заснованог на фокусирању на постизање квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности образовања јесте у томе што уважава циљева којима модерно образовање мора да тежи како би грађане опремило за живот и рад у условима које носи 21. век. У том смислу, овакав приступ је изузетно погодан за стратешки ниво, односно за одређивање визије развоја образовања, те је и заступљен у визији развоја образовања („...квалитетно образовање за постизање пуног потенцијала...”).

С друге стране, овакав приступ није оптималан као приступ за остваривање циљева, јер овако постављена опција за остваривање циљева не би могла да јасно и разумљиво одвоји и класификује, а што је неопходно за конкретизацију и операционализацију остваривања циљева. Додатно, овакав приступ је делимично близак програмској тематици, али је ипак на вишем нивоу општости од оног који је потребан за опције за остваривање циљева.

4) Приступ фокусиран на програмску тематику

Приступ који је фокусиран на програмску тематику као главну предност има финансијску рационалност јер подразумева високу ефикасност система при решавању истоветне тематике на различитим нивоима образовања, као и много виши ниво капацитета за конкретизацију и операционализацију (у односу на претходну опцију). С друге стране, главни изазов је што захтева висок ниво координације и сарадње различитих институција у систему образовања (а и ван њега), и што није довољно осетљив на специфичности одређених нивоа образовања (на пример на специфичности терцијарног нивоа образовања у односу на друге нивое у оквиру доуниверзитетског образовања). Овај приступ у значајној мери омогућава постизање циљева не само кроз регулаторне већ и остале мере.

5) Приступ фокусиран на програмску тематику уз поштовање специфичности терцијарног образовања

Приступ фокусиран на програмску тематику уз поштовање специфичности терцијарног образовања је изабрани приступ.

Овај приступ подразумева предности финансијске рационалности (висока ефикасност при решавању исте тематике), а уважава и специфичности терцијарног нивоа образовања. Главни недостатак је, с обзиром на то да је углавном фокусиран на програмску тематику, у томе што захтева висок ниво координације и сарадње различитих институција у систему образовања (а и ван њега). Као и претходни, овај приступ омогућава постизање циљева не само кроз регулаторне већ и остале, посебно информативно-едукативне, односно развојне мере.

Треба нагласити да сваки приступ у области образовања увек, поред рестриктивних мера, подразумева и подстицајне мере за постизање посебног циља.

Када је у питању анализа финансијских ефеката разматраних опција, финансијски издаци су најмањи код опција 4 и 5 јер подразумевају висок степен синергије активности, па самим тим и финансијску рационализацију.

Како је у питању сектор образовања, економски ефекти свих разматраних опција су позитивни, јер су неупитни позитивни утицаји свих мера у вези са унапређивањем квалитета образовања на економски раст, конкурентност људског капитала, технолошки и инфраструктурни развој. Конкретније, различите међународне и домаће анализе указују да улагање у образовање грађана доноси вишеструке дугорочне материјалне исходе, како за економију земље, тако и за појединца.

Разматране опције су анализиране и у смислу ефеката на животну средину, али нису уочени директни ефекти на квалитет воде, ваздуха и земљишта и слично, осим индиректних ефеката кроз подизање образовног нивоа грађана који посредно могу да се одразе и на животну средину (нпр. у смислу бољег управљања отпадом, енергијом, очувања интегритета и биодиверзитета екосистема итд.).

Анализа ефеката опција на друштво, такође код свих разматраних опција, казује да свака од разматраних опција (поред очигледних образовних и поменутих економских исхода) доноси и низ позитивних нематеријалних друштвених и личних исхода (друштвена кохезија, политичка стабилност, демократија, здравствени статус, животна задовољство). Такође, свака од опција садржи мере и активности усмерене на различите групе становништва и посебан акценат на оне најосетљивије, где, поново, опција 5 предњачи с обзиром на то да је у питању нефрагментисан и програмско-тематски приступ образовању.

С обзиром на величину и комплексност система образовања (разгранатост и број институција, установа и тела, број запослених, број ученичке и друге популације у систему, обухват становништва, нивои образовања, области итд.), анализа управљачких ефеката показује да све предвиђене опције не подразумевају значајне управљачке и институционалне промене, иако подразумевају одређене организационе промене. Такође, процена расположивих капацитета јавне управе у области образовања је позитивна (систем има довољно расположивих капацитета), нарочито имајући у виду демографски пад, те осим предвиђених мера за јачање и унапређивање постојећих људских капацитета, значајна проширења система нису предвиђена.

Имајући у виду и резултате процене по критеријумима и анализи различитих ефеката, као оптималан приступ одабран је:

Приступ фокусиран на програмску тематику уз поштовање специфичности терцијарног образовања.

7. Механизам за спровођење СРОВРС 2030 и начин извештавања о резултатима спровођења

СРОВРС 2030 и пратећи Акциони план, као документи јавне политике, спроводе се кроз мере и активности које су овим документима дефинисане и детаљно разрађене, а за њихово спровођење одговорно је Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

У процесу спровођења мера и активности, а у складу са надлежностима, поред МПНТР, учествују и Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине, Завод за унапређивање образовања и васпитања, Завод за вредновање

квалитета образовања и васпитања, Агенција за квалификације, Педагошки завод Војводине, установе образовања и васпитања на доуниверзитетском нивоу и високошколске установе, тела, институције и организације. Сваки од наведених актера је носилац или учесник спровођења одређене мере. Спровођење одређених мера захтева интерсекторску сарадњу, тј. укључивање других министарстава надлежних за нпр. здравље, државну управу и локалну самоуправу, привреду, културу, заштиту животне средине и др. и институција из њиховог делокруга које су релевантне за поједине мере и активности.

Праћење спровођења мера и активности преко квантитативних и квалитативних показатеља који су дефинисани акционим планом, обављаће радна група коју ће у року од 90 дана, од дана усвајања стратешког документа и акционог плана, формирати МПНТР.

Радну групу треба да чине представници: министарства надлежног за образовање (сви сектори, Одељење за координацију рада школских управа и Одсек за људска и мањинска права у образовању), сектора за образовање Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице, Завода за унапређивање образовања и васпитања, Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, Агенције за квалификације, Педагошког завода Војводине, савета (Национални просветни савет, Савет за стручно образовање и образовање одраслих, Савет за национални оквир квалификација Србије, Национални савет за високо образовање), Координационо тело националних савета националних мањина, Конференције универзитета Србије, Конференције академија и високих школа.

Састанцима радне групе ће присуствовати и представници невладиног сектора, односно организација цивилног друштва које се баве образовањем и васпитањем и које ће бити укључиване у рад радне групе у односу на тематске области о којима се извештава (нпр. у разматрање праћења остварености активности, мера и циљева у области основног образовања и васпитања биће укључене оне организације које се баве основним образовањем итд.).

У ситуацијама када је потребно размотрити нека специфична питања, у радну групу ће се укључивати и представници других организација и институција, без обзира на то да ли су акционим планом предвиђени као носиоци или партнери одређених активности.

Поред праћења, Радна група има задатак да припрема годишње извештаје о спровођењу мера и активности, а Министарство просвете, науке и технолошког развоја да извештаје учини јавно доступним, у складу са Законом о планском систему Републике Србије.

Сви задаци Радне групе, као и рокови за њихово извршавање, биће дефинисани решењем министра просвете, науке и технолошког развоја.

СРОВРС 2030 као документ јавних политика се, такође, прати кроз Информациони систем за планирање, праћење спровођења, координацију јавних политика и извештавање који представља јединствени електронски систем у који учесници у планском систему уносе садржај својих докумената јавних политика и средњорочне планове и врше извештавање у складу са Законом о планском систему Републике Србије. Овај информациони систем води Влада преко Републичког секретаријата за јавне политике на такав начин да се обезбеди веза између садржаја јавних политика, средњорочних планова корисника буџетских средстава надлежних за спровођење мера јавних политика и њихових финансијских планова. На основу члана 47. Закона о планском систему, кроз овај информациони систем ће се обезбеђивати благовремено извештавање о оствареним циљевима и праћење остварених вредности показатеља учинка.

У циљу мерења ефеката, односно евалуације резултата СРОВРС 2030, Министарство просвете, науке и технолошког развоја организоваће три *ex-post* анализе – прву на крају треће године спровођења мера и активности, другу у 2026. години, а трећу у 2029. години или 2030. години, као последњој години трајања СРОВРС 2030. Наглашавамо да се под термином *ex-post* анализа у контексту Закона о планском систему и Уредбе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика обухватају праћење спровођења документа јавне политике и вредновање учинака, тако да ће се планиране анализе ослањати

на годишње извештаје о спровођењу мера и активности, али и на праћење ефеката овог документа јавне политике.

Праћење спровођења мера и активности, као и праћење остварености посебних и општих циљева, вршиће се на основу показатеља резултата (мере), показатеља исхода (посебни циљеви) и показатеља ефеката (општи циљеви), који су наведени у СРО-ВРС 2030 и у Акционом плану.

Процена остварености мера и активности, као и процена исхода и ефеката, базираће се на различитим статистичким и другим подацима МПНТР и других институција у образовном систему, Републичког завода за статистику, подацима који проистичу из различитих међународних истраживања у којима учествује Република Србија, али и на подацима и анализама у оквиру студија и извештаја које ће произвести домаће и међународне институције, организације и тела. Посебно важан извор података биће ЈИСП, за који се очекује да ће ускоро постати у потпуности оперативан.

8. Процена финансијских средстава потребних за спровођење СРОВРС 2030 и анализа финансијских ефеката

Средства за спровођење СРОВРС 2030, обезбеђиваће се из различитих извора као што су: буџетска средства Републике Србије, АП Војводине и јединица локалне самоуправе и донаторска средства, а на основу програма и пројеката који ће се припремати и доносити у складу са наведеном стратегијом и пратећим АП-ом. Средства за спровођење мера и активности наведених у стратешком документу конкретно су приказана (исказана) у Акционом плану за спровођење СРОВРС 2030.

Планирана средства за спровођење мера и активности, исказана у АП-у, неће утицати на јавне приходе и јавне расходе у средњем и дугом року. Очекује се да приказана средства из буџета Републике Србије, предвиђена за реализацију активности приказаних у АП-у, за 2021. годину као и пројекције за 2022. и 2023. годину, буду у оквиру предвиђених лимита које је одредило Министарство финансија за све буџетске кориснике. Део средстава за реализацију планираних мера и активности обезбеђиваће се из донаторских средстава различитих билатералних донатора (ЕУ, ГИЗ, УНИЦЕФ итд.).

Из средстава уговорених зајмова и кредита реализују се пројекти:

- „Програм модернизације школа” – средства Европске Инвестиционе Банке – ЕИБ;
- „Образовање за социјалну инклузију” – средства Банке за развој Савета Европе – ЦЕБ;
- „Инклузивно предшколско образовање и васпитање” – средства Међународне банке за обнову и развој;
- „Студентско становање у Србији” – Банка за развој Савета Европе – ЦЕБ.

Планирана је реализација пројекта:

- „Унапређење универзитетског образовања” – средства Банке за развој Савета Европе – ЦЕБ.

9. Консултације са заинтересованим странама

Стратешке приоритете је у договору са проширеним саставом радне групе, као и на основу *ex-post* анализе, поставила радна група министарства коју су чинили доносиоци одлука и представници најрелевантнијих институција образовно-васпитног система. Први састанак радне групе је одржан у априлу 2019. године, када су отпочеле припреме за израду стратешког документа. Према стратешким приоритетима, формирале су се мање радне групе и тимови који су радили на развоју појединих стратешких области/тема у оквиру својих стручних експертиза.

Током 2019. одржано је више консултативних састанака у склопу припреме за израду нове стратегије развоја образовања и васпитања, а међу њима и радионице које је са представницима образовног система организовао УНИЦЕФ у сарадњи са ОЕЦД-ом. Такође, почетком 2020. године, одржана је велика конференција „Образовне политике засноване на доказима” у организацији МПНТР-а и партнера – УНИЦЕФ, ЗВКОВ, ЗУОВ, ФОД, са циљем да се представе последње евалуације образовног система у Републици Србији и размотре могућности примене произашлих препорука приликом израде нове стратегије развоја.

Током 2020. године спроведене су четири стручне консултације на којима је учествовао велики број представника образовних институција: представници МПНТР-а укључујући и школске управе, Покрајинског секретаријата за образовање, представници Националног просветног савета, Савета за средње стручно образовање и образовање одраслих, Завода за унапређивање образовања и васпитања, Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, Педагошког завода Војводине, васпитачи и директори предшколских установа, наставнички разредне и предметне наставе, стручни сарадници, педагошки асистенти и директори школа, представници стручних друштва, научних института, представници репрезентативних синдиката, професори и декани факултета, представници Агенције за квалификације, Националног акредитационог тела, представници националних савета националних мањина.

На консултацијама су учествовали и представници других институција система, међународних организација, невладиних организација и медија: Републички завод за јавне политике, Министарство за европске интеграције, Министарство здравља, Министарство заштите животне средине, СКГО, Привредна комора Србије, Покрајинска Влада, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва, УНИЦЕФ, Британски Савет, Савет Европе, ОЕБС, ГИЗ, Песталоци фондација, ЦОП, ЦИП, Центар за интеграцију младих, Центар за права детета, НАРНС, Ромски образовни фонд, Ужички центар за права детета.

У Београду, Новом Саду и Нишу, одржана су укупно четири скупа – стручних консултација за област првог стратешког циља који се односи на доуниверзитетско образовање. Одговарајући консултативни процес спроведен је и за област другог стратешког циља који се односи на високо образовање.

Јавна расправа о Предлогу стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године, спроведена је у периоду од 19. фебруара до 10. марта 2021. године. Извештај о спроведеној јавној расправи објављен је 25. марта 2021. године у складу са Законом о планском систему Републике Србије.

10. Акциони план за период од 2021. до 2023. године

СРОВРС 2030 прати Акциони план за период од 2021. до 2023. године, који је саставни део СРОВРС 2030. Акционим планом предвиђене су конкретне мере и активности које ће се предузети ради обезбеђења услова да се циљеви СРОВРС 2030 остваре.

Акционим планом су одређени носиоци и партнери за спровођење тих мера, као и рокови и финансијска средства за њихово спровођење, односно припремљен је на прописани начин и у формату који омогућава унос, а касније и праћење и извештавање, кроз Јединствени информациони систем за планирање и координацију јавних политика.

Начин праћења и извештавања је ближе описан у одељку 7. (Механизам за спровођење СРОВРС 2030 и начин извештавања о резултатима спровођења).

У години када истиче први Акциони план за СРОВРС 2030, тачније током 2023. године, биће израђен акциони план за период 2024–2026. године, док ће током 2026. године бити израђен акциони план за период 2027–2030. године. Током 2029. године, приступиће се изради наредне стратегије развоја образовања и васпитања.

Сажет приказ општих и посебних циљева, мера и активности АП СРОВРС 2030 за период од 2021. до 2023. године налази се у тексту који следи. Зарад јасније слике о показатељима и активностима које ће се спроводити након 2023. године, односно зарад приказа континуитета, и они су представљени у наставку, али им је поред назива додата звезда.

ОПШТИ ЦИЉ 1: ПОВЕЋАНИ КВАЛИТЕТ НАСТАВЕ И УЧЕЊА, ПРАВЕДНОСТ И ДОСТУПНОСТ ДОУНИВЕРЗИТЕТСКОГ ОБРАЗОВАЊА И ОЈАЧАНА ВАСПИТНА ФУНКЦИЈА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИХ УСТАНОВА

Показатељи на нивоу општег циља (показатељ ефекта):

- Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем (ПВО) од 6 месеци до треће године
- Обухват деце ПВО узраста од 3 до 5,5 година

- Обухват деце у години пред полазак у школу (ППП)
- Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем (ПВО)
- Обухват основним образовањем и васпитањем
- Обухват средњим образовањем и васпитањем
- Стопа осипања из основног образовања и васпитања
- Стопа осипања из средњег образовања и васпитања
- Стопа завршавања основне школе
- Стопа настављања образовања након основног образовања и васпитања
- Стопа завршавања средњег образовања и васпитања
- Стопа завршавања основне школе ученика из ромских насеља
- Ефективна стопа преласка у средњу школу ученика из ромских насеља
- Стопа завршавања средње школе ученика из ромских насеља
- Стопа завршавања основне школе ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом
- Стопа преласка у средњу школу ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом
- Стопа завршавања средње школе ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом
- Стопа учешћа ученика избеглица и миграната у образовању
- Стопа учешћа одраслих у образовању и обукама
- Стопа оних који нису у процесу образовања или обуке, а који нису запослени
- Процент младих узраста 18–24 година који су рано напустили образовање и обуку
- Процент деце и ученика којима је пружена додатна подршка од укупног броја деце и ученика којима је предложена мера додатне подршке

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1.1. УНАПРЕЂЕНИ НАСТАВА И УЧЕЊЕ У ДОУНИВЕРЗИТЕТСКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељ исхода):

- Процент основних школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 4 на општем квалитету
- Процент основних школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 1 и 2 на општем квалитету
- Процент основних школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Настава и учење
- Процент средњих школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 4 на општем квалитету
- Процент средњих школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 1 и 2 на општем квалитету
- Процент средњих школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Настава и учење

Мера 1.1.1. Развијање нових и унапређивање постојећих стандарда квалификација и стандарда постигнућа, програма наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању⁶⁶

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број развијених стандарда квалификација усклађених са потребама појединца, тржишта рада и друштва у целини
- Број ревидираних правилника о стандардима постигнућа у основном и средњем образовању и васпитању
- Број унапређених и нових планова и програма наставе и учења у основном образовању и васпитању
- Број нових и унапређених планова и програма наставе и учења у општем средњем образовању и васпитању
- Број уведених нових образовних профила средњег уметничког образовања и васпитања у ликовној области
- Број нових и унапређених планова и програма средњег уметничког образовања и васпитања у ликовној области
- Број нових и унапређених планова и програма наставе и учења у средњем стручном и дуалном образовању и васпитању
- Број нових и унапређених планова и програма наставе и учења на језику и писму националне мањине
- Бројреформисаних програма наставе и учења Српског као мајтерњег језика

66 Приступ развоју свих програма наставе и учења биће такав да програми наставе и учења буду осетљиви на родну равноправност и специфичности различитих друштвених група укључујући и осетљиве друштвене групе.

- Број усвојених нових програма за Матерњи језик/говор са елементима националне културе

АКТИВНОСТИ

- 1.1.1.1. Ревизија кључних, међупредметних, опшгих и специфичних предметних компетенција/стандарда компетенција
- 1.1.1.2. Развијање нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења у основном образовању и васпитању
- 1.1.1.3. Анализа резултата гимназијских програма након завршетка прве генерације која је гимназијско образовање завршила по реформисаном програму
- 1.1.1.4. Развијање нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења у општем средњем образовању и васпитању
- 1.1.1.5. Израда нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења средњег уметничког образовања и васпитања у ликовној области
- 1.1.1.6. Развијање нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења у средњем стручном и дуалном образовању и васпитању
- 1.1.1.7. Развијање и унапређивање стандарда квалификација доуниверзитетског образовања у складу са Методологијом за развој стандарда квалификација
- 1.1.1.8. Израда нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења на језику и писму националних мањина по циклусима (први и други циклус ОШ, опште средње и општеобразовни део у средњем стручном образовању и васпитању)
- 1.1.1.9. Унапређивање програма наставе и учења за Српски као нематерњи језик
- 1.1.1.10. Развијање нових програма за Матерњи језик/говор са елементима националне културе
- 1.1.1.11. Развој методолошког оквира и повезивање листе квалификација са листом занимања
- 1.1.1.12. Унапређивање методолошког оквира за развој програма неформалног образовања заснованог на стандарду квалификације и методологије за њихову (пр)оцену
- 1.1.1.13. Унапређивање законодавног, институционалног и методолошког оквира за развој стандарда квалификација заснованих на стандардима занимања

Мера 1.1.2. Развој услова и подршка образовно-васпитним установама у унапређивању програма, наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању⁶⁷

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број обучених стручних сарадника и просветних саветника за подршку ПУ за развијање предшколских програма на основу Основа програма ПВО
- Број акредитованих обука за примену нових ОП
- Број обучених професионалаца из 5 центара кластера
- Број подржаних ПУ за развијање програма ВОР у складу са новом програмском концепцијом
- Процент обучених васпитача и стручних сарадника за примену нове програмске концепције
- Број обучених стручних сарадника ОШ
- Процент обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења у основном образовању и васпитању
- Процент обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења у општем средњем образовању и васпитању
- Процент наставника обучених за остваривање нових изборних програма у општем средњем образовању и васпитању
- Процент обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења у средњем уметничком образовању и васпитању
- Број обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења у средњем стручном и дуалном образовању и васпитању
- Број обучених просветних саветника, екстерних евалуатора и саветника спољних сарадника за праћење примене нових стандарда постигнућа

67 Сви учесници треба да буду по садржају осетљиви на родну равноправност и специфичности различитих друштвених група, укључујући и осетљиве групе (без стереотипа, предрасуда и дискриминације), а све активности јачања капацитета запослених у образовању треба да се у развоју и остваривању ослањају на принципе родне равноправности и недискриминаторних ставова и понашања.

- Број нових акредитованих програма стручног усавршавања наставника на језицима националних мањина на којима се остварује образовно-васпитни процес
- Процент прилагођених уџбеника за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом у основној школи
- Успостављена процедура обезбеђивања прилагођених уџбеника за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом у средњој школи
- Процент школа са једносменском организацијом које спроводе обогаћени програм подршке развоју ученика кроз васпитни рад
- Нови правилник о програму свих облика рада стручних сарадника у образовно-васпитним установама

АКТИВНОСТИ

- 1.1.2.1. Подршка развијању различитих облика и програма васпитно-образовног рада у складу са Основама програма ПВО
- Оснаживање људских ресурса заостваривање нових и унапређених програма наставе и учења у основном, општем средњем, уметничком, средњем стручном и дуалном образовању и васпитању
- Обезбеђивање услова за стицање квалификација наставника за реализацију изборног програма Матерњи језик/говор са елементима националне културе (посебно за реализацију програма Ромски језик са елементима националне културе)
- 1.1.2.2. Оснаживање људских ресурса заостваривање нових и унапређених програма наставе и учења у основном, општем средњем, уметничком, средњем стручном и дуалном образовању и васпитању
- 1.1.2.3. Обезбеђивање услова за стицање квалификација наставника за реализацију изборног програма Матерњи језик/говор са елементима националне културе (посебно за реализацију програма Ромски језик са елементима националне културе)
- 1.1.2.4. Развој и акредитација програма сталног стручног усавршавања наставника на језицима националних мањина на којима се остварује образовно-васпитни процес и остваривање обука
- 1.1.2.5. Обезбеђивање уџбеника прилагођеног фонта/формата у складу са захтевима школа и потребама ученика у основној школи
- 1.1.2.6. Обезбеђивање бесплатних уџбеника за одговарајуће групе ученика основних школа⁶⁸
- 1.1.2.7. Богаћење библиотечког фонда библиотека основних школа публикацијама од значаја за образовање и васпитање
- 1.1.2.8. Набавка дигиталних образовних садржаја – дигиталних уџбеника за ученике основних школа
- 1.1.2.9. Стварање услова за обезбеђивање прилагођених уџбеника за средње школе
- 1.1.2.10. Јачање капацитета просветних саветника, екстерних евалуатора и саветника спољних сарадника за праћење примене нових стандарда постигнућа
- 1.1.2.11. Унапређивање капацитета просветних саветника, екстерних евалуатора, саветника спољних сарадника да прате на који начин и у којој мери наставници подржавају и прате развој кључних компетенција код ученика и да пружају подршку наставницима
- 1.1.2.12. Развијање аутентичних школских модела са програмима и активностима који ће се остваривати у школама са једносменском организацијом
- 1.1.2.13. Обезбеђивање педагошких асистената са знањем знаковног језика и Брајевог писма
- 1.1.2.14. Акредитација програма сталног стручног усавршавања педагошких асистената за употребу српског знаковног језика и Брајевог писма
- 1.1.2.15. Примена обука за развијање компетенција за демократску культуру на основу Референтног оквира за КДК Савета Европе
- 1.1.2.16. Преспитивање статуса и позиције предмета Грађанско васпитање у образовно-васпитном систему и редифинисање начина стручног оспособљавања наставника грађанског васпитања.
- 1.1.2.17. Оснаживање структура које прате остваривање права детета у образовно-васпитном систему кроз различите обуке просветних инспектора (републичких, покрајинских и општинских), спољних саветника, просветних саветника о правима детета.

68 Свако треће и наредно дете у породици, деца и ученици из породица које примају социјалну помоћ итд.

- 1.1.2.18. Рад на изради новог правилника о програму свих облика рада стручних сарадника у школама
- 1.1.2.19. Оснаживање капацитета ОБУ за планирање, остваривање и вредновање наставе и других облика образовно-васпитног рада у складу са реформом образовања

Мера 1.1.3. Подршка образовно-васпитним установама у јачању васпитне функције

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Формиран етички одбор
- Број нових акредитованих обука у области заштите од насиља, злостављања, занемаривања, дискриминације, унапређивања родне равноправности, очувања менталног здравља, заштите репродуктивног здравља, здравих стилова живота и превенције ризичних облика понашања деце и младих⁶⁹
- Број новообучених представника ОБУ у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања, антидискриминације, унапређивања родне равноправности, очувања менталног здравља, унапређења репродуктивног здравља и превенције ризичних облика понашања деце и младих
- Број информисаних ученика и родитеља који су приступили садржајима из области заштите од насиља, злостављања и занемаривања, дискриминације
- Број акредитованих обука за јачање капацитета ученика за остваривање активности које се односе на образовање за одрживи развој
- Број обучених представника ОБУ за јачање капацитета ученика за остваривање активности које се односе на образовање за одрживи развој
- Број нових акредитованих програма обуке за спровођење активности професионалне оријентације и каријерног вођења и саветовања ученика основне и средње школе
- Број обучених представника школа за спровођење активности професионалне оријентације и каријерног вођења и саветовања ученика основне и средње школе
- Број промоција Правилника о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања („Службени гласник РС”, број 43/19)
- Број ЈПОА који имају одобрење за активност КВиС
- Број одобрених програма КВиС унетих у подрегистар ЈПОА
- Процент новоформираних спортских секција на нивоу школе
- Број ученика који учествују у школским општинским спортским такмичењима
- Број девојчица укључених у школска спортска такмичења
- Број акредитованих програма обука за представнике ОБУ за реализацију активности усмерених на развој предузетничке и финансијске компетенције ученика
- Број регистрованих ученичких задруга у установама образовања и васпитања
- Број ученика који учествују на свим школским, општинским, окружним и републичким такмичењима и смотрицама које организује МПНТР/стручна друштва
- Развијен софтвер за праћење физичког и моторичког развоја ученика у основном и средњем образовању

АКТИВНОСТИ

- 1.1.3.1. Израда кодекса етичког понашања запослених у образовању и васпитању и формирање етичког одбора⁷⁰
- 1.1.3.2. Развијање и остваривање програма обуке и приручника за оснаживање представника ОБУ за спровођење превентивних и интервентних активности у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања, дискриминације, родне равноправности, очувања менталног здравља, унапређења репродуктивног здравља и превенције ризичних облика понашања деце и младих
- 1.1.3.3. Едукација у области безбедности саобраћаја презентовањем садржаја Основи безбедности у саобраћају за ученике основних и средњих школа и родитеље
- 1.1.3.4. Развијање и реализација обука за јачање капацитета ученика за остваривање активности које се односе на одрживи развој и колективну добробит

69 Под насиљем се подразумевају сви облици насиља, укључујући и родно засновано насиље.

70 Подразумева се да ће у етичком одбору бити заступљени представници различитих интересних група и да ће се поштовати принцип једнаке заступљености оба пола.

- 1.1.3.5. Анализа резултата ICCS 2022 (International Civic and Citizenship Education Study)
- 1.1.3.6. Анализа резултата ПИРЛС 2021.
- 1.1.3.7. Развој и реализација обука за јачање капацитета представника ОБУ за реализацију активности повезаних са деловањем за одговорно грађанство
- 1.1.3.8. Промоција Правилника о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања („Службени гласник РС”, број 43/19)
- 1.1.3.9. Развијање програма обуке и остваривање обуке за спровођење активности професионалне оријентације каријерног вођења и саветовања ученика основне и средње школе
- 1.1.3.10. Испитивање интересовања ученика за школским спортским активностима и потреба родитеља за укључивањем деце у спортске активности и дефинисање општих и специфичних препорука за национални ниво на основу резултата испитивања
- 1.1.3.11. Популаризација женског спорта
- 1.1.3.12. Израда Стручног упутства за формирање спортских секција на нивоу школа
- 1.1.3.13. Формирање спортских секција на нивоу школе
- 1.1.3.14. Успостављање система праћења физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у основном и средњем образовању.
- 1.1.3.15. Развијање нове функционалне батерије тестова за потребе испитивања професионалних интересовања ученика и обучавање стручних сарадника да их користе*

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1.2. УНАПРЕЂЕН СИСТЕМ ЗА ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА У ДОУНИВЕРЗИТЕТСКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Процент школа које примењују дијагностичко оцењивање (иницијално тестирање)
- Србија континуирано учествује у међународним испитивањима процене ученичких постигнућа (ПИСА, ПИРЛС, ТИМСС)
- Процент школа које добијају најниже оцене на стандарду – Вредновање које је у функцији учења
- Успостављен систем праћења и вредновања Националног модела дуалног образовања
- Ревидиран и спроведен завршни испит на крају основног образовања и васпитања на начин да се њиме мери шири спектар компетенција, нивоа и постигнућа ученика
- Успостављене основе за нови систем националних тестирања
- Унапређен оквир за осигурање квалитета у неформалном образовању
- Развијена Методологија за праћење ефеката примене нових квалификација на запошљавање и целоживотно учење на основу података из профила сектора (подаци о кретању ученика на тржишту рада и наставку образовања)

Мера 1.2.1. Унапређивање система самовредновања и спољашњег вредновања рада установа

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број јавно доступних материјала који подржавају самовредновање и спољашње вредновање образовно-васпитних установа
- Процент извештаја који показују да се самовредновање образовно-васпитних установа спроводи у складу са прописима и утврђеним методолошким захтевима
- Процент просветних саветника обухваћених најмање једном обуком/саветовањем на нивоу године за осигурање квалитета самовредновања
- Процент унапређених акционих планова за развој установе након поступања саветника – спољних сарадника
- Број докумената јавне политике из области образовања који су донети на основу резултата самовредновања и спољашњег вредновања образовно-васпитних установа
- Развој стандарда и процедура за самовредновање и спољашње вредновање рада ЈПОА
- Број извештаја у екстерном вредновању рада ЈПОА
- Број обука намењених унапређивању капацитета Агенције за квалификације за примену стандарда за самовредновање и спољашње вредновање ЈПОА

АКТИВНОСТИ

- 1.2.1.1. Развој материјала за подршку примене самовредновања и спољашњег вредновања рада установа

- 1.2.1.2. Организација и реализација континуираног стручног усавршавања просветних саветника за вредновање рада установа и пружање стручне подршке установама у области самовредновања
- 1.2.1.3. Спровођење праћења и евалуације примене постојећих стандарда квалитета рада установа
- 1.2.1.4. Припрема и презентовање годишњих и циклусних извештаја о резултатима спољашњег вредновања који садрже податке на нивоу стандарда и показатеља квалитета
- 1.2.1.5. Анализа резултата спољашњег вредновања у оквиру рада НПС, надлежних сектора МПНТР, ЗУОВ и ЗВКОВ и предлагање мера за интервенцију
- 1.2.1.6. Унапређивање нормативног оквира за развој неформалног образовања одраслих
- 1.2.1.7. Развој методологије за праћење ефеката примене квалификација на запошљавање и целоживотно учење
- 1.2.1.8. Развој стандарда и процедура за самовредновање и спољашње вредновање рада ЈПОА
- 1.2.1.9. Израда извештаја о самовредновању и екстерном вредновању рада ЈПОА
- 1.2.1.10. Унапређивање капацитета Агенције за квалификације за примену стандарда за самовредновање и спољашње вредновање ЈПОА кроз развој и остваривање релевантних обука
- 1.2.1.11. Праћење ефеката примене квалификација на запошљавање и целоживотно учење
- 1.2.1.12. Унапређивање оквира осигурања квалитета у образовању одраслих
- 1.2.1.13. Формирање база стручњака за примену система НОКС-а
- 1.2.1.14. Унапређивање стандарда и система за одобравање статуса ЈПОА
- 1.2.1.15. Унапређивање капацитета Агенције за квалификације за примену стандарда за одобравање статуса ЈПОА
- 1.2.1.16. Разматрање могућности да се оквир стандарда квалитета обогати стандардима специфичним за школе за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом

Мера 1.2.2. Унапређивање система и процеса за праћење напредовања ученика

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Израђен концепт Центра за националне испите
- Процент школа којима је пружена подршка у примени дијагностичког оцењивања (иницијално тестирање)
- Број обучених представника ОБУ у области развоја тестова, диференцијације наставе и формативног оцењивања
- Обезбеђено континуирано учешће Србије у међународним испитивањима процене ученичких постигнућа (ПИСА, ПИРЛС, ТИМСС)
- Иновирани методологија завршног испита на крају основне школе
- Број обучених писаца задатака за састављање испитних питања и оцењивање задатака
- Развијен и објављен Програм националних тестирања

АКТИВНОСТИ

- 1.2.2.1. Израда концепта Центра за националне испите
- 1.2.2.2. Израда концепта оцењивања који поставља учење у центар евалуативних активности наставника
- 1.2.2.3. Развој инструмената за реализацију формативног оцењивања и иницијалних тестова за испитивање ученичких образовних постигнућа у основном и средњем образовању и васпитању
- 1.2.2.4. Обучавање наставника у области развоја тестова, диференцијације наставе и формативног оцењивања
- 1.2.2.5. Континуирано вршење процене квалитета рада наставника у области наставе и учења
- 1.2.2.6. Пружање подршке школама у примени дијагностичког оцењивања (иницијално тестирање)
- 1.2.2.7. Успостављање система државне матуре (пилотирање)
- 1.2.2.8. Обезбеђивање континуираног учешћа Србије у међународним испитивањима процене ученичких постигнућа (ПИСА, ПИРЛС, ТИМСС), и извештавање о резултатима
- 1.2.2.9. Анализа постојеће методологије спровођења завршног испита на крају основног образовања и васпитања и ревизија методологије

- 1.2.2.10. Унапређење капацитета писаца задатака за састављање испитних питања и оцењивање задатака
- 1.2.2.11. Реализација завршног испита у складу са новом методологијом
- 1.2.2.12. Обрада података и извештавање о резултатима завршног испита у складу са новом методологијом
- 1.2.2.13. Развијање методологије спровођења националних тестирања
- 1.2.2.14. Утврђивање циљева националних тестирања, наставних предмета и избор образовних стандарда и исхода који ће бити тестирани

Мера 1.2.3. Развој, успостављање и примена оквира за праћење и вредновање нових програма наставе и учења

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број сумарних извештаја о вредновању спровођења и ефеката нових програма наставе и учења доуниверзитетском образовању и васпитању
- Број школа у којима је остварено праћење и вредновање Националног модела дуалног образовања

АКТИВНОСТИ

- 1.2.3.1. Креирање методолошког оквира за праћење и вредновање спровођења и ефеката нових програма наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању
- 1.2.3.2. Континуирано прикупљање података о примени и ефектима нових програма наставе и учења доуниверзитетском образовању и васпитању
- 1.2.3.3. Анализирање података и писање извештаја о примени и ефектима нових програма наставе и учења доуниверзитетском образовању и васпитању
- 1.2.3.4. Развој и успостављање система за праћење и вредновање Националног модела дуалног образовања

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1.3. УСПОСТАВЉЕНИ ТЕМЕЉИ ЗА РАЗВОЈ ДИГИТАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА НА ДОУНИВЕРЗИТЕТСКОМ НИВОУ

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Процент школа које испуњавају неопходне услове за реализацију хибридног (мешовитог) и онлајн образовања
- Процент ОВУ које унапређују дигиталне капацитете на основу резултата самовредновања
- Успостављен и стављен у функцију Јединствен информациони систем просвете
- Успостављене државна онлајн основна школа и државна онлајн гимназија
- Развој дигиталног образовања се континуирано прати

Мера 1.3.1. Развој дигиталног образовања

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Ревидиран Оквир дигиталних компетенција наставника
- Својен Оквир дигиталних компетенција васпитача
- Процент запослених у школама који су прошли обуке за примену иновативних педагошких приступа који интегришу ИКТ у образовни процес, заснованих на Оквиру дигиталних компетенција наставника
- Процент школа које примењују „селфи” инструмент у процесу самовредновања дигиталних капацитета образовне установе
- Процент школа које имају дефинисан дигитални сегмент Развојног плана установе
- Скуп индикатора за дугорочно праћење развоја дигиталног образовања
- Формирано Координационо тело за реализацију образовања на даљину у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима
- Објављен Оквир за процену капацитета основних и средњих школа за организовање образовања на даљину у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима
- Функционалан агрегатор репозиторијума отворених образовних ресурса
- Основана државна онлајн основна школа
- Основана државна онлајн гимназија

АКТИВНОСТИ

- 1.3.1.1. Израда Оквира за процену капацитета основних и средњих школа за организовање образовања на даљину у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима⁷¹
- 1.3.1.2. Формирање Координационог тела за реализацију образовања на даљину у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима
- 1.3.1.3. Развој агрегатора репозиторијума отворених образовних ресурса
- 1.3.1.4. Јачање капацитета школа за организацију наставе у складу са Оквиром за процену капацитета основних и средњих школа за организовање образовања на даљину у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима (организација онлајн и хибридне наставе)
- 1.3.1.5. Подршка школама у реализацији наставе на даљину
- 1.3.1.6. Ревидирање постојећег Оквира дигиталних компетенција – наставник за дигитално доба
- 1.3.1.7. Развој Оквира дигиталних компетенција васпитача
- 1.3.1.8. Онлајн обуке за примену иновативних педагошких приступа који интегришу ИКТ у образовни процес, заснованих на Оквиру дигиталних компетенција наставника
- 1.3.1.9. Спровођење 3 националне онлајн обуке (по једну годишње) за примену „селфи” инструмента у процесу самовредновања дигиталног капацитета образовно-васпитне установе
- 1.3.1.10. Спровођење 3 националне онлајн обуке (по једну годишње) за јачање капацитета школа за израду дигиталног сегмента Развојног плана образовно-васпитне установе
- 1.3.1.11. Дефинисање сета индикатора за дугорочно праћење развоја дигиталног образовања
- 1.3.1.12. Успостављање државне онлајн основне школе
- 1.3.1.13. Успостављање државне онлајн гимназије

Мера 1.3.2. Успостављање Јединственог информационог система просвете (ЈИСП) и коришћење података у доношењу одлука о образовању

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- У потпуности успостављен Јединствени информациони систем просвете (ЈИСП)
- Јединствени информациони систем просвете (ЈИСП) је попуњен подацима

АКТИВНОСТИ

- 1.3.2.1. Успостављање и одржавање Јединственог информационог система просвете
- 1.3.2.2. Унос података у Јединствени информациони систем просвете
- 1.3.2.3. Успостављање Групе за аналитику у МПТНР
- 1.3.2.4. Оснаживање капацитета запослених у институцијама и телима у сектору образовања за истраживања и креирање јавних политика заснованих на подацима
- 1.3.2.5. Успостављање и одржавање нових функционалности ЈИСП-а
- 1.3.2.6. Развој профила сектора као аналитичке основе за одлучивање о систему квалификација за све нивое НОКС

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1.4. УНАПРЕЂЕНИ ДОСТУПНОСТ, ПРАВЕДНОСТ И ОТВОРЕНОСТ ДОУНИВЕРЗИТЕТСКОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Развијен систем прикупљања података и праћења спровођења инклузивног образовања
- Процент основних школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Подршка ученицима
- Процент основних школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Етос
- Процент средњих школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Подршка ученицима
- Процент средњих школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Етос

⁷¹ Дефинисање минималних неопходних услова које установа треба да остварује како би реализовала квалитетно образовање на даљину (нпр. број рачунара по наставнику, интернет, развијен план за подршку ученицима који немају услове итд.).

- Број школа и предшколских установа са педагошким асистентом
- Број школа које примењују систем за идентификацију ученика под ризиком од осипања и пружање подршке ученицима
- Процент одраслих полазника који се осипају из система функционалног основног образовања одраслих
- Број успостављених функционалних ресурс центара за додатну подршку деци, ученицима, родитељима и запосленима у образовно-васпитним установама
- Процент образовно-васпитних установа којима је пружена подршка од стране ресурс центара
- Број запослених у образовању и васпитању који су унапредили компетенције за рад у инклузивном окружењу
- Процент ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом обухваћених редовним основним образовањем
- Процент ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом обухваћених редовним средњим образовањем

Мера 1.4.1. Успостављање нових и унапређивање постојећих механизма подршке образовно-васпитним установама у остваривању отворености, праведности и доступности Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Ревидирана и институционализована методологија за праћење инклузивног образовања
- Обезбеђени одрживи институционални капацитети за координацију и праћење развоја инклузивног образовања на националном и локалном нивоу
- Број педагошких асистената у ПУ и школама
- Број акредитованих обука намењених подизању осетљивости и компетентности наставника и стручних сарадника у школама за препознавање ученика изузетних способности у оквиру редовне наставе и редовних школских активности
- Број наставника и стручних сарадника који су похађали обуке намењене подизању осетљивости и компетентности за препознавање ученика изузетних способности у оквиру редовне наставе и редовних школских активности
- Број успостављених модел-установа са добром праксом у раду са ученицима изузетних способности
- Број запослених у образовању који су унапредили компетенције у области инклузивне педагогије и инклузивне праксе
- Успостављена база података о свеукупној понуди активности и расположивим могућностима материјалне подршке ученицима и студентима изузетних способности, са подацима разврстаним према полу, релевантним социо-демографским карактеристикама, укључујући и податке о представницима осетљивих друштвених група
- Израђен правни оквир за успостављање и рад ресурс центара
- Успостављени ресурс центри и опремљени одговарајућом асистивном технологијом
- Спроведена комуникациона кампања о важности инклузивног образовања
- Број акредитованих обука намењених подизању осетљивости и компетентности наставника и стручних сарадника у школама за препознавање и пружање додатне подршке ученицима са инвалидитетом и сметњама у развоју у оквиру редовне наставе и редовних школских активности
- Број обучених педагошких асистената са знањем српског знаковног језика
- Број обучених педагошких асистената са знањем Брајевог писма
- Број деце којима је пружена подршка у виду педагошког асистента са знањем српског знаковног језика
- Број деце којима је пружена подршка у виду педагошког асистента са знањем Брајевог писма
- Унапређен законски и подзаконски оквир који се односи на образовно-васпитни систем одредбама о примени основних принципа Конвенције који недостају, по узору на то како је то урађено са принципом недискриминације (члан 110. ЗОСОВ)

АКТИВНОСТИ

- 1.4.1.1. Развијање и јачање мреже педагошких асистената у предшколским установама, основним и средњим школама према анализи потреба, у односу на број деце и ученика којима је потребна додатна подршка
- 1.4.1.2. Увођење обавезе примене система за идентификацију ученика под ризиком од осипања укључујући анализу узрока и

податке разврстане према полу, релевантним социо-демографским карактеристикама и подацима о представницима осетљивих друштвених група

- 1.4.1.3. Унапређивање компетенција наставника за препознавање ученика под ризиком од осипања и за пружање подршке овим ученицима укључујући смањење стереотипа, предрасуда и дискриминације, родно осетљива и знања о специфичности осетљивих друштвених група
- 1.4.1.4. Успостављање процедура сарадње између ШУ и школа зарад праћења ученика чије породице учествују у интерним сезонским миграцијама и успостављање процедура за обезбеђивање школовања у привременом боравку ученика у другој средини.
- 1.4.1.5. Рад на развијању нових критеријума доделе стипендија који пондеришу социо-економски статус, мање заступљен пол, припадност осетљивим друштвеним групама већим коефицијентом, када је то релевантно, у односу на критеријум постигнућа (измене и допуне закона о ученичком и студентском стандарду и увођење посебних/афирмативних мера)
- 1.4.1.6. Развијање и остваривање обуке намењене подизању осетљивости и компетентности наставника и стручних сарадника у школама за препознавање ученика изузетних способности у оквиру редовне наставе и редовних школских активности, без стереотипа, предрасуда и дискриминације у односу на родна или друга лична својства укључујући и припадност осетљивим друштвеним групама
- 1.4.1.7. Идентификовање модел – установа (школа) са добром праксом у раду са ученицима изузетних способности
- 1.4.1.8. Формирање базе података о установама, организацијама, друштвима, стипендијама, програмима и пројектима намењеним ученицима са изузетним способностима, са подацима разврстаним према полу и другим релевантним социо-демографским карактеристикама, укључујући и податке о осетљивим друштвеним групама
- 1.4.1.9. Спровођење активности за успостављање ресурс центара за додатну подршку
- 1.4.1.10. Унапређивање наставничких компетенција и компетенција андрагошких асистената за препознавање потенцијалних ризика од осипања полазника из програма ФООО и предузимање мера за њихово предунапређивање
- 1.4.1.11. Израда студије изводљивости са препоруком оптималног модела интересекторског финансирања инклузивног образовања
- 1.4.1.12. Подршка транзицији у инклузивно образовање кроз израду мапе пута
- 1.4.1.13. Доношење правилника и оснивање ресурс центара и обезбеђивање асистивне технологије
- 1.4.1.14. Развој комуникационе стратегије о свим аспектима инклузивног образовања, предностима инклузивног образовања за свако дете и значају сарадње међу децом
- 1.4.1.15. Развој и остваривање обуке за педагошке асистенте за знаковни језик и Брајево писмо
- 1.4.1.16. Унапређивање законског и подзаконског оквира који се односи на образовно-васпитни систем одредбама о примени основних принципа Конвенције који недостају, по узору на то како је то урађено са принципом недискриминације (члан 110. ЗОСОВ)
- 1.4.1.17. Разматрање потребе за развојем посебних програма наставе и учења за подршку ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом уз Анализу међународне праксе и постојећег стања у Републици Србији

Мера 1.4.2. Унапређивање и подстицање интеркултуралности у образовању

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број обучених наставника за реализацију програма Српски као страни језик
- Број обучених наставника који предају изборни програм Ромски језик са елементима националне културе
- Број акредитованих програма обуке за школе усмерених на интеркултурално образовање које укључује одрживи развој и демократску културу
- Број обучених представника ОБУ за интеркултурално образовање које укључује одрживи развој и демократску културу

АКТИВНОСТИ

- 1.4.2.1. Одржавање портала за наставнике намењеног остваривању програма Српски као страни језик
- 1.4.2.2. Обучавање наставника који предају изборни програм Ромски језик са елементима националне културе
- 1.4.2.3. Развијање програма обуке и остваривање обука за представника ОВУ усмерених на интеркултурално образовање које укључује одрживи развој и демократску културу

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1.5. УНАПРЕЂЕН КВАЛИТЕТ ИНИЦИЈАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА НАСТАВНИКА И ВАСПИТАЧА

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Број акредитованих студијских програма за образовање наставника и васпитача према ревидираним стандардима за оцену квалитета студијских програма.
- Број приправника који су завршили период приправништва на основу нове концепције увођења у посао и уз подршку обучених ментора

Мера 1.5.1. Унапређивање квалитета студијских програма за иницијално образовање наставника и васпитача

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Развијени стандарди квалификација за квалификације учитеља, наставника предметне наставе и васпитача на националном нивоу.
- Ревидирани стандарди за акредитацију студијских програма који се односе на образовање наставника и васпитача су усвојени.
- Број обучених рецензента за примену ревидираних стандарда за акредитацију студијских програма који се односе на образовање наставника и васпитача
- Број наставника у високом образовању који су учествовали у активностима професионалног развоја из области наука о образовању
- Број наставника и васпитача који су похађали обуке за менторисање студената током праксе у ОВУ
- Доступан репозиторијум са корисним материјалима за студентску праксу у школама и предшколским установама
- Повећан број студената у областима којима је забележен недовољан број наставника који се уписују на програме иницијалног образовања наставника
- Повећан број студената који се уписују на програме иницијалног образовања наставника и васпитача који су мотивисани за професију наставник и васпитач

АКТИВНОСТИ

- 1.5.1.1. Развијање стандарда квалификација за квалификације учитељ, наставник предметне наставе и васпитач на националном нивоу
- 1.5.1.2. Ревизија и усклађивање стандарда за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача са националним стандардима квалификација за квалификације учитељ, наставник предметне наставе и васпитач
- 1.5.1.3. Припрема рецензента и ВШУ за примену нових стандарда за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача
- 1.5.1.4. Информисање ВШУ о ревидираним стандардима за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача и подршка процеса самовредновања програма иницијалног образовања наставника и васпитача
- 1.5.1.5. Анализа усклађености актуелних програма за иницијално образовање наставника и васпитача са ревидираним стандардима за акредитацију студијских програма
- 1.5.1.6. Анализа потреба система образовања и васпитања за наставничким кадром и спровођење доквалификације на матичним ВШУ
- 1.5.1.7. Успостављање система праћења свршених студената који имају услове за наставничко звање
- 1.5.1.8. Развој и промоција активности професионалног развоја универзитетских наставника из области наука о образовању и измена легислативе за напредовање у наставничким звањима
- 1.5.1.9. Подршка развоју интердисциплинарних докторских студија методике наставе

- 1.5.1.10. Развијање и спровођење програма стручног усавршавања наставника и васпитача за улогу ментора студентима током праксе у школама и предшколским установама
- 1.5.1.11. Успостављање репозиторијума са материјалима за праксу у школама и предшколским установама
- 1.5.1.12. Израда правилника којим се регулише рад школа вежбаоница и ангажман наставника – ментора који нису из школа вежбаоница
- 1.5.1.13. Обезбеђивање стипендија за студенте за упис на програме наставничког образовања за предмете/области у којима је забележен недовољан број наставника
- 1.5.1.14. Могућност раног запошљавања – омогућити студентима који су стекли најмање 180 ЕСПБ из струке (на основу процене матичних факултета) да упишу програм за образовање наставника (36 ЕСПБ) и да се ангажују у настави на одређено време и пре завршавања мастер студија
- 1.5.1.15. Обезбеђивање награда за најбоље мастер радове у оквиру програма за иницијално образовање наставника и васпитача
- 1.5.1.16. Спровођење активности за популаризацију студијских програма за образовање дефицитарних струка наставника
- 1.5.1.17. Покретање дијалога МПНТР и ВШУ које остварују програме иницијалног образовања наставника на језицима националних мањина о нивоу познавања српског језика
- 1.5.1.18. Развијање и интеграција стандарда за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача који се односе на постојање садржаја о људским правима, правима детета, родној равноправности, недискриминацији и инклузивном образовању студијским програмима

Мера 1.5.2. Унапређивање концепције приправништва и увођења у посао наставника и васпитача

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број акредитованих обука за менторе које су у складу са новим концептом увођења у посао
- Број обука за менторе у складу са новим концептом увођења у посао
- Процент школа које су обучиле ментореу складу са новим концептом увођења у посао
- Процент ПУ које су обучиле ментореу складу са новим концептом увођења у посао

АКТИВНОСТИ

- 1.5.2.1. Реконструктивизација програма увођења у посао и испита за дозволу за рад наставника, васпитача и стручних сарадника
- 1.5.2.2. Развијање и спровођење обуке за менторе која је у складу са новим концептом увођења у посао наставника и васпитача

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1.6. УНАПРЕЂЕН КВАЛИТЕТ СИСТЕМА СТАЛНОГ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА, ВАСПИТАЧА И СТРУЧНИХ САРАДНИКА

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Објављен Каталог сталног стручног усавршавања усклађен са новим концептом усавршавања запослених у образовању
- Процент образовно-васпитних установа које примењују хоризонтално учење
- Број запослених у образовно-васпитним установама који су напредовали у виша звања

Мера 1.6.1. Унапређивање система сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника и развоја система напредовања у звањима запослених у образовању и васпитању

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Израђен нови концепт система сталног стручног усавршавања
- Израђен нови систем напредовања у звањима запослених у образовању и васпитању
- Израђене смернице за примену система хоризонталног учења
- Ревидирани предуслови, садржаји, начин спровођења, минимални захтеви и систем вредновања приликом полагања испита за дозволу за рад наставника, стручних сарадника и васпитача – Нови правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника

АКТИВНОСТИ

- 1.6.1.1. Унапређивање процедура, механизма, критеријума и инструмената процене у оквиру акредитације програма сталног стручног усавршавања запослених у образовању и васпитању с циљем осигурања квалитета понуде програма стручног усавршавања
- 1.6.1.2. Израда новог концепта система сталног стручног усавршавања и доношење новог Правилника о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја
- 1.6.1.3. Развој смернице за примену система хоризонталног учења
- 1.6.1.4. Израда новог система напредовања у звањима запослених у образовању и васпитању
- 1.6.1.5. Ревидирање предуслова, садржаја, начина спровођења, минималних захтева и система вредновања приликом полагања испита за дозволу за рад наставника, стручних сарадника и васпитача – рад на изради новог правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника

Мера 1.6.2. Развој система сталног стручног усавршавања директора и секретара установа

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број програма стручног усавршавања за директоре установа
- Број програма стручног усавршавања за секретаре установа
- Број програма стручног усавршавања за директора и секретара установе (самопровера испуњености захтева из контролне листе/самопроцена ризика – посебно исказан процењен критичан и висок ризик надзираног субјекта, у редовном надзору у складу са одредбама закона којим је уређен инспекцијски надзор, члан 14)
- Број обучених директора и секретара

АКТИВНОСТИ

- 1.6.2.1. Припрема обуке за секретаре
- 1.6.2.2. Континуирано остваривање обука за директоре и секретаре
- 1.6.2.3. Континуирано остваривање обука за директоре и секретара установа (самопровера испуњености захтева из контролне листе/самопроцена ризика – посебно исказан процењен критичан и висок ризик надзираног субјекта, у редовном надзору у складу са одредбама закона којим је уређен инспекцијски надзор, члан 14)

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1.7. УНАПРЕЂЕН ОДНОС ПРЕМА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И КЊИЖЕВНОСТИ КАО ОСНОВНИМ ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНОГ И КУЛТУРНОГ ИДЕНТИТЕТА И УНАПРЕЂИВАЊЕ ШКОЛОВАЊА НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ У ДИЈАСПОРИ И РЕГИОНУ

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Број спроведених активности неговања српског језика и књижевности на националном нивоу
- Процент часова у допунским школама који су у области квалитета Наставе и учења вредновани оценама 3 и 4
- Стандардизован српски знаковни језик

Мера 1.7.1. Успостављање механизма сарадње и пружање подршке неговању српског језика и књижевности

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број активности интерсекторског и међуинституционалног тела у области неговања српског језика и књижевности
- Број промотивних активности које су реализовале образовно-васпитне установе са циљем промовисања стандардизованог српског језика
- Број активности интерсекторског и међуинституционалног тела у области неговања српског језика и књижевности

АКТИВНОСТИ

- 1.7.1.1. Успостављање интерсекторске и међуинституционалне сарадње поводом неговања српског језика и књижевности кроз заједничко тело
- 1.7.1.2. Пружање подршке успостављеној интерсекторској и међуинституционалној сарадњи/заједничком телу кроз допринос изради и реализацији заједничког плана за: унапређивање језичких компетенција ученика и студената, унапређивање језичких

компетенција становништва кроз активности неформалног образовања и неговање позитивног става према српском језику и књижевности.

- 1.7.1.3. Израда анализе статуса српског језика и књижевности на свим нивоима образовања, укључујући и високошколске установе, као и компетенција ученика/студената и њихових наставника
- 1.7.1.4. Пружање подршке ОБУ у раду на промовисању стандардизованог српског језика
- 1.7.1.5. Истраживање српског знаковног језика
- 1.7.1.6. Рад на стандардизацији српског знаковног језика

Мера 1.7.2. Унапређивање квалитета образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број акредитованих програма стручног усавршавања за наставнике који остварују образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству
- Обухват стручним усавршавањем наставника који реализују рад на српском језику у иностранству
- Процент наставника који остварују образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству који су добили пакет одабраних публикација за потребе реализације допунске наставе
- Процент наставника који остварују образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству који су добили додатни пакет уџбеника и друге литературе
- Број организованих едукативних посета ученика допунских школа Србији
- Број подржаних постојећих лектора српског језика у иностранству
- Број нових лектора српског језика у иностранству

АКТИВНОСТИ

- 1.7.2.1. Успостављање система за праћење и вредновање квалитета образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству
- 1.7.2.2. Развијање и остваривање програма стручног усавршавања наставника који се упућују ради остваривања образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству (тежиште на развоју методичко-дидактичких компетенција за рад у комбинованом одељењу, за примену тематске и пројектне наставе као и за примену индивидуализованог приступа)
- 1.7.2.3. Набавка уџбеника и друге литературе за наставнике за потребе организације образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству
- 1.7.2.4. Израда обједињеног уџбеника за сва три предмета: Српски језик, Моја отаџбина Србија, Основи културе српског народа
- 1.7.2.5. Пружање подршке ангажованим наставницима у процесу припреме за одлазак у иностранство и ревидирање Споразума између МПНТР-а и МСП-а у складу са циљевима образовања и васпитања и актуелним потребама
- 1.7.2.6. Медијска промоција образовно-васпитног рада у иностранству
- 1.7.2.7. Реализација активности у циљу јачања веза са матицом и оснаживања функционалне употребе српског језика (формирање „братских школа”, посета образовно-научним центрима и културно-историјским споменицима)
- 1.7.2.8. Обезбеђивање финансијских средстава и унапређивање законодавног оквира за рад лектора српског језика у иностранству

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1.8. УНАПРЕЂЕНИ УСЛОВИ ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Број спроведених поступака признавања претходног учења код ЛПОА
- Број програма које нуде ЛПОА
- Број одобрених пројеката Еразмус+ у којима учествује Република Србија

Мера 1.8.1 Развој система признавања претходног учења, транспарентности и упоредивости система квалификација

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број обучених представника ЗУОВ-а
- Број обучених тимова за ППУ код ЛПОА

- Број ЈПОА који имају одобрење за ППУ
- Број спроведених промотивних активности
- Број квалификација и програма неформалног образовања унетих у Регистар НОКС

АКТИВНОСТИ

- 1.8.1.1. Развој процедура, метода и инструмената који се користе у поступку ППУ
- 1.8.1.2. Обучавање кадра укљученог у поступак ППУ
- 1.8.1.3. Одобравање статуса ЈПОА за ППУ
- 1.8.1.4. Анализа могућности пилотирања поступка ППУ у другим организацијама са статусом ЈПОА
- 1.8.1.5. Промоција концепта ППУ
- 1.8.1.6. Развој и ажурирање Листе квалификација Републике Србије за све нивое НОКС
- 1.8.1.7. Праћење и континуирано унапређивање система осигурања квалитета поступка ППУ
- 1.8.1.8. Припрема података за Портал НОКС-а и унос у Регистар НОКС
- 1.8.1.9. Повезивање Регистра НОКС са Порталом европске базе квалификација
- 1.8.1.10. Усклађивање јавних исправа са Еуропасом као део процеса повезивања НОКС са ЕОК
- 1.8.1.11. Усклађивање стандарда за акредитацију студијских програма у делу који се односи на опис квалификације које означавају завршетак одређеног степена високог образовања са дескрипторима нивоа НОКС

Мера 1.8.2. Подстицање дијалога и развој социјалног партнерства

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број промотивних активности система НОКС
- Број послодавца укључених у дуално образовање који учествују у реализацији програма неформалног образовања код ЈПОА
- Број новоразвијених програма обуке у складу са стандардом квалификације које нуде ЈПОА
- Број одобрених одлазећих мобилности ученика и запослених у доуниверзитетском образовању

АКТИВНОСТИ

- 1.8.2.1. Промоција система НОКС и целоживотног учења
- 1.8.2.2. Унапређивање капацитета социјалних партнера за активно учешће у развоју система квалификација
- 1.8.2.3. Унапређивање сарадње послодавца из система дуалног образовања са ЈПОА
- 1.8.2.4. Унапређивање међусекторске сарадње ради усклађивања главних алата за развој стандарда занимања и стандарда квалификација
- 1.8.2.5. Унапређивање капацитета ЈПОА за развој нових програма обуке у складу са стандардом квалификације и њихово умрежавање
- 1.8.2.6. Унапређивање рада секторских већа
- 1.8.2.7. Обезбеђивање услова за реализацију учешћа у програму Еразмус+ кроз размену образовних политика, обуку наставника, умрежавање наставника ради размене искустава, разменом ученика, студената и наставног кадра⁷²

Мера 1.8.3. Успостављање регионалних тренинг центара

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број успостављених регионалних тренинг центара
- Број обучених, стручно оспособљених и преквалификованих и доквалификованих лица у регионалним тренинг центрима

АКТИВНОСТИ

- 1.8.3.1. Рад на дефинисању критеријума за оснивање регионалних тренинг центара
- 1.8.3.2. Оснивање регионалних тренинг центара (реконструкција и опремање)
- 1.8.3.3. Развој програма образовања и обуке у складу са утврђеном методологијом развоја тих програма на основу стандарда квалификације
- 1.8.3.4. Развој програма образовања и обуке у складу са утврђеном методологијом развоја тих програма на основу стандарда квалификације

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1.9. УНАПРЕЂЕНА ИНФРАСТРУКТУРА И МРЕЖА УСТАНОВА У ДОУНИВЕРЗИТЕТСКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ, ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И УСТАНОВА УЧЕНИЧКОГ И СТУДЕНТСКОГ СТАНДАРДА

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Процент образовно-васпитних установа и установа ученичког стандарда које задовољавају критеријуме техничке опремљености
- Процент образовно-васпитних установа, високошколских установа и установа ученичког и студентског стандарда које су приступачне запосленима и ученицима са инвалидитетом у складу са Стандардима приступачности
- Процент ВШУ и установа студентског стандарда које задовољавају критеријуме просторних услова и техничке опремљености

Мера 1.9.1. Унапређивање инфраструктуре образовно-васпитних установа и установа ученичког стандарда у доуниверзитетском образовању и васпитању

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Процент опремљених дигиталних учионица
- Процент осавремењених рачунарских кабинета
- Број школа у Републици Србији које имају стабилан приступ широкопојасном интернету у свим учионицама
- Број предшколских установа опремљених за потребе реализације нових Основа програма ПВО
- Број модернизованих основних и средњих школа и објеката ученичког стандарда
- Број изграђених нових објеката ученичког стандарда у оквиру пројекта „Образовање за социјалну инклузију”
- Процент основних школа у којима је изграђено, адаптирано и реализовано инвестиционо улагање и одржавање физкултурних сала и терена
- Процент основних школа које су опремљене за развој базичних спортова
- Број основаних и опремљених образовно-научних центара
- Број приступачних образовних установа (за децу, ученике, студенте и запослене са сметњама у развоју и инвалидитетом)

АКТИВНОСТИ

- 1.9.1.1. Анализа стања установа доуниверзитетског образовања и васпитања и израда предлога за адаптацију, реконструкцију, надоградњу и изградњу објеката доуниверзитетског образовања и васпитања урачунавајући и анализу да ли су у складу са Стандардима приступачности
- 1.9.1.2. Анализа опремљености установа доуниверзитетског образовања и васпитања и израда листе неопходне опреме за све установе доуниверзитетског образовања и васпитања са посебним акцентом на опремање кабинета за природне науке у гимназијама
- 1.9.1.3. Набавка опреме за рачунарске кабинете и дигиталне учионице
- 1.9.1.4. Опремање школа инфраструктуром за приступ широкопојасном интернету у свим учионицама
- 1.9.1.5. Анализа постојеће инфраструктуре за организацију и реализацију наставе физичког и здравственог васпитања и израда предлога и приоритета за унапређење инфраструктуре за физичко и здравствено васпитање
- 1.9.1.6. Изградња, адаптација, инвестиционо улагање и одржавање школских спортских објеката у складу са Нормативима школског простора, опреме и наставних средстава у основној школи
- 1.9.1.7. Профилисање основних школа у складу са базичним спортовима (опремање установа за развој базичних спортова – атлетика, гимнастика, борилачки спортови, пливање)
- 1.9.1.8. Модернизација инфраструктуре (изградња, доградња, адаптација, реконструкција и опремање) основних и средњих школа
- 1.9.1.9. Модернизација инфраструктуре (изградња, доградња, адаптација, реконструкција и опремање) објеката ученичког стандарда урачунавајући усклађивање са Стандардима приступачности
- 1.9.1.10. Изградња и опремање предшколских установа и за потребе реализације нових Основа програма ПВО
- 1.9.1.11. Успостављање и опремање образовно-научних центара

⁷² Ова активност се односи на све нивое образовања.

Мера 1.9.2. Даље унапређивање мреже установа образовања и васпитања и организатора образовања одраслих
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Нови акт о мрежи средњих музичких школа
- Нови акт о мрежи ПУ и ОШ
- Нови акт о мрежи СШ
- Број ЈПОА
- Број ученика који похађају наставу на српском језику у иностранству

АКТИВНОСТИ

- 1.9.2.1. Анализа постојеће мреже установа образовања и васпитања и ученичких домова и унапређење акта о мрежи ПУ, ОШ и СШ
- 1.9.2.2. Анализа просторних капацитета средњих музичких школа
- 1.9.2.3. Ширење мреже школа у којима се остварује образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству – повећање броја ученика
- 1.9.2.4. Унапређивање мреже ЈПОА

Мера 1.9.3. Унапређивање инфраструктуре установа високог образовања и установа студентског стандарда
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број новоизграђених објеката високог образовања
- Број адаптираних, дограђених и реконструисаних објеката високог образовања
- Број опремљених објеката високог образовања
- Број новоизграђених објеката студентског стандарда
- Број адаптираних, дограђених и реконструисаних објеката студентског стандарда
- Број опремљених објеката студентског стандарда

АКТИВНОСТИ

- 1.9.3.1. Анализа стања установа универзитетског образовања и израда предлога за адаптацију, реконструкцију, надоградњу и изградњу
- 1.9.3.2. Анализа опремљености установа универзитетског образовања и израда документације неопходне опреме
- 1.9.3.3. Израда студије изводљивости, техничке документације за изградњу
- 1.9.3.4. Израда техничке документације за изградњу објеката студентских домова
- 1.9.3.5. Израда техничке документације за опремање објеката

ОПШТИ ЦИЉ 2: УНАПРЕЂЕНИ ДОСТУПНОСТ, КВАЛИТЕТ, РЕЛЕВАНТНОСТ И ПРАВЕДНОСТ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА

Показатељи на нивоу општег циља (показатељ ефекта):

- Процент високообразованих у популацији 25–34 година
- Процент генерације од 19 до 30 година обухваћене високим образовањем
- Процент студената који завршавају студије за највише годину дана дуже него што је предвиђено студијским програмом
- Процент студената који напушта студије
- Процент студената који по завршетку основних студија настављају школовање на мастер студијама
- Процент студената који уписују струковне студије
- Процент студената који су се запослили у струци (највише три године) након завршетка студија
- Процент студената из осетљивих друштвених група који завршавају основне студије
- Процент студената из осетљивих друштвених група који завршавају мастер студије
- Процент студената из осетљивих друштвених група који завршавају докторске студије
- Број долазних мобилности наставника, гостујућих професора, студената и истраживача
- Број одлазних мобилности наставника, гостујућих професора, студената и истраживача

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2.1. УНАПРЕЂЕНИ КВАЛИТЕТ ПОНУДЕ, ЉУДСКИХ РЕСУРСА И ИСХОДА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Успостављен ОПВ
- Процент запослених на ВШУ који су обухваћени стручним усавршавањем на основу новог правилника
- Процент запослених стручњака који су остварили стручно усавршавање у иностранству
- Процент стипендија додељених подршци студирању студената ниског СЕС-а (на основу новог модела финансирања)
- Износ финансијских средстава намењених подршци студирању студената из осетљивих друштвених група*
- Износ финансијских средстава намењених подршци студирању студената који показују изузетне резултате*
- Износ финансијских средстава намењених унапређењу инфраструктуре ВШУ*
- Износ финансијских средстава намењених за научна и уметничка истраживања и развој*

Мера 2.1.1. Развој оквира за праћење и вредновање (ОПВ) квалитета високог образовања („индикатори квалитета“) и примена добијених резултата у формулацији политике ВО
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Развијен оквир за праћење и вредновање квалитета ВО
- Број извештаја о пилотирању ОПВ
- Број извештаја о обукама представника МПНТР за анализу резултата ОПВ и креирању мера подршке на основу добијених резултата
- Број извештаја о реализованим обукама МПНТР намењених јачању капацитета ВШУ за коришћење ОПВ
- Број годишњих извештаја МПНТР о примени ОПВ

АКТИВНОСТИ

- 2.1.1.1. Израда анализе међународне добре праксе праћења и вредновања квалитета ВО која укључује и показатеље за антидискриминацију и родну равноправност
- 2.1.1.2. Креирање логичке матрице квалитета ВО која садржи идентификоване области ОПВ које су важне за јачање улоге ВО у развоју друштва и економије
- 2.1.1.3. Дефинисање „индикатора квалитета“ за сваку област ОПВ и жељене методологије који укључују антидискриминационе и показатеље за родну равноправност
- 2.1.1.4. Анализа постојећих доступних података, надлежних институција које их прикупљају и методологије коју користе
- 2.1.1.5. Идентификовање „индикатора квалитета“ који се тренутно не прате са предлозима методологије и надлежних институција укључујући показатеље о осетљивим друштвеним групама, разврстане према полу
- 2.1.1.6. На основу свих претходних анализа, развој Оквира за праћење и вредновање квалитета високог образовања (ОПВ)⁷³
- 2.1.1.7. Пилотирање ОПВ и развој коначног ОПВ на основу резултата пилотирања
- 2.1.1.8. Израда и усвајање Правилника о ОПВ ВО
- 2.1.1.9. Креирање и остваривање 3 обуке намењене јачању капацитета МПНТР за анализу резултата ОПВ и креирање мера на основу добијених резултата укључујући мере за смањење дискриминације, унапређење родне равноправности и заступљености представника из осетљивих друштвених група
- 2.1.1.10. Пружање подршке ВШУ од стране МПНТР кроз шест обука у универзитетским центрима намењених јачању капацитета ВШУ за прикупљање података у оквиру ОПВ
- 2.1.1.11. Израда годишњих извештаја МПНТР на основу примењеног ОПВ*
- 2.1.1.12. Унапређивање образовних политика у области ВО на основу стања и потреба препознатих у извештајима ОПВ*

⁷³ ОПВ треба свакако да садржи следеће области: студент у центру образовног процеса, квалитет наставе и учења, компетенције наставника и напредовање, квалитет и релевантност студијских програма, „квалитет“ студената, модернизација управљања, транспарентност и интегритет и друге области важне за осигурање квалитета високог образовања.

Мера 2.1.2. Развој и примена модела финансирања који подстиче квалитет високог образовања, ефикасност и успешност студирања

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Развијен модел финансирања у ВО који подстиче квалитет, ефикасност и успешност студирања и који, између осталог, обухвата питања финансирања студената ниског СЕС-а, студената из осетљивих друштвених група (нпр. ромских студената), финансирање студената који показују изузетне резултате, унапређење инфраструктуре ВШУ, финансирање истраживачког рада у области науке и уметности и рада на иновацијама итд.
- Остварене промене Закона о високом образовању за област финансирања и развој/усклађивање одговарајућих подзаконских аката
- Број извештаја о реализованим обукама МПНТР намењених јачању капацитета ВШУ за примену новог модела финансирања
- Број ВШУ са унапређеном образовном инфраструктуром кроз нови систем финансирања*
- Процент наставника, истраживача и сарадника који су укључени у истраживања на домаћим и међународним пројектима кроз нови систем финансирања*–

АКТИВНОСТИ

- 2.1.2.1. Развој модела финансирања у ВО који подстиче квалитет, ефикасност и успешност студирања и који, између осталог, обухвата питања финансирања студената ниског СЕС-а, финансирање студената који показују изузетне резултате, унапређење инфраструктуре ВШУ, финансирање истраживачког рада у области науке и уметности и рада на иновацијама итд.
- 2.1.2.2. Развој информационог система за анализу примене модела финансирања
- 2.1.2.3. Рад на изменама и допунама/промена Закона о високом образовању за област финансирања и развој/усклађивање одговарајућих подзаконских аката
- 2.1.2.4. Пружање подршке примени новог модела финансирања на нивоу ВО кроз шест обука у универзитетским центрима намењених јачању капацитета ВШУ за примену новог модела финансирања
- 2.1.2.5. Примена новог модела финансирања на нивоу ВО*
- 2.1.2.6. Евалуација примене новог модела финансирања на нивоу ВО*

Мера 2.1.3. Развој, успостављање и примена свеобухватних процеса и процедура у вези са унапређивањем људских ресурса у ВО

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Израђен нови Правилник о Оквиру наставничких компетенција у ВО
- Израђен нови Правилник о стручном усавршавању, избору у звања запослених на ВШУ
- Износ обезбеђених финансијских средстава за усавршавање наставног особља у иностранству*
- Број обучених наставника за развој и примену студијских програма за учење на даљину*

АКТИВНОСТИ

- 2.1.3.1. Дефинисање квантитативних и квалитативних индикатора за процену наставничких компетенција на ВШУ
- 2.1.3.2. Израда Оквира наставничких компетенција у ВО
- 2.1.3.3. Израда и усвајање Правилника о Оквиру наставничких компетенција у ВО
- 2.1.3.4. Креирање унапређеног концепта система континуираног професионалног усавршавања наставног, административног и техничког особља на ВШУ
- 2.1.3.5. Дефинисање квантитативних и квалитативних индикатора за процену ефеката професионалног усавршавања
- 2.1.3.6. Дефинисање критеријума и процедура за избор и напредовање у звања
- 2.1.3.7. Израда и усвајање Правилник о стручном усавршавању, избору у звања запослених на ВШУ
- 2.1.3.8. Обезбеђивање финансијских средстава за усавршавање наставног особља у иностранству*
- 2.1.3.9. Обезбеђивање средстава за обуке наставника за остваривање студијских програма за учење на даљину*

- 2.1.3.10. Креирање Стратегије спречавање одлива академски образованих кадрова и повратка у земљу стручњака који су део професионалне каријере провели у иностранству*
- 2.1.3.11. Примена Стратегије спречавање одлива академски образованих кадрова и повратка у земљу стручњака који су део професионалне каријере провели у иностранству*

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2.2. УНАПРЕЂЕНА РЕЛЕВАНТНОСТ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА НА НАЦИОНАЛНОМ И МЕЂУНАРОДНОМ НИВОУ

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Процент студената који похађа студијске програме у новим идентификованим приоритетним областима за тржиште рада и развој земље
- Број студената који похађају студијске програме који се остварују по дуалном моделу
- Број студената који су уписали студијске програме на страним језицима (уживо и онлајн)
- Број студената који су уписали конкретан заједнички интернационални студијски програм
- Број студената студијских програма са међународном акредитацијом
- Израђен модел управљања интелектуалном својином на ВШУ који ће обухватити и комерцијализацију резултата

Мера 2.2.1. Подстицање сарадње ВШУ са послодавцима, привредним и јавним сектором и јачање предузетничке компоненте високог образовања

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Урађена Анализа стања и пројекција и утврђивање потреба за одређеним стручним профилима у складу са потребама послодавца али и дугорочним потребама развоја Републике Србије
- Број развијених или реформисаних студијских програма у складу са Анализом стања
- Број развијених подстицајних програма намењених повећању обухвата у областима које су у складу са потребама тржишта рада и дугорочним потребама развоја Републике Србије
- Број студијских програма који се остварују по дуалном моделу
- Процент студијских програма који имају модул или садржаје у вези са предузетништвом
- Измењени стандарди акредитације програма струковних студија
- Процент ВШУ које имају успостављене организационе јединице (центре) које се баве иновацијама и трансфером технологија*

АКТИВНОСТИ

- 2.2.1.1. Анализа стања и пројекција и утврђивање потреба за одређеним стручним профилима у складу са потребама послодавца али и дугорочним потребама развоја Републике Србије која служи као смерница ВШУ у развијању студијских програма⁷⁴
- 2.2.1.2. Развој или реформисање студијских програма у складу са утврђеним потребама послодавца и потребама развоја Републике Србије
- 2.2.1.3. Развој подстицајних програма⁷⁵ студентима да упишу оне студијске програме који су у складу са стандардима квалификација, односно потребама тржишта рада и дугорочним потребама развоја Републике Србије
- 2.2.1.4. Развој и остваривање промотивних активности које за циљ имају представљање добротности за послодавце од укључивања у Савете послодавца на ВШУ
- 2.2.1.5. Наставак подршке развоју и остваривању студијских програма по дуалном моделу
- 2.2.1.6. Обезбеђивање услова за реализацију практичне наставе, набавка и развој савремених дидактичких средстава посебно у областима нових материјала и технологија, информационих и комуникационих технологија, медицинских наука, индустрије 4.0, одрживог развоја и екологије, обновљивих извора енергије, итд.
- 2.2.1.7. Израда смерница за развој и укључивање предузетничких модула или садржаја и садржаја који се односе на интелектуалну својину у студијске програме

⁷⁴ Активност је комплементарна са активностима 1.3.2.5. и 1.3.2.6. односно, резултати профила сектора биће коришћени приликом реализације активности 2.2.1.1.
⁷⁵ Концепт подстицајних програма тек треба да буде развијен али може укључивати стипендије државе и послодавца; могућност остваривања студентске праксе код реномираних домаћих и страних послодавца; обезбеђено запошљавање по завршетку студијског програма итд.

- 2.2.1.8. Рад на изменама стандарда акредитације програма струковних студија – повећање удела сати практичне наставе
- 2.2.1.9. Израда смерница за ВШУ за примену важећих закона и подзаконских прописа из области интелектуалне својине
- 2.2.1.10. Израда ширег модела управљања интелектуалном својином на ВШУ који ће обухватити и комерцијализацију резултата
- 2.2.1.11. Развој послесредњег образовања на нивоу 5 НОКС-а (специјализација, мајсторско образовање, кратки циклуси)*
- 2.2.1.12. Анализа могућности пилотирања поступка ППУ у ВО*

Мера 2.2.2. Подршка интернационализацији високог образовања

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Број акредитованих студијских програма на страним језицима на свим нивоима студија
- Број акредитованих студијских програма за учење на даљину на страном језику на свим нивоима студија
- Број акредитованих заједничких интернационалних студијских програма на свим нивоима студија
- Број извештаја о промотивним активностима МПНТР о студијским програмима који су акредитовани за извођење на страном језику (сајмови, каталози, релевантни интернет сајтови итд.)
- Број извештаја о спроведеним обукама за извођења наставе на енглеском језику (методика наставе)
- Број одобрених одлазних Еразмус+ мобилности наставника, студената и административног особља

АКТИВНОСТИ

- 2.2.2.1. Пружање подршке ВШУ у развоју и акредитацији студијских програма на страним језицима на свим нивоима студија пре свега кроз ревизију стандарда за акредитацију студијских програма на страним језицима
- 2.2.2.2. Обезбеђивање финансијских средстава за развој онлајн најтраженијих студијских програма на страном језику*
- 2.2.2.3. Развој заједничких интернационалних студијских програма на свим нивоима студија
- 2.2.2.4. Промовисање студијских програма који су акредитовани за извођење на страном језику кроз: учествовање на регионалним, онлајн и међународним сајмовима образовања, израду промотивних материјала и публикација, дистрибуцију материјала кроз мрежу дипломатско-конзуларних представништава, партнерске организације које промовишу Србију у иностранству, студентске и партнерске организације у иностранству и европске мреже, као и на другим манифестацијама, Онлајн промовисање могућности студирања у Србији и студијских програма на страном језику, ажурирање информација на *StudyInSerbia.rs* бази података о акредитованим установама и студијским програмима, итд.
- 2.2.2.5. Обуке представника ВШУ за извођења наставе на енглеском језику (методика наставе)
- 2.2.2.6. Успостављање координације и сарадње МПНТР и надлежних ресорних министарстава/институција/тела на поједностављивању процедура за стране држављане за студирање у Републици Србији (издавање виза, боравишних дозвола и дозвола за рад, обезбеђивање једнаког третмана свих потенцијалних студената без обзира на земљу порекла, прављење листе пружалаца услуга здравственог осигурања по најповољнијим условима и друго)
- 2.2.2.7. Развој униформног/званичног онлајн курса за учење српског језика за стране студенте*
- 2.2.2.8. Анализа потребне подршке ВШУ за међународну акредитацију студијских програма и израда и примена плана подршке
- 2.2.2.9. Спровођење активности које воде повећању видљивости домаћих универзитета у оквиру Европског простора високог образовања (ЕХЕА)

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2.3. УНАПРЕЂЕНИ ОБУХВАТ И ПРАВЕДНОСТ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Процент студената којима је пружена подршка на основу новог Правилника о финансијској подршци студентима
- Процент студената из осетљивих друштвених група (особе ромске националности, особе са инвалидитетом, особе ниског социјално-економског статуса) који уписују студије

- Број високообразованих који учествују у кратким циклусима на ВШУ
- Број особа са завршеним четворогодишњим образовањем које учествују у кратким циклусима обука на ВШУ
- Процент студената којима је пружена подршка у виду тумача за српски знаковни језик

Мера 2.3.1. Унапређење доступности и подршка успешности студирања

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Измењен и допуњен Закон о ученичком и студентском стандарду
- Измењен и допуњен Закон о високом образовању одредбама о повећаној проходности студената
- Усвојен нови Правилник о финансијској подршци студентима
- Број извештаја МПНТР о спроведеним информативним и саветодавним активностима за студенте из осетљивих група на свим нивоима студија
- Процент студената на ВШУ који студира уз рад
- Број база података о социјално-економском, породичном и радном статусу студената у Србији
- Развијен нови модел вредновања ваннаставних активности студената
- Процент ВШУ које су увеле улогу студента татора

АКТИВНОСТИ

- 2.3.1.1. Рад на изменама и допунама Закона о ученичком и студентском стандарду
- 2.3.1.2. Дефинисање плана (конкретних мера, активности и временских рокова) за повећање обухвата ВО
- 2.3.1.3. Развијање плана за обезбеђење подстицајних средстава за повећање обухвата који укључује подстицајне родне и мере за припаднике осетљивих друштвених група
- 2.3.1.4. Израда Правилника о финансијској подршци студентима који укључује подстицајне родне и мере за припаднике осетљивих друштвених група
- 2.3.1.5. Интегрисање података о пријавама и администрацији финансијске подршке студентима у ЈИСП који укључују пол и релевантне социјално-демографске показатеље
- 2.3.1.6. Успостављање и институционализација пракси сакупљања података и анализе у домену социјалне димензије високог образовања – на системском и на институционалном нивоу који укључују пол и релевантне социјално-демографске показатеље
- 2.3.1.7. Осмишљавање и остваривање циљаних информативних и саветодавних активности МПНТР усмерених на студенте из осетљивих група становништва
- 2.3.1.8. Анализа могућности увођења студија уз рад и развој најпогоднијег модела уз пројекцију финансијских потреба
- 2.3.1.9. Развој и/или ревидирање подзаконских аката релевантних за студирање уз рад
- 2.3.1.10. Обезбеђивање континуираног учешћа Србије у ЕУРО-СТУДЕНТ истраживању
- 2.3.1.11. Развој модела вредновања ваннаставних активности студената
- 2.3.1.12. Израда Смерница за ВШУ за успостављање улоге студент-тотор
- 2.3.1.13. Подршка КАССС-у у процесу стварања Академија струковних студија и осигурању квалитета рада неуниверзитетских ВШУ
- 2.3.1.14. Ревизија законске регулативе у циљу дефинисања обезбеђивања тумача за српски знаковни језик за глуве и наглуве студенте током читавог процеса студирања

Мера 2.3.2. Подржавање ВШУ у остваривању континуираног целоживотног образовања

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Развијен модел за проходност студената са академских на струковне студије и обрнуто
- Број развијених кратких циклуса на ВШУ у понуди за високообразоване на основу новог Правилника о кратким циклусима на ВШУ
- Број развијених кратких циклуса на ВШУ у понуди за оне који су завршили четворогодишње средње образовање на основу новог Правилника о кратким циклусима на ВШУ

АКТИВНОСТИ

- 2.3.2.1. Покретање дијалога са заинтересованим странама и разматрање могућности спајања поднивоа у појединачне нивое 6 и 7 НОКС и измена дескриптора нивоа 5 НОКС-а ради интеграције кратког циклуса
- 2.3.2.2. Развијање модела за проходност студената са академских на струковне студије и обрнуто
- 2.3.2.3. Рад на изменама и допунама Закона о високом образовању у смислу повећања проходности студената
- 2.3.2.4. Креирање смерница за ВШУ за остваривање различитих облика неакадемске дисеминације знања, друштвено повезивање, итд.

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2.4. ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА

Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода):

- Успостављени услови за дигитализацију високог образовања

Мера 2.4.1. Увођење дигиталних платформи, електронског индекса и електронске матичне књиге студената

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата):

- Усвојена законске регулативе која се односи на употребу електронског индекса и електронских матичних књига на ВШУ
- Процент ВШУ које користе електронски индекс*
- Процент ВШУ које користе електронске матичне књиге*
- Процент ВШУ које користе платформу „Онлајн Уговор о учењу”
- Процент ВШУ које су део дигиталне мреже Еразмус без папира (ЕБП)

АКТИВНОСТИ

- 2.4.1.1. Остваривање и синхронизација активности које се односе на техничке стандарде Европске иницијативе за студентске картице, институционалну регулативу и редовне процедуре коришћења платформе „Онлајн Уговор о учењу” и дигиталну мрежу Еразмус без папира (ЕБП)
- 2.4.1.2. Развој и усвајање законске регулативе која се односи на употребу електронског индекса и електронских матичних књига на ВШУ
- 2.4.1.3. Израда софтвера за електронске индексе и електронске матичне књиге*
- 2.4.1.4. Израда смерница за ВШУ за издавање и употребу електронских индекса и електронских матичних књига*
- 2.4.1.5. Развој и остваривање промотивних активности које за циљ имају представљање електронских индекса и електронских матичних књига*
- 2.4.1.6. Анализа стања и пројекција и утврђивање потреба за даљим усавршавањем електронског индекса и електронских матичних књига*
- 2.4.1.7. Израда смерница за ВШУ везаних за активности пројектовања и увођења дигиталних платформи на ВШУ уз уважавање стандарда за обезбеђење квалитета и у оквиру институционалног оквира на државном нивоу*

11. Листа скраћеница

Скраћеница	Пун назив
АЗК	Агенција за квалификације
АЗП	Активне политике запошљавања
АОО	Анкета о образовању одраслих
АП	Акциони план (праћећи документ уз стратегију)
АП Војводина	Аутономна покрајина Војводина
АПР	Агенција за привредне регистре
ВО	Високо образовање
ВШУ	Високошколска/е установа/е
ГИЗ	Немачка организација за међународну сарадњу
ДПС	Друштво психолога Србије
ЕИБ	Европска инвестициона банка
ЕОК	Европски оквир квалификација
ЕУ	Европска унија
ЗВКОВ	Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања
ЗОСОВ	Закон о основама система образовања и васпитања
ЗУОВ	Завод за унапређивање образовања и васпитања

ИКТ	Информационо-комуникационе технологије
ИО	Инклузивно образовање
ЈИСП	Јединствени информациони систем просвете
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЈПОА	Јавно признати организатор активности образовања одраслих
КАССС	Конференција академија струковних студија Србије
КВИС	Каријерно вођење и саветовање
КОНУС	Конференција универзитета Србије
МДУЛС	Министарство државне управе и локалне самоуправе
МЕИ	Министарство за европске интеграције
МЗ	Министарство здравља
МКИ	Министарство културе и информисања
МОС	Министарство омладине и спорта
МП	Министарство привреде
МПНТР	Министарство просвете, науке и технолошког развоја
МРЗБСП	Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
МСП	Министарство спољних послова
МТГТ	Министарство трговине, туризма и телекомуникација
МФ	Министарство финансија
НАРНС	Национална асоцијација родитеља и наставника Србије
НАТ	Национално акредитационо тело
ОЦД	Организација цивилног друштва
НОКС	Национални оквир квалификација у Србији
НПС	Национални просветни савет
НСВО	Национални савет за високо образовање
НСНМ	Национални савети националних мањина
НСЗ	Национална служба за запошљавање
ОЕБС	Организација за европску безбедност и сарадњу
ОЕЦД	Организација за економску сарадњу и развој
ОВУ	Образовно-васпитне установе
ОО	Образовање одраслих
ОПВ ВО	Оквир за праћење и вредновање квалитета високог образовања
ПВО	Предшколско васпитање и образовање
ПЗВ	Педагошки завод Војводине
ПИААЦ	Програм међународног оцењивања компетенција одраслих
ПИРЛС	Међународна студија о напретку у читалачкој писмености
ПКС	Привредна комора Србије
ППУ	Признавање претходног учења
ПУ	Предшколска установа
РСЈП	Републички секретаријат за јавне политике
РЗС	Републички завод за статистику
САНУ	Српска академија наука и уметности
СЕС	Социо-економски статус
СРОС 2020	Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године
СРОВРС 2030	Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године
ССОВ	Средње стручно образовање и васпитање
ССООО	Савет за стручно образовање и образовање одраслих
ТАЛИС	Међународно истраживаче учења и подучавања
УНЕСКО	Организација за образовање, науку и културу Уједињених нација
УНИЦЕФ	Дечји фонд Уједињених нација
УНОДЦ	Канцеларија Уједињених нација за дроге и криминал
ФООО	Функционално основно образовање одраслих
ЦИП	Центар за интерактивну педагогију
ЦОП	Центар за образовне политике
ЦРОСО	Централни регистар обавезног социјалног осигурања
ШУ	Школска/е управа/е

12. Анекси

Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године садржи анексе који чине њен саставни део – Акциони план за период од 2021. до 2023. године, за споровођење Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године и Ех-рост анализу спровођења Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године.

13. Завршна одредба

Ову стратегију објавити на интернет страници Владе, интернет страници Министарства просвете, науке и технолошког развоја и порталу е-Управе, у року од седам радних дана од дана усвајања.

Ову стратегију објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 61-5155/2021
У Београду, 3. јуна 2021. године

Влада
Председник,
Ана Брнабић, с.р.

**АКЦИОНИ ПЛАН
ЗА ПЕРИОД ОД 2021. ДО 2023. ГОДИНЕ, ЗА СПРОВОЂЕЊЕ
СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ДО 2030. ГОДИНЕ**

Увод

Усвајање Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године (у даљем тексту: Стратегија) и пратећег Акционог плана за спровођење Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године (у даљем тексту: Акциони план) представља основу за остваривање системског унапређивања образовања у Републици Србији. Стратегија представља резултат посвећеног рада Министарства просвете, науке и технолошког развоја (у даљем тексту: МПНТР), које је у процесу израде Стратегије, започетом 2019. године, основало радне групе и остварило сарадњу са бројним стручњацима и практичарима из образовних институција, међународних организација и организација цивилног друштва. Републички секретаријат за јавне политике имао је значајну улогу у процесу израде Стратегије и Акционог плана – ови документи јавне политике се, по први пут, заснивају на методологији израде дефинисаној Законом о планском систему Републике Србије и пратећим подзаконским актима, чија примена осигурава квалитет израде докумената јавне политике.

Акциони план, као документ јавне политике који је саставни део Стратегије, операционализује опште и посебне циљеве постављене Стратегијом, дефинише приоритете у погледу времена остваривања конкретних мера и активности, прецизира неопходна финансијска средства за њихово спровођење и поставља показатеље на нивоу ефеката, исхода и резултата. Стога, остваривање општих и посебних циљева који су дефинисани Стратегијом у великој мери зависи од Акционог плана, односно од успешности примене и координације спровођења мера и активности које су планиране Акционим планом.

Акциони план обухвата период од 2021. до 2023. године, а конкретизацијом свих мера и активности које ће бити предузете у наведеном периоду унапређује се деловање одговорних институција и омогућава праћење постигнутих резултата и квалитетно извештавање, као и благовремена ревизија циљева и идентификованих мера, због бољег планирања у будућности. У Акционом плану се налази и неколико активности које се односе на период после 2023. године и које су задржане због увида у континуитет активности, али за њих нису планиране базне и очекиване вредности нити финансијска средства.

Акциони план је структурно подељен у односу на два општа циља (Општи циљ 1: Повећани квалитет наставе и учења, праведност и доступност доуниверзитетског образовања и васпитања и ојачана васпитна функција образовно-васпитних установа и Општи циљ 2: Унапређени доступност, квалитет, релевантност и праведност високог образовања) и у оквиру сваког од општих циљева налазе се посебни циљеви, као и мере и активности које доприносе достизању постављених циљева.

На крају Акционог плана налази се табеларни преглед законских и подзаконских промена које су предвиђене Стратегијом и Акционим планом (доношење нових аката, измене и допуне постојећих, усаглашавања са актима из других сектора итд.).

Документ ЈП:	СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ДО 2030. ГОДИНЕ
Акциони план:	АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ДО 2030. ГОДИНЕ – ПЕРИОД 2021–2023. ГОДИНА
Координација и извештавање	МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

Општи циљ 1: Повећани квалитет наставе и учења, праведност и доступност доуниверзитетског образовања и васпитања и ојачана васпитна функција образовно-васпитних установа						
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја						
Показатељ(и) на нивоу општег циља (показатељ ефекта)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у последњој години важења АП – 2023.	Последња година важења АП
Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем (ПВО) од 6 месеци до треће године	%	Годишњи извештаји РЗС-а	33,51	2020.	35	2023.
Обухват деце ПВО узраста од 3 до 5,5 година	%	Годишњи извештаји РЗС-а	65,96	2020.	68	2023.
Обухват деце у години пред полазак у школу (ППП)	%	Годишњи извештаји РЗС-а	57,38	2020.	60	2023.
Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем (ПВО)	%	Годишњи извештаји РЗС-а	97,36	2020.	98	2023.
Обухват основним образовањем и васпитањем	%	Годишњи извештаји РЗС-а	97	2020.	98	2023.
Обухват средњим образовањем и васпитањем	%	Годишњи извештаји РЗС-а	87,4	2019.	90	2023.
Стопа осипања из основног образовања и васпитања	%	РЗС база података	0,6	2019.	0,3	2023.
Стопа осипања из средњег образовања и васпитања	%	РЗС база података	1,1	2019.	0,5	2023.
Стопа завршавања основне школе	%	Годишњи извештаји РЗС-а	97,1	2019.	98	2023.
Стопа настављања образовања након основног образовања и васпитања	%	Годишњи извештаји РЗС-а	98,2	2019.	99	2023.
Стопа завршавања средњег образовања и васпитања	%	Годишњи извештаји РЗС-а	87	2019.	89	2023.
Стопа завршавања основне школе ученика из ромских насеља	%	МИКС	64	2019.	66	2023.
Ефективна стопа преласка у средњу школу ученика из ромских насеља	%	МИКС	55	2019.	57	2023.
Стопа завршавања средње школе ученика из ромских насеља	%	МИКС	61	2019.	63	2023.
Стопа завршавања основне школе ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом	%	ЛИСП	нема података	2021.	утврђена базна вредност	2023.
Стопа преласка у средњу школу ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом	%	ЛИСП	нема података	2021.	утврђена базна вредност	2023.
Стопа завршавања средње школе ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом	%	ЛИСП	нема података	2021.	утврђена базна вредност	2023.
Стопа учешћа ученика избеглица и миграната у образовању	%	Извештаји МПНТР	80%	2019.	81,5%	2023.
Стопа учешћа одраслих у образовању и обукама (25–64 године)	%	Годишњи извештаји РЗС-а	4,3	2019.	6	2023.
Стопа оних који нису у процесу образовања или обуке, а који нису запослени (15–24 године)	%	Годишњи извештаји РЗС-а	15,3%	2019.	15	2023.
Процент младих узраста 18–24 година који су рано напустили образовање и обуку	%	Еуростат база података	6,6	2019.	6	2023.
Обухват деце и ученика којима је пружена додатна подршка (од укупног броја деце и ученика којима је предложена мера додатне подршке)	%	ЛИСП	нема података	2021.	утврђена базна вредност	2023.

Посебни циљ 1.1: Унапређени настава и учење у доуниверзитетском образовању и васпитању							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Процент основних школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 4 на општем квалитету	%	Извештај ЗВКОВ-а након другог круга спољашњег вредновања	16	2018.	/	/	18
Процент основних школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 1 и 2 на општем квалитету	%	Извештај ЗВКОВ-а након другог круга спољашњег вредновања	32	2018.	/	/	25
Процент основних школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Настава и учење	%	Извештај ЗВКОВ-а након другог круга спољашњег вредновања	70	2018.	/	/	75
Процент средњих школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 4 на општем квалитету	%	Извештај ЗВКОВ-а након другог круга спољашњег вредновања	17	2018.	/	/	20
Процент средњих школа које на спољашњем вредновању добијају оцену 1 и 2 на општем квалитету	%	Извештај ЗВКОВ-а након другог круга спољашњег вредновања	30,5	2018.	/	/	25
Процент средњих школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Настава и учење	%	Извештај ЗВКОВ-а након другог круга спољашњег вредновања	70	2018.	/	/	75

1.1.1: Развијање нових и унапређивање постојећих стандарда квалификација и стандарда постигнућа, програма наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању ¹							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.				Тип мере: Регулаторна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Број развијених стандарда квалификација усклађених са потребама појединца, тржишта рада и друштва у целини	Број	Објављена решења	125	2020.	25	25	25
Број ревидираних правилника о стандардима постигнућа у основном и средњем образовању и васпитању	Број	Објављени правилници	0	2020.	/	/	2
Број унапређених и нових планова и програма наставе и учења у основном образовању и васпитању	Број	Објављени правилници	0	2020.	6	6	25
Број нових и унапређених планова и програма наставе и учења у општем средњем образовању и васпитању	Број	Објављени правилници	0	2020.	50	50	65
Број уведених нових образовних профила средњег уметничког образовања и васпитања у ликовној области	Број	Објављени правилници	0	2020.	0	3	/
Број нових и унапређених планова и програма средњег уметничког образовања и васпитања у ликовној области	Број	Објављени правилници	0	2020.	5	5	5
Број нових и унапређених планова и програма наставе и учења у средњем стручном и дуалном образовању и васпитању	Број	Објављени правилници	95	2020.	115	130	145
Број нових и унапређених планова и програма наставе и учења на језику и писму националне мањине	Број	Објављени правилници	2	2020.	8	/	/
Број реформисаних програма наставе и учења Српског као нематерњег језика	Број	Објављени правилници	2	2020.	1	/	/
Број усвојених нових програма за Матерњи језик/говор са елементима националне културе	Број	Објављени правилници	1	2020.	1	/	/

1 Приступ развоју свих програма наставе и учења биће такав да програми наставе и учења буду осетљиви на родну равноправност и специфичности различитих друштвених група укључујући и осетљиве друштвене групе.

Извор финансирања мере	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета		31.950.000	32.500.000	46.000.000
Финансијска помоћ ЕУ	26.0, 26.6, 26.7	1.644.000	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.1.1.1. Ревизија кључних, међупредметних, општих и специфичних предметних компетенција/стандарда компетенција	ЗВКОВ	Пројекти Редис 2030. и Државна матура, изабрани експерт у сарадњи са ЗВКОВ-ом и ЗУОВ-ом, факултети, стручна друштва	2022.	01	26.7 2001/0010/ 423	2.950.000	3.000.000	12.000.000*
1.1.1.2. Развијање нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења у основном образовању и васпитању	ЗУОВ	НПС, представници стручних друштава, факултети, МПНТР, ЗВКОВ	2023. (2026.)	01	2001/ПА0005 Пројекат 1/1 423500– 4 930 000,00 424000– 10 000,00 424000– 70 000,00	423500– 490 000,00 424000– 10 000,00	423500– 490 000,00 424000– 10 000,00	423500– 3 950 000,00 424000– 50 000,00
1.1.1.3. Анализа резултата гимназијских програма након завршетка прве генерације која је гимназијско образовање завршила по реформисаном програму	ЗВКОВ	МПНТР, ЗУОВ	2023.	01	26.7 2001/0010/ 423 Програм 2004, ПЈ 4002	/	/	1.000.000 423500– 500 000 424000– 500 000
1.1.1.4. Развијање нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења у општем средњем образовању и васпитању	ЗУОВ	МПНТР, НПС, представници стручних друштава, факултети	2023.	01	ПА005 Пројекат 1/1 423500– 18 750 000,00 424000– 250 000,00	5 000 000,00 423500– 4 950 000,00 424000– 50 000,00	7 000 000,00 423500– 6 900 000,00 424000– 100 000,00	7000 000,00 423500– 6 900 000,00 424000– 100 000,00
1.1.1.5. Израда нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења средњег уметничког образовања и васпитања у ликовној области	ЗУОВ	МПНТР, НПС, ССООО, уметничке школе, заједница уметничких школа	2022.	01	ПА005 Пројекат 1/1 423500– 12 900 000,00 424000– 200 000,00	4 500 000,00 423500– 4 300 000,00 424000– 200 000,00	4 500 000,00 423500– 4 300 000,00 424000– 200 000,00	4 000 000,00 423500– 4 300 000,00 424000– 200 000,00
1.1.1.6. Развијање нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења у средњем стручном и дуалном образовању и васпитању	ЗУОВ	МПНТР, ССООО, НПС, АК	2023. (2030.)	01	2001 ПА0006 Пројекат 2/1 423500– 15 000 000	6 000 000	4 500 000	4 500 000
1.1.1.7. Развијање и унапређивање стандарда квалификација доуниверзитетског образовања у складу са Методологијом за развој стандарда квалификација	АЗК	МПНТР, Секторска већа, Савет за НОКС, ЗВКОВ, ЗУОВ	2023. (2030.)	01	2001/ПА – 0016 424900 39.000.000	13.000.000	13.000.000	13.000.000
1.1.1.8. Израда нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења на језику и писму националних мањина по циклусима (први и други циклус ОШ, опште средње и општеобразовни део у средњем стручном образовању и васпитању)	МПНТР	НСНММПНТР, НПС, ЗУОВ, ПЗВ	2023. (2025.)		Нису потребна средства	/	/	/

1.1.1.9. Унапређивање програма наставе и учења за Српски као нематерњи језик	ЗУОВ	МПНТР, НПС, ЗУОВ	2023. (2027.)	06 UB Project Number: 2400810 (Пројекат ЗУОВ-а са Мисијом ОЕБС-а у Србији – Праћење постигнутих исхода у Српском као нематерњем) 1.338.900,00	/	/	/	/
1.1.1.10. Развијање нових програма за Матерњи језик/говор са елементима националне културе	МПНТР	НСНМ, НПС, ПЗВ ЗУОВ	2023. (2025.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.1.1.11. Развој методолошког оквира и повезивање листе квалификација са листом занимања	АЗК	МОНТР, МРЗБСП, НСЗ	2021.		Програм 2001Пројекат 7025ИПА 2014	1.644.000	/	/
1.1.1.12. Унапређивање методолошког оквира за развој програма неформалног образовања заснованог на стандарду квалификације и методологије за њихову (про)оцену	МПНТР	АЗК, ЗУОВ	2021.	06 Донаторска средства НИРАС ИП, Програм „Знањем до посла – Е2Е”	/	6.000EUR	/	/
1.1.1.13. Унапређивање законодавног, институционалног и методолошког оквира за развој стандарда квалификација заснованих на стандардима занимања	МПНТР	АЗК, МРЗБСП, НСЗ, СНОКС, ЗУОВ, ПКС	2023.	Нису потребна додатна средства	/	/	/	/

Мера 1.1.2: Развој услова и подршка образовно-васпитним установама у унапређивању програма, наставе и учења у доунверзитетском образовању и васпитању ²							
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.				Тип мере: Регулаторна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Број обучених стручних сарадника и просветних саветника за подршку ПУ за развијање предшколских програма на основу Основа програма ПВО	Број	Листа обучених стручних сарадника и просветних саветника; извештаји са обуке	0	2020.	150	150	/
Број акредитованих обука за примену нових ОП	Број	Акредитовани Програми обуке за примену нових ОП	7	2020.	2	1	/
Број обучених професионалаца из 5 центара кластера ³	Број	Листа обучених професионалаца из 5 центара кластера; извештаји са обука	0	2020.	90	/	/
Број подржаних ПУ за развијање програма ВОР у складу са новом програмском концепцијом	Број	Извештаји о подршци ПУ за развијање програма ВОР у складу са новом програмском концепцијом	33	2020.	45	84	/
Процент обучених васпитача и стручних сарадника за примену нове програмске концепције	% (кумулативно)	Листе обучених васпитача и стручних сарадника	22	2020.	41	57	/
Број обучених стручних сарадника ОШ	Број	Листе обучених 1300 стручних сарадника ОШ	0	2020.	650	650	/
Процент обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења у основном образовању и васпитању	%	Листа обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења; извештаји са обука	0	2020.	До 25	До 5	До 5
Процент обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења у општем средњем образовању и васпитању	%	Листа обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења; извештаји са обука	0	2020.	До 25	До 5	До 5
Процент наставника обучених за остваривање нових изборних програма у општем средњем образовању и васпитању	%	Листе обучених наставника који реализују нове изборне програме; извештаји са обука	0	2020.	До 25	До 5	До 5
Процент обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења у средњем уметничком образовању и васпитању	%	Листа обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења; извештаји са обука	0	2020.	До 50	До 50	/
Број обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења у средњем стручном и дуалном образовању и васпитању	Број	Листа обучених наставника за остваривање наставе по новим програмима наставе и учења; извештаји са обука	0	2020.	5000	1000	1000
Број обучених просветних саветника, екстерних евалуатора и саветника спољних сарадника за праћење примене нових стандарда постигнућа	Број	Извештај ЗВКОВ-а	0	2020.	/	/	400
Број нових акредитованих програма стручног усавршавања наставника на језицима националних мањина на којима се остварује образовно-васпитни процес	Број	Решења о акредитацији	56	2020.	50	/	/

Процент прилагођених уџбеника за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом у основној школи	%	Уџбеници прилагођеног формата у складу са захтевима школа и потребама ученика	100	2020.	100	100	100
Успостављена процедура обезбеђивања прилагођених уџбеника за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом у средњој школи	Сprovedена активности	Уџбеници прилагођеног формата у складу са захтевима школа и потребама ученика	НЕ	2020.	/	/	ДА
Процент школа са једносменском организацијом које спроведе обогаћени програм подршке развоју ученика кроз васпитни рад	%	Извештаји праћења и евалуације о раду школа са једносменском организацијом који се односе на спроведене активности и учешће ученика	17	2020.	20	25	30
Нови правилник о програму свих облика рада стручних сарадника у образовно-васпитним установама	Сprovedена активност	Службени гласник	НЕ	2020.	ДА	/	/

- Сви уџбеници би требало да буду по садржају осетљиви на родну равноправност и специфичности различитих друштвених група, укључујући и осетљиве групе (без стереотипа, предрасуда и дискриминације), а све активности јачања капацитета запослених у образовању треба да се у развоју и остваривању ослањају на принципе родне равноправности и недискриминаторних ставова и понашања.
- Земун, Чачак, Нови Сад, Пирот, Лозница.

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета; Финансијска помоћ ЕУ	26.0, 26.1, 26.6, 26.7	1.684.240.000	1.697.075.000	1.594.700.000

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима.		
						2021.	2022.	2023.
1.1.2.1. Поддршка развијању различитих облика и програма васпитно-образовног рада у складу са Основама програма ПВО	МПНТР	УНИЦЕФ, ⁴ ЗУОВ, ШУ, ПУ, струковна удружења, ВШУ за образовање васпитача, основне школе	2022.	Извор 11 – Примања од иностраних задуживања	Програм 2002, Функција 910, Пројекат 4001 Кonto: 4242	63.821.000	94.000.000	/
				Извор 11 –Примања од иностраних задуживања	Програм 2002, Функција 910, Пројекат 4001 Кonto: 4249	14.500.000	13.375.000	/
1.1.2.2. Оснаживање људских ресурса за остваривање нових и унапређених програма наставе и учења у основном, општем средњем, уметничком, средњем стручном и дуалном образовању и васпитању	ЗУОВ	МПНТР	2023. (2026.)	01	2001 ПА007 90 619 000 3/6 423500– 75 039 000 424000– 13 780 000 426000– 1 800 000	50 619 000 423500– 41 919 000 424000– 7 700 000 426000– 1 000 000	20 000 000 423500– 16 560 000 424000– 3 040 000 426000– 400 000	20 000 000 423500– 16 560 000 424000– 3 040 000 426000– 400 000
1.1.2.3. Обезбеђивање услова за стицање квалификација наставника за реализацију изборног програма Матерњи језик/говор са елементима националне културе (посебно за реализацију програма Ромски језик са елементима националне културе)	МПНТР	Универзитети, НСНМ, ЗУОВ, ПЗВ, ЈЛС	2023. (2030.)	Потребно обезбедити донаtorsка средства	/	/	/	/
1.1.2.4. Развој и акредитација програма сталног стручног усавршавања наставника на језицима националних мањина на којима се остварује образовно-васпитни процес и остваривање обука	ЗУОВ	МПНТР, ПЗВ, НСНМ	2023.	01	2001 ПА007 3/2 423500– 2 800 000	2 800 000	1 200 000	1 200 000
1.1.2.5. Обезбеђивање уџбеника прилагођеног формата у складу са захтевима школа и потребама ученика у основној школи	Центар за нискотиражне уџбенике	Издавачке куће МПНТР, ЗУОВ, ПЗВ, НПС	2023. (2030.)	01	2003/4001/5151	20.000.000	20.000.000	20.000.000
1.1.2.6. Обезбеђивање бесплатних уџбеника за одговарајуће групе ученика основних школа ⁵	МПНТР	/	Континуирано	01	2003/0010/5151	630.000.000	627.000.000	627.000.000
1.1.2.7. Богаћење библиотечког фонда библиотека основних школа публикацијама од значаја за образовање и васпитање	МПНТР	Министарство културе и информисања, ЗУОВ, ЗВКОВ, Народна библиотека, Друштво за српски језик и књижевност, Друштво школских библиотекара	континуирано	01	2003/0010/5151	50.000.000	50.000.000	50.000.000
1.1.2.8. Набавка дигиталних образовних садржаја – дигиталних уџбеника за ученике основних школа	МПНТР	ЗУОВ	континуирано	01	2003/4003/5151	789.000.000	789.000.000	789.000.000
1.1.2.9. Стварање услова за обезбеђивање прилагођених уџбеника за средње школе	МПНТР	Центар за нискотиражне уџбенике	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/

1.1.2.10. Јачање капацитета просветних саветника, екстерних евалуатора и саветника спољних сарадника за праћење примене нових стандарда постигнућа	ЗВКОВ		2023.	26.7	2001/0008/423	/	/	1.000,000
1.1.2.11. Унапређивање капацитета просветних саветника, екстерних евалуатора, саветника спољних сарадника да прате на који начин и у којој мери наставници подржавају и прате развој кључних компетенција код ученика и да пружају подршку наставницима	МПНТР	ЗВКОВ, наставници са звањем, саветници – спољни сарадници, сарадници ЗВКОВ	2023.	01	2001/0002/423	37.500.000	37.500.000	37.500.000
				01	2001/0012/4242	1 000,000	1 000,000	1 000,000,00
				01	26.7 ЗВКОВ – 2001/0008/423	/	/	3.000.000
1.1.2.12. Развијање аутентичних школских модела са програмима и активностима који ће се остваривати у школама са једносменском организацијом	МПНТР	ЗУОВ, ЗВКОВ	2023. (2026.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.1.2.13. Обезбеђивање педагошких асистената са знањем знаковног језика и Брајевог писма	МПНТР		2023.	Извор 01	2001/0012/4242	/	500.000	500.000
1.1.2.14. Акредитација програма сталног стручног усавршавања педагошких асистената за употребу српског знаковног језика и Брајевог писма	ЗУОВ	ЗУОВ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.1.2.15. Примена обука за развијање компетенција за демократску культуру на основу Референтног оквира за КДК Савета Европе	МПНТР	Савет Европе, ЗУОВ, ЗВКОВ	2023.	01 06 Донаторска средства	2001/0012/4242	/	2.000.000,00	2.000.000,00
1.1.2.16. Преиспитивање статуса и позиције предмета Грађанско васпитање у образовно-васпитном систему и редефинисање начина стручног оспособљавања наставника грађанског васпитања.	МПНТР	ЗУОВ, Стручна друштва и организације	2023. (2024.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.1.2.17. Оснаживање структура које прате остваривање права детета у образовно-васпитном систему кроз различите обуке просветних инспектора (републичких, покрајинских и општинских), спољних саветника, просветних саветника о правима детета.	МПНТР		2023. (2025.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.1.2.18. Рад на изради новог правилника о програму свих облика рада стручних сарадника у школама	МПНТР	ЗУОВ, Стручна друштва	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.1.2.19. Оснаживање капацитета ОБУ за планирање, остваривање и вредновање наставе и других облика образовно-васпитног рада у складу са реформом образовања	МПНТР	ЗУОВ, ЗВКОВ, стручна друштва	2023.	01	2003/0009/424 2003/0009/481	10.000.000 15.000.000	10.000.000 15.000.000	10.000.000 15.000.000

- 4 УНИЦЕФ је имплементациони партнер за ове активности.
5 Свако треће и наредно дете у породици, деца и ученици из породица које примају социјалну помоћ итд.

Мера 1.1.3: Подршка образовно-васпитним установама у јачању васпитне функције							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.					Тип мере: Информативно-едукативна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Формиран етички одбор	Остваре-на актив-ност	Решење о образовању етичког одбора	0	2020.	/	ДА	/
Број нових акредитованих обука у области заштите од насиља, злостављања, занемаривања, дискриминације, унапређивања родне равноправности, очувања менталног здравља, заштите репродуктивног здравља, здравих стилова живота и превенције ризичних облика понашања деце и младих ⁶	Број	Решења о акредитацији	0	2020.	3–5	3	3
Број новообучених представника ОБУ у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања, дискриминације, унапређивања родне равноправности, очувања менталног здравља, унапређења репродуктивног здравља и превенције ризичних облика понашања деце и младих	Број	Листа представника ОБУ; извештаји са обуке	0	2020.	600	600	600
Број информисаних ученика и родитеља који су приступили садржајима из области заштите од насиља, злостављања и занемаривања, дискриминације	Број	Број посета порталу „Чувам те“	0	2020.	700	8	900
Број акредитованих обука за јачање капацитета ученика за остваривање активности које се односе на образовање за одрживи развој	Број	Решења о акредитацији	0	2020.	1	1	1
Број обучених представника ОБУ за јачање капацитета ученика за остваривање активности које се односе на образовање за одрживи развој	Број	Листа представника ОБУ; извештаји са обуке	0	2020.	600	600	600
Број нових акредитованих програма обуке за спровођење активности професионалне оријентације и каријерног вођења и саветовања ученика основне и средње школе	Број	Решења о акредитацији	0	2020.	/	2	/
Број обучених представника школа за спровођење активности професионалне оријентације и каријерног вођења и саветовања ученика основне и средње школе	Број	Листа обучених представника школа; извештаји са обуке	0	2020.	200	200	1800
Број промоција Правилника о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања („Службени гласник РС”, број 43/19)	Број	Извештаји са реализованих промоција	0	2020.	10	10	10
Број ЛПОА који имају одобрење за активност КВиС	Број	Решење о одобравању статуса	0	2020.	5	5	5
Број одобрених програма КВиС унетих у подрегистар ЛПОА	Број	Решење о одобравању програма за КВиС	0	2020.	5	5	5
Процент новоформираних спортских секција на нивоу школе	%	Извештаји школа	0	2020.	100	/	/

Број ученика који учествују у школским општинским спортским такмичењима	Број (кумулативно)	Извештај Савеза за школски спорт Србије	102.543	2020.	80.000	115.000	130.000
Број девојчица укључених у школска спортска такмичења	Број (кумулативно)	Извештај Савеза за школски спорт Србије	45.805	2020.	35.000	50.000	56.000
Број акредитованих програма обука за представнике ОБУ за реализацију активности усмерених на развој предузетничке и финансијске компетенције ученика	Број	Решења о акредитацији	12	2020.	1	1	1
Број регистрованих ученичких задруга у установама образовања и васпитања	Број (кумулативно)	Агенција за привредне регистре	83	2020.	158	250	350
Број ученика који учествују на свим школским, општинским, окружним и републичким такмичењима и смотрима које организује МПНТР/стручна друштва	Број	Извештаји организатора такмичења и смотри о реализованим такмичењима и смотрима на свим нивоима	Приближно 180 000 (2019/20, ковид 19) 8134 (републичка такмичења 2018/19), 20 (међународна такмичења 2019/20)	2019/2020.	270.000 (основно) Због ситуације ковид 19, тешко је извршити процену	280.000 (основно) 8.400 (средње)	300.000 (основно) 8.700 (средње)
Развијен софтвер за праћење физичког и моторичког развоја ученика у основном и средњем образовању	Остварења активности	Сервер ЗВКОВ-а	0	2023.	/	/	Да

6 Под насиљем се подразумевају сви облици насиља, укључујући и родно засновано насиље.

Извор финансирања мере	Већа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.0, 26.6, 26.7	22.900.000	17.000.000	19.500.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Већа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.1.3.1. Израда кодекса етичког понашања запослених у образовању и васпитању и формирање етичког одбора ⁷	МПНТР	НПС, струковна удружења	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.1.3.2. Развијање и остваривање програма обуке и приручника за оснаживање представника ОБУ за спровођење превентивних и интервентних активности у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања, дискриминације, родне равноправности, очувања менталног здравља, унапређења репродуктивног здравља и превенције ризичних облика понашања деце и младих	МПНТР	ЗУОВ РГ Владе Републике Србије за превенцију и сузбијање насиља у школама, Повереник за заштиту равноправности, ОЦД, УНОДЦ, и друге међународне организације, ЈЛС, министарства: МУП, МЗ, МОС, МРЗБСП	2022.	01	2001/0012/424	7 600,000,00 1 800,000,00	7 000,000,00 1 000,000,00	7 000,000,00 1 000,000,00
1.1.3.3. Едукација у области безбедности саобраћаја презентовањем садржаја Основни безбедности у саобраћају за ученике основних и средњих школа и родитеље	МУП	МПНТР	2023.	Нису потребна средства.				
1.1.3.4. Развијање и реализација обука за јачање капацитета ученика за остваривање активности које се односе на одрживи развој и колективну добробит	ЗУОВ	МПНТР, Стручне организације, институције и друштва	2022.	01	26.6 2001/ПА0007 3/1 423 4.500.00	1.500.000*	1.500.000*	1.500.000*
1.1.3.5. Анализа резултата ICCS 2022 (International Civic and Citizenship Education Study)	ЗВКОВ		2024.	01	26.7 2001/0010/ 423	/	/	1.000.000
1.1.3.6. Анализа резултата ПИРЛС 2021.	ЗВКОВ		2023.	01	26.7	/	1.000.000	/
1.1.3.7. Развој и реализација обука за јачање капацитета представника ОБУ за реализацију активности повезаних са деловањем за одговорно грађанство	ЗУОВ	МПНТР, Стручне организације, институције и друштва	2023.	01	2001/ПА0007 3/1 423	1.500.000*	1.500.000*	1.500.000*
1.1.3.8. Промоција Правилника о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања („Службени гласник РС”, број 43/19)	Агенција за квалификације	Секторска већа, ЈПОА, компаније у којима се реализује дуално образовање, Савет за НОКС, Привредна Комора	2023.	Нису потребна средства.	/	/	/	/
1.1.3.9. Развијање програма обуке и остваривање обуке за спровођење активности професионалне оријентације и каријерног вођења и саветовања ученика основне и средње школе	МПНТР	Euroguidance мрежа Фондација Темпус, Друштво психолога Србије	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/

1.1.3.10. Испитивање интересовања ученика за школским sportskim aktivnostima и потреба родитеља за укључивањем деце у sportske активности и дефинисање општих и специфичних препорука за национални ниво на основу резултата испитивања	МПНТР	ЗУОВ, ЗВКОВ, ШУ, НПС, универзитети, наставници из ОШ и СШ, НАРНС, представници sportskih организација и друштва, МДУЛС, МОС, канцеларије за младе, Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.1.3.11. Популаризација женског спорта	МПНТР	Организације цивилног друштва у области спорта, Савез за школски спорт Србије	2023.	01	2001/0019/481900	10.000.000	5.000.000	5.000.000
1.1.3.12. Израда Стручног упутства за формирање sportskih секција на нивоу школа	МПНТР	Српски савез професора физичког васпитања и спорта, ЗУОВ, МОС, Савез за школски спорт Србије	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.1.3.13. Формирање sportskih секција на нивоу школе	Школе	ШУ	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.1.3.14. Успостављање система праћења физичког развоја и развоја моторичких способности ученика у основном и средњем образовању	ЗВКОВ	Факултет спорта и физичког васпитања, ЗУОВ	2023.	01	26.7 2001/0008/423	/	/	2.500.000*

7 Подразумева се да ће у етичком одбору бити заступљени представници различитих интересних група и да ће се поштовати принцип једнаке заступљености оба пола.

Посебни циљ 1.2: Унапређен систем за осигурање квалитета у доуниверзитетском образовању и васпитању							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Процент школа које примењују дијагностичко оцењивање (иницијално тестирање)	%	Извештај просветних саветника и саветника спољних сарадника	0	2020.	/	/	10%
Србија континуирано учествује у међународним испитивањима процене ученичких постигнућа (ПИСА, ПИРЛС, ТИМСС)	Остварена активност	Извештаји о резултатима ученика Србије на међународним испитивањима процене ученичких постигнућа	ДЕЛИМИЧНО	2020.	ДА	ДА	ДА
Процент школа које добијају најниже оцене на стандарду – Вредновање које је у функцији учења	Процент	Извештај ЗВКОВ-а на крају другог круга екстерног вредновања	8,6	2018.	/	/	4
Успостављен систем праћења и вредновања Националног модела дуалног образовања	Спроведена активност	Извештај МПНТР и Комисије за развој и праћење дуалног образовања	НЕ	2020.	ДА	/	/
Ревидиран и спроведен завршни испит на крају основног образовања и васпитања на начин да се нима мери шири спектар компетенција, нивоа и постигнућа ученика	Спроведена активност	Правилник о завршном испиту на крају основне школе	НЕ	2020.	/	ДА	/
Успостављене основе за нови систем националних тестирања	Спроведена активност	Измењен ЗОСОВ	НЕ	0	/	/	ДА
Унапређен оквир за осигурање квалитета у неформалном образовању	Спроведена активност	Измењен Закон о образовању одраслих и Закон о НОКС-у	НЕ	2020.	ДА	/	/
Развијена Методологија за праћење ефеката примене нових квалификација на запошљавање и целоживотно учење на основу података из профила сектора (подаци о кретању ученика на тржишту рада и наставку образовања)	Спроведена активност	Извештај АЗК	НЕ	2020.	/	ДА	/

Мера 1.2.1: Унапређивање система самовредновања и спољашњег вредновања рада установа							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања							
Период спровођења: 2021–2023.				Тип мере: Информативно-едукативна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Број јавно доступних материјала који подржавају самовредновање и спољашње вредновање образовно-васпитних установа	Број	Интернет страница и релевантне платформе за учење ЗВКОВ-а и МПНТР	0	2020.	1	1	/
Процент извештаја који показују да се самовредновање образовно-васпитних установа спроводи у складу са прописима и утврђеним методолошким захтевима	% (кумулативно)	Извештаји саветника – спољних сарадника	0	2020.	40	60	80
Процент просветних саветника обухваћених најмање једном обуком/ саветовањем на нивоу године за осигурање квалитета самовредновања	%	Извештаји реализатора обука	0	2020.	35	35	30

Процент унапређених акционих планова за развој установе након поступања саветника – спољних сарадника	%	Извештаји саветника – спољних сарадника	0	2020.	25	35	50
Број докумената јавне политике из области образовања коју си донети на основу резултата самовредновања и спољашњег вредновања образовно-васпитних установа	Број	Документи јавне политике из области образовања	0	2020.	2	3	3
Развој стандарда и процедура за самовредновање и спољашње вредновање рада ЈПОА	Сprovedена активност	Извештај МПНТР	НЕ	2020.	ДА	/	/
Број извештаја у екстерном вредновању рада ЈПОА	Број	АЗК	0	2020.	5	10	10
Број обука намењених унапређивању капацитета Агенције за квалификације за примену стандарда за самовредновање и спољашње вредновање ЈПОА	Број	Извештај МПНТР, АЗК	0	2020.	1	3	3

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26,0, 26,7	1.790.000	2.090.000	1.740.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.2.1.1. Развој материјала за подршку примене самовредновања и спољашњег вредновања рада установа	ЗВКОВ	Саветници – спољни сарадници, директори ВО установа	2023. (2025.)	01	26,7 2001/0008/ 423	250.000	350.000	/
1.2.1.2. Организација и реализација континуираног стручног усавршавања просветних саветника за вредновање рада установа и пружање стручне подршке установама у области самовредновања	МПНТР	ЗВКОВ, Саветници – спољни сарадници, директори ВО установа	2023. (2030.)	01	2001/0002/424	1.240.000	1.240.000/	1.240.000/
1.2.1.3. Спровођење праћења и евалуације примене постојећих стандарда квалитета рада установа	ЗВКОВ		2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.2.1.4. Припрема и презентовање годишњих и циклусних извештаја о резултатима спољашњег вредновања који садрже податке на нивоу стандарда и показатеља квалитета	ЗВКОВ		2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.2.1.5. Анализа резултата спољашњег вредновања у оквиру рада НПЦ, надлежних сектора МПНТР, ЗУОВ и ЗВКОВ и предлагање мера за интервенцију	ЗВКОВ	ЗУОВ, НПЦ	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.2.1.6. Унапређивање нормативног оквира за развој неформалног образовања одраслих	МПНТР	МРЗБСП, МОС, НСЗ, АЗК, ЗОВ, ЈПОА, ПКС	2023.	У току 2022–2023. обезбеђена је подршка ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ РЕДИС пројекат у 2021. години	/	10.000 ЕУР	40.000 ЕУР	40.000 ЕУР
1.2.1.7. Развој методологије за праћење ефеката примене квалификација на запошљавање и целоживотно учење	АЗК	МПНТР, секторска већа, СНОКС	2022.	Нису потребна додатна средства	/	/	/	/
1.2.1.8. Развој стандарда и процедура за самовредновање и спољашње вредновање рада ЈПОА	МПНТР	АЗК	2021.	06 Донаторска средства – Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије, Програм „Знањем до посла – Е2Е“ Донаторска средства Европска банка за обнову и развој	/	Програм „Знањем до посла – Е2Е“ 30.000CHF Европска банка за обнову и развој 13.000 ЕУР	/	/
1.2.1.9. Израда извештаја о самовредновању и екстерном вредновању рада ЈПОА	АЗК	МПНТР	2023.	01	Програм: 2001 Програмска активност – 0016 Економ. класификација: 424900	300.000	500.000	500.000
1.2.1.10. Унапређивање капацитета Агенције за квалификације за примену стандарда за самовредновање и спољашње вредновање ЈПОА кроз развој и остваривање релевантних обука	МПНТР	АЗК	2023.	ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	/	/	60.000 ЕУР	50.000 ЕУР
1.2.1.11. Праћење ефеката примене квалификација на запошљавање и целоживотно учење	АЗК	МПНТР	2023. (2030.)	Нису потребна додатна средства	/	/	/	/
1.2.1.12. Унапређивање оквира осигурања квалитета у образовању одраслих	МПНТР	АЗК, ЗУОВ, ЈПОА	2023.	ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	/	/	290.000 ЕУР	330.000 ЕУР

1.2.1.13. Формирање база стручњака за примену система НОКС-а	МПНТР	АЗК, ЗУОВ, ЈПОА	2023.	ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	/	/	80.000 ЕУР	80.000 ЕУР
1.2.1.14. Унапређивање стандарда и система за одобравање статуса ЈПОА	МПНТР	АЗК, МОС, ЗУОВ, ЈПОА	2021.	06 Донаторска средства – Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије, Програм „Знањем до посла – Е2Е“ Донаторска средства Европска банка за обнову и развој	/	Програм „Знањем до посла – Е2Е“ 30.000 CHF Европска банка за обнову и развој 13.000 ЕУР	/	/
1.2.1.15. Унапређивање капацитета Агенције за квалификације за примену стандарда за одобравање статуса ЈПОА	МПНТР	АЗК	2023.	ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	/	/	60.000ЕУР	50.000ЕУР
1.2.1.16. Разматрање могућности да се оквир стандарда квалитета обогати стандардима специфичним за школе за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом	ЗВКОВ	ЗУОВ	2023.	Нису потребна додатна средства	/	/	/	/

Мера 1.2.2: Унапређивање система и процеса за праћење напредовања ученика							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.				Тип мере: Регулаторна и информативно-едукативна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Израђен концепт Центра за националне испите	Спроведена активност	Концепт Центра за националне испите	НЕ	2020.	ДА	/	/
Процент школа којима је пружена подршка у примени дијагностичког оцењивања (иницијално тестирање)	% (кумулативно)	Извештај просветних саветника и саветника спољних сарадника	0	2020.	30	60	100
Број обучених представника ОБУ у области развоја тестова, диференцијације наставе и формативног оцењивања	Број	Листа представника ОБУ; извештаји са обуке	0	2020.	1500	2000	2000
Обезбеђено континуирано учешће Србије у међународним испитивањима процене ученичких постигнућа (ПИСА, ПИРЛС, ТИМСС)	Број	Извештаји о резултатима ученика Србије на међународним испитивањима процене ученичких постигнућа	2	2020.	/	1 ПИРЛС	1 ПИСА
Иновирана методологија завршног испита на крају основне школе	Спроведена активност	Стручно упутство о спровођењу завршног испита на крају основног образовања и васпитања	НЕ	2020.	ДА	/	/
Број обучених писаца задатака за састављање испитних питања и оцењивање задатака	Број	Извештај ЗВКОВ-а	0	2020.	/	80	80
Развијен и објављен Програм националних тестирања	Број	План и програм рада ЗВКОВ-а	Број	2020.	/	/	1

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.0, 26.2, 26.7	280.605.000	327.686.000	326.486.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.2.2.1. Израда концепта Центра за националне испите	МПНТР	ЗВКОВ, ЗУОВ, ЕУ пројекат Државна матура	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.2.2.2. Израда концепта оцењивања који поставља учење у центар евалуативних активности наставника	ЗВКОВ	МПНТР, ЗУОВ, Институт за психологију, Институт за педагошка истраживања	2022.	01	26.7 2001/0008 /423	/	500.000	/
1.2.2.3. Развој инструмената за реализацију формативног оцењивања и иницијалних тестова за испитивање ученичких образовних постигнућа у основном и средњем образовању и васпитању	ЗВКОВ	МПНТР, ЗУОВ	2023.	01	26.7 2001/0008 /423	/	2.500.000*	2.500.000*
1.2.2.4. Обучавање наставника у области развоја тестова, диференцијације наставе и формативног оцењивања ⁸	ЗВКОВ	МПНТР, ЗУОВ	2023.	01	26.7 2001/0009 /423	2.000.000	3.500.000	3.500.000

1.2.2.5. Континуирано вршење процене квалитета рада наставника у области наставе и учења	МПНТР – ПУ	ЗВКОВ, Спољни сарадници у области образовања на језицима нац. мањина и инклузије, одсек за мањине	2023. (Од 2023. континуирано)	01	Програм 2001; ПА 0012; Ек. клас.423500	2 100,000,00	2 100,000,00	2 100,000,00
1.2.2.6. Пружање подршке школама у примени дијагностичког оцењивања (иницијално тестирање)	ЗВКОВ	МПНТР, Саветници – спољни сарадници	2023. (Од школске 2022/23. године континуирано)	01	26.7 2001/0008 /423 2001/0009 /423	/	1.000.000* 2001/0008 /423 2.000.000* 2001/0009 /423	1.000.000* 2001/0008 /423 2.000.000* 2001/0009 /423
1.2.2.7. Успостављање система државне матуре (пилотирање)	МПНТРЗВ-КОВ	ЕУ пројекат „Државна матура“ ⁹	2022.	01 01	2004/0010/424/ 1.000.000 и 515/198.408.000 26.7 2001/0008 /423 2001/0008 /426 4.000.000 2001/0008 /515 2001/0008 425 2001/0008 512	199.408.000	199.408.000 49.100.000* 33.300.000. 2001/0008 /423 8.500.000 2001/0008 /426 4.000.000 2001/0008 /515 1.800.000 2001/0008 425 1.500.000 2001/0008 512	199.408.000 49.100.000* 33.300.000. 2001/0008 /423 8.500.000 2001/0008 /426 4.000.000 2001/0008 /515 1.800.000 2001/0008 425 1.500.000 2001/0008 512
1.2.2.8. Обезбеђивање континуираног учења Србије у међународним испитивањима процене ученичких постигнућа (ПИСА, ПИРС, ТИМС) и извештавање о резултатима	ЗВКОВ	МПНТР	2023. (Од 2021. континуирано)	01 06 01	2001/4005/424 2001/4005/462 2001/4005/462 26.7 1.700.000 2001/0010 /422 13.100.000 2001/0010 /423 2.100.000 2001/0010 /426 3.900.000 2001/0010 /512 1.200.000 2001/0010 /515	4.410.000 11.668.000 10.519.000 22.000.000	4.410.000 11.668.000 22.000.000	4.410.000 11.668.000 22.000.000
1.2.2.9. Анализа постојеће методологије спровођења завршног испита на крају основног образовања и васпитања и ревизија методологије	ЗВКОВ	Институти, МПНТР, НПС, наставници	2021.	01	26.7 2001/0010 /423	500.000	/	/
1.2.2.10. Унапређење капацитета писаца задатака за састављање испитних питања и оцењивање задатака	ЗВКОВ	Институти, ЗУОВ, МПНТР	2022.	01	26.7 2001/0010 /423	/	500.000	/
1.2.2.11. Реализација завршног испита у складу са новом методологијом	МПНТР	ЗВКОВ	2022.	01	26.1 Програм 2003 ПА 0008 26.7 7.000.000 2001/0008 /423 1.000.000 2001/0008 /426	20.000.000	20.000.000 40.000.000 8 000.000	20.000.000 40.000.000 8 000.000
1.2.2.12. Обрада података и извештавање о резултатима завршног испита у складу са новом методологијом	ЗВКОВ		2022.	01	26.7 2001/0010 /423	/	500.000	/
1.2.2.13. Развијање методологије спровођења националних тестирања	ЗВКОВ	МПНТР, Институт за психологију, Институт за педагошка истраживања	2023.	01	26.7 2001/0010 /423	/	500.000	/
1.2.2.14. Утврђивање циљева националних тестирања, наставних предмета и избор образовних стандарда и исхода који ће бити тестирани	ЗВКОВ	МПНТР	2023.	01	26.7 2001/0010 /423	/	/	800.000

8 Ова активност подразумева и остваривање хоризонталног учења и размене примера добре праксе у домену квалитетне наставе и формативног оцењивања.

9 Званично име пројекта – Унапређење квалитета образовања кроз увођење испита на крају средњег образовања.

Мера 1.2.3: Развој, успостављање и примена оквира за праћење и вредновање нових програма наставе и учења								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања								
Период спровођења: 2021–2023.						Тип мере: Информативно-едукативна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Број сумарних извештаја о вредновању спровођења и ефеката нових програма наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању	Број	Годишњи сумарни извештаји и анализе МПНТР и ЗВКОВ-а о вредновању спровођења и ефеката нових програма наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању	0	2020.	/	1	1	
Број школа у којима је остварено праћење и вредновање Националног модела дуалног образовања	Број	Извештаји МПНТР и Комисије за развој и праћење дуалног образовања	0	2020.	10	30	35	

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.7	/	800.000	1.300.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима.		
						2021.	2022.	2023.
1.2.3.1. Креирање методолошког оквира за праћење и вредновање спровођења и ефеката нових програма наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању	ЗВКОВ	МПНТР, ЗУОВ	2022.	01	26.7 2001/0010 /423	/	800.000	/
1.2.3.2. Континуирано прикупљање података о примени и ефектима нових програма наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању	ЗВКОВ	МПНТР, ШУ, ЗУОВ	2023. (2030.)	01	26.7 2001/0010 /423	/	/	800.000
1.2.3.3. Анализирање података и писање извештаја о примени и ефектима нових програма наставе и учења у доуниверзитетском образовању и васпитању	ЗВКОВ	МПНТР, ШУ, ЗУОВ	2023. (2030.)	01	26.7 2001/0010 /423	/	/	500.000
1.2.3.4. Развој и успостављање система за праћење и вредновање Националног модела дуалног образовања	МПНТР	Комисија за развој и праћење дуалног образовања	2021.	06 СДЦ пројекат „Подшка развоју дуалног образовања“		1.300.000.	/	/

Посебни циљ 1.3: Успостављени темељи за развој дигиталног образовања на доуниверзитетском нивоу								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Процент школа које испуњавају неопходне услове за реализацију хибридног (мешовитог) и онлајн образовања	% (кумулативно)	Извештај Координационог тела	0	2020.	85	100	100	
Процент ОБУ које унапређују дигиталне капацитете на основу резултата самовредновања	% (по години)	Развојни план установе са дефинисаним дигиталним сегментом, Извештаји ЗВКОВ-а	0	2020.	1	30	30	
Успостављен и стављен у функцију Јединствени информациони систем просвете	Спровођена активност	Генерисани извештаји	НЕ	2020.	ДА	ДА	ДА	
Успостављене државна онлајн основна школа и државна онлајн гимназија	Број (по години)	Регистар установа у оквиру ЈИСП-а	0	2020.	0	1	1	
Развој дигиталног образовања се континуирано прати	Установљена активност	Годишњи извештај МПНТР	НЕ	2020.	ДА	ДА	ДА	

Мера 1.3.1: Развој дигиталног образовања								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021–2023.						Тип мере: Информативно-едукативна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Ревидиран Оквир дигиталних компетенција наставника	Спровођена активност	Интернет странице МПНТР и ЗВКОВ-а	НЕ	2020.	/	/	ДА	

Усвојен Оквир дигиталних компетенција васпитача	Спроведена активност	Интернет странице МПНТР и ЗВКОВ-а	НЕ	2020.	/	/	ДА
Процент запослених у школама који су прошли обуке за примену иновативних педагошких приступа који интегришу ИКТ у образовни процес, заснованих на Оквиру дигиталних компетенција наставника	% (по години)	Листа обучених представника школа; извештаји са обуке; уверења са сајта ЗУОВ-а	5% кумулативно	2020.	/	5% наставника разредне наставе 3% предметних наставника (други циклус основног образовања) 5% предметних наставника (гимназије природног, друштвеног и општег смера) 3% предметних наставника (средње стручно образовање)	5% наставника разредне наставе 4% предметних наставника (други циклус основног образовања) 5% предметних наставника (гимназије природног, друштвеног и општег смера) 4% предметних наставника (средње стручно образовање)
Процент школа које примењују „селфи“ инструмент у процесу самовредновања дигиталних капацитета образовне установе	% (кумулативно)	Извештаји ЗВКОВ-а	50	2020.	60	65	70
Процент школа које имају дефинисан дигитални сегмент Развојног плана установе	% (по години)	Извештаји ЗВКОВ-а	0	2020.	1	30	30
Скуп индикатора за дугорочно праћење развоја дигиталног образовања	Остварен активност	Интернет страница ЗВКОВ-а	НЕ	2020.	/	/	ДА
Формирано Координационо тело за реализацију образовања на даљину у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима	Број (кумулативно)	Дефинисано у ЗОСОВ-у Решење о формираном Координационом телу	0	2020.	1	1	1
Објављен Оквир за процену капацитета основних и средњих школа за организовање образовања на даљину у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима	Број (кумулативно)	Интернет странице МПНТР, ЗВКОВ-а и ЗУОВ-а	0	2020.		1	1
Функционалан агрегатор репозиторијума отворених образовних ресурса	Број	Интернет странице МПНТР, ЗВКОВ-а и ЗУОВ-а	0	2020.	1	/	/
Основана државна онлајн основна школа	Број	Дефинисано у ЗОСОВ-у Акт о оснивању државне онлајн основне школе	0	2020.	0	1	/
Основана државна онлајн гимназија	Број	Дефинисано у ЗОСОВ-у Акт о оснивању државне онлајн основне школе	0	2020.	0	0	1

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства.		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.0, 26.6, 26.7	1.350.000	16.556.000	26.727.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.3.1.1. Израда Оквира за процену капацитета основних и средњих школа за организовање образовања на даљину у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима ¹⁰	ЗВКОВ	МПНТР, ЗУОВ	2021.	01	26.7 2001/0008 /423	50.000*	/	/
1.3.1.2. Формирање Координационог тела за реализацију образовања на даљину у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима	МПНТР	ЗУОВ, ЗВКОВ	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.3.1.3. Развој агрегатора репозиторијума отворених образовних ресурса	МПНТР	ЗВКОВ	2021.	01	2001/4016/423	1 200 000	/	/
1.3.1.4. Јачање капацитета школа за организацију наставе у складу са Оквиром за процену капацитета основних и средњих школа за организовање образовања на даљину у случају када је обустављен непосредни рад са ученицима (организација онлајн и хибридне наставе)	МПНТР	ЗВКОВ	2023.	01	26.7 2001/0009/423	/	5.000.000*	5.000.000*
				06	/	161.615,000	49.897,000	19.370,000
1.3.1.5. Подршка школама у реализацији наставе на даљину	МПНТР	ЗУОВ, ЗВКОВ, УНИЦЕФ	2022.	ИПА 2016	26.6 ПА0007 3/1 423500	9 500 000*	9 500 000*	9 500 000*
1.3.1.6. Ревидирање постојећег Оквира дигиталних компетенција – наставник за дигитално доба	ЗВКОВ		2023.	01	26.7 2001/0008 /423	/	1.000.000*	/
1.3.1.7. Развој Оквира дигиталних компетенција васпитача	ЗВКОВ	ЗУОВ, МПНТР	2023.	01	26.7 2001/0008/423	/	750.000*	/
1.3.1.8. Онлајн обуке за примену иновативних педагошких приступа који интегришу ИКТ у образовни процес, заснованих на Оквиру дигиталних компетенција наставника	ЗУОВ	ЗВКОВ, МПНТР	2023.	01	26.7 ПА007 3/11 423500	/	4.397.000*	3.717.000*

1.3.1.9. Спровођење 3 националне онлајн обуке (по једну годишње) за примену „селфи“ инструмента у процесу самовредновања дигиталног капацитета образовно-васпитне установе	ЗВКОВ		2023.	01	26.7 2001/0009 /423	100.000	100.000	100.000
1.3.1.10. Спровођење 3 националне онлајн обуке (по једну годишње) за јачање капацитета школа за израду дигиталног сегмента Развојног плана образовно-васпитне установе	ЗВКОВ		2023.	01	26.7 2001/0009 /423	/	500.000*	500.000*
1.3.1.11. Дефинисање сета индикатора за дугорочно праћење развоја дигиталног образовања	ЗВКОВ	МПНТР	2023.	01	26.7 2001/0008 /423	/	750.000*	/
1.3.1.12. Успостављање државне онлајн основне школе	МПНТР		2022.	01	2003/0001/411 2003/0001/412 2001/4016/512	/	2.801.000,00 458.000,00 800.000,00	11.202.000,00 1.833.000,00 60.000,00
1.3.1.13. Успостављање државне онлајн гимназије	МПНТР		2023.		2004/0001/411 2004/0001/412 2001/4016/512	/	/	3.018.000,00 497.000,00 800.000,00

10 Дефинисање минималних неопходних услова које установа треба да остварује како би реализовала квалитетно образовање на даљину (нпр. број рачунара по наставнику, интернет, развијен план за подршку ученицима који немају услове итд.).

Мера 1.3.2. Успостављање Јединственог информационог система просвете (ЈИСП) и коришћење података у доношењу одлука о образовању							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Канцеларија за електронску управу и информационе технологије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023. ¹¹					Тип мере: Информативно-едукативна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
У потпуности успостављен Јединствени информациони систем просвете (ЈИСП) ¹²	Сprovedена активност	Записници о реализацији ЈИСП-а	НЕ	2020.	ДЕЛИМИЧНО	ДА	/
Јединствени информациони систем просвете (ЈИСП) је попуњен подацима	Сprovedена активност	ЈИСП	НЕ	2020.	ДЕЛИМИЧНО	ДА	/

11 Активности развоја и иницијална употреба се планирају за период од 2020. до 2022. године али употреба ЈИСП-а треба да буде континуирана не само до завршетка важења акционог плана, већ и у периоду после.

12 У смислу Записника о реализацији последње фазе пројекта успостављања ЈИСПа (ЈН-О-8/2019) све функционалности из оквира пројекта које су дефинисане Документом функционалне спецификације и планиране да се прилагоде и модификују у току гарантног периода, биће реализоване као што је планирано, а тиме ће и ЈИСП у смислу наведеног пројекта бити у потпуности оперативан до краја 2021.

Извор финансирања мере	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства.		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	3,22, 26,0	142.549.000	66.630.000	66.630.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.3.2.1. Успостављање и одржавање Јединственог информационог система просвете	Канцеларија за електронску управу и информационе технологије, МПНТР	ЗУОВ, ЗВКОВ, Агенција за квалификације, ЦРОСО, РЗС	2021.	01	3.22/0614/5003/515	40.531.000	40.000.000	40.000.000
1.3.2.2. Унос података у Јединствени информациони систем просвете	МПНТР	Установе	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.3.2.3. Успостављање Групе за аналитику у МПНТР	МПНТР		2021.	01	2001/0001/411 2001/0001/412 2001/4016/512	1.425.000 232.500 360.000,00	5.700.000 930.000	5.700.000 930.000
1.3.2.4. Оснаживање капацитета запослених у институцијама и телима у сектору образовања за истраживања и креирање јавних политика заснованих на подацима	МПНТР – Група за аналитику	ЗВКОВ	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.3.2.5. Успостављање и одржавање нових функционалности ЈИСП-а	МПНТР	АЗК, НСЗ, ЦРОСО, РЗС, АПР	2022.	01	2001/4016/515	100.000.000	20.000.000	20.000.000
1.3.2.6. Развој профила сектора као аналитичке основе за одлучивање о систему квалификација за све нивое НОКС	МПНТР	АЗК	2021.	06 Донаторска средства – Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије, Програм „Знањем до посла – Е2Е”	/	67.600 CHF	/	/

Посебни циљ 1.4: Унапређени доступност, праведност и отвореност доуниверзитетског образовања и васпитања							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Развијен систем прикупљања података и праћења спровођења инклузивног образовања	Сprovedена активност	Извештај о спровођењу инклузивног образовања	/	2020.	делимично	делимично	да
Процент основних школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Подршка ученицима	% (по новој методологији)	Извештај ЗВКОВ-а након другог круга спољашњег вредновања	70	2018.	/	/	71
Процент основних школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Етос	% (по новој методологији)	Извештај ЗВКОВ-а након другог круга спољашњег вредновања	80	2018.	/	/	81
Процент средњих школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Подршка ученицима	% (по новој методологији)	Извештај ЗВКОВ-а након другог круга спољашњег вредновања	70	2018.	/	/	72
Процент средњих школа које на спољашњем вредновању остварују оцене 3 и 4 у области квалитета Етос	% (по новој методологији)	Извештај ЗВКОВ-а након другог круга спољашњег вредновања	80	2018.	/	/	82
Број школа и предшколских установа са педагошким асистентом	Број	ЛИСП	200	2020.	215	255	300
Број школа које примењују систем за идентификацију ученика под ризиком од оспања и пружање подршке ученицима	Број	Извештаји МПНТР	250	2020.	300	330	360
Процент одраслих полазника који се оснипају из система функционалног основног образовања одраслих	%	Извештаји о спровођењу ГПОО	50	2020.	45	35	30
Број успостављених функционалних ресурс центара за додатну подршку деци, ученицима, родитељима и запосленима у образовно-васпитним установама	Број	Извештаји МПНТР	0	2020.	/	/	3
Процент образовно-васпитних установа којима је пружена подршка од стране ресурс центара	%	Национални извештај о инклузивном образовању	0	2020.	/	/	10
Број запослених у образовању и васпитању који су унапредили компетенције за рад у инклузивном окружењу	Број (кумулативно)	Извештај ЗУОВ	0	2020.	/	1200	4000
Процент ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом обухваћених редовним основним образовањем	%	ЛИСП	нема података	2020.	/	/	утврђена базна вредност
Процент ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом обухваћених редовним средњим образовањем	%	ЛИСП	нема података	2020.	/	/	утврђена базна вредност

Мера 1.4.1: Успостављање новим и унапређивање постојећих механизма подршке образовно-васпитним установама у остваривању отворености, праведности и доступности							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.				Тип мере: Информативно-едукативна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Ревидирана и институционализована методологија за праћење инклузивног образовања	Сprovedена активност	Национални извештај о инклузивном образовању	екстерна евалуација и самовредновање	2020.	/	да	да/
Обезбеђени одрживи институционални капацитети за координацију и праћење развоја инклузивног образовања на националном и локалном нивоу	Број (систематизованих радних места у МПНТР)	Извештај МПНТР	0	2020.	/	1	/
Број педагошких асистената у ПУ и школама	Број	ЛИСП	205	2020.	220	260	300
Број акредитованих обука намењених подизању осетљивости и компетентности наставника и стручних сарадника у школама за препознавање ученика изузетних способности у оквиру редовне наставе и редовних школских активности	Број	Решења о акредитацији	3	2020.	1	1	/
Број наставника и стручних сарадника који су похајали обуке намењене подизању осетљивости и компетентности за препознавање ученика изузетних способности у оквиру редовне наставе и редовних школских активности	Број	Листе обучених професионалаца; извештаји са обука	0	2020.	/	1800	3600
Број успостављених модел-установа са добром праксом у раду са ученицима изузетних способности	Број	Решења о успостављању	0	2020.	/	/	3
Број запослених у образовању који су унапредили компетенције у области инклузивне педагогије и инклузивне праксе	Број (кумулативно)	Извештај МПНТР ЗУОВ	0	2020.	/	1200	4000
Успостављена база података о свеукупној понуди активности и расположивим могућностима материјалне подршке ученицима и студентима изузетних способности, са подацима разврстаним према полу, релевантним социодемографским карактеристикама, укључујући и податке о представницима осетљивих друштвених група	Сprovedена активност	Извештаји МПНТР	НЕ	2020.	/	/	ДА
Израђен правни оквир за успостављање и рад ресурс центара	Сprovedена активност	Службени гласник	НЕ	2020.	делимични	делимично	да
Успостављени ресурс центри и опремљени одговарајућом асистивном технологијом	Број	Извештај МПНТР	0	2020.	/	/	3
Сprovedена комуникациона кампања о важности инклузивног образовања	Остварена активност	Извештај МПНТР	НЕ	2020.	ДА	/	/
Број акредитованих обука намењених подизању осетљивости и компетентности наставника и стручних сарадника у школама за препознавање и пружање додатне подршке ученицима са инвалидитетом и сметњама у развоју у оквиру редовне наставе и редовних школских активности	Број	Извештај ЗУОВ	0	2020.	/	1	3

Број обучених педагошких асистената са знањем српског знаковног језика	Број	Извештај МПНТР	0	2020.	/	/	5
Број обучених педагошких асистената са знањем Брајевог писма	Број	Извештај МПНТР	0	2020.	/	/	5
Број деце којима је пружена подршка у виду педагошког асистента са знањем српског знаковног језика	Број	Извештај МПНТР	0	2020.	/	/	10
Број деце којима је пружена подршка у виду педагошког асистента са знањем Брајевог писма	Број	Извештај МПНТР	0	2020.	/	/	10
Унапређен законски и подзаконски оквир који се односи на образовно-васпитни систем одредбама о примени основних принципа Конвенције који недостају, по узору на то како је то урађено са принципом недискриминације (члан 110. ЗОСОВ)	Остваре-на актив-ност	Нови ЗОСОВ	НЕ	2020.	ДА	/	/

Извор финансирања мере	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства.		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.0, 26.1, 26.2	3.000.000	8.500.000	8.500.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.4.1.1. Развијање и јачање мреже педагошких асистената у предшколским установама, основним и средњим школама према анализи потреба, у односу на број деце и ученика којима је потребна додатна подршка	МПНТР – ШУ	Педагошки асистенти, представници центара за социјални рад	2023. (2030.)	01	2001 0012 Ек. клас. 4242	2 500,000,00	2 000,000,00	2 000,000,00
1.4.1.2. Увођење обавезе примене система за идентификацију ученика под ризиком од осипања укључујући анализу узрока и податке разврстане према полу, релевантним социо-демографским карактеристикама и подацима о представницима осетљивих друштвених група	МПНТР		2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.4.1.3. Унапређивање компетенција наставника за препознавање ученика под ризиком од осипања и за пружање подршке овим ученицима укључујући смањење стереотипа, предрасуда и дискриминације, родно осетљива и знања о специфичности осетљивих друштвених група	МПНТР	Партнерске организације	2023. (2030.)	01	Програм 2001 ПА 0012 Ек. клас. 4242	500,000,00	500,000,00	500,000,00
1.4.1.4. Успостављање процедура сарадње између ШУ и школа зарад праћења ученика чије породице учествују у интерним сезонским миграцијама и успостављање процедура за обезбеђивање школовања у привременом боравку ученика у другој средини.	МПНТР – ШУ		2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.4.1.5. Рад на развијању нових критеријума доделе стипендија који пондерису социо-економски статус, мање заступљен пол, припадност осетљивим друштвеним групама већим коефицијентом, када је то релевантно, у односу на критеријум постигнућа (измене и допуне закона о ученичком и студентском стандарду и увођење посебних/афирмативних мера)	МПНТР		2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.4.1.6. Развијање и остваривање обуке намењене подизању компетентности наставника и стручних сарадника у школама за препознавање ученика изузетних способности у оквиру редовне наставе и редовних школских активности без стереотипа, предрасуда и дискриминације у односу на родна или друга лична својства укључујући и припадност осетљивим друштвеним групама	МПНТР	ЗУОВ, ЗВКОВ, стручна друштва	2023.	01	2004/0005/424 2003/0009/424	/	1.000.000 5.000.000	1.000.000 5.000.000
1.4.1.7. Идентификовање модел – установа (школа) са добром праксом у раду са ученицима изузетних способности	МПНТР	школе, ШУ	2023. (2025.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.4.1.8. Формирање базе података о установама, организацијама, друштвима, стипендијама, програмима и пројектима намењеним ученицима са изузетним способностима, са подацима разврстаним према полу и другим релевантним социо-демографским карактеристикама, укључујући и податке о осетљивим друштвеним групама	МПНТР		2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.4.1.9. Спровођење активности за успостављање ресурс центара за додатну подршку	МПНТР	УНИЦЕФ, МЗ, МДУЛС, МЗБСП	2023.	Донаторска средства – ИПА 20	/	/	/	/
1.4.1.10. Унапређивање наставничких компетенција и компетенција андрагошких асистената за препознавање потенцијалних ризика од осипања полазника из програма ФООО и предузимање мера за њихово предунапређивање	МПНТР	Школе, ШУ, ЗУОВ, Филозофски факултет, НСЗ	2023. (2030.)	*За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	Пројекције – уговор није потписан		10.000 ЕУР*	10.000 ЕУР*
1.4.1.11. Израда студије изводљивости са препоруком оптималног модела интерсекторског финансирања инклузивног образовања	МПНТР	УНИЦЕФ	2023.	Донаторска средства – ИПА 20	/	/	/	/
1.4.1.12. Подршка транзицији у инклузивно образовање кроз израду мапе пута	Спроведена активност	Службени гласник	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/

1.4.1.13. Доношење правилника и Оснивање ресурс центара и обезбеђивање асистивне технологије	МПНТР	УНИЦЕФ, ЈЛС	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.4.1.14. Развој комуникационе стратегије о свим аспектима инклузивног образовања, предностима инклузивног образовања за свако дете и значају сарадње међу децом	МПНТР	УНИЦЕФ	2022.	Донаторска средства – ИПА 20	/	/	/	/
1.4.1.15. Развој и остваривање обуке за педагошке асистенте за знаковни језик и Брајево писмо	МПНТР	ЗУОВ	2022.	Извор 01	Програм 2001 ПА 0012 Ек. клас. 4242	/	500.000,00	500.000,00
1.4.1.16. Унапређивање законског и подзаконског оквира који се односи на образовно-васпитни систем одредбама о примени основних принципа Конвенције који недостају, по узору на то како је то урађено са принципом недискриминације (члан 110. ЗОСОВ)	МПНТР	Радна група за израду новог закона	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.4.1.17. Разматрање потребе за развојем посебних програма наставе и учења за подршку ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом уз Анализу међународне праксе и постојећег стања у Републици Србији	МПНТР	Радна група...	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/

Мера 1.4.2: Подстицање интеркултуралности у образовању								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021–2023.						Тип мере: Информативно-едукативна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Број обучених наставника за реализацију програма Српски као страни језик	Број	Листе обучених наставника; извештаји са обука	400	2020.	450	500	550	
Број обучених наставника који предају изборни програм Ромски језик са елементима националне културе	Број	Листе обучених наставника; извештаји са обука	57	2020.	60	65	70	
Број акредитованих програма обуке за школе усмерених на интеркултурално образовање које укључује образовање за одрживи развој и демократску културу	Број	Решења о акредитацији	0	2020.	1	/	/	
Број обучених представника ОВУ за интеркултурално образовање које укључује образовање за одрживи развој и демократску културу	Број	Листа представника ОВУ; извештаји са обуке	0	2020.	300	400	400	

Извор финансирања мере	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.7	2.100.000	2.100.000	2.100.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.4.2.1. Одржавање портала за наставнике намењеног остваривању програма Српски као страни језик	ЗУОВ			01	2001 ПА0005 423500-300 000	100 000*	100 000*	100 000*
1.4.2.2. Обучавање наставника који предају изборни програм Ромски језик са елементима националне културе	ЗУОВ	НСНМ, МПНТР	2023.	01	2001 ПА007 3/1 423500-1 500 000	500 000*	500 000*	500 000*
1.4.2.3. Развијање програма обуке и остваривање обука за представника ОВУ усмерених на интеркултурално образовање које укључује образовање за одрживи развој и демократску културу	ЗУОВ	Савет Европе, стручне организације, институције и друштва	2022.	01	2001 ПА0005 423500-500.000.000-	1 500 000*	1 500 000*	1 500 000*

Посебни циљ 1.5: Унапређен квалитет иницијалног образовања наставника и васпитача ¹³								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Број акредитованих студијских програма за образовање наставника и васпитача према ревидираним стандардима за оцену квалитета студијских програма.	Број	Извештај НАТ-а	0	2021.	0	0	6	
Број приправника који су завршили период приправништва на основу нове концепције увођења у посао и уз подршку обучених ментора	Број	Извештај МПНТР, листе обучених ментора; извештаји ментора о реализацији менторства	0	2021.	0	30	50	

13 Под наставницима се подразумевају наставници разредне наставе, наставници предметне наставе, наставници у школама за образовање одраслих, док се под васпитачима мисли на васпитаче у предшколским установама и ученичким домовима.

Мера 1.5.1: Унапређивање квалитета студијских програма за иницијално образовања наставника и васпитача							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Национално акредитационо тело							
Период спровођења: 2021–2023.					Тип мере: Регулаторна и Информативно-едукативна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Развијени стандарди квалификација за квалификације учитеља, наставника предметне наставе и васпитача на националном нивоу.	Сprovedена активност	Извештаји Агенције за квалификације –Секторског већа за сектор образовања и васпитања	НЕ	2020.	/	/	ДА
Ревидирани стандарди за акредитацију студијских програма који се односе на образовање наставника и васпитача усвојени.	Сprovedена активност	Извештаји НАТ-а и радних група МПНТР, записник са седнице НСВО	НЕ	2020.	НЕ	ДА	/
Број обучених рецензента за примену ревидираних стандарда за акредитацију студијских програма који се односе на образовање наставника и васпитача	Број	Извештај НАТ-а	0	2020.	0	10	10
Број наставника у високом образовању који су учествовали у активностима професионалног развоја из области наука о образовању	Број	Извештаји НСВО и ВШУ	0	2020.	10	20	30
Број наставника и васпитача који су похађали обуке за менторисање студената током праксе у ОБУ	Број	Листе обучених наставника и васпитача; извештаји са обука	0	2020.	0	100	200
Доступан репозиторијум са корисним материјалима за студентску праксу у школама и предшколским установама	Сprovedена активност	Платформе МПНТР, ЗУОВ-а и ЗВКОВ-а	НЕ	2020.	НЕ	ДА	/
Повећан број студената у областима у којима је забележен недовољан број наставника који се уписују на програме иницијалног образовања наставника	Остварено	Извештаји НСВО и ВШУ	/	2020.	/	/	ДА
Повећан број студената који се уписују на програме иницијалног образовања наставника и васпитача који су мотивисани за професију наставник и васпитач	Остварено	Извештаји НСВО и ВШУ	/	2020.	/	/	ДА

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.4	/	14.720.000	18.720.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.5.1.1. Развијање стандарда квалификација за квалификације учитеља, наставник предметне наставе и васпитач на националном нивоу	АЗК	Секторско веће за сектор образовања и васпитања, Савет за НОКС, МПНТР	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.1.2. Ревизија и усклађивање стандарда за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача са националним стандардима квалификација за квалификације учитеља, наставник предметне наставе и васпитач	НАТ	НСВО, МПНТР, НАТ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.1.3. Припрема рецензента и ВШУ за примену нових стандарда за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача	НАТ	ВШУ, НСВО	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.1.4. Информисање ВШУ о ревидираним стандардима за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача и подршка процеса самовредновања програма иницијалног образовања наставника и васпитача	НАТ	ВШУ, НСВО	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.1.5. Анализа усклађености актуелних програма за иницијално образовање наставника и васпитача са ревидираним стандардима за акредитацију студијских програма	НАТ	НСВО, МПНТР	2023.	Нису потребна средства из буџета	/	/	/	/
1.5.1.6. Анализа потреба система образовања и васпитања за наставничким кадром и спровођење доквалификације на матичним ВШУ	МПНТР	ВШУ, НАТ	2022.	01	2005/ ПА0014/4242	/	10.000.000*	10.000.000*
1.5.1.7. Успостављање система праћења свршених студената који имају услове за наставничко звање	МПНТР	ВШУ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.1.8. Развој и промоција активности професионалног развоја универзитетских наставника из области наука о образовању и измена легислативе за напредовање у наставничким звањима	НСВО	ВШУ, МПНТР	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.1.9. Подршка развоју интердисциплинарних докторских студија методике наставе	ВШУ	МПНТР	2023.	01	2005/ ПА0013/4242	/	/	4.000.000*
1.5.1.10. Развијање и спровођење програма стручног усавршавања наставника и васпитача за улогу ментора студентима током праксе у школама и предшколским установама	ЗУОВ	МПНТР, ВШУ	2022.	01	2005/ ПА0014/4242	/	3.000.000	3.000.000
1.5.1.11. Успостављање репозиторијума са материјалима за праксу у школама и предшколским установама	МПНТР	КОНУС	2022.	Приходи из буџета	2005/ ПА0014/4242	/	720 000	720 000

1.5.1.12. Израда правилника којим се регулише рад школа вежбаоница и ангажман наставника – ментора који нису из школа вежбаоница	МПНТР		2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.1.13. Обезбеђивање стипендија за студенте за упис на програме наставничког образовања за предмете/области у којима је забележен довољан број наставника	МПНТР	ВШУ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.1.14. Могућност раног запошљавања – омогућити студентима који су стекли најмање 180 ЕСПБ из струке (на основу процене матичних факултета) да упишу програм за образовање наставника (36 ЕСПБ) и да се ангажују у настави на одређено време и пре завршавања мастер студија	МПНТР	ВШУ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.1.15. Обезбеђивање награда за најбоље мастер радове у оквиру програма за иницијално образовање наставника и васпитача	МПНТР	КОНУС	2022.	01	2005/ ПА0014/4242	/	500.000	500.000
1.5.1.16. Спровођење активности за популаризацију студијских програма за образовање дефицитарних струка наставника	МПНТР	ВШУ	2023.	01	2005/ ПА0014/4242	/	500.000	500.000
1.5.1.17. Покретање дијалога МПНТР и ВШУ које остварују програме иницијалног образовања наставника на језицима националних мањина о нивоу познавања српског језика	МПНТР	НАТ	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.1.18. Развијање и интеграција стандарда за акредитацију студијских програма за образовање наставника и васпитача који се односе на постојање садржаја о људским правима, правима детета, родној равноправности, недискриминацији и инклузивном образовању студијским програмима	МПНТР	НАТ, НСВО, ВШУ, Повереник за заштиту равноправности	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/

Мера 1.5.2: Унапређивање концепције приправништва и увођења у посао наставника и васпитача								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021–2023.					Тип мере: Регулаторна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Број акредитованих обука за менторе које су у складу са новим концептом увођења у посао	Број	Решење о акредитацији	0	2020.	1	/	/	
Број обука за менторе у складу са новим концептом увођења у посао	Број	Листе обучених ментора; извештаји са обука	0	2020.	1	/	/	
Процент школа које су обучиле менторе у складу са новим концептом увођења у посао	%	Листе обучених ментора; извештаји са обука	0	2020.	50	50	/	
Процент ПУ које су обучиле менторе у складу са новим концептом увођења у посао	%	Листе обучених ментора; извештаји са обука	0	2020.	50	50	/	

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.6	1.500.000	1.500.000	1.500.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.5.2.1. Реконцентуализација програма увођења у посао и испита за дозволу за рад наставника, васпитача и стручних сарадника	МПНТР	ВШУ, ЗУОВ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.5.2.2. Развијање и спровођење обуке за менторе која је у складу са новим концептом увођења у посао наставника и васпитача	ЗУОВ	МПНТР	2023.	01	2001 ПА0007 3/1 423500- 4 500 000	1 500 000*	1 500 000*	1 500 000*

Посебни циљ 1.6: Унапређен квалитет система сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Објављен Каталог сталног стручног усавршавања усклађен са новим концептом усавршавања запослених у образовању	Спроведена активност	Интернет страница ЗУОВ-а	НЕ	2020.	ДА	/	/	
Процент образовно-васпитних установа које примењују хоризонтално учење	% (кумулативно)	Извештаји просветних саветника	0	2020.	20	25	30	
Број запослених у образовно-васпитним установама који су напредовали у виша звања	Број (кумулативно)	Извештаји просветних саветника	500	2020.	170	250	350	

Мера 1.6.1: Унапређивање система сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника и развој система напредовања у звањима запослених у образовању и васпитању							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021-2023.					Тип мере: Регулаторна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Израђен нови концепт система сталног стручног усавршавања	Спроведена активност	Нови правилник о сталном стручном усавршавању запослених у образовању и васпитању	НЕ	2020.	ДА	/	/
Израђен нови систем напредовања у звањима запослених у образовању и васпитању	Спроведена активност	Нови правилник о систему напредовања у звањима запослених у образовању и васпитању	НЕ	2020.	ДА	/	/
Израђене смернице за примену система хоризонталног учења	Број	Интернет странице МПНТР и ЗУОВ-а	0	2020.	/	/	2
Ревидирани предуслови, садржаји, начин спровођења, минимални захтеви и систем вредновања приликом полагања испита за дозволу за рад наставника, стручних сарадника и васпитача – Нови правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника	Остварена активност	Нови правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника	НЕ	2020.	/	/	2023.

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства.		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.6	3.120.000	/	/
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима.		
						2021.	2022.	2023.
1.6.1.1. Унапређивање процедура, механизма, критеријума и инструмената процене у оквиру акредитације програма сталног стручног усавршавања запослених у образовању и васпитању с циљем осигурања квалитета понуде програма стручног усавршавања	ЗУОВ	ЗВКОВ	2022.	01	2001 ПА007 3/2 423500	720.000*	/	/
1.6.1.2. Израда новог концепта система сталног стручног усавршавања и доношење новог Правилника о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја	ЗУОВ	МПНТР, ЗВКОВ, ОВУ	2023.	01	2001 ПА0007 3/2 423500- 2 400 000	2 400 000*	/	/
1.6.1.3. Развој смерница за примену система хоризонталног учења	МПНТР	ЗВКОВ, ЗУОВ	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.6.1.4. Израда новог система напредовања у звањима запослених у образовању и васпитању ¹⁴	МПНТР	ЗУОВ, ПЗВ	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.6.1.5. Ревидирање предуслова, садржаја, начина спровођења, минималних захтева и система вредновања приликом полагања испита за дозволу за рад наставника, стручних сарадника и васпитача – рад на изради новог правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника	МПНТР	ЗУОВ, ПЗВ	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/

14 Динамика активности зависи од увођења платних разреда у просвети.

Мера 1.6.2: Развој система сталног стручног усавршавања директора и секретара установа							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.					Тип мере: Информативно-едукативна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Број програма стручног усавршавања за директоре установа	Број	извештаји са обука	1	2020.	/	2	2
Број програма стручног усавршавања за секретаре установа	Број	извештаји са обука	1	2020.	/	2	2
Број програма стручног усавршавања за директора и секретара установе (самопровера испуњености захтева из контролне листе/самопроцена ризика – посебно исказан процењен критичан и висок ризик надзираног субјекта, у редовном надзору у складу са одредбама закона којим је уређен инспекцијски надзор, члан 14)	Број	Извештај	1	2021.	1	2	2
Број обучених директора и секретара	Број	Листе обучених директора и секретара; извештаји са обука	909	2020.	До 500	До 800	До 1100

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства.		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.6	1.500.000	/	/
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима.		
						2021.	2022.	2023.
1.6.2.1. Припрема обуке за секретаре	ЗУОВ	МПНТР, Радна група за рад са секретарима установе, Друштво директора Републике Србије, Удружење секретара Републике Србије	2021.	01	2001 ПА0007 3/10 423500	1.500.000*	/	/
1.6.2.2. Континуирано остваривање обука за директоре и секретаре	ЗУОВ	МПНТР, Радна група за рад са секретарима установе, Друштво директора Републике Србије, Удружење секретара Републике Србије	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.6.2.3. Континуирано остваривање обука за директоре и секретара установа (самопровера испуњености захтева из контролне листе/самопроцена ризика – посебно исказан процењен критичан и висок ризик надзираног субјекта, у редовном надзору у складу са одредбама закона којим је уређен инспекцијски надзор, члан 14)	МПНТР		2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/

Посебни циљ 1.7: Унапређен однос према српском језику и књижевности као основним елементима националног и културног идентитета и унапређивање школовања на српском језику у дијаспори и региону

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја

Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Број спроведених активности неговања српског језика и књижевности на националном нивоу	Број	Извештаји Научно-образовног културног центра Вук Караџић (Тршић) МПНТР	5	2020.	5	10	12
Процент часова у допунским школама који су у области квалитета Наставе и учења вредновани оценама 3 и 4	% (кумулативно)	Извештаји МПНТР	0	2020.	70	80	90
Стандардизован српски знаковни језик	Остварена активност	Правилник о стандардима	/	2020.	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	ДА

Мера 1.7.1: Успостављање механизма сарадње и пружање подршке неговању српског језика и књижевности

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја

Период спровођења: 2021–2023.

Тип мере: Институционално управљачко организациона

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Број активности интерсекторског и међуинституционалног тела у области неговања српског језика и књижевности	Број	Извештаји заједничког тела	0	2020.	10	20	20
Број промотивних активности које су реализовале образовно-васпитне установе са циљем промовисања стандардизованог српског језика	Број	Извештаји ШУ	0	2020.	50	100	100

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.4, 26.6	/	1.400.000	2.600.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима.		
						2021.	2022.	2023.
1.7.1.1. Успостављање интерсекторске и међуинституционалне сарадње поводом неговања српског језика и књижевности кроз заједничко тело	МПНТР	МКИ, САНУ, Матица српска, Релевантни институти, ВШУ, установе културе, образовно-васпитне институције, Научно-образовни културни центар Вук Караџић (Тршић)	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/

1.7.1.2. Пружање подршке успостављеној интерсекторској и међуинституционалној сарадњи/заједничком телу кроз допринос изради и реализацији заједничког плана за: 1) унапређивање језичких компетенција ученика и студената; 2) унапређивање језичких компетенција становништва кроз активности неформалног образовања; 3) неговање позитивног става према српском језику и књижевности.	МПНТР	МКИ, САНУ, Матица српска, институти, ВШУ, установе културе, образовно-васпитне институције, Научно-образовни културни центар Вук Караџић (Тршић)	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.7.1.3. Израда анализе статуса српског језика и књижевности на свим нивоима образовања, укључујући и високошколске установе, као и компетенција ученика/ студената и њихових наставника	ЗУОВ	МПНТР, ЗВКОВ, МКИ, САНУ, Матица српска, институти, ВШУ, установе културе, образовно-васпитне институције	2023. (2024.)	01	2001/ПА 0005 423500 500.000	/	200.000,00*	300.000,00*
1.7.1.4. Пружање подршке ОБУ у раду на промовисању стандардизованог српског језика ¹⁵	ЗУОВ	МПНТР, ЗВКОВ, САНУ – Институт за српски језик, Матица српска, Институти, ВШУ, установе културе, образовно-васпитне институције, Научно-образовни културни центар Вук Караџић (Тршић)	2023. (2024.)	01	2001/ПА 0005 423500 500.000,00	/	200.000,00*	300.000,00*
1.7.1.5. Истраживање српског знаковог језика	МПНТР	НСВО, ВШУ, Стручна друштва	2022.	01	2005/ ПА0014/4242	/	1.000.000	/
1.7.1.6. Рад на стандардизацији српског знаковог језика	МПНТР	НСВО, ВШУ, Стручна друштва	2023.	01	2005/ ПА0014/4242	/	/	2.000.00

15 Овој активности претходи успостављање сарадње и плана активности са САНУ – Институт за српски језик, Одбор за стандардизацију српског језика и припрема материјала за образовно-васпитне установе са циљем промовисања стандардизованог српског језика у складу са заједничким језичким оквиром (правописна и граматичка правила стандардног српског језика).

Мера 1.7.2: Унапређивање квалитета образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021–2023.						Тип мере: Информативно-едукативна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Број акредитованих програма стручног усавршавања за наставнике који остварују образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству	Број	Решења о акредитацији	1	2020.	1	1	2	
Обухват стручним усавршавањем наставника који реализују рад на српском језику у иностранству	%	Листе учесника обука; извештаји са обука	0	2020.	60	20	20	
Процент наставника који остварују образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству који су добили пакет одабраних публикација за потребе реализације допунске наставе	%	Евиденција МПНТР	0	2020.	100	/	/	
Процент наставника који остварују образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству који су добили додатни пакет уџбеника и друге литературе	%	Евиденција МПНТР	0	2020.	20	40	40	
Број организованих едукативних посета ученика допунских школа Србији	Број	Евиденција МПНТР и Научно-образовног културног центра Вук Караџић (Тршић)	0	2020.	1	1	1	
Број подржаних постојећих лектора српског језика у иностранству	Број	Извештај МПНТР	2	2020.	6	9	12	
Број нових лектора српског језика у иностранству	Број	Извештај МПНТР	1	2020.	4	3	3	

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства.		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.1, 26.4, 26.6	21.900.000	34.900.000	44.400.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима.		
						2021.	2022.	2023.
1.7.2.1. Успостављање система за праћење и вредновање квалитета образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству	МПНТР	ЗВКОВ, ЗУОВ, школе, Координатори и наставници који остварују наставу на српском језику у иностранству	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.7.2.2. Развијање и остваривање програма стручног усавршавања наставника који се упућују ради остваривања образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству (тежиште на развоју методичко-дидактичких компетенција за рад у комбинованом одељењу, за примену тематске и пројектне наставе као и за примену индивидуализованог приступа)	ЗУОВ	МСП, факултети, школе	2022.	01	2001/0007/ 423500	1.200.000*	200.000*	200.000*
1.7.2.3. Набавка уџбеника и друге литературе за наставнике за потребе организације образовно-васпитног рада на српском језику у иностранству	МПНТР	МСП, школе, организације Срба у дијаспори и региону, издавачи	2022.	01	Програм 2003/ ПА 0010/5151	/	3.000.000	3.000.000

1.7.2.4. Израда обједињеног уџбеника за сва три предмета: Српски језик, Моја отаџбина Србија, Основи културе српског народа	ЗУОВ	МПНТР, Управа за дијаспору, издавачи	2023.	01	ПА0005 423500 1.500.000	/	1.000.000	500.000
1.7.2.5. Пружање подршке ангажованим наставницима у процесу припреме за одлазак у иностранство и ревидирање Споразума између МПНТР-а и МСП-а у складу са циљевима образовања и васпитања и актуелним потребама	МПНТР	МПС, школе	2021.	01	26.1 Програм 2003 ПА 0003/424	700.000	700.000	700.000
1.7.2.6. Медијска промоција образовно-васпитног рада у иностранству	МПНТР	ЗУОВ, МПНТР, координатори	2023. (2030.)		Нису потребна средства	/	/	/
1.7.2.7. Реализација активности у циљу јачања веза са матицом и оснаживања функционалне употребе српског језика (формирање „братских школа“, посета образовно-научним центрима и културно-историјским споменицима)	МПНТР	Научно-образовни културни центар Вук Караџић (Тршић)	2023. (2030.)		Нису потребна средства	/	/	/
1.7.2.8. Обезбеђивање финансијских средстава и унапређивање законодавног оквира за рад лектора српског језика у иностранству	МПНТР	ВШУ	2023. (2030.)	01	2005/ ПА0012/4242	20.000.000	30.000.000	40.000.000

Посебни циљ 1.8: Унапређени услови за целоживотно учење								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Агенција за квалификације								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Број спроведених поступака признавања претходног учења код ЈПОА	Број	Извештај МПНТР	0	2020.	20	50	80	
Број програма које нуде ЈПОА	Број	Извештај МПНТР и АЗК	250	2020.	300	350	400	
Број одобрених пројеката Еразмус+ у којима учествује Р. Србија	Број	Извештај МПНТР и Фондације Темпус	365	2020.	370	390	410	

Мера 1.8.1: Развој система признавања претходног учења, транспарентности и упоредивости система квалификација								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021-2023.					Тип мере: Регулаторна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Број обучених представника ЗУОВ-а	Број	Листе учесника обуке; извештаји са обука	0	2020.	10	10	10	
Број обучених тимова за ППУ код ЈПОА	Број	Листе учесника обуке; извештаји са обука	0	2020.	20	10	10	
Број ЈПОА који имају одобрење за ППУ	Број	Решења МПНТР	0	2020.	20	10	10	
Број спроведених промотивних активности	Број	Извештаји са одржаних промотивних активности	0	2020.	10	10	10	
Број квалификација и програма неформалног образовања унетих у Регистар НОКС	Број	Извештај АЗК	0	2020.	160/20	180/310	200/330	

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.0	10.524.000	/	/
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима.		
						2021.	2022.	2023.
1.8.1.1. Развој процедура, метода и инструмената који се користе у поступку ППУ	МПНТР	МПНТР, ЗУОВ, АЗК, Секторска већа, ЈПОА за ППУ	2023.	01	У току 2021. Програм 2001Пројекат 7025ИПА 2014 *У току 2022–2023. ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	1.644.000	130.000ЕУР*	130.000ЕУР*

1.8.1.2. Обучавање кадра укљученог у поступак ППУ	ЗУОВ	МПНТР, ЈПОА за ППУ	2023.	01	У току 2021. Програм 2001Пројекат 7025ИПА 2014 *У току 2022–2023. ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	2.040.000	100.000ЕУР*	100.000ЕУР*
1.8.1.3. Одобравање статуса ЈПОА за ППУ	МПНТР	ЗУОВ, ЈПОА за ППУ	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.8.1.4. Анализа могућности пилотирања поступка ППУ у другим организацијама са статусом ЈПОА	МПНТР	АЗК, ЗУОВ	2023.	01	*У току 2022–2023. ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ/	/	25.000ЕУР*	25.000ЕУР*
1.8.1.5. Промоција концепта ППУ	МПНТР	МРЗБСП, ЗУОВ, ЈПОА за ППУ, АЗК, Секторска већа, НСЗ	2023.	01	У току 2021. Програм 2001Пројекат 7025ИПА 2014 *У току 2022–2023. ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	540.000	60.000 ЕУР*	60.000 ЕУР*
1.8.1.6. Развој и ажурирање Листе квалификација РС за све нивое НОКС	АЗК	МПНТР, СНОКС, НСВО, СООО, НПС, ЗУОВ, РЗС, Секторска већа, НАТ, НСЗ	2023.	Нису потребна додатна средства	/	/	/	/
1.8.1.7. Праћење и континуирано унапређивање система осигурања квалитета поступка ППУ	АЗК	ЗУОВ, МПНТР Секторска већа, ЈПОА за ППУ	2023.	01	У току 2021. Програм 2001Пројекат 7025ИПА 2014 *У току 2022–2023. ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	5.520.000	200.000 ЕУР*	200.000 ЕУР*
1.8.1.8. Припрема података за Портал НОКС-а и унос у Регистар НОКС	АЗК	МПНТР, Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине	2023.	Нису потребна додатна средства	/	/	/	/
1.8.1.9. Повезивање Регистра НОКС са Порталом европске базе квалификација	МПНТР	АЗК	2023.	Нису потребна додатна средства	/	/	/	/
1.8.1.10. Усклађивање јавних исправа са Еуропасом као део процеса повезивања НОКС са ЕОК	МПНТР	АЗК	2023.	01	Програм 2001Пројекат 7025ИПА 2014	420.000	/	/
1.8.1.11. Усклађивање стандарда за акредитацију студијских програма у делу који се односи на опис квалификације које означавају завршетак одређеног степена високог образовања са дескрипторима нивоа НОКС	НАТ	МПНТР, НСВО, АЗК	2023.	01	Програм 2001 Пројекат 7025Пројекат ИПА 2014	360.000	/	/

Мера 1.8.2: Подстицање дијалога и развој социјалног партнерства							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.				Тип мере: Информативно-едукативна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.
Број промотивних активности система НОКС	Број	Извештаји МПНТР, АЗК, ЗУОВ, ЈПОА	1	2020.	10	10	10
Број послодавца укључених у дуално образовање који учествују у реализацији програма неформалног образовања код ЈПОА	Број	Извештај МПНТР, АЗК	0	2020.	3	5	10
Број новоразвијених програма обуке у складу са стандардом квалификације које нуде ЈПОА	Број	Извештај МПНТР, АЗК	0	2020.	2	10	50
Број одобренних одлазећих мобилности ученика и запослених у доуниверзитетском образовању	Број	Извештај МПНТР, Темпус канцеларије	1500	2020.	1600	1800	2000

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26,0	1.007.500.000	1.007.500.000	1.007.500.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у		
						2021.	2022.	2023.
1.8.2.1. Промоција система НОКС и целоживотног учења	МПНТР	АЗК, ЗУОВ, ЈПОА	2023.	*ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	/	/	80.000ЕУР*	80.000ЕУР*
1.8.2.2. Унапређивање капацитета социјалних партнера за активно учење у развоју система квалификација	МПНТР	Савет за НОКС, АЗК, ЗУОВ, секторска већа	2023.	ИПА 2020. *За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	/	/	80.000ЕУР*	80.000ЕУР*
1.8.2.3. Унапређивање сарадње послодаваца из система дуалног образовања са ЈПОА	МПНТР	АЗК, ЗУОВ, ПКС	2023.	*ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	/	/	40.000ЕУР*	40.000ЕУР*
1.8.2.4. Унапређивање међусекторске сарадње ради усклађивања главних алата за развој стандарда занимања и стандарда квалификација	МПНТР	МРЗБСП, НСЗ, АЗК, ЗУОВ, ПКС	2023.	*ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	/	/	60.000ЕУР*	50.000ЕУР*
1.8.2.5. Унапређивање капацитета ЈПОА за развој нових програма обуке у складу са стандардом квалификације и њихово умрежавање	МПНТР	АЗК	2023.	*ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	/	/	80.000ЕУР*	80.000ЕУР*
1.8.2.6. Унапређивање рада секторских већа	МПНТР	АЗК	2023.	*ИПА 2020. За реализацију ИПА 2020. у 2020. години закључен је Финансијски споразум између РС и ЕУ	/	/	80.000ЕУР*	40.000ЕУР*
1.8.2.7. Обезбеђивање услова за реализацију учешћа у програму Еразмус+ кроз размену образовних политика, обуку наставника, умрежавање наставника ради размене искустава, разменом ученика, студената и наставног кадра ¹⁶	МПНТР	Темпус канцеларија	2023.	01	2001/ ПА0013/42/46	1.007.500.000	1.007.500.000	1.007.500.000

16 Ова активност се односи на све нивое образовања.

Мера 1.8.3: Успостављање регионалних тренинг центара								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021–2023..						Тип мере: Регулаторна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Број успостављених регионалних тренинг центара	Број (кумулативно)	Решења о оснивању регионалних тренинг центара	0	2020.	3	8	12	
Број обучених, стручно оспособљених и преквалификованих и доквалификованих лица у регионалним тренинг центрима	Број (кумулативно)	Евиденција РТЦ	0	2020.	/	500	1000	

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26,2	191.000.000	141.000.000	141.000.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.8.3.1. Рад на дефинисању критеријума за оснивање регионалних тренинг центара	МПНТР	МОС, ЈЛС, МП, ПКС, НСЗМ, СООО	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.8.3.2. Оснивање регионалних тренинг центара (реконструкција и опремање)	МПНТР	ЈЛС	2023.	01 ТЦ Ваздухопловна академија Београд	26.2/2004/4005	191.000.000	141.000.000	141.000.000
				11 Додатно финансирање за програм модернизације школа (Европска инвестициона банка)	Планирано Законом о буџету Републике Србије за 2021. годину („Службени гласник РС”, бр. 149/20 и 40/21), Члан 3, део А.П Европска инвестициона банка, тачка 8. Додатно финансирање за програм модернизације школа у износу 4.756.000.000 динара			
1.8.3.3. Развој програма образовања и обуке у складу са утврђеном методологијом развоја тих програма на основу стандарда квалификације	МПНТР	ЗУОВ, АЗК	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.8.3.4. Обучавање, стручно оспособљавање, преквалификације и доквалификације лица у регионалним тренинг центрима	Регионални тренинг центри	МОС, МПНТР ПКС, НСЗ, АЗК, ЗУОВ	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/

Посебан циљ 1.9. Унапређена инфраструктура и мрежа установа у доуниверзитетском образовању и васпитању, високом образовању и установа ученичког и студентског стандарда								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Процент образовно-васпитних установа и установа ученичког стандарда које задовољавају критеријуме техничке опремљености	%	Извештај МПНТР	Тренутно није позната (биће утврђена крајем 2021)	2021.	/	+5% у односу на базну вредност	+10% у односу на базну вредност	
Процент образовно-васпитних установа, високошколских установа и установа ученичког и студентског стандарда које су приступачне запосленима и ученицима са инвалидитетом у складу са Стандардима приступачности	%	Извештај МПНТР	Тренутно није позната (биће утврђена крајем 2021)	2021.	/	+5% у односу на базну вредност	+10% у односу на базну вредност	
Процент ВШУ и установа студентског стандарда које задовољавају критеријуме просторних услова и техничке опремљености	%	Извештај МПНТР	Тренутно није позната (биће утврђена крајем 2021)	2021.	/	+5% у односу на базну вредност	+10% у односу на базну вредност	

Мера 1.9.1: Унапређивање инфраструктуре образовно-васпитних установа и установа ученичког стандарда у доуниверзитетском образовању и васпитању								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021–2023.					Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Процент опремљених дигиталних учионица	% (кумулативно)	Евиденција МПНТР	30	2020.	85	100	100	
Процент осавремењених рачунарска кабинета	% (кумулативно)	Евиденција МПНТР	3	2020.	50	70	90	
Број школа у Републици Србији које имају стабилан приступ широкопојасном интернету у свим учионицама	%	Евиденција МПНТР	900	2020.	1550	1880	1880	
Број предшколских установа опремљених за потребе реализације нових Основа програма ПВО	Број (кумулативно)	Извештај Пројекта „Инклузивно предшколско васпитање”	3	2020.	3	9	15	
Број модернизованих основних и средњих школа и објеката ученичког стандарда	Број (кумулативно)	Извештај МПНТР Извештај Пројекта „Програм модернизације школа”	147	2020.	319	459	619	
Број изграђених нових објеката ученичког стандарда у оквиру пројекта „Образовање за социјалну инклузију”	Број	Извештај МПНТР	0	2020.	1	2	/	
Процент основних школа у којима је изграђено, адаптирано и реализовано инвестиционо улагање и одржавање физкултурних сала и терена	%	Евиденција МПНТР	Нема прецизних података	2020.	/	/	20	
Процент основних школа које су опремљене за развој базичних спортова	%	Евиденција МПНТР	Нема прецизних података	2020.	/	/	20	
Број основаних и опремљених образовно-научних центара	Број	Евиденција МПНТР	4	2020.	8	11	15	
Број приступачних образовних установа (за децу, ученике, студенте и запослене са сметњама у развоју и инвалидитетом)	Број	Евиденција МПНТР	Нема прецизних података					

Извор финансирања мере	Вега са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.0, 26.1, 26.2, 26.3	1.781.111.000	2.479.161.000	1.615.140.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вега са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.9.1.1. Анализа стања установа доуниверзитетског образовања и васпитања и израда предлога за адаптацију, реконструкцију, наградњу и изградњу објеката доуниверзитетског образовања и васпитања урачунавајући и анализу да ли су у складу са Стандардима приступачности	МПНТР		2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.9.1.2. Анализа опремљености установа доуниверзитетског образовања и васпитања и израда листе неопходне опреме за све установе доуниверзитетског образовања и васпитања са посебним акцентом на опремање кабинета за природне науке у гимназијама	МПНТР		2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.9.1.3. Набавка опреме за рачунарске кабинете и дигиталне учионице	МПНТР		2023. (2024.)	01 11* ратификован међународни уговор зајму, чека се повлачење средстава	2001/4016/512 /	600.000.000 2.244.000.000*	600.000.000 2.122.000.000*	600.000.000 /
1.9.1.4. Опремање школа инфраструктуром за приступ широкопојасном интернету у свим учионицама	МТТГ	МПНТР	2023.	11*ратификован међународни уговор о зајму, чека се повлачење средстава	/	3.009.000.000*	295.000.000*	/
1.9.1.5. Анализа постојеће инфраструктуре за организацију и реализацију наставе физичког и здравственог васпитања и израда предлога и приоритета за унапређење инфраструктуре за физичко и здравствено васпитање	МПНТР		2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.9.1.6. Изградња, адаптација, инвестиционо улагање и одржавање школских спортских објеката у складу са Нормативима школског простора, опреме и наставних средстава у основној школи	МПНТР	МОС, спортски савези, ЈЛС, школе	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.9.1.7. Профилисање основних школа у складу са базичним спортовима (опремање установа за развој базичних спортова – атлетика, гимнастика, борилачки спортови, пливање)	МПНТР	МОС, спортски савези, ЈЛС, школе	2023. (2027.)	Нису потребна средства.	/	/	/	/
1.9.1.8. Модернизација инфраструктуре (изградња, доградња, адаптација, реконструкција и опремање) основних и средњих школа	МПНТР	КЈУ, ЈЛС, ЈЛС	2023. Извор 01 – У континуитету Извор 11 – до краја 2022.	Буџет РС – извор 01 Зајам ЕИБ (Фин. уговор 25.610)	Глава 24.1/П 2003/ПА 0006/ извори 01 и 11	Извор 01 – ЕК 423: 450.000 ЕК 424: 18.500.000 ЕК 511: 301.416.000 ЕК 512: 37.800.000 Извор 11 – ЕК 511: 92.500.000 ЕК 512: 10.000.000 ЕК 515: 6.000.000 Извор 01 – ЕК 423: 450.000 ЕК 511: 145.600.000 ЕК 512: 40.500.000	Извор 01 – ЕК 423: 450.000 ЕК 424: 18.500.000 ЕК 511: 301.416.000 ЕК 512: 37.800.000 Извор 11 – ЕК 511: 92.500.000 ЕК 512: 10.000.000 ЕК 515: 6.000.000 Извор 01 – ЕК 423: 450.000 ЕК 511: 145.600.000 ЕК 512: 40.500.000	Извор 01 – ЕК 423: 450.000 ЕК 424: 18.500.000 ЕК 511: 301.416.000 ЕК 512: 37.800.000 Извор 11 – ЕК 511: 92.500.000 ЕК 512: 10.000.000 ЕК 515: 6.000.000 Извор 01 – ЕК 423: 450.000 ЕК 511: 145.600.000 ЕК 512: 40.500.000
1.9.1.9. Модернизација инфраструктуре (изградња, доградња, адаптација, реконструкција и опремање) објеката ученичког стандарда урачунавајући усклађивање са Стандардима приступачности	МПНТР	ЈЛС	2023. Извор 01 – У континуитету	Буџет РС – извор 01 ЦЕБ –Образовање за социјалну инклузију	Глава 24.3/П 2007/ПА 0002/ извори 01 и 11	Извор 01 – ЕК 423: 450.000 ЕК 425: 48.330.000 ЕК 511: 80.550.000 ЕК 512: 23.929.000 Извор 11 – ЕК 444: 50.000 ЕК 511: 40.000.000 ЕК 512: 7.615.000	Извор 01 – ЕК 423: 450.000 ЕК 425: 48.330.000 ЕК 511: 80.550.000 ЕК 512: 23.929.000 Извор 11 – ЕК 444: 50.000 ЕК 511: 40.000.000 ЕК 512: 7.615.000	Извор 01 – ЕК 423: 450.000 ЕК 425: 48.330.000 ЕК 511: 80.550.000 ЕК 512: 23.929.000 Извор 11 – ЕК 444: 50.000 ЕК 511: 40.000.000 ЕК 512: 7.615.000

1.9.1.10. Изградња и опремање предшколских установа и за потребе реализације нових Основа програма ПВО	МПНТР	ЈЛС	2022.	11	26.1 2002/910/4001	EK 5112: 115.771.000 EK 5113 47.000.000 EK 5122: 3.200.000 EK 5126: 35.101.000	EK 5112: 753.241.000 EK 5122: 88.780.000 EK 5126: 22.000.000	/
1.9.1.11. Успостављање и опремање образовно-научних центара	МПНТР	ЈЛС	2023. (2025.)	01	2001/0011/511	60.000.000	60.000.000	60.000.000

Мера 1.9.2: Даље унапређивање мреже установа образовања и васпитања и организатора образовања одраслих								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Национално акредитационо тело								
Период спровођења: 2021–2023.						Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Нови акт о мрежи средњих музичких школа	Спроведена активност	Акт МПНТР о мрежи средњих музичких школа	НЕ	2020.	/	/	ДА	
Нови акт о мрежи ПУ и ОШ	Спроведена активност	Акт МПНТР о мрежи ПУ и ОШ	НЕ	2020.	/	/	ДА	
Нови акт о мрежи СШ	Спроведена активност	Акт МПНТР о мрежи СШ	НЕ	2020.	/	/	ДА	
Број ЛПОА	Број	Евиденција МПНТР	70	2020.	80	90	95	
Број ученика који похађају наставу на српском језику у иностранству	Број	Извештај МПНТР	4739	2020.	5000	5500	6000	

Извор финансирања мере	Веца са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.1	30.000.000	30.000.000	30.000.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веца са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.9.2.1. Анализа постојеће мреже установа образовања и васпитања и ученичких домова и унапређење акта о мрежи ПУ, ОШ и СШ	МПНТР		2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.9.2.2. Анализа просторних капацитета средњих музичких школа	МПНТР		2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
1.9.2.3. Ширење мреже школа у којима се остварује образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству – повећање броја ученика	МПНТР	МФ, МСП, допунске школе, организације Срба у дијаспори и земљама региона	2023. (2030.)	01	2003/0003/424	30.000.000	30.000.000	30.000.000
1.9.2.4. Унапређивање мреже ЛПОА	МПНТР	АЗК, ЗУОВ, НВО, МОС	2023.	*У току 2021. нису потребна додатна средства У току 2022–2023 средства ИПА 2020.	/	/	40.000ЕУР*	40.000ЕУР*

Мера 1.9.3: Унапређивање инфраструктуре установа високог образовања и установа студентског стандарда								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Национално акредитационо тело								
Период спровођења: 2021–2023.						Тип мере:		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години 2023.	
Број новоизграђених објеката високог образовања	Број	Евиденција МПНТР	0	2020.	/	/	3	
Број адаптираних, дограђених и реконструисаних објеката високог образовања	Број	Евиденција МПНТР	–	2020.	5	6	10	
Број опремљених објеката високог образовања	Број	Евиденција МПНТР	X		3	4	10	
Број новоизграђених објеката студентског стандарда	Број	Евиденција МПНТР	–	2020.	/	/	1	
Број адаптираних, дограђених и реконструисаних објеката студентског стандарда	Број	Евиденција МПНТР	–	2020.	7	8	8	
Број опремљених објеката студентског стандарда	Број	Евиденција МПНТР	–	2020.	4	4	6	

Извор финансирања мере	Веца са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства.		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.5	17.739.000	17.739.000	2.739.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
1.9.3.1. Анализа стања установа универзитетског образовања и израда предлога за адаптацију, реконструкцију, надоградњу и изградњу	МПНТР		2021.	Нису потребна додатна средства из Буџета РС	/	/	/	/
1.9.3.2. Анализа опремљености установа универзитетског образовања и израда документације неопходне опреме	МПНТР		2021.	Нису потребна додатна средства из Буџета РС	/	/	/	/
1.9.3.3. Израда студије изводљивости, техничке документације за изградњу	МПНТР		2022	01	Глава 26.4 Програм 2005 ПА 0014/ЕК 511	15.000.000	15.000.000	/
1.9.3.4. Израда техничке документације и изградња објеката студентских домова	МПНТР	–	2022.	01	Глава 26.5/ Програм 2007/ ПУ 4001/424	2.739.000	2.739.000	2.739.000
1.9.3.5. Израда техничке документације и опремање објеката	МПНТР	–	2022.	11	Пројекат Унапређење универзитетског образовања ће се финансирати кроз оквирни кредитни споразум вредности 95 милиона евра са Банком за развој Савета Европе (ЦЕБ). Дефинисано одредбама члана 3. Закона о буџету РС за 2021. годину, став Б, глава IV – зајам Банке за развој Савета Европе (ЦЕБ), тачка 7. („Службени гласник РС”, број 149/2020.	/	/	/

Општи циљ 2: Унапређени доступност, квалитет, релевантност и праведност високог образовања						
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја						
Показатељ (и) на нивоу општег циља (показатељ ефекта)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у последњој години важења АР	Последња година провере ефекта
Процент високообразованих у популацији 25–34 година ¹⁷	%	Годишњи извештаји РЗС-а	33,5	2020.	35	2023.
Процент генерације од 19 до 30 година обухваћене високим образовањем	%	Годишњи извештаји РЗС-а	25,5	2019.	26	2023.
Процент студената који завршавају студије за највише годину дана дуже него што је предвиђено студијским програмом	%	Извештаји ВШУ/ ЈИСП	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	2020.	60	2023.
Процент студената који напушта студије	%	Извештаји ВШУ/ ЈИСП	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	2020.	15	2023.
Процент студената који по завршетку основних студија настављају школовање на мастер студијама	%	Годишњи извештаји РЗС-а	27,3	2017.	30	2023.
Процент студената који уписују струковне студије	%	Годишњи извештаји РЗС-а	21	2020.	25	2023.
Процент студената који су се запослили у струци (највише три године) након завршетка студија	%	ЈИСП	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	2020.	30	2023.
Процент студената из осетљивих друштвених група који завршавају основне студије	%	Извештаји ВШУ/ ЈИСП	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	2021.	5	2030.
Процент студената из осетљивих друштвених група који завршавају мастер студије	%	Извештаји ВШУ/ ЈИСП	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	2021.	5	2030.
Процент студената из осетљивих друштвених група који завршавају докторске студије	%	Извештаји ВШУ/ ЈИСП	Систем тек треба да почне да прикупља овај податак	2021.	5	2030.
Број долазних мобилности наставника, гостујућих професора, студената и истраживача	Број	Извештаји ВШУ	800	2020.	2500	2023.
Број одлазних мобилности наставника, гостујућих професора, студената и истраживача	Број	Извештаји ВШУ	500	2020.	3000	2023.

¹⁷ Показатељ је усклађен са најновијим показатељем ЕУ, али се базна вредност односи се на популацију старости 30–34 године јер национална статистика још увек не прати овај показатељ на популацији 25–34 година.

Посебни циљ 2.1: Унапређени квалитет понуде, људских ресурса и исхода високог образовања							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.
Успостављен ОПВ	Остваре-на актив-ност	Извештај МПНТР	НЕ	2020.	ДА	/	/
Процент запослених на ВШУ који су обухваћени стручним усавршавањем на основу новог правилника	%	Извештаји ВШУ	0	2020.	/	/	15
Процент запослених стручњака који су остварили стручно усавршавање у иностранству	%	Извештаји ВШУ	Не постоји прецизан податак	2020.	/	5	10
Процент стипендија додељених подршки студирању студената ниског СЕС-а (на основу новог модела финансирања)	%	Годишњи извештај МПНТР	0	2020.	/	/	15

Мера 2.1.1: Развој оквира за праћење и вредновање (ОПВ) квалитета високог образовања („индикатори квалитета“) и примена добијених резултата у формулацији политике ВО							
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.				Тип мере: Регулаторна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.
Развијен оквир за праћење и вредновање квалитета ВО	Спро-ведена актив-ност	Извештај МПНТР	НЕ	2020.	/	ДА	/
Број извештаја о пилотирању ОПВ	Број	Извештаји МПНТР	0	2020.	0	1	/
Број извештаја о обукама представника МПНТР за анализу резултата ОПВ и креирању мера подршке на основу добијених резултата	Број	Извештаји МПНТР	0	2020.	0	3	/
Број извештаја о реализованим обукама МПНТР намењених јачању капацитета ВШУ за коришћење ОПВ	Број	Извештаји МПНТР	0	2020.	0	6	0
Број годишњих извештаја МПНТР о примени ОПВ	Број	Извештаји МПНТР	0	2020.	0	0	1

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства.		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета		/	/	/
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
2.1.1.1. Израда анализе међународне добре праксе праћења и вредновања квалитета ВО која укључује и показатеље за антидискриминацију и родну равноправност	МПНТР	НСВО, НАТ, ВШУ, КОНУС, КАССС, СКОУС	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.1.2. Креирање логичке матрице квалитета ВО која садржи идентификоване области ОПВ које су важне за јачање улоге ВО у развоју друштва и економије ¹⁸	МПНТР	НСВО, НАТ, ВШУ, КОНУС, КАССС, СКОУС	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.1.3. Дефинисање „индикатора квалитета“ за сваку област ОПВ и жељене методологије који укључују антидискриминационе и показатеље за родну равноправност	МПНТР	НСВО, НАТ, ВШУ, КОНУС, КАССС, СКОУС	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.1.4. Анализа постојећих доступних података, надлежних институција које их прикупљају и методологије коју користе	МПНТР	НСВО, ВШУ, КОНУС, КАССС, СКОУС, НАТ	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.1.5. Идентификовање „индикатора квалитета“ који се тренутно не прате са предлозима методологије и надлежних институција укључујући показатеље о осетљивим друштвеним групама, разврстане према полу	МПНТР	НСВО, НАТ, ВШУ, КОНУС, КАССС, СКОУС	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.1.6. На основу свих претходних анализа, развој Оквира за праћење и вредновање квалитета високог образовања (ОПВ) ¹⁹	МПНТР	НСВО, ВШУ, КОНУС, КАССС, СКОУС, НАТ	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.1.7. Пилотирање ОПВ и развој коначног ОПВ на основу резултата пилотирања	МПНТР	НСВО, НАТ, ВШУ, КОНУС, КАССС, СКОУС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.1.8. Израда и усвајање Правилника о ОПВ ВО	МПНТР	НСВО, ВШУ, КОНУС, КАССС, СКОУС, НАТ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.1.9. Креирање и остваривање 3 обуке намењене јачању капацитета МПНТР за анализу резултата ОПВ и креирање мера на основу добијених резултата укључујући мере за смањење дискриминације, унапређење родне равноправности и заступљености представника из осетљивих друштвених група	МПНТР	НСВО, НАТ, ВШУ, КОНУС, КАССС, СКОУС, Повереник за заштиту равноправности	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.1.10. Пружање подршке ВШУ од стране МПНТР кроз шест обука у универзитетским центрима намењених јачању капацитета ВШУ за прикупљање података у оквиру ОПВ	МПНТР	НСВО, НАТ, ВШУ, КОНУС, КАССС, СКОУС	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/

18 Ускладити са резултатима пројекта „PESHES“.

19 ОПВ треба свакако да садржи следеће области: студент у центру образовног процеса, квалитет наставе и учења, компетенције наставника и напредовање, квалитет и релевантност студијских програма, „квалитет“ студената, модернизација управљања, транспарентност и интегритет и друге области важне за осигурање квалитета високог образовања.

Мера 2.1.2: Развој и примена модела финансирања који подстиче квалитет високог образовања, ефикасност и успешност студирања								
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021–2023.						Тип мере: Регулаторна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.	
Развијен модел финансирања у ВО који подстиче квалитет, ефикасност и успешност студирања и који, између осталог, обухвата питања финансирања студената ниског СЕС-а, студената из осетљивих друштвених група (нпр. ромских студената), финансирање студената који показују изузетне резултате, унапређење инфраструктуре ВШУ, финансирање истраживачког рада у области науке и уметности и рада на иновацијама итд.	Спроведена активност	Извештај МПНТР	НЕ	2020.	/	ДА	/	
Остварене промене Закона о високом образовању за област финансирања и развој/усклађивање одговарајућих подзаконских аката	Спроведена активност	Службени гласник РС	НЕ	2020.	/	ДА	/	
Број извештаја о реализованим обукама МПНТР намењених јачању капацитета ВШУ за примену новог модела финансирања	Број	Извештаји МПНТР	0	2020.	0	0	6	

Извор финансирања мере	Веца са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета; Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веца са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
2.1.2.1. Развој модела финансирања у ВО који подстиче квалитет, ефикасност и успешност студирања и који, између осталог, обухвата питања финансирања студената ниског СЕС-а, финансирање студената који показују изузетне резултате, унапређење инфраструктуре ВШУ, финансирање истраживачког рада у области науке и уметности и рада на иновацијама итд.	МПНТР	НСВО, КОНУС, КАСС, ВШУ, СКОУС, СКАСС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.2.2. Развој информационог система за анализу примене модела финансирања	МПНТР	НСВО, КОНУС, КАСС, ВШУ, СКОУС	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.2.3. Рад на изменама и допунама/ промена Закона о високом образовању за област финансирања и развој/усклађивање одговарајућих подзаконских аката	МПНТР	НСВО, КОНУС, КАСС, СКОУС, СКАСС МФ, ПКС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.2.4. Пружање подршке примени новог модела финансирања на нивоу ВО кроз шест обука у универзитетским центрима намењених јачању капацитета ВШУ за примену новог модела финансирања	МПНТР	ВШУ	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/

Мера 2.1.3: Развој, успостављање и примена свеобухватних процеса и процедура у вези са унапређивањем људских ресурса у ВО								
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021–2023.						Тип мере: Информативно-едукативна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.	
Израђен нови Правилник о Оквиру наставничких компетенција у ВО	Спроведена активност	Обједињени извештај МПНТР на основу података ВШУ	НЕ	2020.	/	ДА	/	
Израђен нови Правилник о стручном усавршавању, избору у звања запослених на ВШУ	Спроведена активност	Обједињени извештај МПНТР на основу података ВШУ	НЕ	2020.	/	ДА	/	

Извор финансирања мере	Веца са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета		/	/	/
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веца са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
2.1.3.1. Дефинисање квантитативних и квалитативних индикатора за процену наставничких компетенција на ВШУ	МПНТР	НСВО, НАТ, ХЕРЕ, КОНУС, КАСС, СКОУС, СКАСС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.3.2. Израда Оквира наставничких компетенција у ВО	МПНТР	НАТ, НСВО, ХЕРЕ, КОНУС, КАСС, СКОУС, СКАСС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.3.3. Израда и усвајање Правилника о Оквиру наставничких компетенција у ВО	МПНТР	НСВО, ХЕРЕ, КОНУС, КАСС, СКОУС, СКАСС, НАТ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.3.4. Креирање унапређеног концепта система континуираног професионалног усавршавања наставног, административног и техничког особља на ВШУ	МПНТР	НСВО, ВШУ, НАТ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/

2.1.3.5. Дефинисање квантитативних и квалитативних индикатора за процену ефеката професионалног усавршавања	МПНТР	НСВО, ВШУ, НАТ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.3.6. Дефинисање критеријума и процедура за избор и напредовање у звања	МПНТР	НСВО, ХЕРЕ, КОНУС, КАССС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.1.3.7. Израда и усвајање Правилника о стручном усавршавању, избору у звања запослених на ВШУ	МПНТР	НСВО, ВШУ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/

Посебни циљ 2.2: Унапређена релевантност високог образовања на националном и међународном нивоу							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.
Процент студената који похађа студијске програме у новим идентификованим приоритетним областима за тржиште рада и развој земље	%	Извештаји ВШУ	0	2020.	/	5	10
Број студената који похађају студијске програме који се остварују по дуалном моделу	Број	Извештаји ВШУ	0	2020.	70	250	500
Број студената који су уписали студијске програме на страним језицима (уживо и онлајн)	Број	Извештаји ВШУ	100	2020.	200	200	200
Број студената који су уписали конкретан заједнички интернационални студијски програм	Број	Извештаји ВШУ	50	2020.	100	100	100
Број студената студијских програма са међународном акредитацијом	Број	Извештаји ВШУ	Нема прецизних података	2020.	100	100	100
Израђен модел управљања интелектуалном својином на ВШУ који ће обухватити и комерцијализацију резултата	Остваре-на активност	Извештај МПНТР	НЕ	2020.	/	ДА	/

Мера 2.2.1: Подстицање сарадње ВШУ са послодавцима, привредним и јавним сектором и јачање предузетничке компоненте високог образовања							
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.				Тип мере: Информативно-едукативна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.
Урађена Анализа стања и пројекција и утврђивање потреба за одређеним стручним профилима у складу са потребама послодавца али и дугорочним потребама развоја РС	Спроведена активност	Аналитички извештај	НЕ	2021.	/	ДА	/
Број развијених или реформисаних студијских програма у складу са Анализом стања	Број	Извештаји ВШУ	0	2020.	/	/	5
Број развијених подстицајних програма намењених повећању обухвата у областима које су у складу са потребама тржишта рада и дугорочним потребама развоја РС	Број	Извештај МПНТР/ подаци из ЈИСП-а	0	2020.	/	/	3
Број студијских програма који се остварују по дуалном моделу	Број	Извештаји МПНТР	0	2020.	4	6	8
Процент студијских програма који имају модул или садржаје у вези са предузетништвом	%	Извештаји ВШУ	Нема прецизних података	2020.	/	5	7
Измењени стандарди акредитације програма струковних студија	Остваре-на активност	Извештај НАТ-а	НЕ	2020.	/	ДА	/

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета	26.5	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
2.2.1.1. Анализа стања и пројекција и утврђивање потреба за одређеним стручним профилима у складу са потребама послодавца али и дугорочним потребама развоја РС која служи као смерница ВШУ у развијању студијских програма ²⁰	МПНТР	ДРМ, НСВО, НАТ, Мин. привреде, ВШУ, КОНУС, НСЗ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.1.2. Развој или реформисање студијских програма у складу са утврђеним потребама послодавца и потребама развоја РС	ВШУ	МПНТР, НСВО, КОНУС, КАСС, Мин. Привреде, ПКС, Проф. удружења и коморе, НАТ	2023. (2030.)	Нису потребна средства.	/	/	/	/
2.2.1.3. Развој подстицајних програма ²¹ студентима да упишу оне студијске програме који су у складу са стандардима квалификација, односно потребама тржишта рада и дугорочним потребама развоја РС	МПНТР	ДРМ, НСВО, ВШУ, АЗК, Секторска већа, Савет за НОКС	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.1.4. Развој и остваривање промотивних активности које за циљ имају представљање добробити за послодавце од укључивање у Савете послодавца на ВШУ	МПНТР	ВШУ	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.1.5. Наставак подршке развоју и остваривању студијских програма по дуалном моделу	МПНТР	ВШУ, Привредни субјекти	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/

2.2.1.6. Обезбеђивање услова за реализацију практичне nastave, набавка и развој савремених дидактичких средстава посебно у областима нових материјала и технологија, информационих и комуникационих технологија, медицинских наука, индустрије 4.0, одрживог развоја и екологије, обновљивих извора енергије, итд.	МПНТР	ВШУ	2023. (2030.)	01	2005/0014/4242	/	5.000.000	5.000.000
2.2.1.7. Израда смерница за развој и укључивање предузетничких модула или садржаја који се односе на интелектуалну својину у студијске програме	МПНТР	ВШУ, ДРМ, НСЗ, Проф. удружења и коморе	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.1.8. Рад на изменама стандарда акредитације програма струковних студија – повећање удела сати практичне nastave	НАТ	МПНТР, НСВО, КАСС, СКАСС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.1.9. Израда смерница за ВШУ за примену важећих закона и подзаконских прописа из области интелектуалне својине	МПНТР		2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.1.10. Израда ширег модела управљања интелектуалном својином на ВШУ који ће обухватити и комерцијализацију резултата	МПНТР	ВШУ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.1.11. Развој после средњег образовања на нивоу 5 НОКС-а (специјализација, мајсторско образовање, кратки циклуси)	МПНТР	АЗК, НАТ, ПКС, Министарство привреде, НСВО, ССООО, СНОКС	2023. (2024.)	Нису потребна средства	/	/	/	/

- 20 Активност је комплементарна са активностима 1.3.2.5. и 1.3.2.6. Односно, резултати профила сектора биће коришћени приликом реализације активности 2.2.1.1.
- 21 Концепт подстицајних програма тек треба да буде развијен, али може укључивати стипендије државе и послодаваца; могућност остваривања студентске праксе код реномираних домаћих и страних послодаваца; обезбеђено запошљавање по завршетку студијског програма итд.

Мера 2.2.2: Подршка интернационализацији високог образовања							
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.				Тип мере: Информативно-едукативна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.
Број акредитованих студијских програма на страним језицима на свим нивоима студија	Број	Извештај НАТ-а	~ 30	2020.	/	/	6
Број акредитованих студијских програма за учење на даљину на страном језику на свим нивоима студија	Број	Извештај НАТ-а	0	2020.	/	/	6
Број акредитованих заједничких интернационалних студијских програма на свим нивоима студија	Број	Извештај НАТ-а	Нема прецизних података	2020.	/	6	12
Број извештаја о промотивним активностима МПНТР о студијским програмима који су акредитовани за извођење на страном језику (сајмови, каталози, релевантни интернет сајтови итд.)	Број	Извештај МПНТР	0	2020.	/	/	6
Број извештаја о спроведеним обукама за извођења nastave на енглеском језику (методика nastave)	Број	Извештаји ВШУ	0	2020.	/	1	1
Број одобрених одлазних Еразмус+ мобилности наставника, студената и административног особља		Алати Европске комисије	1000	2020	800	1000	1100

Извор финансирања мере	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства.		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета		/	/	/
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
2.2.2.1. Пружање подршке ВШУ у развоју и акредитацији студијских програма на страним језицима на свим нивоима студија пре свега кроз ревизију стандарда за акредитацију студијских програма на страним језицима	МПНТР	НСВО, НАТ, ВШУ	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.2.2. Обезбеђивање финансијских средстава за развој онлајн најтраженијих студијских програма на страном језику	ВШУ	МПНТР НСВО, НАТ	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.2.3. Развој заједничких интернационалних студијских програма на свим нивоима студија	ВШУ	МПНТР, Фондација Темпус	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/

2.2.2.4. Промовисање студијских програма који су акредитовани за извођење на страном језику кроз: • учествовање на регионалним, онлајн и међународним сајмовима образовања • израду промотивних материјала и публикација • дистрибуцију материјала кроз мрежу дипломатско-конзуларних представништва, партнерске организације које промовишу Србију у иностранству, студентске и партнерске организације у иностранству и европске мреже, као и на другим манифестацијама • Онлајн промовисање могућности студирања у Србији и студијских програма на страном језику • ажурирање информација на <i>StudyInSerbia.rs</i> бази података о акредитованим установама и студијским програмима итд.	МПНТР	ВШУ, ДРМ, Фондација Темпус	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.2.5. Обуке представника ВШУ за извођења наставе на енглеском језику (методика наставе)	МПНТР	ВШУ, Фондација Темпус	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.2.6. Успостављање координације и сарадње МПНТР и надлежних ресорних министарстава/институција/тела на поједностављавању процедура за стране држављане за студирање у РС (издавање виза, боравишних дозвола и дозвола за рад, обезбеђивање једнаког третирања свих потенцијалних студената без обзира на земљу порекла, прављење листе пружалаца услуга здравственог осигурања по најповољнијим условима и друго)	МПНТР	НСВО, МУП, МСП, ВШУ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.2.7. Развој униформног/званичног онлајн курса за учење српског језика за стране студенте	МПНТР	Филолошки факултети	2023. (2024.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.2.8. Анализа потребне подршке ВШУ за међународну акредитацију студијских програма и израда и примена плана подршке	МПНТР	ВШУ, МФ, МСП, НАТ	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.2.2.9. Спровођење активности које воде повећању видљивости домаћих универзитета у оквиру Европског простора високог образовања (EHEA)	МПНТР	ВШУ, Фондација Темпус	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/

Посебни циљ 2.3: Унапређени обухват и праведност високог образовања								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.	
Процент студената којима је пружена подршка на основу новог Правилника о финансијској подршци студентима	%	Извештај МПНТР на основу података ВШУ и података из ЈИСП-а	0	2020.	/	/	15	
Процент студената из осетљивих друштвених група (особе ромске националности, особе са инвалидитетом, особе ниског социо-економског статуса) који уписују студије	%	Извештај МПНТР на основу података ВШУ и података из ЈИСП-а	Нема прецизних података	2020.	/	/	Повећање од 1% на базну вредност	
Број високообразованих који учествују у кратким циклусима на ВШУ	Број	Извештаји ВШУ	Нема прецизних података	2020.	50	50	50	
Број особа са завршеним четворогодишњим образовањем који учествују у кратким циклусима обука на ВШУ	Број	Извештаји ВШУ	Нема прецизних података	2020.	100	100	100	
Процент студената којима је пружена подршка у виду тумача за српски знаковни језик	%	Извештаји ВШУ	Нема прецизних података	2020.	/	50	70	

Мера 2.3.1: Унапређење доступности и подршка успешности студирања								
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021–2023.					Тип мере: Регулаторна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.	
Измењен и допуњен Закон о ученичком и студентском стандарду	Остваре-на актив-ност	Службени гласник РС	НЕ	2020.	ДА	/	/	
Измењен и допуњен Закон о високом образовању одредбама о повећаној проходности студената	Остваре-на актив-ност	Службени гласник РС	НЕ	2020.	ДА	/	/	
Усвојен нови Правилник о финансијској подршци студентима	Остваре-на актив-ност	Службени гласник РС	НЕ	2020.	ДА	/	/	
Број извештаја МПНТР о спроведеним информативним и саветодавним активностима за студенте из осетљивих група на свим нивоима студија	Број	Извештаји МПНТР	0	2020.	3	3	3	
Процент студената на ВШУ који студира уз рад	%	Извештаји ВШУ	Нема прецизних података	2020.	/	2	3	
Број база података о социо-економском, породичном и радном статусу студената у Србији	Број	ЕУРОСТУДЕНТ 8 извештај	2	2020.	0	0	1	

Развијен нови модел вредновања ваннаставних активности студената	Остваре-на актив-ност	Извештај МПНТР	НЕ	2020.	/	ДА	/
Процент ВШУ које су увеле улогу студента татора	%	Извештаји ВШУ	0	2020.	1	1	1

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета; Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
2.3.1.1. Рад на изменама и допунама Закона о ученичком и студентском стандарду	МПНТР	ВШУ, СКОНУС, СКАСС	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.2. Дефинисање плана (конкретних мера, активности и временских рокова) за повећање обухвата ВО	МПНТР	ВШУ, СКОНУС, СКАСС	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.3. Развијање плана за обезбеђење подстицајних средстава за повећање обухвата који укључује подстицајне родне и мере за припаднике осетљивих друштвених група	МПНТР	ВШУ, СКОНУС, СКАСС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.4. Израда Правилника о финансијској подршци студентима који укључује подстицајне родне и мере за припаднике осетљивих друштвених група	МПНТР	ВШУ, СКОНУС, СКАСС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.5. Интегрисање података о пријавама и администрацији финансијске подршке студентима у ЈИСП који укључују пол и релевантне социо-демографске показатеље	МПНТР	ВШУ, СКОНУС, СКАСС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.6. Успостављање и институционализација пракси сакупљања података и анализе у домену социјалне димензије високог образовања – на системском и на институционалном нивоу који укључују пол и релевантне социо-демографске показатеље	МПНТР	ВШУ, СКОНУС, СКАСС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.7. Осмишљавање и остваривање циљаних информативних и саветодавних активности МПНТР усмерених на студенте из осетљивих група становништва	МПНТР	ВШУ, СКОНУС, СКАСС	2023. (2030.)	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.8. Анализа могућности увођења студија уз рад и развој најбољег модела уз пројекцију финансијских потреба	МПНТР	КОНУС, КАСС, СКОНУС, СКАСС, НСВО, ПКС, УПС, НАТ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.9. Развој и/или ревидирање подзаконских аката релевантних за студирање уз рад	МПНТР	КОНУС, КАСС, СКОНУС, СКАСС, НСВО, ПКС, УПС, НАТ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.10. Обезбеђивање континуираног учешћа Србије у ЕУРОСТУДЕНТ истраживању	МПНТР	Истраживачке организације	2023. (До 2030. на сваке 3 године)	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.11. Развој модела вредновања ваннаставних активности студената	МПНТР	ВШУ, СКОНУС, СКАСС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.12. Израда Смерница за ВШУ за успостављање улоге студент-тотор	МПНТР		2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.13. Подршка КАСС-у у процесу стварања Академија струковних студија и осигурању квалитета рада неуниверзитетских ВШУ	МПНТР		2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.1.14. Ревизија законске регулативе у циљу дефинисања обезбеђивања тумача за српски знаковни језик за глуве и наглуве студенте током читавог процеса студирања	МПНТР	НАТ, НСВО, КОНУС, СКОНУС, КАСС, СКАСС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/

Мера 2.3.2: Подржавање ВШУ у остваривању континуираног целоживотног образовања							
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Министарство просвете, науке и технолошког развоја							
Период спровођења: 2021–2023.				Тип мере: Информативно-едукативна			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.
Развијен модел за проходност студената са академских на струковне студије и обрнуто	Остваре-на актив-ност	Извештај МПНТР	НЕ	2020.	ДА	/	/
Број развијених кратких циклуса на ВШУ у понуди за високообразоване на основу новог Правилника о кратким циклусима на ВШУ	Број	Извештаји ВШУ	Нема прецизних података	2020.	/	5	5
Број развијених кратких циклуса на ВШУ у понуди за оне који су завршили четворогодишње средње образовање на основу новог Правилника о кратким циклусима на ВШУ	Број	Извештаји ВШУ	Нема прецизних података	2020.	/	10	10

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета;		/	/	/
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
2.3.2.1. Покретање дијалога са заинтересованим странама и разматрање могућности спајања поднивоа у појединачне нивое 6 и 7 НОКС и измена дескриптора нивоа 5 НОКС-а ради интеграције кратког циклуса	МПНТР	СНОКС, НСВО, НАТ, КОНУС КАССС	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.2.2. Развијање модела за проходност студената са академских на струковне студије и обрнуто	МПНТР	НСВО, КАСС, СКАССС	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.2.3. Рад на изменама и допунама Закона о високом образовању у смислу повећања проходности студената	МПНТР	НСВО, КАСС, СКАССС	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.3.2.4. Креирање смерница за ВШУ за остваривање различитих облика неакадемске дисеминације знања, друштвено повезивање итд. ²²	МПНТР	ВШУ	2021.	Нису потребна средства	/	/	/	/

22 У складу са резултатима ERASMUS+ пројекта: Institutional framework for development of the third mission of universities in Serbia, Contract no 561655-EPP-1-2015-1-RS-EPPKA2-CBHE-SP

Посебни циљ 2.4: Дигитализација високог образовања								
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.	
Успостављени услови за дигитализацију високог образовања	Остваре-на актив-ност		НЕ	2020.	/	ДА	/	

Мера 2.4.1: Увођење дигиталних платформи, електронског индекса и електронске матичне књиге студената								
Орган одговоран за спровођење (координисање спровођења) мере: Министарство просвете, науке и технолошког развоја								
Период спровођења: 2021–2023.						Тип мере: Регулаторна		
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години 2021.	Циљана вредност у години 2022.	Циљана вредност у последњој години – 2023.	
Усвојена законска регулатива која се односи на употребу електронског индекса и електронских матичних књига на ВШУ	Остваре-на актив-ност	Службени гласник РС	НЕ	2020.	/	ДА	/	
Процент ВШУ које користе платформу „Онлајн Уговор о учењу”	%	Извештаји Фондација Темпус	0	2020.	5	30	35	
Процент ВШУ које су део дигиталне мреже Еразмус без папира (ЕБП)	%	Извештаји Фондација Темпус	0	2020.	5	20	30	

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства		
		У години 2021.	У години 2022.	У години 2023.
Приходи из буџета		/	/	/
Финансијска помоћ ЕУ		/	/	/

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима		
						2021.	2022.	2023.
2.4.1.1. Остваривање и синхронизација активности које се односе на техничке стандарде Европске иницијативе за студентске картице, ²³ институционалну регулативу и редовне процедуре коришћења платформе „Онлајн Уговор о учењу” ²⁴ и дигиталну мрежу Еразмус без папира (ЕБП) ²⁵	ВШУ	МПНТР	2023.	Нису потребна средства	/	/	/	/
2.4.1.2. Развој и усвајање законске регулативе која се односи на употребу електронског индекса и електронских матичних књига на ВШУ	МПНТР	ВШУ	2022.	Нису потребна средства	/	/	/	/

23 https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-student-card-initiative_en

24 <https://uni-foundation.eu/project/online-learning-agreement/>

25 <https://esn.org/erasmus-without-paper>, <https://www.erasmuswithoutpaper.eu/ewp20>

	Доуниверзитетско образовање
ПРОМЕНЕ У ПОСТОЈЕЋОЈ РЕГУЛАТИВИ У СЕКТОРУ ОБРАЗОВАЊА ²⁶	<ul style="list-style-type: none"> • Закон о основама система образовања и васпитања • Закон о уџбеницима • Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника • Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби • Правилник о издавању нискотиражних уџбеника • Правилник о ученичким задругама • Правилник о оцењивању ученика у основном образовању • Правилник о оцењивању ученика у средњем образовању • Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање у погледу појашњења појмова и процедура препознавања које се односе на ученике изузетних способности • Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника • Правилник о систему за праћење примене нових програма васпитно-образовног рада и нових програма наставе и учења у школама • Правилник о државној матури • Правилник о прикупљању података у сектору образовања • Правилник о ближим условима за остваривање различитих облика и програма васпитно-образовног рада и других облика рада и услуга које остварује предшколска установа • Правилник о каријерном вођењу и саветовању наставника, васпитача и стручних сарадника • Правилник о критеријумима за оснивање тренинг центара • Правилник о модел установама • Правилник о примени система за идентификацију ученика под ризиком од осипања и пружање подршке ученицима • Правилник о стандардима и индикаторима квалитета праћења и вредновање образовно-васпитног рада допунских школа • Правилник о ближим условима за стицање статуса ресурсног центра, организацију рада и престанак важења • Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја
	<p style="text-align: center;">Високо образовање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Закон о високом образовању • Правилник о Оквиру праћења и вредновања високог образовања у Србији • Правилник о финансијској подршци студентима на основу модела за обезбеђивање подстицајних средстава и дефинисаног плана за повећање обухвата • Правилник о Оквиру наставничких компетенција у ВО • Правилник о стручном усавршавању, избору у звања запослених на ВШУ • Правилник о методологији и процедурама за признавање претходног учења у ВО • Правилник о кратким програмима обука на ВШУ • Правилник о ангажовању гостујућих професора у реализацији наставе • Различити подзаконски акти релевантни за студирање уз рад
	<p style="text-align: center;">Подсистеми у образовању и васпитању</p> <ul style="list-style-type: none"> • Закон о Националном оквиру квалификација Републике Србије • Закон о образовању одраслих • Закон о ученичком и студентском стандарду • Правилник о ближим условима за стицање статуса ЛПОА у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава • Правилник о самовредновању и спољашњем вредновању ЛПОА • Правилник о стандардима и начину спровођења поступка признавања претходног учења • Правилник о финансирању услуга у образовању и о норми непосредног рада наставника
	<p style="text-align: center;">СТРУЧНА УПУТСТВА И СМЕРНИЦЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стручно упутство за ауторе уџбеника • Стручно упутство за организовање наставе на даљину • Стручно упутство за осигурање квалитета наставе на даљину • Стручно упутство за процену постигнућа ученика током трајања наставе на даљину • Стручно упутство за припрему наставних садржаја у складу са принципима универзалног дизајна • Стручно упутство за реализацију интегрисаних наставних садржаја са установама културе и другим субјектима • Стручно упутство за остваривање активности Тима за ПО/КВиС у свим школама • Стручно упутство о процедурама сарадње између ШУ и школа зарад праћења ученика чије породице посежу за „интерним сезонским миграцијама” и процедурама за обезбеђивање школовања у привременом боравку ученика у другој средини • Стручно упутство Критеријуми за избор практичара (наставника и стручних сарадника) из школа и предшколских установа који могу бити ментори студентима • Смернице за израду школског програма гимназија • Смернице за системско регулисање и унапређивање школске праксе за студенте • Смернице за унапређивање система акредитације стручног усавршавања запослених у образовању • Стручно упутство за подршку примени система хоризонталног учења
ПРОГРАМИ	<ul style="list-style-type: none"> • Програм за спречавање одлива академски образованих кадрова и повратка у земљу стручњака који су део професионалне каријере провели у иностранству
ДРУГИ АКТИ И РЕГУЛАТИВА ДРУГИХ СЕКТОРА	<ul style="list-style-type: none"> • Кодекс етичког понашања запослених у образовању • Усаглашавање законске регулативе којом се регулише област дуалног образовања и регулативе из других области • Усаглашавање правног оквира у областима образовања, здравља и социјалне заштите са међународним стандардима ИО • Закон о језику и писму ради очувања српског језика и писма и подзаконских аката

26 Под променама се подразумевају измене и допуне али и доношење нових законских и подзаконских аката.

Ex post анализа спровођења Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године

Увод

Током 2018. године усвојен је Закон о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), у даљем тексту: Закон о планском систему, којим се први пут свеобухватно уређује управљање јавним политикама, који уводи систем одговорности за резултате и ствара оквир за мерење ефикасности рада у јавној управи. Конкретније, овим законом се уређује плански систем Републике Србије, односно управљање системом јавних политика и средњорочно планирање, врсте и садржина планских докумената које у складу са својим надлежностима предлажу, усвајају и спроводе сви учесници у планском систему, међусобна усклађеност планских докумената, поступак утврђивања и спровођења јавних политика и обавеза извештавања о спровођењу планских докумената, као и сходна примена обавезе спровођења анализе ефеката на прописе и на вредновање учинака тих прописа.

Закон о планском систему дефинише стратегију као основни документ јавне политике, те су у складу са тим питања у вези са стратегијом обухваћена великим делом овог закона и припадајућом Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика („Службени гласник РС”, број 8/19), у даљем тексту: Уредба¹.

Једна од кључних карактеристика јавних политика, према Закону о планском систему, јесте да оне треба да буду тако формулисана да је могуће пратити ефекте њихове успешности, као и да је могуће мењати их и прилагођавати их на основу постигнутих резултата процене.

Ex post анализа јавне политике, односно анализа након њеног спровођења (најчешће закона или стратегије у различитим секторима) је повезана са ex ante анализом која је предвиђена истим законом и представља накнадно понављање ex ante анализе која се спроводи пре доношења одређене политике. Сама ex ante анализа (анализа пре доношења одређене јавне политике) настоји да пружи 1) циљеве који се желе постићи који су најчешће изражени на начин који омогућава мерење и праћење и 2) аргументе зашто се сматра да ће баш предложене мере довести до остварења постављених циљева. Ex post анализа, након одређеног времена у којем се спроводила јавна политика, настоји да дође до коначног закључка у којој је мери ex ante анализа била утемељена и у ком степену су одређене јавне политике довеле до остварења жељених циљева.

Циљ сваке ex post анализе јесте да утврди ефекте одређених јавних политика и да пружи препоруке за нове јавне политике, односно да унапреди квалитет будућих ex ante анализа на основу којих ће се доносити нове јавне политике из одређене области.

Принципи израде ex post анализе одређени су Уредбом.

Конкретније, ex post анализа ефеката докумената јавних политика подразумева праћење и контролу ефеката мера из докумената јавних политика, која је прописана одредбама члана 62. Уредбе, а на основу дефинисаних индикатора, као и других показатеља и информација које органу надлежном за ex post анализу стоје на располагању. У самом Закону о планском систему предвиђено је извештавање о резултатима спровођења докумената јавних политика (члан 43. Закона), те се у случају стратегије извештај подноси Влади, преко Републичког секретаријата за јавне политике, најкасније у року од шест месеци након истека примене тог документа и тиме представља финални извештај. Извештај се подноси заједно са документом јавне политике којим се замењује документ јавне политике који је истекао. Садржина извештаја о резултатима спровођења документа јавних политика, која у случају Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године треба да представља финални извештај, односно ex post анализу, прописана је одредбама члана 69. Уредбе.

Кључни циљ, чије је производ овај документ, је био да се спроведе ex post анализа остварености Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године.

Према Закону о планском систему, онај ко предлаже нов закон или правилник или измене у постојећим законима и правилницима, дужан је да податке из ex post анализе објави на свом сајту пре почетка јавне расправе о новим мерама.

Надлежни предлагач представља налазе и податке о обиму и методама спроведене ex ante анализе ефеката јавне политике и резултатима ex post анализе ефеката већ спроведених јавних политика у оквиру самог документа јавне политике, како би надлежни доносилац имао релевантне податке за доношење одлуке по том питању и како би јавност била упозната са разлозима доношења тог документа (члан 33. Закона).

Основни принципи спровођења ex post анализе

Сви принципи и ex ante и ex post анализе су једнаки. Односно, анализа ефеката се обавезно спроводи пре доношења одлуке о изради документа јавне политике и састоји се из следећих корака (члан 31. Закона о планском систему):

- 1) сагледавање постојећег стања;
- 2) идентификовање промене која треба да се постигне спровођењем мера јавне политике, њених елемената и њихових узрочно-последичних веза;
- 3) утврђивање општих и посебних циљева јавне политике, као и показатеља учинака на основу којих ће се мерити остварење циљева;
- 4) идентификовање опција – могућих мера или група мера за постизање циљева;
- 5) анализа ефеката тих опција – могућих мера или група мера и ризик за спровођење сваке од тих опција;
- 6) избор оптималне опције или оптималне комбинације разграничених опција;
- 7) идентификовање ресурса за спровођење мера јавне политике, праћење спровођења и вредновање учинака јавне политике, као и потенцијалних ризика у спровођењу јавне политике.

На основу налаза добијених ex post анализом, доносиоци одлука вреднују учинке јавних политика, односно оцењују релевантност, ефикасност, ефективност и одрживост јавне политике, у циљу њеног преиспитивања и унапређења, односно ревизије и даљег планирања. Праћење спровођења и вредновање учинака јавних политика спроводи се уз узимање у обзир података и информација добијених од свих органа и организација које су одговорне за спровођење мера односно активности јавних политика, као и података и информација које су прибављене из других извора, а које се односе на учинке тих јавних политика (члан 40. Закона о планском систему).

Праћење спровођења конкретних мера и активности (ex post анализа) врши се преко квантитативних и квалитативних показатеља (индикатора) за мерење учинака јавних политика, дефинисаних одговарајућим документом јавне политике, односно акционим планом донетим уз тај документ или другим планским документом (члан 40. Закона о планском систему), у овом случају дефинисаних Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. године.

Ex post анализа Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године (СРОС 2020) засниваће се на процени остварености циљева постављених Стратегијом на основу показатеља који су дати у самој Стратегији и који су постављени и изабрани како би се пратила реализација стратешких циљева у образовању. Оствареност квантитативних показатеља прати се на основу званичних статистичких података, док се оствареност квалитативних показатеља прати на основу формулисаних исхода Акционим планом за спровођење СРОС 2020 (ако постоје формулисани исходи за дати стратешки циљ) и на основу израђених извештаја МПНТР-а о спроведеним активностима из Акционог плана (АП) за спровођење СРОС 2020² као и о осталим спроведеним активностима у сектору образовања.

Оствареност стратешких циљева и препоруке за даље унапређење јавних политика биће засноване на процени 1) промени на квантитативним и квалитативним индикаторима који су дефинисани у самој СРОС 2020 и унутар Акционог плана за спровођење стратегије и 2) релевантности самих активности за остварење стратешких циљева и 3) обима, квалитета и интензитета спроведених активности из АП.

1 Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика <https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Uredba-o-metodologiji-upravljanja-JP-sa-prilozima.pdf>

2 Министарство просвете, науке и технолошког развоја, <http://www.mpn.gov.rs/strategije-2020/>

У анализи јавних политика важно је разумети да свако непосредно закључивање о узроцима неких ефеката не може бити у потпуности ваљано, јер такво закључивање у највећој мери може да обезбеди експеримент као научна метода, која успева да варира само једну меру на исход, док све остале држи константним што је у реалним условима немогуће. Зато ex post анализа настоји да кроз интерпретацију боље разуме шта је у већем или мањем степену вероватноће довело до одређених ефеката јавне политике и да на основу тога пружи препоруке за њихово даље унапређење.

Кључни циљеви СРОС 2020

СРОС 2020 је инструмент који има задатак да обезбеди остваривање мисије и циљева образовног система од почетка примене ове стратегије током наредне две деценије, уз одговарајућа подешавања стратегије новим околностима развоја образовања у Републици Србији.³

Мисија система образовања у оквиру СРОС 2020 формулисана је тако да изражава кључне дугорочне улоге образовања за потребе економског, социјалног, научно-технолошког, културног и другог развоја друштва у целини и за развој стваралачких и радних потенцијала и квалитета живота сваког грађанина Републике Србије.

Циљеви унутар СРОС 2020 су груписане у четири крупне целине по њиховој врсти. То су циљеви који се односе на квалитет, обухват, релевантност и ефикасност образовног система.

Систем образовања је, за потребе формулисања стратегије, декомпонован на следеће образовне подсистеме:

1. Друштвена бригаа о деци и предшколско васпитање и образовање;
2. Основно образовање и васпитање;
3. Опште и уметничко средње образовање и васпитање;
4. Средње стручно образовање и васпитање;
5. Основне и мастер академске студије;
6. Докторске студије;
7. Струковне студије;
8. образовање наставника;
9. образовање одраслих.

У овој ex post анализи, докторске и струковне студије су обрађене у оквиру области Високо образовање, а придодат је ниво који се односи на образовање националних мањина, које се спомиње у СРОС 2020 унутар сваког нивоа, а овде је издвојен као посебан.

На тај начин СРОС 2020 формулише конкретније циљеве (стратешка опредељења) од којих се сваки може сврстати унутар сваког образовног подсистема (нивоа) који се односе на квалитет, обухват, релевантност и ефикасност.

Стратешка опредељења који се односе на квалитет подразумевају повећање квалитета процеса и исхода образовања до максимално достигнутог нивоа – оног који проистиче из научних знања о образовању и угледне образовне праксе.

Прво опредељење подразумева да ни један други циљ не сме бити оствариван на рачун квалитета.

Друго опредељење подразумева посебно унапређење образовања наставника – поред стручног, њихово педагошко, психолошко и методичко образовање, затим развој наставничке каријере – од увођења у посао наставника, преко добијања, обнављања и губљења лиценце, система оцењивања, праћења, усавршавања, све до награђивања, професионализације и осигурања угледа наставничке професије.

Треће опредељење подразумева редовну, објективну и транспарентну акредитацију и проверу квалитета свих образовних институција кроз развој одговарајућих стандарда и система унутрашњег осигурања квалитета.

Четврто опредељење подразумева повећање јавног финансирања образовања са текућих 4,5% на 6,0% бруто друштвеног производа (у даљем тексту: БДП) до 2020.

Стратешка опредељења који се односе на обухват подразумевају мере које се односе на постизање веће покривености статовништвом различитим образовним нивоима од предшколског васпитања и образовања до целоживотног учења. За сваки ниво образовања одређени су жељени циљеви:

Ниво образовања/узраст	Жељени циљ и спроведена политика
Деца од 0,5 до 3 године	Повећан приступ диверсификованим програмима и услугама и обезбеђен обухват деце тог узраста у износу од 30%
Деца од 4 до 5,5 година	Свој деци обезбеђено да бесплатно користе скраћене (полудневне) квалитетне васпитно-образовне програме у току једне школске године
Деца од 5,5 до 6,5 година	Потпуни обухват кроз целодневне и полудневне облике припремног предшколског програма
Деца основношколског узраста	98% обухвата уз смањено осипање на минимум 5%
Деца средњошколског узраста	Минимално 95% оних који су завршили основну школу (88% генерације) уписује неку од средњих школа
	Средње стручне четворогодишње школе уписује 39% генерације, остало средње стручно образовање уписује 10% генерације док опште средње и уметничко образовање и васпитање уписује 39% генерације
	Четворогодишње средње стручне школе завршава минимално 95% уписаних (37% генерације); исто толико и гимназије (37% генерације)
	Средња школа постаје обавезна од 2020. године
Високо образовање	40%–50% оних који су завршили четворогодишње средње стручне школе (15%–18,5% генерације) и 95% оних који су завршили гимназије (35% генерације) улази у систем високог образовања; укупно најмање 50% генерације
	70% уписаних завршава високо образовање (струковне или основне академске студије), у року или с једном годином кашњења тако да учешће високообразованих у посматраној генерацији, од 2020. године износи најмање 35%, а највероватније 38,5%
	Око 50% студената који заврше основне академске студије наставља школовање на мастер академским студијама док најмање 10% студента који заврше мастер академске студије наставља студирање на докторским студијама
Докторске студије	Минимално 60% студената докторских студија завршава студије у времену њиховог трајања тако да годишње најмање 200 доктораната на милион становника заврши студије у предвиђеном року
	Најмање 10% студијских програма докторских студија заједнички су с иностраним универзитетима
Образовање одраслих	Најмање 7% становника обухваћено је неким од програма образовања одраслих и целоживотног учења

Табела 1. Циљеви који се односе на обухват према СРОС 2020 за сваки ниво образовања

Стратешко опредељење које се односи на релевантност образовања подразумева достизање и одржавање релевантности образовања, посебно оног које се потпуно или делимично финансира

3 СРОС 2020, поглавље 3. <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2015/08/STRATEGIJA-OBRAZOVANJA.pdf>

из јавних извора, тако што ће се структура система образовања усагласити са непосредним и развојним потребама појединаца, економског, социјалног, културног, истраживачког, образовног, јавног, административног и других система.

Стратешко опредељење које се односи на повећање ефикасности подразумева повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања, односно завршавање образовања у предвиђеном року, са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања.

За сваки ниво образовања формулисани су специфични циљеви на основу стратегије према горе наведеним стратешким опредељењима. Ови циљеви ће бити наведени приликом приказа шта је урађено током периода реализације СРОС 2020.

Акциони план за спровођење Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године

Акционим планом за спровођење Стратегије развоја образовања у Србији до 2020. године (у даљем тексту: АП) конкретизоване су појединачне активности (акције) дефинисане циљевима и приоритетима Стратегије, разрађени начини спровођења, рокови, кључни носиоци и извршиоци, инструменти за праћење и показатељи (индикатори) напретка, као и процедуре извештавања и процене ефеката предвиђених стратешких мера. Овај документ састоји се од планова активности за:

- 1) развој предуниверзитетског образовања и васпитања;
- 2) развој високог образовања;
- 3) прожимајуће активности развоја образовања по различитим нивоима.

Наведени делови Акционог плана насловљени су следећим називима и одговарајућим скраћеницама:

- 1) Предуниверзитетско образовање ПУ
- 2) Високо образовање ВО
- 3) Прожимајући делови у образовању ПД
- 4) Подсистеми у образовању ВА.

Све активности у АП су груписане према нивоима образовања па ће и ех пост анализа бити тако организована. У случајевима

где је било несврнисходно раздвајати ефикасност и релевантност – оне су приказане заједно.

Сама СРОС 2020 такође формулише специфичне циљеве по стратешким опредељењима (обухват, квалитет, релевантност, ефикасност) и по нивоима образовања.

Аналитички оквир процене и приказа ех пост анализе

Ех пост анализа биће организована према нивоима образовања, а тамо где се ради о општијим стратешким циљевима, они ће бити тако и приказани. За сваки ниво образовања у оквиру датог поглавља биће приказани:

1. Стање које је постојало на квалитативном или квантитативном показатељу (индикатору) у тренутку писања стратегије.
2. Специфични стратешки циљеви за сваки ниво образовања (циљеви који се односе на више нивоа, у сваком нивоу биће приказани засебно).
3. Жељено стање на квалитативном или квантитативном показатељу (индикатору) у тренутку писања стратегије (исход из акционог плана ако је формулисан).
4. Приказ конкретних активности које су предузете по АП за сваки ниво образовања, као и друге активности које су спровођене у датом периоду, а нису биле део АП и које су могле имати ефекте на оствареност стратешких циљева.
5. Процена остварености специфичних стратешких циљева.
6. Идентификоване потребе даљег развоја.

За сваки стратешки циљ дате су три оцене: Остварен, Делимично остварен и Није остварен. Додатно, уколико није било могуће дати процену остварености стављена је напомена Није могуће дати прецизну процену остварености са образложењем зашто је процена остварености немогућа.

Такође, у случајевима који су захтевали квалитативну процену остварености процена је базирана на званичним подацима Републичког завода за статистику (РСЗ), а где су ови подаци били недоступни реферисано је на доступне податке из различитих других извора и/или истраживања.

1. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за подсистем друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата деце предшколског узраста зависно од потреба породица и повећана доступност и правичност система већим обухватом деце из маргинализованих и социјално осетљивих група и неразвијених подручја			
<p>КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.</p>	<p>– Обухват је мали и не задовољава потребе деце и породица – значајно је мањи у поређењу са земљама ЕУ и неким бившим југословенским републикама. Обухват деце до 3 године износи 15%, а деце од 3 до 5,5 година износи 74,6%.</p> <p>– Није обезбеђен потпуни обухват обавезним припремним предшколским програмом. Обухват деце узраста од 5,5 до 6,5 година (обавезни ППП) у 2010/2011. години, према подацима МПНТР, износи 96,07% деце.</p> <p>– Према подацима РЗС у предшколско васпитање и образовање је укључено свега око 4.000 деце са инвалидитетом и сметњама у развоју, а у ППП свега 964 деце из ове категорије.</p> <p>– Многа деца раног и предшколског узраста са сметњама у развоју нису идентификована и нису укључена у систем.</p> <p>– Према подацима МИКС 4 из 2010. године, обухват деце до пет година из махала и нехигијенских ромских насеља и даље је изузетно мали и износи 8% (што представља дуплиран проценат у односу на 2005), а обухват ППП деце припадника ромске националне мањине такође је недовољан).</p> <p>– Присутна је неуједначеност у односу на територијалну припадност предшколских установа као и незадовољавајући степен праведности услед најмањег обухвата деце из маргинализованих друштвених група.</p>			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. За децу од шест месеци до три године повећан је приступ диверсификованим програмима и услугама и обезбеђен обухват деце тог узраста у износу од 30%.</p>	<p>Акције нису специфично усмерене на конкретан узраст. Генерално сагледано, акције које доприносе остваривању овог стратешког циља јесу следеће:</p> <p>– ПУ-ПШ08 – Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања</p> <p>– ВА-СО – Методологија прикупљања и обраде података у образовању</p> <p>– ФО-ПУ09 – Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика</p>	<p>Нема дефинисаних очекиваних исхода у АП који се специфично односе на повећање обухвата деце овог узраста осим начелно:</p> <p>– Повећање обухвата деце предшколским квалитетним васпитањем путем инструмената имплементације као што су: прикупљање и анализа података о обухвату, израда студија о обухвату као и проширивање капацитета за обухват деце.</p> <p>– Већа праведност обухвата.</p> <p>– Рана подршка развоју све деце, посебно деце из осетљивих друштвених група.</p> <p>– Израда методологије за праћење и мерење раног напуштања образовања и њена примена.</p> <p>– Утврђен ниво финансијске подршке оптимизацијама уз очување квалитета и права на образовање – економичнија расподела финансирања.</p>	<p>– Почев од 2015. године МПНТР у сарадњи са релевантним партнерима спроводи континуирану кампању за повећање уписа деце у припремни предшколски програм и први разред основне школе. Кампања подразумева штампање флајера и постера на ромском и српском језику, комуникацију са предшколским установама и другим установама укљученим у бригу о деци и породици на локалу, формирање локалних тимова, израду и реализацију планова акција, размену искустава између локалних заједница у којима је обухват потпун и оних у којима није с циљем промовисања значаја раног укључивања у предшколско васпитање и образовање, посебно на узрасту од 3–5,5 година и повећања броја васпитних група у којима се реализују краћи квалитетни предшколски програми у складу са потребама породице, као и да проналазе начине да подрже редовност похађања.</p> <p>– Законом о финансијској подршци породици са децом („Службени гласник РС”, бр. 113/17 и 50/18) омогућена је и унапређена је подршка укључивању деце из осетљивих друштвених група у систем ПВО кроз накнаду трошкова боравка у предшколској установи за децу корисника новчане социјалне помоћи. Такође, овим законом је регулисано регресирање трошкова боравка у ПУ деце из материјално угрожених породица. Начин и услове регресирања трошкова утврђује надлежни орган јединице локалне самоуправе.</p> <p>– 2018. године донет је и Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС”, бр. 80/18).</p> <p>– Током 2018. године донета је Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних ПУ и акта о мрежи јавних основних школа чиме су створени услови за оптимизацију мреже ПУ и за реализацију активности планираних у оквиру пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање” и „Подршка реформи система предшколског васпитања и образовања” (ИПА 2014 – SUPER project).</p> <p>– Поменути пројекти реализоване су и у плану су различите активности усмерене на даље унапређивање обухвата деце предшколског узраста. Кроз пројекат Инклузивно предшколско образовање и васпитање чији је циљ унапређење доступности, квалитета и једнакости предшколског васпитања и образовања за свако дете од његовог рођења до 6,5 година, а нарочито за децу из друштвено осетљивих група планирано је обезбеђивање 17.000 нових места за децу узраста од 3 до 5,5 година у новим, реновираним или пренамењеним објектима у минимум 30 градова и општина у РС а према направљеној ранг листи.</p>	<p>1. Није остварен – Остварен је напредак у погледу повећања обухвата (у школској 2019/2020 години, према подацима РСЗ обухват деце до 3 године износи 33,51%).</p>
<p>2. За сву децу од 3 до 5,5 година обезбеђено је да бесплатно користе скраћене (полудневне) квалитетне васпитно-образовне програме у току једне школске године и дуплиран је обухват деце.</p>	<p>– ПУ-ПШ07 – Повећање обухвата деце од три до пет и по година и већа правичност у обухвату.</p> <p>– ПУ-ПШ02 – Увођење бар полудневног предшколског програма у трајању од једне школске године за сву децу између три и пет и по година.</p> <p>– ФО-ПУ09 – Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика.</p>	<p>– Повећање обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем путем инструмената имплементације као што су: прикупљање и анализа података о обухвату, израда студија о обухвату као и проширивање капацитета за обухват деце.</p> <p>– Већа правичност тог обухвата исказана је бројем деце по општинама и по броју обухваћене деце из осетљивих друштвених група.</p> <p>– Повећање обухвата деце предшколским квалитетним васпитањем.</p> <p>– Већа праведност обухвата.</p> <p>– Рана подршка развоју све деце, посебно деце из осетљивих друштвених група.</p> <p>– Утврђен ниво финансијске подршке оптимизацијама уз очување квалитета и права на образовање – економичнија расподела финансирања.</p>	<p>– 2018. године донет је и Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС”, бр. 80/18).</p> <p>– Током 2018. године донета је Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних ПУ и акта о мрежи јавних основних школа чиме су створени услови за оптимизацију мреже ПУ и за реализацију активности планираних у оквиру пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање” и „Подршка реформи система предшколског васпитања и образовања” (ИПА 2014 – SUPER project).</p> <p>– Поменути пројекти реализоване су и у плану су различите активности усмерене на даље унапређивање обухвата деце предшколског узраста. Кроз пројекат Инклузивно предшколско образовање и васпитање чији је циљ унапређење доступности, квалитета и једнакости предшколског васпитања и образовања за свако дете од његовог рођења до 6,5 година, а нарочито за децу из друштвено осетљивих група планирано је обезбеђивање 17.000 нових места за децу узраста од 3 до 5,5 година у новим, реновираним или пренамењеним објектима у минимум 30 градова и општина у РС а према направљеној ранг листи.</p>	<p>2. Делимично остварен – Остварен је одређен напредак, али није остварен постављен циљ – према подацима РСЗ у школској 2019/2020. години деца од навршене три године до поласка у школу чине 76% популације обухваћене предшколским васпитањем и образовањем.</p>
<p>3. За децу од 5,5 до 6,5 година остварен је потпуни обухват кроз целодневне и полудневне облике обавезног припремног предшколског програма.</p>	<p>Акције нису специфично усмерене на конкретан стратешки циљ. Акције које доприносе остваривању овог циља јесу следеће:</p> <p>– ПУ-ПШ08 – Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања</p> <p>– ВА-СО – Методологија прикупљања и обраде података у образовању</p> <p>– ФО-ПУ09 – Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика.</p>	<p>Нема дефинисаних очекиваних исхода у АП који се специфично односе на овај стратешки циљ и узраст осим начелно:</p> <p>– Повећање обухвата деце предшколским квалитетним васпитањем.</p> <p>– Већа праведност обухвата.</p> <p>– Рана подршка развоју све деце, посебно деце из осетљивих друштвених група.</p>	<p>– 2018. године донет је и Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС”, бр. 80/18).</p> <p>– Током 2018. године донета је Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних ПУ и акта о мрежи јавних основних школа чиме су створени услови за оптимизацију мреже ПУ и за реализацију активности планираних у оквиру пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање” и „Подршка реформи система предшколског васпитања и образовања” (ИПА 2014 – SUPER project).</p> <p>– Поменути пројекти реализоване су и у плану су различите активности усмерене на даље унапређивање обухвата деце предшколског узраста. Кроз пројекат Инклузивно предшколско образовање и васпитање чији је циљ унапређење доступности, квалитета и једнакости предшколског васпитања и образовања за свако дете од његовог рођења до 6,5 година, а нарочито за децу из друштвено осетљивих група планирано је обезбеђивање 17.000 нових места за децу узраста од 3 до 5,5 година у новим, реновираним или пренамењеним објектима у минимум 30 градова и општина у РС а према направљеној ранг листи.</p>	<p>3. Делимично остварен – Присутан је мањи помак, али није постигнут жељени обухват од 100%. Школске 2019/2020. године, према подацима РСЗ, припремни предшколски програм похађало је 97,36% деце, при чему је већи део њих (55%) овај програм похађало у целодневном трајању.</p>

			<p>– Највише циљаних активности у погледу стварања локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања остварено је уз помоћ пројектних иницијатива у оквиру којих су различити партнери пружали подршку МПНТР. Кључни актуелни пројекти у том погледу су „Инклузивно предшколско образовање и васпитање” као и „Подршка реформи система предшколског васпитања и образовања” – ИПА 14”.</p> <p>– Ни једна од мера усмерених на промену модела финансирања није реализована па тако није постојала ни финансијска структура за адекватну реализацију свих планираних мера.</p>	
<p>4. Успостављен је знатно правичнији систем већег обухвата све деце и посебно деце из маргинализованих група која остварују право приоритета при упису.</p>	<p>– ПУ-ПШ07 – Повећање обухвата деце од три до пет и по година и већа правичност у обухвату</p> <p>– ПУ-ПШ02 – Увођење бар полудневног предшколског програма у трајању од једне школске године за сву децу између три и пет и по година</p> <p>– ПУ-ПШ08 – Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања</p> <p>– ФО-ПУ09 – Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика</p>	<p>– Повећање обухвата деце предшколским васпитањем путем инструментата имплементације као што су прикупљање и анализа података о обухвату, израда студија о обухвату као и проширивање капацитета за обухват деце.</p> <p>– Већа правичност тог обухвата исказана је бројем деце по општинама и по броју обухваћене деце из осетљивих друштвених група.</p> <p>– Повећање обухвата деце предшколским квалитетним васпитањем. Већа праведност обухвата. Рана подршка развоју све деце, посебно деце из осетљивих друштвених група.</p> <p>– Успостављен систем ДБПВО усклађен са потребама локалног становништва, уз уважавање стандарда квалитета путем инструментата имплементације као што су: усаглашавање законске регулативе и њена примена, доношење одлука локалних самоуправа, развијање програма обуке локалних самоуправа за успостављање система ДБПВО као и на основу израде анализе различитих модела интегрисане бриге о деци.</p>		<p>4. Није могуће дати прецизну процену остварености – Шести циклус МИКС истраживања у Србији је спроведен током 2019. године, кроз заједничку сарадњу ЕУ Делегације у Србији, УНФП-а, УНИЦЕФ-а и РЗС-а, али резултати још увек нису познати.</p>

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Осигурање квалитета унутар система			
<p>КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.</p>	<p>– Систем је претежно оријентисан на понуду класичног типа (целодневни или полудневни програми), није довољно флексибилан и нема алтернативних понуда.</p> <p>– Опште основе програма предшколског васпитања и образовања, укључујући ППП, не обезбеђују уједначеност квалитета васпитно-образовне праксе.</p> <p>– Идентификована је потреба за ревизијом постојећих подзаконских аката/израдом нових као и за њиховим усклађивањем с новим програмским основама као једним од основних предуслова унапређивања квалитета ДБПВО.</p> <p>– Није успостављен систем стандарда квалитета и механизми праћења квалитета.</p> <p>– Није успостављен систем за акредитовање установа, васпитно-образовних програма и услуга за дете и породицу.</p> <p>– У комерцијалним понудама породицама, налазе се и други организациони облици васпитно-образовног рада, такзвани алтернативни програми и услуге. Оснивају их приватни и привредни субјекти и организације цивилног друштва, а међу њима су прилагођени страни програми и приступи (засновани на Валдорф педагогији, теорији и пракси Марије Монтезори, искуству из Ређо Емилије, Корак по корак методологији – за дете и породицу), али и краткорочни програми домаћих аутора за подстицање појединих области дејетг развоја: физичког развоја, развој стваралаштва, говора и друго. Ови програми се реализују кроз различите организационе облике, али нису интегрисани у систем и њихов квалитет не прати МПНТР. Овакав статус алтернативних програма, неуједначеност у квалитету која се запажа на терену и недостатак механизма за праћење квалитета, нису у најбољем интересу детета и породице, а самим тим ни друштва у целини.</p> <p>– Недовољно је развијена неопходна сарадња међу надлежним ресорима и институцијама релевантним за систем ДБПВО.</p>			
<p>Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.</p>	<p>Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља</p>	<p>Очекивани исходи из АП</p>	<p>Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.</p>	<p>Процена остварености специфичних стратешких циљева</p>
<p>1. Дефинисање националних стандарда квалитета услова у којима се одвија ДБПВО кроз дефинисање стандарда квалитета простора у којима се реализују програми друштвене бриге о деци.</p>	<p>– ПУ-ПШ03 – Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.</p>	<p>– Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.</p>	<p>– Развијен је, усвојен и ступио је на снагу <i>Правилник о ближим условима за основање, почетка рада и обављање делатности предшколске установе</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 1/19) којим се, између осталог, дефинишу ближи услови у погледу простора које ПУ треба да испуњава у погледу почетка рада и обављања делатности.</p>	<p>1. Остварен.</p>
<p>2. Дефинисање националних стандарда квалитета услова у којима се одвија ДБПВО кроз дефинисање стандарда квалитета опреме, дидактичких и игровних материјала.</p>	<p>– ПУ-ПШ03 – Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.</p>	<p>– Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.</p>	<p>– Развијен је, усвојен и ступио је на снагу <i>Правилник о ближим условима за основање, почетка рада и обављање делатности предшколске установе</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 1/19) којим се, између осталог, дефинишу ближи услови у погледу квалитета опреме, материјала, играчки и дидактичких средстава.</p>	<p>2. Остварен.</p>

<p>3. Дефинисање националних стандарда квалитета услова у којима се одвија ДБПВО кроз дефинисање услова за заштиту здравља, за квалитетну исхрану и безбедност деце.</p>	<p>– ПУ-ПШ03 – Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.</p>	<p>– Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.</p>	<p>– Развијен је, усвојен и 2017. године ступио на снагу Правилник о ближим условима и начину остваривања неге и превентивно-здравствене заштите деце у предшколској установи („Службени гласник РС”, број 112/17). – У сарадњи МПНТР и Министарства здравља развијен је, усвојен и 2018. године ступио на снагу Правилника о ближим условима и начину остваривања исхране деце у предшколској установи („Службени гласник РС”, број 39/18). Овим правилником уведена су ригорознија правила која се односе на исхрану деце у ПУ, дефинисана је исхрана за децу са посебним захтевима, регулисан је статус сарадника за исхрану и сл. – Развијен је, усвојен и 2019. године ступио на снагу Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19) којим су дефинисане облици насиља и занемаривања, превентивне мере и активности, прописано постојање Програма и Тима установе, права, обавезе и одговорности свих у установи, интервентне активности, као и начини документовања, анализирања и извештавања о овим појавама. – У погледу безбедности деце важно је поменути и реализоване активности у оквиру пројекта који спроводе ЦИП – Центар за интерактивну педагогију и УНИЦЕФ „Уважавање разлика и спречавање насиља у предшколским установама у Србији”. Уз подршку МПНТР 2018. направљен је концептуални модел „Вртић као сигурно и подстицајно окружење за учење и развој”. Пројекат се имплементира у 4 пилот ПУ у различитим регионима Србије, одржане су обуке за ПУ, реализоване су менторске посете, а 2019. је објављен и Приручник за васпитаче-Вртић као сигурно и подстицајно окружење за учење и развој.</p>	<p>3. Остварен.</p>
<p>4. Дефинисање националних стандарда квалитета услова у којима се одвија ДБПВО кроз дефинисање услова у погледу запослених.</p>	<p>– ПУ-ПШ03 – Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.</p>	<p>– Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.</p>	<p>– Развијен је, усвојен и ступио је на снагу Правилник о ближим условима за основање, почетак рада и обављање делатности предшколске установе („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 1/19) којим се, између осталог, дефинишу ближи услови у погледу запослених у предшколској установи и прописује врста и број стручних и других радника за обављање послова: руковођења, остваривања и унапређивања васпитно-образовног рада, остваривања и унапређивања неге и превентивне – здравствене заштите, унапређивања социјалне заштите, планирања, организације и унапређивања исхране, организовања општих и заједничких послова и одржавања хигијене просторија и обављања техничких послова.</p>	<p>4. Остварен.</p>
<p>5. Дефинисање стандарда професионалних компетенција васпитача и стручних сарадника који раде с децом.</p>	<p>– ПУ-ПШ03 – Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.</p>	<p>– Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.</p>	<p>– Године 2018. донет је <i>Правилник о Стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 1/19). Компетентност васпитача је у овом документу одређена кроз три подручја: 1) непосредни рад са децом; 2) развијање сарадње и заједнице учења; 3) развијање професионалне праксе. Свако подручје компетентности конкретизовано је кроз више компетенција које су даље операционализоване кроз специфична знања, умења и вредности.</p>	<p>5. Делумично остварен – Дефинисани стандарди компетенција васпитача представљају посебно значајан остварен стратешки циљ који се и у доменима међународне образовне политике у области ПВО процењује као једна од кључних димензија квалитета. Сам концепт усвојених компетенција представља добро полазиште и јасне смернице за системски приступ професионалном развоју васпитача од стране: доносилаца одлука, креатора програма иницијалног образовања, креатора програма стручног усавршавања, руководства и стручне службе, као и самих васпитача. Оно што је изостало јесте развијање компетенција стручних сарадника у ПУ што се такође може сматрати значајним и комплементарним стратешким циљем за унапређивање квалитета предшколског образовања и васпитања.</p>

<p>6. Дефинисање стандарда квалитета предшколских установа.</p>	<p>– ПУ-ПШ03 – Дефинисање и усвајање стандарда квалитета.</p>	<p>– Дефинисани, усвојени и примењени стандарди квалитета, дефинисан скуп индикатора и њихово коришћење за контролу квалитета у предшколском васпитању.</p>	<p>– У периоду од 2014. до 2018. примењен је концепт спољашњег вредновања квалитета ПУ на основу развијеног Националног оквира квалитета (дефинисаних 7 области, 25 стандарда и 103 индикатора квалитета) и методологије вредновања на укупном узорку предшколских установа у оквиру првог циклуса спољашњег вредновања.</p> <p>– На основу укупних искустава из првог циклуса спољашњег вредновања од стране формиране Радне групе 2018. године ревидиран је Национални оквир квалитета и методологија вредновања. Ревизија је укључила различите иновације с циљем побољшања квалитета оквира и његове веће дискриминативности. Као резултат остварене ревизије ступила су на снагу два нова Правилника – Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 14/18) и Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 10/19).</p> <p>– Током 2018. и 2019. године осмишљене су и реализоване различите активности подршке с циљем осигурања квалитета успостављених механизма вредновања квалитета ПУ кроз 2 пројекта:</p> <p>1. „Унапређивање квалитета предшколског васпитања и образовања кроз унапређивање механизма за вредновање предшколских установа и развој система подршке”. Овај пројекат реализован је у сарадњи МПНТР, ЗВКОВ-а и УНИЦЕФ-а у 32 ПУ. Његов циљ је био оснаживање запослених за подршку у процесу самовредновања кроз стручну подршку коју су установама пружали просветни саветници и саветници спољњи сарадници.</p> <p>2. „Инклузивно предшколско образовање васпитање”. МПНТР, ЗВКОВ и Имплементациона јединица пројекта концептуализовали су и остварили следеће кључне активности: истраживање пракси предшколских установа у самовредновању и Извештај са препорукама као полазна основа за израду планираног Водича, као и пилотирање развијених описа индикатора квалитета и развијених инструмената за вредновања и реализација обуке за просветне саветнике.</p> <p>– ЗВКОВ је 2019. године креирао Национални извештај о резултатима првог циклуса спољашњег вредновања (доступно на http://vrednovanje.cco.edu.rs).</p>	<p>6. Остварен.</p>
---	---	---	---	---------------------

<p>7. Дефинисање нових основа програма предшколског васпитања и образовања на националном нивоу.</p>	<p>– ПУ-ПШ03 – Израда и усвајање основа програма предшколског васпитања.</p>	<p>– Урађене и усвојене Основе програма за предшколско васпитање.</p>	<p>– Развој и усвајање нових Основа програма предшколског васпитања и образовања – „Године узлета” резултат је бројних активности које су остварене у периоду од 2015. до 2018. у оквиру пројекта који су заједнички реализовали ЗУОВ, Институт за педагогију и андрагогију, УНИЦЕФ и МПНТР.</p> <p>– Године 2018. ступио је на снагу Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 16/18) који први пут у овој области предвиђа sukcesивно увођење ове обавезујуће програмске новине до 2022. године с циљем обезбеђивање потребне стручне подршке.</p> <p>– 2019. отпочела је његова примена у 11 ПУ. Осмишљени су и обезбеђени механизми подршке успешној имплементацији нових програмских основа кроз 2 пројекта – „Инклузивно предшколско образовање и васпитање” и ИПА 2014 Супер пројекта.</p> <p>– Током 2019. уз подршку УНИЦЕФ-а развијен је нацрт оквира за праћење квалитета подршке са пратећим инструментима, концепт супервизије менторства, нацрт концепта и 5 сценарија хоризонталне размене између ПУ које су у истој фази реализације Основа програма као и програм учења за хоризонтално учења практичара за тренере чије се разматрање тек очекује.</p>	<p>7. Остварен.</p>
--	--	---	---	---------------------

<p>8. Дограђен је диверсификовани систем квалитетне друштвене бриге о деци предшколског узраста и предшколског васпитања и образовања (од рођења детета до поласка у основну школу).</p>	<p>Нису дефинисане специфичне акције усмерене на остваривање овог циља осим начелно кроз акцију: – ПУ-ПШ-01 – Усаглашавање законске регулативе друштвене бриге и предшколског васпитања са СРОС.</p>	<p>– Ревидирани и хармонизовани законски и подзаконски прописи о друштвеној бризи о деци и о предшколском васпитању који ће омогућити примену стратешких мера из СРОС.</p>	<p>– Измене Закона о основама Система образовања и васпитања 2017. године (ЗООСВ и ЗПВО) дотадашњи називи „посебни и специјализовани програми“ замењени су педагошки примереним изразима „различити облици и програми“. На овај начин се експлицитније указује да предшколска установа, осим остваривања програма васпитно-образовног рада у целодневном трајању, развија и друге облике и програме и подстичу се предшколске установе да различите програме и облике третирају као подједнако важне у остваривању прописаних циљева и принципа предшколског васпитања и образовања и да подржи њихово остваривање. Закон је такође утврдио и норму непосредног васпитно-образовног рада са децом на остваривању различитих програма и облика васпитања и образовања (20 сати). – Вредан допринос развијању диверсификованих програма дали су пројекти Вртићи без граница 2 и Календоскоп (2014–2016) у оквиру којих је развијано и кроз низ нових програма тестирано теоријско утемељење за интегрисан развој предшколског васпитања и образовања у погледу квалитета, праведности, програмске и организационе диверсификације. Пракса у новоформираним групама унапређена је имплементацијом иновативног пројектног приступа учењу. Ова пракса је пре свега развијана у програмима који су реализовани 5 дана у недељи по 4 сата. У осталим програмима који су у сарадњи са локалним партнерским институцијама развијани у областима науке, уметности и здравих стилова живота, примењивани су елементи овог приступа. – Значајне су и реализоване активности у оквиру пројекта Вртићи без граница 3 кроз које је више од 600 деце узраста од 3,5 до 5,5 година било укључено у 27 различитих полудневних и краћих програма. – Током 2018. и 2019. одвијале су се активности и на плану развијања прописа у овој области, па је за те потребе формирана Радна група и сачињен нацрт правилника којим ће се ближе уредити остваривање различитих програма и облика, других облика рада и услуга које остварује предшколска установа. Стручна подршка за израду овог подзаконског акта биће обезбеђена кроз подршку пројекта ИПА 14 – SUPER project.</p>	<p>8. Делимично остварен – Иако СРОС 2020 и законодавни оквир препознају значај и потребу диверсификације програма предшколског образовања стање у васпитно-образовној пракси указује на потребу за даљим унапређивањем диверсификације како у организационом, тако и у програмском смислу. Значајни помаци су остварени кроз подршку различитих пројеката и партнера од 2011. до 2019. а у току су и поменути пројекти који се финансирају средствима Светске банке и ИПА фондова 2014 који су директно или индиректно посвећени и подршци у погледу диверсификације програма. Локалне самоуправе још увек нису преузеле одговорност за развој кратких висококвалитетних диверсификованих програма предшколског васпитања и образовања. Оне се суочавају са изазовима додатног финансирања (и запошљавања) које би проширење понуде различитих програма донело, а с друге стране, диверсификација програма се не опажа у довољној мери као важан начин за повећање обухвата и праведности ПВО.</p>
<p>9. Све предшколске установе и програми предшколског васпитања и образовања су акредитовани на основу националног система акредитације који примењује транспарентне и јединствене процедуре.</p>	<p>– ПУ-ПШ05 – Формирање тела за акредитацију предшколских установа и програма путем инструмената имплементације као што су: анализа различитих модела организовања тела (агенције, комисије), анализа различитих модела акредитације и оснивање одговарајућег тела (агенције, комисије). – ПУ-ПШ06 – Акредитација предшколских установа и програма на основу инструмената имплементације као што су праћење примене стандарда за акредитацију и развијање поступка акредитације.</p>	<p>– Формирано тело (агенција, комисија) за акредитацију предшколских установа и програма. – Дефинисана процедура акредитације. – Започет процес акредитације на основу националних стандарда (акција ПУ-ПШ03). – Установљен је процес акредитације јавних и приватних предшколских установа. – Установљен процес акредитације јавних и приватних предшколских установа и програма.</p>	<p>– 2019. године донет је Правилник о ближим условима за оснивање, почетак рада и обављање делатности предшколске установе („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 16/18). – Припремљен је нацрт процедуре за давања мишљења на предшколски програм, односно на припремни предшколски програм у поступку верификације. – Успостављен је и функционише систем верификације ПУ као поступак утврђивања испуњености прописаних услова у погледу простора, опреме, наставних средстава и наставног кадра за обављање делатности ПУ (примера ради у период од почетка 2018. до јула исте године дата су мишљења на предшколски програм у поступку верификације 5 јавних и 62 приватне установе). – Дефинисане су процедуре верификације установе (доступно на – http://www.mpn.gov.rs/faq-predskolsko-os/)</p>	<p>9. Делимично остварен – Успостављен систем верификације се у већој мери односи на испуњавање формалних захтева, него на квалитет. Ипак, није основана национално тело агенција/комисија за акредитацију предшколских установа и програма јер њено оснивање није прописано важећим законским оквиром, тако да не постоји правни основ за остваривање. Због тога ни акција акредитација предшколских установа не може бити реализована. Успостављање система акредитације предшколских програма треба да претходно/или паралелно реши неколико концепцијских, легислативних и практичних питања као нпр. – какву концепцију акредитације програма желимо, какво усаглашавање постојећег законског оквира је неопходно, како се обезбеђује праћење остваривања програма, каква је надлежност МПНПР-а, а каква ЗВКОВ-а и ЗУОВ-а и сл.</p>

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3	Повећање ефикасности система			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<p>– Нема прецизних података о економској исплативости система предшколског васпитања и образовања. Почетни подаци УНИЦЕФ анализе исплативости унутар система предшколског васпитања и образовања у Републици Србији (показују да су у неким регионима капацитети установа недовољно искоришћени, док су у другим регионима капацитети искоришћени преко 100%, тј. број деце у васпитним групама далеко премашује законску педагошку норму (у неким васпитним групама уписано је и до 50 деце са три васпитача у истом васпитном простору), чиме се озбиљно угрожава квалитет неге и васпитно-образовног рада, смањује безбедност деце и угрожава њихов лични и социјални развој.</p> <p>– Предност при упису имају деца запослених родитеља, а не деца из осетљивих група и социјално угрожених породица.</p> <p>– Локалне самоуправе имају мандат да се баве предшколским васпитањем и образовањем, али нису довољно обучене да креирају и спроводе политике и програме ДБПВО. Њихов приступ планирању развоја система ДБПВО није довољно стратешки оријентисан, није заснован на демографским подацима и показатељима економске исплативости, нити на актуелним подацима о деци и породици, њиховим потребама и правима.</p> <p>– Није присутан уједињен квалитет и недостају високо-функционални механизми међусекторске сарадње између ресурса образовања, здравља, социјалне политике и комуналних служби на локалном нивоу.</p>			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Оčekивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Правично дефинисање удела у финансирању из јавних извора (републичких и из локалних самоуправа) и приватних извора (партиципације родитеља).	– ПУ-ПШ01 – Усаглашавање законске регулативе друштвене бриге и предшколског васпитања са СРОС.	– Ревидирани и хармонизовани законски и подзаконски прописи о друштвеној бризи о деци и о предшколском васпитању који ће омогућити примену стратешких мера из СРОС.	– Донет је Закон о финансијској подршци породици са децом („Службени гласник РС”, бр. 113/17 и 50/18) који обезбеђује праведније финансирање кроз регресирање трошкова за децу из социјално угрожених породица. – Примењене су подстицајне мере на плану јавно-приватног партнерства- укључивања приватних вртића у систем субвенционисања, али само у одређеним градовима. – Кроз пројекат „Инклузивно предшколско образовање и васпитање” обезбеђене су субвенције ЈЛС за минимум 30 градова и општина у Републици Србији како би се обезбедило да најугроженије породице добију приоритет за уписивање деце узраста од 3,5 до 5,5 година за бесплатно укључивање у програме предшколског васпитања и образовања.	1. Делимично остварен – Обезбеђене су различите мере подршке, међутим за одређене ЈЛС овај циљ даље представља изазов и остварује се захваљујући подршци из пројектних грантова, што није одржив приступ.
2. Прецизно дефинисање облика ДБПВО који ће бити бесплатни (нпр. права свих породица на бесплатни полудневни програм за децу од четири до пет и по година), зависно од процене Владе о најбољем интересу државе у овој области.	– ПУ-ПШ08 – Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања модела интегрисане бриге о деци.	– Успостављен систем ДБПВО усклађен са потребама локалног становништва, уз уважавање стандарда квалитета.	– У току је реализација активности кроз сарадњу са ЈЛС у оквиру пројекта Инклузивно предшколско васпитање и образовање које доприноси остваривању овог циља.	2. Није остварен – Постојећа законска регулатива није предвидела реализацију овог циља, тренутно се из буџета РС обезбеђују средства за остваривање припремног предшколског програма, програма васпитно-образовног рада са децом на болничком лечењу и децом са сметњама у развоју.
3. Постепено увођење финансирања јавних предшколских установа и програма по глави детета (систем per capita), после брижљивих пробних примена тог система.	– ФО-ПУ04-Развијање модела финансирања per capita	– Развијен, тестиран и примењен модел финансирања.	Нису спроведене активности које омогућавају примену финансирања per capita.	3. Није остварен.
4. Практична примена јефтинијих облика ДБПВО уз осигуравање квалитета и боља координација ресурса образовања, здравља, социјалне политике и комуналних служби на локалном нивоу.	– ПУ-ПШ08 – Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања модела интегрисане бриге о деци.	– Успостављен систем ДБПВО усклађен са потребама локалног становништва, уз уважавање стандарда квалитета.	– Пилотиране су и реализоване различите активности кроз пројекат „Вртићи без граница 3”. – Остварене су и даље конкретизоване активности за реализацију током 2020. године у оквиру пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање”, као и кроз пројекат „Подршка реформи система предшколског васпитања и образовања” – ИПА 14.	4. Делимично остварен – Иако су одређени помаци остварени, постигнути резултати су у већој мери резултат пројектних подршке, него успостављених системских решења. У току је реализација активности у оквиру посебне компоненте пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање” кроз које се може очекивати унапређење и формулисање препорука за развој на нивоу система које би требало имплементирати у нов стратешки оквир и Акциони план за његово остваривање.

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4	Обезбеђивање релевантности система			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> - Присутан је недостатак свеобухватних студија и недовољно увезивање истраживачких налаза и образовне политике. Није успостављен национални систем индикатора квалитета. У нашој земљи не постоје евалуационе студије које би показивале који су и колики ефекти система ДБПВО на бољи старт у основну школу, на смањење сиромаштва, већу социјалну инклузију, веће запошљавање жена, итд. - Недостају свеобухватне базе података и валидна образовна статистика која се континуирано ажурира. - Поред тога што у предшколским установама није развијен инклузивни приступ и што установе нису довољно осетљиве за потребе породице и њено директно и активно укључивање у рад установе, она, такође, није довољно отворена ка заједници и могућим различитим учесницима у васпитању и образовању деце (волонтерима, представницима локалне заједнице, установама културе и спорта). - Предшколска установа не трага за додатним изворима финансирања којима би се проширила понуда и развили нови програми и услуге. - Присутан је мањак финансијских средстава на националном и на локалном нивоу (локалне самоуправе су оптерећене финансијским проблемима, што ће лимитирати инвестирање); локалне самоуправе су недовољно оспособљене за планирање стратешког развоја и за коришћење других извора финансирања (нпр. ЕУ фондова); проблем је расподела одговорности и финансијских ресурса између надлежних ресора (просвете, социјалне заштите, здравља, локалне самоуправе) на националном и локалном нивоу и неразвијена је међусобна интересорна сарадња у креирању образовних политика. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Унапређивање истраживачке праксе у циљу доношења одлука заснованих на подацима и успостављање националног система индикатора за праћење система.	<p>Нису дефинисане специфичне акције осим у оквиру подсистема у образовању кроз акције:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ВА-СО – Методологија прикупљања и обраде података у образовању. - ФО-ПУ-02 – Успостављање целовитог информационог система 	<ul style="list-style-type: none"> - Утврђена методологија прикупљања и обраде података за праћење квалитета образовања на свим нивоима, односно усвојена Стратегија развоја статистике у образовању и науци. - Развијен скуп динамичких индикатора за планирање и праћење развоја образовања. - Успостављен информациони систем о стању на нивоу васпитно-образовне установе, локалне самоуправе, школске управе и националном нивоу. 	<ul style="list-style-type: none"> - Развијена је мрежа практичара за подршку предшколском васпитању и образовању, као резултат заједничке иницијативе МПНТР, ЗУОВ-а, ЗВКОВ-а и Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду. Јачање успостављене мреже предвиђено је и у оквиру 2. компоненте пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање“. Мрежа практичара је успостављена са циљем: да допринесе унапређивању квалитета и праведности предшколског васпитања и образовања; да пружи подршку установама да даље развијају различите сегменте квалитета и праведности у предшколском васпитању и образовању; да подржи развој квалитетних програма и политика; да подржи ширење добре иновативне праксе међу установама; да пружи подршку развоју инклузивне праксе у предшколским установама, васпитним групама, као и на локалном нивоу. - У оквиру пројекта Инклузивно предшколско образовање примењују се и развијени су механизми хоризонталне размене и менторске подршке установама. - У оквиру пројекта <i>Инклузивно предшколско васпитање и образовање</i> (подкомпонента 2.3.6.) реализоване су активности међу којима су и: истраживање пракси предшколских установа у самовредновању (урађен Извештај са препорукама који представља основ за припрему Водича за самовредновање рада ПУ); развијена методологија за прикупљање података о квалитету рада ПУ; селековано је и ангажовано 30 лиценцираних евалуатора за снимање почетног стања квалитета рада предшколских установа. Започето је прикупљање података на изабраном узорку од 25 ПУ из 12 различитих школских управа (15.43% од укупног броја јавних ПУ), а за потребе израде студије о почетном стању у предшколским установама. Унутар ових 25 ПУ, евалуатори су посетили 187 објеката, анкетирали око 2.500 испитаника (родитеља и запослених у ПУ, укључујући управу ПУ). На основу прикупљених података биће сачињен Извештај о почетном стању, који ће бити важан како за праћење развојног циља пројекта, тако и за систем у целини. 	1. Није остварен – Није успостављен национални систем индикатора за праћење система.

<p>2. Успостављени механизми на националном и локалном нивоу за координисано спровођење стратешких политика и мера треба да остваре пуну ефикасност пре свега на нивоу прикупљања релевантних података о деци и формирању валидне образовне статистике која ће омогућити планирање развоја система засновано на подацима, оптимизацију мреже установа, програма и услуга, праћење и мерење ефеката рада у циљу постизања праведнијег обухвата, обезбеђивања квалитета и одговарајућег васпитног утицаја на дете, у складу с потребама детета и породице.</p>	<p>Нису дефинисане специфичне акције осим начелно кроз активност: – ВА-СО – Методологија прикупљања и обраде података у образовању. – ПУ-ПШ-01-Усаглашавање законске регулативе друштвене бриге и предшколског васпитања са СРОС.</p>	<p>– Утврђена методологија прикупљања и обраде података за праћење квалитета образовања на свим нивоима, односно усвојена Стратегија развоја статистике у образовању и науци. – Развијен скуп динамичких индикатора за планирање и праћење развоја образовања. – Ревидирани и хармонизовани законски и подзаконски прописи о друштвеној бризи о деци и о предшколском васпитању који ће омогућити примену стратешких мера из СРОС.</p>	<p>– Урађене су измене и допуне Закона о предшколском васпитању и образовању (ПУ-ПШ01) којима је овај закон усаглашен са изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, посебно у делу вођења евиденције о деци у предшколској установи. Вођење евиденције је детаљно прописано Правилником о врсти, називу, садржају и изгледу образаца евиденција и јавних исправа и начину њиховог вођења, попуњавања и издавања у предшколској установи којим је прописана сукцесивна обавезност његове примене, а у складу са динамиком увођења и примене нових Основа програма предшколског васпитања и образовања. – У оквиру пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање” развијен је Просветни картон – „Лична карта предшколске установе” за прикупљање података у оквиру апликације „Доситеј”.</p>	<p>2. Делумично остварен – Процес успостављања јединственог информационог система је у току.</p>
<p>3. Озваничена је међуресорна сарадња кроз успостављање републичких и локалних механизма одрживости (као што су међуресорни споразуми о сарадњи, тела и радне структуре), како би се у јединици планирали и развијали интегрисани програми и услуге с прилагођеном понудом детету и породици, посебно када је реч о специјализованим и посебним програмима и услугама, а које обухватају утицај свих релевантних ресора (и надлежних институција и управних структура)</p>	<p>– ПУ-ПШ08 – Стварање локалног система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања</p>	<p>– Успостављен систем ДБПВО усклађен са потребама локалног становништва, уз уважавање стандарда квалитета путем инструмената имплементације као што су усаглашавање законске регулативе и њена примена, доношење одлука локалних самоуправа, развијање програма обуке локалних самоуправа за успостављање система ДБПВО као и израда анализе различитих модела интегрисане бриге о деци.</p>	<p>– Значајни резултати постигнути су у оквиру пројекта „Вртићи без граница 3 – подршка унапређивању система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања на локалном нивоу”. Он је реализован од 2016. до 2018. године у сарадњи УНИЦЕФ, МПНТР и ЦИП – Центар за интерактивну педагогију. Општи циљ пројекта односио се на унапређивање квалитета друштвене бриге о деци и ПВО кроз јачање капацитета локалне самоуправе да у сарадњи са ПУ и другим актерима, ствара услове за шире укључивање деце у квалитетне програме. – Током 2018. године, за потребе реализације пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање” оформљене су две јединице: Јединица за управљање пројектом при Министарству просвете, науке и технолошког развоја, у чијој је надлежности координација свих активности на спровођењу пројекта, као и Централна фидуцијарна јединица при Министарству финансија, која је задужена за све набавке и финансијско управљање током пројекта. – Ради ефикасније реализације пројекта и праћења остваривања резултата оформљена су два саветодавна тела: Радна група, која пружа техничку експертизу Јединици за управљање пројектом, чине је стручњаци МПНТР-а и укључује контакт особе у Министарству за сваку од компоненти пројекта и Консултативна група, коју чине представници релевантних министарстава и институција и која даје опште савете и смернице о политикама у области ПВО, повезаним програмима и грантовима и другим активностима на локалном, регионалном и националном нивоу. – Током 2018. године представници МПНТР започели су консултативни процес са представницима 35 ЈЛС у циљу идентификације могућности за унапређивање квалитета и повећања обухвата деце ПВО. – У току је остваривање различитих активности у оквиру пројекта Инклузивно образовање и васпитање и пројекта „Подршка реформи система предшколског васпитања” – ИПА 14.</p>	<p>3. Није остварен – И даље недостају концептуална и законодавна решења у погледу успостављања високо-функционалног система друштвене бриге и предшколског васпитања и образовања, као и прецизно дефинисани механизми и јасне смернице уз помоћ којих би се успоставила боља координација различитих ресора у систему који није у довољној мери нормативно регулисан. Концепција система друштвене бриге и предшколског васпитања и образовања није јасно представљена на нивоу стратешког документа и недостају јаснији механизми којима би се успоставила већа координација различитих ресора у систему који није у довољној мери нормативно регулисан.</p>

Идентификовани правци даљег развоја	<p>Упркос различитим спроведеним активностима и оствареном напретку на нивоу система предшколског васпитања и образовања и даље је присутна разлика у погледу обухвата у зависности од старосне групе деце, као и мањак капацитета установа да приме сву децу (примера ради у 2019. години 6.740 деце остало неуписано због попуњености капацитета упркос значајном повећању капацитета ПУ и повећаног броја објеката).</p> <p>У контексту праведности и даље су приметне две негативне појаве: разлике између јединица локалне самоуправе (ЈЛС) у погледу обухвата деце уопште и обухвата деце из ромских насеља у Србији (која су у највећој мери искључена из ПВО). Анализа укупних мера које се тренутно спроводе у предшколском образовању указује на то да њихова успешна имплементација може значајно допринети даљем развоју. Тренутно се улажу додатни напори у погледу решавања изазова у погледу обухвата и праведности предшколског васпитања и образовања у Србији кроз два кључна пројекта – „Инклузивно предшколско образовање и васпитање” и „Подршка реформи система предшколског васпитања” – ИПА 14 због чега је посебно важно обезбедити механизме праћења остварених резултата и идентификовати препоруке с циљем одрживости и креирања системских решења.</p> <p>Посебно значајна активност у погледу унапређења квалитета предшколског васпитања и образовања омогућена је од 2018. године усвајањем нове програмске концепције, осмишљавањем плана за њено sukcesивно увођење и обезбеђивањем механизма подршке за њену имплементацију. С обзиром на sukcesивну примену нове програмске концепције до 2022. важно је успоставити систем праћења ефикасности и обезбедити разматрање примену и даље унапређења припремљених ресурса који треба да подрже њену успешну имплементацију.</p> <p>Такође, потребно је сагледати укупне резултате пројектне подршке до краја 2020. године и обезбедити њихов континуитет, даље унапређење, одрживост, као и идентификовати кључне изазове и потенцијална решења. Допринос унапређења и осигурању квалитета очекује се и применом усвојених стандарда компетенција васпитача, нових стандарда квалитета рада установа и сл. Ефикасна и координисана примена ових новина као и развој система праћења њихове ефикасности на националном нивоу основни су предуслов објективног сагледавања успешности њихове имплементације и идентификације потреба за даљим унапређењем предшколског васпитања и образовања у погледу квалитета, ефикасности и релевантности.</p> <p>У погледу даљег развоја ефикасности и релевантности постављени стратешки циљеви такође захтевају даљи континуитет у остваривању јер је спровођење неких од кључних активности интензивирано почев од 2018. године, а очекивани резултати у овом тренутку нису остварени.</p> <p>Унапређење истраживачке праксе у циљу доношења одлука заснованих на подацима и успостављање националног система индикатора за праћење овог система неопходан су правац даљег развоја.</p> <p>Побољшање ефикасности предшколског образовања и диверсификација предшколских програма, такође су, две области код којих се препознаје потреба за даљим унапређењем и операционализацијом стратешких мера и активности. С тим у вези, важно је уложити додатне напоре у обезбеђивању подршке за ЈЛС у погледу оптимизације локалне мреже вртића и пружања релевантне подршке предшколским установама у развоју и спровођењу кратких и диверсификованих програма како би се успоставила системска решења. Даљи правци развоја потребни су у погледу успостављања механизма на националном и локалном нивоу за координисано спровођење стратешких политика и мера и успостављање републичких и локалних међусекторских механизма одрживости актуелних и будућих иновација.</p> <p>Концептуализација и примена система решавања питања система акредитације предшколских установа такође представљају важно питање.</p>
--	--

2. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за подсистем основног образовања и васпитања

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> – Обухват деце основним образовањем, на основу података РСЗ-а, је у 2009. години био 94,4%. – Стопа завршавања основне школе 2010. године је била 96,3% (извор: DevInfo). – Константно смањење броја ученика (школске 2000/1. године број ученика је био 711.954 а 13 година касније 565.199) што је последица негативних демографских трендова. – Неприлагођена мрежа основних школа, мрежа која не одговара на демографске промене. – Донета Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи предшколских установа и акта о мрежи основних школа („Службени гласник РС”, број 80/10). 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености стратешких циљева
1. Обухват основним образовањем није мањи од 98%.	<ul style="list-style-type: none"> У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односе следећа акције: <ul style="list-style-type: none"> – ПУ-ОШ03 Оптимизација мреже основних школа – ПУ-ОШ04 Смањење стопе осипања ученика у току основног образовања 	<ul style="list-style-type: none"> – Израда нацрта закона и доношење подзаконских аката. – Израда анализе о потребама локалних самоуправа. – Утврђивање критеријума за израду мреже основних школа. – Мрежа школа у Републици Србији усклађена са реалном ситуацијом и која задовољава образовне потребе становништва локалних самоуправа. – Израда методологије праћења и мерења раног напуштања система образовања. – Праћење и мерење стопе раног напуштања основна школе. – Израда програма подршке за осетљиве групе. – Јавно доступни извештаји о напуштању основна школе. – Утврђени фактори осипања ученика по категоријама ученика за сваку општину. – Смањен број деце која не завршавају основна школу. – Већа правичност у обухвату деце основним образовањем. 	<ul style="list-style-type: none"> – У циљу повећања обухвата, посебно деце и ученика из ромске заједнице донет је подзаконски акт који регулише статус и прописује обавезе педагошких асистената – <i>Правилник о педагошком асистенту и анорагошком асистенту</i> („Службени гласник РС”, број 87/19). – Број педагошких асистената у систему је 229 који се финансирају из буџета РС и 32 који се финансирају из буџета локалних самоуправа. Педагошки асистенти су изабрани по основу јавног конкурса који је МПНТР организовало. – Једна од актуелних мера за повећање обухвата јесу олакшане процедуре за упис у основну школу. Деца из осетљивих група могу да се упишу у школу и без доказа о пребивалишту родитеља и потребне документације. Испитивање детета се врши тек по упису у школу, на матерњем језику (укључује и могућност испитивања на ромском језику) што је регулисано чланом 18. ЗОСОВ-а и чланом 55. Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 10/19 и 27/18 – др. закон). – Донет је <i>Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом</i> („Службени гласник РС”, број 80/18). – МПНТР је 2017. објавило Каталог асистивне технологије, а током школске 2017/2018. године спровело јавну набавку за израду убеника прилагођених деци са сметњама у развоју која уче према прилагођеним или измењеним програмима. – Мрежа основних школа је регулисана чланом 104. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 27/18 – др. закон и 6/20) и Уредбом о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних предшколских установа и акта о мрежи јавних основних школа („Службени гласник РС”, број 21/18). На основу Уредбе, ЈЛС припрема акт о мрежи јавних основних школа на који сагласност даје МПНТР које је и 	<p>1. Делимично остварен – Према последњим званичним подацима РСЗ-а из 2018/19. школске године, обухват основним образовањем и васпитањем у РС износи 97% што представља повећање у односу у односу на период пре имплементације СРОС 2020.</p> <p>Процена остварености је изведена на основу низа активности које је предузело МПНТР у циљу повећања обухвата и достизања стратешког циља.</p>

			<p>организовало стручне skupove и обуке за запослене у ЈЛС за израду мреже основних школа у складу са Уредбом.</p> <p>– Ипак, 34,75% ЈЛС није било спремно да донесе акт о оптимизацији мреже основних школа.</p> <p>– Реализовани су пројекти који су имали за циљ смањење осипања ученика (нпр. УНИЦЕФ), а постоје и пројекти који су финансирани ИПА средствима за 2013. и 2016. годину и који се директно или индиректно односе на ову тему.</p> <p>– Реализована је обука за примену инструмента за препознавање ученика у ризику од напуштања образовања (обука од јавног интереса: <i>Обука за планирање, спровођење и праћење мера за спречавање осипања ученика</i>).</p> <p>– На основу годишњих извештаја о имплементацији СРОС 2020 закључује се да се дуги низ година предузимају различите активности подршке ученицима из социјално угрожених средина које дају резултате. Тако је, нпр. обухват ученика у 2019. години из социјално угрожених категорија (прималаца социјалне помоћи) који су идентификовани као корисници бесплатних уџбеника је био већи него у претходној години (15,5%) и износио је 16,5%.</p> <p>– Према подацима РЗС-а школе за ученике са сметњама у развоју похађа 0,9% од укупне ученичке популације основношколског узраста, што РС сврстава међу државе са најмањим постотком ученика који основно образовање похађају ван типичних основних школа.</p>	
--	--	--	---	--

<p>2.a Смањење стопе осипања ученика у току основног образовања. 2.6 Стопа завршавања основне школе није мања од 95%.</p>	<p>– ПУ-ОШ04 Смањење стопе осипања ученика у току основног образовања</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Израда методологије праћења и мерења раног напуштања система образовања. – Праћење и мерење стопе раног напуштања основна школе. – Израда програма подршке за осетљиве групе. – Јавно доступни извештаји о напуштању основна школе. – Утврђени фактори осипања ученика по категоријама ученика за сваку општину. – Смањен број деце која не завршавају основна школу. – Већа правичност у обухвату деце основним образовањем. 	<ul style="list-style-type: none"> – Смањење стопе осипања је препознато као важан проблем са којим се треба суочити, па је тако у ЗОСОВ-у и то у члану 7. који прописује опште принципе образовања и васпитања наведено да се при остваривању принципа, поред осталог води рачуна о смањењу стопе напуштања система. – У периоду од 2014–2016. године УНИЦЕФ и ЦОП су реализовали пројекта <i>Спречавање осипања ученика из образовног система РС</i>. Током пројекта успостављен је Модел за превенцију осипања који подразумева спровођење механизма за рану идентификацију деце у ризику од осипања, реаговање и реализацију ефикасних мера превенције и интервенције на нивоу школе. – Поред развијених механизма (за рану идентификацију деце у ризику од осипања, реаговање и реализацију мера превенције и интервенције) као резултат пројекта настале су публикације <i>Како до школе друштвене бриге – студија о ефектима мера превенције и интервенције за спречавање осипања ученика из образовног система Републике Србије</i>, затим <i>Приручник за планирање, спровођење и праћење мера за спречавање осипања ученика и публикација Како до квалитетне допуске наставе – ослонци за унапређење и примери добре праксе</i>. Студија <i>Како до школе друштвене бриге</i> које су као ресурс остављене систему. – Године 2017. акредитована је обука од јавног интереса: <i>Обука за планирање, спровођење и праћење мера за спречавање осипања ученика</i>. – Донето је и неколико подзаконских аката који регулишу статус и задатке педагошких асистената, додатну образовну, здравствену и социјалну подршку ученику. – Трећа мера СБС-а (секторска буџетска подршка, инструмент ЕУ) има за циљ да различитим активностима допринесе смањењу стопе осипања ученика из система, посебно ученика ромске националности. Активности које су реализоване у оквиру ове мере СБС-а су: доношење правилника о педагошким асистентима, повећан број педагошких асистената у систему (за 50 већи број); активности које се континуирано реализују су: израда акционих планова о смањењу стопе осипања као део школске документације, организовани програми подршке у редовној настави и ваннаставним активностима за ученике ромске националне заједнице и др. Ова буџетска подршка је финансирана ИПА средствима за 2016. годину. – Реализован је пројекат <i>Развој ефикасних услуга у заједници на локалном нивоу у области образовања и социјалне заштите</i> који је, поред осталог, био усмерен на смањење стопе осипања и раног напуштања образовања на локалном нивоу, као и постизању бољих постигнућа ученика. Пројекат је финансиран средствима ИПА за 2013. годину. 	<p>2.a Остварен – На основу показатеља РЗС-а по којима стопа осипања износи 0,4 у основним школама 2.6 Остварен – Стопа завршавања основне школе је 2018. године била 97% (Извор: DevInfo).</p>
---	---	---	---	---

<p>3. Постојање тима у МПНТР за праћење и извештавање о стању у образовању и васпитању на селу и у осетљивим категоријама деце (обухват, осипање, завршавање школе и квалитет школовања)</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али треба узети у обзир акције:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВА-СО Методологија прикупљања и обраде података у образовању – ВА-ИО Развој инклузивног образовања 	<ul style="list-style-type: none"> – Утврђена методологија прикупљања и обраде података за праћење квалитета образовања на свим нивоима, односно усвојена Стратегија развоја статистике у образовању и науци. – Развијен скуп динамичких индикатора за планирање и праћење развоја образовања. – Донети и примењени подзаконски акти у функцији подизања квалитета инклузивног образовања. – Квалитетно образовање за сву децу, ученике и студенте. 	<ul style="list-style-type: none"> – У МПНТР-у, у оквиру Сектора за предшколско и основно образовање и васпитање формирана Група за образовање мањина, социјалну инклузију и заштиту од насиља и дискриминације. – Наведена Група је последњим актом о систематизацији радних места у МПНТР-у прерасла у посебну унутрашњу јединицу, променила назив у Одсек за људска и мањинска права у образовању. – Није формирана, као посебна група, јединица која би пратила и извештавала о образовању деце на селу. Закон не препознаје као посебну категорију образовање деце на селу, али препознаје праведно, доступно, релевантно и квалитетно образовање за сву децу и ученике. – Донет је Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19). 	<p>3. Делумично остварен</p> <ul style="list-style-type: none"> – Процена остварености је изведена на основу постојања Одсека за људска и мањинска права у образовању (некада Група за образовање мањина, социјалну инклузију и заштиту од насиља и дискриминације) и активности које група спроводи.
<p>4а. Механизми заштите школа са мањим бројем ученика при увођењу финансирања по глави ученика. 4б. Четвороразредне школе које остају у систему треба да буду изузете од механизма финансирања по ученику.</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односи следећа акција:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ПУ-ОШ03 – Оптимизација мреже основних школа. <p>У Акционом плану, делу који се односи на финансирање предуниверзитетског образовања не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односи следећа акција:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ФО-ПУ09 – Финансијска подршка оптимизација мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика. 	<ul style="list-style-type: none"> – Израда анализе о потребама локалних самоуправа. – Утврђивање критеријума за израду мреже основних школа. – Донета подзаконска акта локалних самоуправа. – Утврђен ниво финансијске подршке оптимизацијама уз очување квалитета и права на образовање – економичнија расподела финансирања. 	<ul style="list-style-type: none"> – Донета Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних предшколских установа и акта о мрежи јавних основних школа („Службени гласник РС”, број 21/18). Према критеријумима основна школа, као посебна установа може да буде основана за најмање 480 ученика, тј. 16 одељења; може да буде основана и за мање од 480 ученика уколико на удаљености од 2км не постоји друга основна школа или ако се настава реализује на језику и писму националне мањине или двојезично. – Донет <i>Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање основног образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, бр. 73/16, 45/18 и 106/20). Правилник прописује критеријуме и стандарде за финансирање (цена услуга) установа основног образовања и васпитања. Цена услуга, обухвата средства за плате, додатке запослених и социјалне доприносе, текуће расходе (материјалне трошкове), за које се средства обезбеђују из буџета јединице локалне самоуправе, у складу са законом. Цена услуга утврђује се и обрачунава на почетку сваке школске године. 	<p>4. Делумично остварен</p> <ul style="list-style-type: none"> – Процена остварености је изведена на основу донетих подзаконских аката и чињенице да релевантни Правилник спецификује изузетке за школе на приграничном и планинском подручју, кад због малог броја ученика, непостојања путне мреже (којом се могу кретати путничка возила) и велике удаљености између насеља није могуће, на рационалан и економичан начин. Међутим, Правилник не спецификује посебне мере финансирања за четвороразредне школе.

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Унапређивање квалитета			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> - Наставни програми су садржајно засновани. - У наставном плану су дефинисани обавезни наставни предмети, обавезни изборни наставни предмети и изборни предмети. - Донет Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете Српски језик, Математика и Природа и друштво („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 5/11). - Донет Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 5/10). Општи стандарди су донети за 10 наставних предмета и то: Српски језик, Математика, Историја, Географија, Биологија, Физика, Хемија, Музичка култура, Ликовна култура, Физичко васпитање. Општи стандарди постигнућа су основ за припрему задатака за завршни испит. - Од 2011. године се реализује завршни испит у основном образовању и васпитању. - Почео процес спољашњег вредновања рада установа на основу Правилника о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС”, бр. 7/11 и 68/12). Стандарди квалитета рада школа не обухватају процену ваннаставних активности. - На ПИСА 2012 петнаестогодишњаци из Србије су испод просека ОЕЦД (у математици остварили 449 бодова у читалачкој писмености 446 поена, а у природним наукама 445 поена). - Одређени степен аутономије рада школа постоји али су кључне карактеристике рада детерминисане централно. - Не постоје диверсификовани облици ваннаставних активности. - Сви основношколски објекти (матичне школе и издвојена одељења) су опремљена компјутерима (формирани компјутерски кабинети) и из сваке школе је обучен по један наставник. То је отворило могућност за примену ИКТ алата у настави. - Недовољно коришћени механизми евалуације кроз постигнућа школа и ученика. - Организована серија семинара за примену стандарда постигнућа у процесу наставе и учења (2012.). 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености стратешких циљева
1. Раст квалитета образовног система изражен кроз ПИСА постигнућа	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односе следеће акције:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ПУ-ОШ01 Усаглашавање законских и подзаконских аката у области основног образовања са СРОС. - ПУ-ОШ02 Примена стандарда образовања и њихово усавршавање. - ПУ-ОШ05 Вредновање образовних постигнућа ученика. - ПУ-ОШ08 – Успостављање јединственог систем награда и награђивања ученика због добрих образовних постигнућа на нивоу Републике Србије. 	<ul style="list-style-type: none"> - Усклађени законски и подзаконски прописи са основним поставкама СРОС. - Усавршени сви наведени стандарди. - Масовна примена стандард у школи. - Организовање и спровођење квалитетних система вредновања (националних и интернационалних). - Развијање програма обуке за наставнике за процену постигнућа ученика. - Сваке године ажурирана сазнања о образовним постигнућима ученика као основе за унапређивање образовања. - Усавршени системи за оцењивање знања ученика који фаворизују квалитет знања. - Развој изврности у образовању. - Редовно ажурирана сазнања о образовним постигнућима ученика кроз организовање такмичења и награђивање најбољих као основе за унапређивање образовања. 	<ul style="list-style-type: none"> - У период од 2017. до 2020. године донет нови сет закона и подзаконских аката који су засновани на стратешким опредељењима – СРОС (закони и подзакони су наведени у другим пољима). - Доношењем подзаконских аката који прописују опште стандард постигнућа за крај првог циклуса и крај основног образовања и васпитања почела је „масовна примена” стандарда (видљиво у плановима рада наставника), као и у Правилнику о стандардима квалитета установе („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 14/18) који у делу планирање и програмирање наставе прописује стандарде постигнућа као обавезан елемент глобалног плана рада наставника. Такође члан 60. ЗОСОВ-а прописује стандарде постигнућа као обавезан елемент програма наставе и учења. - Донети су: Правилник о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Службени гласник РС”, број 78/17); Правилник о општим стандардима постигнућа за предмет Српски као матерњи језик за крај првог и другог циклуса обавезног образовања, општег средњег образовања и образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 55/17). - Завршни испит у основном образовању и васпитању је један од инструмената за вредновање образовних постигнућа ученика. Остварује се на основу <i>Правилника о програму завршног испита у основном образовању и васпитању</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 1/11, 1/12, 1/14, 12/14 и 2/18). Од 2014. године овај испит подразумева проверу постигнућа из српског/матерњег језика, математике, природних и друштвених наука (историја, географија, физика, биологија, хемија). Извештаје о резултатима завршног испита припрема и објављује ЗВКОВ (https://ceo.edu.rs/izveštaj-o-realizaciji-i-rezultatima). - У оквиру пројекта <i>Развојница</i> (ИПА 2011) урађена је ревизија стандарда али ти ревидирани стандарди нису уведени систем. - Током 2019. године ЗВКОВ је ревидирао стандарде за 12 наставних предмета у основном образовању и васпитању и припремљени документ је за сада интерни документ ЗВКОВ-а. - МПНТР у сарадњи са стручним друштвима организује такмичења ученика и за сваку школску годину припрема Календар такмичења и смотри ученика основне школе. Поред календара доноси и стручно упутство за организовање такмичења и смотри (доступно на интернет страници МПНТР: http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/01/Strucno-uputstvo-o-organizovanju-takmicenja-i-smotri-ucenika-osnovne-i). 	1. Није остварено - Иако је спроведен значајан број активности, постигнућа ученика на ПИСА 2018. (извор: МПНТР, ПИСА 2018 – Извештај за РС) су и даље значајно испод ОЕЦД просека (на скали математичке писмености 448 бодова, на скали читалачке писмености 439, на скали научне писмености 440 бодова), а додатно постигнућа бележе благи пад у односу на 2012. годину.

			<p>– РС учествује у међународним испитивањима постигнућа ученика ПИСА и ТИМСС. У ТИМСС истраживању из РС учествују ученици четвртог разреда и постижу резултате изнад просека скале која је постављена на 500 бодова (2015. постигнуће из математике је износило 518 бодова а из природних наука 525 бодова). У ПИСА испитивању (учествују петнаестогодишњаци) постигнућа су далеко испод просека (2018. просечна постигнућа на скали математичке писмености су била 448 бодова, читалачке писмености 439, а научне 440 бодова што је испод ОЕЦД скале која је постављена на 500 бодова). У овом испитивању је учествовало 79 држава а Србија је била на 45 месту.</p> <p>– За вредновање постигнућа ученика важно је и доношење новог <i>Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању</i> („Службени гласник РС”, број 34/19).</p> <p>– Од школске 2018/2019. године почела је примена планова и програма наставе и учења оријентисана на процесе и исходе учења.</p> <p>– Организоване су и обуке наставника за примену планова и програма наставе и учења. У 2019. Организовано је 583 обуке и обучено је 18.084 наставника.</p>	
<p>2. Ревизија васпитно-образовних програма да би се обезбедила њихова савременост, функционалност, животна и социјална релевантност.</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односи следећа акција: – ПУ-ОП06 Јачање васпитне функције основне школе</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинисање модела ваннаставних и ваншколских активности. – Успостављање и подршка развоју сарадње школе и локалне заједнице, културних институција, спортских организација, удружења и др. – Развијање и подршка примени свих облика образовних активности које јачају васпитну улогу (школа у природи и рекреативна настава, летње школе и истраживачки кампови...). – Дефинисање више различитих модела рада школе. – Дефинисан велики број значајних мера за јачање васпитне и других функција школе. – Већи квалитет образовања. – Повећана васпитна функција школе. 	<p>– Правилник о плану наставе и учења за први циклус образовања и васпитања (примена почела школске 2018/2019) као остале облике образовно-васпитног рада прописује ваннаставне активности (годишњи фонд је 72 часа за разред) у оквиру којих школа може да реализује активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.</p> <p>– У другом циклусу основног образовања и васпитања Правилник прописује слободне активности, као један од облика образовно-васпитног рада (недељни фонд 1 час). Школа је у обавези да школским програмом и годишњим планом рада планира 3 слободне активности, а ученик је у обавези да од понуђених слободних активности изабере једну. Школа, ученицима нуди и ваннаставне активности (један час недељно) које могу да буду друштвене, техничке, уметничке, хуманитарне, културне или друге врсте а у складу са просторним и људским капацитетима.</p> <p>– Јачању васпитне улоге школе допринели су и програми наставе оријентисани на остваривање исхода, развијање компетенција и постизање стандард. Примена је почела од школске 2018/2019. године у првом и петом разреду; школске 2019/2020. године план и програм наставе и учења примењивао се у првом, другом, петом и шестом разреду а од школске 2020/2021. године примењиваће се и у трећем и седмом разреду.</p> <p>– ЗОСОВ као елемент квалитета образовања и васпитања у Републици Србији први пут на законском нивоу утврђује кључне компетенције за целоживотно учење, као и опште међупредметне компетенције.</p> <p>– Донет Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Службени гласник РС”, број 30/19).</p> <p>– Донет је нови Правилник којим се утврђује Протокол поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, бр. 46/19 и 104/20).</p> <p>– Почетком 2020. године објављен је приручник <i>Ка сигурном и подстицајном окружењу</i>.</p> <p>– Члан 103. ЗОСОВА-а омогућава школа да оснује ученичку задругу у циљу развијања ваннаставних активности и предузетничког духа ученика.</p>	<p>2. Остварен – Процена остварености је изведена на основу свих донетих докумената који доприносе јачању васпитне функције школе, али треба напоменути И то да овај стратешки циљ има трајни карактер.</p>

<p>3. Унапређење позиције директора: деполитизација, нова законска регулативе, оснаживање улоге кроз обуке и изградња система евалуације рада директора</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>– Члан 122. ЗОСОВ-а прописује услове за избор директора установе образовања и васпитања, као и дужности. Истим чланом закона прописан је испит за директоре који је регулисан <i>Правилником о програму обуке и полагању испита за лиценцу за директора установе образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, број 63/18). Правилником је прописано да обука има циљ стицање компетенција директора у складу са стандардима који су прописани <i>Правилником о стандардима компетенција директора установа образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, број 38/13).</p> <p>– Од доношења Правилника о програму обуке за директоре, МПНТР је организовало више обука и обучено је преко 500 директора, а у плану је да сви директори прођу обуку. Програм обуке остварује ЗУОВ на два начина, и то: интерактивним обукама у групи од највише 30 полазника и индивидуалним учењем на даљину. Интерактивне обуке су реализоване током 2018. године и прве лиценце су већ и додељене.</p> <p>– Током 2018. године донет је <i>Правилник о програму обуке и полагању испита за лиценцу за директора установе образовања и васпитања</i>, чиме су настављене активности на професионализацији ове позиције. Овим правилником уређени су програм обуке у складу са стандардима компетенција директора, програм испита, начин и поступак полагања испита и остала питања у вези са полагањем испита и стицањем лиценце за директора.</p>	<p>3. Делимично остварено – Процена остварености је изведена на основу чињенице да је обука за директоре усмерена ка професионализацији ове позиције у установи.</p>
<p>4. Јачање аутономије школе кроз педагошку аутономију у спровођењу курикулума, флексибилан систем спољашњег вредновања и тестирања, аутономију наставника, јачи однос са локалном заједницом и оснаживање ученичког парламента*</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање, као и у другим деловима који се односе на предуниверзитетско образовање, не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>Исходи из АП-а који се могу довести у везу са стратешким циљем су:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Унапређивање примене стандарда у школа. – Већи квалитет образовања. – Развијање обука/програма за примену стандарда. – Успостављање и подршка развоју сарадње школе и локалне заједнице, културних институција, спортских организација, удружења и др. – Сваке године ажурирана сазнања о образовним постигнућима ученика као основе за унапређивање васпитања. – Доношење одлука на основу резултата. 	<p>– Педагошка аутономија школе је видљива у основним школским документима – развојни план школе и школски програм, као и у плановима рада наставника (глобални, оперативни, дневне припреме).</p> <p>– ЗОСОВ и Закон о основном образовању и васпитању прописују садржај развојног плана и школског програма.</p> <p>– <i>Правилник о стандардима квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 14/18) прописује елементе који чине садржај планова рада наставника, а на наставнику је да их повеже у смислену целину водећи рачуна о узрастним могућностима и интересовањима ученика, потребама и интересима средине у којој је школа. Нагласак је на повезивању исхода са компетенцијама и стандардима, активностима, методама и техникама рада.</p> <p>– <i>Правилник о вредновању квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС”, број 10/19) прописује процес самовредновања и спољашњег вредновања установе. Током 2019. реализована је обука за трочлане школске тимове за примену образовних стандарда и за процес самовредновања рада установа. Одржане су 192 обуке и обучено је 2202 наставника.</p> <p>– Нови програми наставе и учења, програми оријентисани на исходе учења омогућавају педагошку аутономију наставника и школе.</p> <p>– Школе у складу са развојним планом и другим документима успостављају сарадњу са културним, спортским и другим установама на локалном нивоу – аутономија школе.</p>	<p>4. Остварен – Члан 99. ЗОСОВ-а прописује аутономију установе и наставника као професионалца, а постоји и низ подзаконских аката који регулишу вредновање квалитета (самовредновање и спољашње вредновање).</p>

<p>5. Увођење једносменског рада у школама и организовање диверсификованих облика квалитетних ваннаставних школских делатности за ученике</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односи следећа акције: – ПУ-ОШ06 Јачање васпитне функције основне школе.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинисање модела ваннаставних и ваншколских активности. – Успостављање и подршка развоју сарадње школе и локалне заједнице, културних институција, спортских организација, удружења и др. – Развијање и подршка примени свих облика образовних активности које јачају васпитну улогу (школа у природи и рекреативна настава, летње школе и истраживачки кампови...). – Дефинисање више различитих модела рада школе. 	<ul style="list-style-type: none"> – Започео пилот пројекат МПНТР-а <i>Обогаћени једносменски рад</i> (1.09.2019.) у 204 школе и 111 издвојених одељења. Циљ овог пилот пројекта је да омогући садржајнији боравак у школи, од којег ће користити имати ђаци, родитељи и просветни радници. – Школе развијају и организују активности у складу са интересовањима ученика, активности од спорта до развијања компетенција ученика, посебно компетенције за предузетништво. – Реализација активности у оквиру овог пројекта је у директној вези са планом наставе и учења – ваннаставне и слободне активности. – Још увек нису познати резултати примене овог пројекта у прошлој школској години, а основни разлози је пандемија COVID 19. 	<p>5. Делимично остварен – Једносменски рад није уведен у све основне школе већ у 17% основних школа као пилот пројекат.</p>
<p>6. Увођење изборне наставе, конципиране према потребама и условима, која доприноси реализацији васпитно-образовних циљева школе и реализацији мисије основног образовања и васпитања</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односе следеће акције: – ПУ-ОШ01 Усаглашавање законских и подзаконских аката у области основног образовања са СРОС. – ПУ-ОШ06 Јачање васпитне функције основне школе</p>	<p>Исходи који се индиректно односе на стратешки циљ И који су у директној вези са наведеним акцијама.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Усклађени законски и подзаконски прописи са основним поставкама СРОС. – Већи квалитет образовања. 	<ul style="list-style-type: none"> – ЗОСОВ и Закон о основној школи прописују елементе које садржи план и програм наставе и учења и школски програми, а што је у великој мери усаглашено са стратешким опредељењима. – Наставни план, чија реализација се још ове школске године (2020/2021) примењује у четвртм и осмом разреду, прописује велики број изборних предмета. – Ступањем на снагу Правилника о плану наставе и учења (школска 2018/2019. година у првом и петом разреду) изборни предмети су прерасли у изборне програме и то у знатно мањем броју. – У првом циклусу образовања и васпитања, план наставе учења (примена почела школске 2018/2019) прописује изборне програме Верска настава/Грађанско васпитање (недељни фонд 1 час) и Матерњи језик/говор са елементима националне културе (недељни фонд 2 часа). Исти правилник прописује као остале облике образовно-васпитног рада ваннаставне активности (годишњи фонд је 72 часа за разред) у оквиру којих школа може да реализује активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта. – У другом циклусу основног образовања и васпитања прописани изборни програми су: Верска настава/Грађанско васпитање (недељни фонд 1 час), Други страни језик (недељни фонд 2 часа) и Матерњи језик/говор са елементима националне културе (недељни фонд 2 часа). Правилник прописује слободне активности, као један од облика образовно-васпитног рада (недељни фонд 1 час). Школа је у обавези да школским програмом и годишњим планом рада планира 3 слободне активности, а ученик је у обавези да од понуђених слободних активности изабере једну. Школа, ученицима нуди и ваннаставне активности (један час недељно) које могу да буду друштвене, техничке, уметничке, хуманитарне, културне или друге врсте а у складу са просторним и људским капацитетима. – Са листе изборних програма ученика у првом и другом циклусу обавезно бира Верску наставу или Грађанско васпитање, а у другом циклусу, још обавезно бира други страни језик. – За изборни програм Верска настава/ грађанско васпитање ученици се опредељују на почетку циклуса и имају могућност да једанпут у току циклуса изврше замену програма. – Други страни језик ученика бира, са листе коју школа нуди, на почетку циклуса и учи га до краја циклуса (V–VIII разред) без могућности промене. – Поред тога, школа је дужна да обезбеди остваривање обавезних физичких активности за све ученике, као и да понуди листу активности за које се ученици опредељују у складу са својим интересовањима. 	<p>6. Остварен. НАПОМЕНА: Закон омогућава изборност кроз слободне активности у другом циклусу и ваннаставне активности у првом и другом циклусу које установе на основу законских и подзаконских прописа саме планирају (аутономија установе).</p>

<p>7. Вредновање рада школе мора обухватити и ваннаставне програме</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односе следеће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ПУ-ОШ02 – Примена стандарда образовања и њихово усавршавање. – ПУ-ОШ05 – Вредновање образовних постигнућа ученика. 	<p>Исходи који индиректно доприносе остваривању циља И који су у директној вези са наведеним акцијама су:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Усавршени сви наведени стандарди. – Масовна примена стандарда у школа. – Сваке године ажурирана сазнања о образовним постигнућима ученика као основе за унапређивање образовања. 	<p>– Вредновање квалитета рада установе се спроводи на основу <i>Правилника о вредновању квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС”, број 10/19) који прописује поступке у процесу самовредновања и спољашњег вредновања рада установе. Вредновање се обавља у складу са прописаним стандардима квалитета рада установе (<i>Правилник о стандардима квалитета рада установе</i>: („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 14/18). У процесу вредновања (самовредновање и спољашње вредновање) вреднује се и квалитет наставе и учења који подразумева обавезне наставне предмете, изборне програме, допунску и додатну наставу, ваннаставне и слободне активности.</p> <p>– Правилник о стандардима квалитета рада установе је унапредно стандард у односу на подзаконски акт из 2012. године наглашавајући везу између исхода, компетенција и стандард постигнућа.</p> <p>– Године 2018. у Републици Србији је, први пут после 2004. године, спроведено национално тестирање ученика основна школе. Тестирање је реализовано на репрезентативном узорку ученика VI разреда (око 3000 ученика из 148 основних школа). Тестирањем су била обухваћена три наставна предмета: Историја, Математика и Физика. Извештај о резултатима још није доступан али се очекује да пружи информације о нивоу знања ученика, као и о томе колико и на који начин се учи у школа и који фактори утичу на образовна постигнућа ученика (подаци на основу анонимног упитника за ученике, наставнике, директоре).</p>	<p>7. Остварен.</p>
<p>8. Развијање васпитне функције школе кроз: начин на који се образују ученици (избор и квалитет програма, избор метода рада, наставници као модел); ваннаставне и слободне активности ученика, које својом природом и начином реализације нуде одређени систем вредности и моделе понашања; специфичне могућности у школи (нпр. огледно добро, школска радионица, ученичка задруга) које значајно утичу на васпитавање ученичког односа према раду.</p>	<p>– ПУ-ОШ06 – Јачање васпитне функције основне школе.</p>	<p>– Дефинисан велики број значајних мера за јачање васпитне и других функција школе.</p> <p>– Већи квалитет образовања.</p> <p>– Повећана васпитна функција школе.</p>	<p>– Донет већи број подзаконских аката који доприносе јачању васпитне функције школе, као нпр. <i>Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање</i> („Службени гласник РС”, број 46/19); <i>Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада</i> („Службени гласник РС”, број 68/18); <i>Правилник о ближим условима за организовање, остваривање и праћење исхране у основној школи</i> („Службени гласник РС”, број 68/18).</p> <p>– Изабрано 200 саветника спољних сарадника по основу конкурса који је МПНТР расписао, а у циљу пружања стручне помоћи и подршке наставницима и школама у обављању образовно-васпитне функције.</p> <p>– МПНТР је кроз више различитих пројеката и програма реализовало средства више од 40.000.000 евра ради побољшања инфраструктуре образовних установа у Републици Србији.</p>	<p>8. Није могуће дати прецизну процену остварености – Како је стратешки циљ формулисан на веома уопштен начин и како се у њему огледа индиректан, па тако и тешко мерљив утицај није могуће проценити оствареност овог стратешког циља. Такође, недостају релевантни подаци и истраживања (нпр. не постоје подаци о осећању добробити ученика у школи, о школској клими и правилима, на основу којих се прецизно може мерити допринос донетих правилника и напредак на овом пољу). Додатно, циљ је формулисан на такав начин да његово остваривање мора бити перманентно.</p>

<p>9а. Користе се предности информационо-комуникационих технологија и различитих облика учења у он-лине окружењу.</p> <p>9б. Мера за обезбеђивање квалитета уџбеника и инструктивних материјала јесте њихово вредновање на основу валидних и проверених стандарда квалитета уџбеника и приступачност наставних средстава ученицима (електронски, аудио и други облици уџбеника)</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али следећа акција доприноси остваривању ових стратешких циљева:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ПУ-ОШ01 Усаглашавање законских и подзаконских аката у области основног образовања са СРОС. Акција из дела АП-а која се односи на финансирање образовања И која гласи: – ФО – ПУ02 – Успостављање целовитог информационог система. 	<ul style="list-style-type: none"> – Усклађени законски и подзаконски прописи са основним поставкама СРОС. – Коришћење дигиталних образовних садржаја – дигиталних уџбеника у настави. – Успостављен информациони систем о стању на нивоу васпитно-образовне установе, образовно-васпитне установе, локалне самоуправе, школске управе и националном нивоу. 	<ul style="list-style-type: none"> – Донета подзаконска акта: Правилник о Јединственом информационом систему просвете („Службени гласник РС”, број 81/19); Правилник о ближим условима у поступку доделе јединственог образовног броја („Службени гласник РС”, број 81/19). – Школске 2017/2018. у другом циклусу основног образовања и васпитања почела је примена иновiranог наставног плана И програма који је у систем увео наставне предмете Информатика и рачунарство и Техника и технологија. Ови наставни предмети су и део плана наставе и учења који се примењује од школске 2018/2019. – Од школске 2020/2021. у први циклус је уведен наставни предмет Дигитални свет (Правилник о изменама и допунама Правилника о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програм наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања: („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 2/20). – МПНТР је припремило Стручно упутство за организацију и реализацију образовно-васпитног рада у основној школи у школској 2020/2021. години. Овим упутством школе су добиле смернице за организацију и реализацију наставе на даљину. – У циљу унапређивања дигиталних компетенција наставника ЗУОВ је организовао и реализовао више различитих програма стручног усавршавања наставника то: Обука за коришћење дигиталних образовних материјала – реализовано 625 обука, похађало 9492 наставника основних школа; Обука за програмски језик Пајтон – обучено 1035 наставника информатике у основним школама; Обука за достизање дигиталних компетенција – 3389 наставника основних школа је прошло ову обуку како би досетли основни ниво дигиталних компетенција. – Пројекат Наставни садржаји кроз дигитални уџбеник/дигиталну учионицу настављен је и у 2019. години. Укупан број одељења у којима ученици користе дигиталне образовне садржаје– дигиталне уџбенике је 46.917. – Обуке за коришћење дигиталних уџбеника, обука наставника за активан рад са савременом технологијом и савремено дизајнираним е-уџбеницима; оспособљено је око 2000 наставника првог и петог разреда за активан рад са савременом технологијом и савремено дизајнираним е-уџбеницима. – Донет је нови Закон о уџбеницима („Службени гласник РС”, број 27/18). – Донет је Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби („Службени гласник РС”, бр. 42/16 и 45/18). Допуне овог правилника које су урађене 2018. односе се на стандарде квалитета уџбеника у електронском облику и наставних средстава. – Стандарди су важни за ауторе и издавачке куће, а и основна инструмент су за процес одобравања уџбеника и наставних средстава. – У 2019. години настављена је реализација пројекта Наставни садржаји кроз дигитални уџбеник коме је приоритетни циљ коришћења дигиталних образовних садржаја – дигиталних уџбеника у настави, кроз набавку и употребу апликационих кодова. – До сада је укупно одобрено 316 уџбеника у електронском облику за први, други, пети и шести разред основног образовања и васпитања, а који се користе/користиће се у оквиру пројекта Дигитална учионица. 	<p>9. Делумично остварен – Релевантност активности је висока, али по обиму спроведене активности не обухватају још увек целокупан основношколски образовни систем.</p>
---	---	--	---	--

<p>10. Механизми подршке инклузивном приступу у школама</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање, као и у делу који се односи на финансирање предуниверзитетског образовања не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на пружање подршке инклузивном приступу.</p>	<p>Исход из АП-а који може да се доведе у везу са овим стратешким циљем је:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Већа правичност у обухвату деце основним образовањем. 	<ul style="list-style-type: none"> – Србија је у 2019. години обележила десету годишњицу спроведених реформи у циљу повећања доступности квалитетном инклузивном образовању и побољшању образовних постигнућа ученика, посебно из угрожених друштвених група. – Успостављен правни оквир и кључни механизми за имплементацију инклузивног приступа образовању. – Донет је <i>Правилник о критеријумима и стандардима пружања додатне подршке у образовању деце, ученика и одраслих са сметњама у развоју и инвалидитетом у васпитној групи, односно другој школи и породици</i> („Службени гласник РС”, број 70/18) који оснажује подршку коју пружају основне школе. – Донет Правилник о педагошком асистенту и андрагошком асистенту. – Формиране интересорне комисије за процену додатне подршке на локалном нивоу. – Дефинисани индивидуални образовни планови (ИОП1, ИОП2, ИОП3). – Укинута категоризација и повећан обухват све деце квалитетним образовањем (деце са сметњама у развоју, тешкоћама у учењу, деце из неподстицајних средина, деце из ромских породица, избеглица и тражиоца азила). – Смањен број ученика у сегрегисаном образовном окружењу уз стално повећање броја деца која се образују по ИОП-у у редовним школама. – Успостављена је интересорна сарадња за управљање, координацију, праћење и имплементацију инклузивних образовних политика. – Унапређени институционални капацитети за инклузивно образовање и васпитање путем: оснаживања запослених у школама за превенцију осипања ученика; саветника спољних сарадника за пружање подршке свим ученицима у учењу кроз процес диференцијације наставе. – Акредитована, као обука од јавног интереса, обука под именом <i>активности за подршку свим ученицима – диференцијација наставе</i>. 180 саветника спољних сарадника, из свих школских управа, је обучено. – У МПНТР-у формирана Група за образовање мањина, социјалну инклузију и заштиту од насиља и дискриминације (сада Одсек за људска и мањинска права). – Унапређене компетенције наставника и повећана партиципација родитеља у одлучивању о даљем образовању детета. – У сарадњи са СКТО урађен је формат за прикупљање података о раду ИРК. – У оквиру ИСП-а развијени су индикатори за праћење приступачности установа и индикатори за препознавање и праћење деце и ученика којима је потребна додатна подршка у образовању. – Реализоване радионице за просветне саветнике у циљу њиховог оснаживања за праћење индикатора инклузивности установа, радионице као подршка мониторинг систему. – Урађен <i>Национални извештај о стању ИО у РС за период 2015–2018</i>. Који је поред осталог дефинисао смернице за даљи развој ИО у РС. – Србија је равноправна чланица Европске агенције за посебне потребе и инклузивно образовање што јој је омогућило да буде укључена у све актуелне пројекте наведене агенције. 	<p>10. Остварен.</p>
---	---	---	---	----------------------

<p>11. На крају основног образовања полаже се завршни испит – мала матура, чије су главне функције да се направи национални биланс ефеката основног образовања и васпитања</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ПУ-ОШ05 Вредновање образовних постигнућа ученика. – ПУ-ОШ07 Анализа искуства и усавршавање завршног испита у основној школи. – ПУ-ОШ08 Успостављање јединственог система награда и награђивања ученика због добрих образовних постигнућа на нивоу Републике Србије. 	<ul style="list-style-type: none"> – Сваке године ажурирана сазнања о образовним постигнућима ученика као основе за унапређивања образовања. – Доношење одлука на основу резултата. – Дорађен јединствени систем полагања завршног испита, редовне анализе резултата завршног испита као система за евалуацију квалитета рада основне школе и коришћење тих резултата у образовној политици. 	<ul style="list-style-type: none"> – Завршни испит у основном образовању и васпитању је испит на државном нивоу. Полажу га ученици на крају VIII разреда писаним путем, решавањем тестова. Полагањем завршног испита ученика стиче право на упис у средњу школу. – У РС је први пут уведен 2011. године и ученици су полагали тест из српског/матерњег језика и математике а трећи тест је уведен 2014. године из наука (историја, географија, биологија, физика и хемија). – Регулисан је ЗОСОВ-ом (члан 78.), Законом о основном образовању и васпитању (члан 74.), Правилником о програм завршног испита у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 1/11, 1/12, 1/14, 12/14 и 2/18). – Основ за израду наведених тестова чине прописани стандарди за сваки од наведених наставних предмета. – Извештај о реализацији завршног испита и постигнућима ученика припрема ЗВКОВ и они су доступни на страници овог завода – https://seo.edu.rs/izveštaji-o-realizaciji-i-rezultatima/. – Анализа постигнућа ученика на нивоу округа указује на то да више од половине округа остварује исподпросечна постигнућа на комбинованом тесту и тесту из српског језика, а да готово две трећине округа показује исподпросечна постигнућа из математике. – Упис ученика је регулисан правилником о упису ученика у средњу школу (сваке године се доноси овај подзаконски акт, а последњи је <i>Правилник о упису ученика у средњу школу</i>: („Службени гласник РС”, бр. 76/20 и 94/20). – Редослед кандидата за упис у средњу школу утврђује се на основу постигнутог успеха на завршном испиту, општег успеха у VI, VII и VIII разреду и постигнутих резултата на међународним и државним/републичким такмичењима у VIII разреду (будује се освојено прво, друго или треће место на такмичењима из наставних предмета који се полажу на завршном испиту). – За праћење постигнућа ученика посебно важно је доношење Правилника о Јединственом информационом систему просвете (прописан је поред осталог регистар ученика) и Правилник о ближим условима у поступку доделе јединственог образовног броја који ће потенцијално обезбедити индивидуалну процену фактора образовних постигнућа ученика. 	<p>11. Остварен.</p>
--	---	---	---	----------------------

4 Овај и претходни циљ представљају групу стратешких циљева који се односе на целокупно предуниверзитетско образовање. Они су детаљније образложени у СРОС 2020 у првом поглављу другог дела СРОС 2020.

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3 и 4	Повећање релевантности и ефикасности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> – Наставни програми нису усклађени са достигнућима у науци и нису усмерени на развој компетенција ученика. – Наставни процес се претежно реализује путем предавачке наставе. – Форсира се чињенично знање, недовољно се развијају функционална знања код ученика. – Неприлагођена мрежа основних школа демографским кретањима. – 4,5% БДП се улаже у образовање. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености стратешких циљева
1. Флексибилност програма: наставници имају аутономију у избору дела наставног садржаја (који није већи од 10%) који би требало да прилагоде карактеристикама услова у којима раде	У Акционом плану, делу који се односи на основно образовање не постоји ниједна акција која се директно односи на овај стратешки циљ, али индиректно се односе следећа акција: – ПУ-ОШ01 Усаглашавање законских и подзаконских аката у области основног образовања са СРОС.	– Усклађени законски и подзаконски прописи са основним поставкама СРОС.	– Донети правилници који прописују план и програм наставе и учења за све разреде основне школе. Планови и програми наставе и учења се сукцесивно уводе од школске 2018/2019. године. – План наставе и учења прописује обавезне наставне предмете и изборне програме, а школа прописује ваннаставне и слободне активности (аутономија школе). – Програми наставе и учења су оријентисани на исходе учења и развој компетенција ученика. – Образовно-васпитни процес у школи се остварује на основу школског програма, документа који школа креира, дефинише, у коме изражава своју аутономију. Управо овим документом наставници имају могућност да покажу сву флексибилност, креативност и умешност у односу на програм наставе и учења који министар доноси на основу позитивног мишљења НПС-а.	1. Остварен.
2. Спровођење оптимизације мреже основних школа која у највећој мери уважава педагошке, културне и шире друштвене разлоге и која ће гарантовати остваривање права на образовање свих категорија становништва, а која ће бити економски најрационалнија	– ПУ-ОШ03 Оптимизација мреже основних школа	– Мрежа школа у Републици Србији усклађена са реалном ситуацијом и која задовољава образовне потребе становништва локалних самоуправа.	– Донета <i>Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи основних школа („Службени гласник РС”, број 21/18)</i> . На основу уредбе јединице локалне самоуправе дизајнирају мрежу основних школа на локалу а минимум за постојање школе је 480 ученика. – ЈЛС пре доношења акта треба да сачине елаборат који садржи развојни план мреже израђен на основу тренда природног прираштаја деце и ученика, као и миграционих кретања у јединици локалних самоуправа за јавне предшколске установе за период од пет година и за јавне основне школе за период од четири, односно осам година. – За доношење акта о мрежи јавних основних школа потребно је мишљење националног савета националних мањина. – МПНТР организовало стручне скупове и обуке за ЈЛС у циљу подршке припреми елабората за оптимизацију мреже основних школа.	2. Делимично остварено. – Процена је изведена на основу податка да све ЈЛС нису донеле акт о мрежи јавних основних школа.
3. Повећање јавног финансирања образовања са текућих 4,5% на 6,0% брuto друштвеног производа.	У Акционом плану, делу који се односи на финансирање предуниверзитетског образовања и васпитања не постоје акције које се односе на овај циљ, али његовом остваривању индиректно доприноси акција: – ФО-ПУ01 – Усвајање буџета са предвиђеним финансијским оквирима на макро, мезо и микро нивоу.	– Процент издвајања за предуниверзитетско образовање у складу са Стратегијом. – Макро ниво: Постепено повећање учешћа издвајања за образовање у бруто домаћем производу, као и повећање апсолутног износа средстава. – Мезо ниво: Постављање односа улагања у поједине нивое образовања и финансијског оквира у коме се делује. – Микро ниво: Утврђивање нивоа буџетских средстава за предшколско образовање.	– Донет Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање основне која обавља делатност основног образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 106/20). – Донет Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног и средњег музичког и балетског образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 41/19). – Утврђивање нивоа средстава за текуће расходе (уз поштовање четири критеријума из Стратегије), капиталне издатке и развој образовања по свакој образовној институцији.	3. Није остварено. – Процена је извршена на основу показатеља да нису повећана улагања у образовање, већ да су смањена. Односно, 3,1% БДП се улаже у образовање (DevInfo база, 2018).

Идентификовани правци даљег развоја	<p>На основу вредности на квантитативним показатељима, образовни систем се на већини индикатора не налази на месту које је предвиђено СРОС 2020. Оно што се у највећој мери да приметити јесте одсуство мера које се односе на повећања квалитета образовног система, првенствено мера које се односе на унапређење иницијалног образовања наставника, изградње прилагођеног система њиховог професионалног усавршавања и вредновања њиховог рада, као и развоја новог модела за селекцију и привлачење нових, талентованих наставника.</p> <p>Важни стратешки циљеви попут ревизије курикулума нису обухваћени постојећим Акционим планом за спровођење СРОС 2020 што може бити идентификовано као даљи правац развоја. Присутни су помаци у смањењу осипања, али у овој области је потребно даље радити.</p> <p>Образовни систем у РС, додатно, чекају изазови очувања достигнутог квалитета, као и проширење капацитета за иновацију. Ученичке компетенције мерене међународним тестовима постигнућа (ПИСА) су у благом паду у односу на 2012. годину, што може указивати и на то да су спроведене активности које се тичу унапређења квалитета наставе мале по обиму, иако по садржају и релевантности јако важне, и да се њима није постигло успостављање трајних, системских решења – нпр. тродневна обука за наставнике уместо реформа иницијалног образовања наставника. Стиче се утисак да у оним стратешким циљевима у којима су постојали пројекти са циљем одрживог унапређења образовног система, резултати се дешавају што указује на важност проширења капацитета оних које образовне промене треба да имплементирају.</p> <p>Смањење улагања буџетских средстава у образовање указује на то да је потребно јаче инсистирати на повећању средстава којима се финансира образовање јер је оно од стратешке важности за даљи развој РС.</p> <p>Оно што би се могло разматрати је да се уведе систем у коме би школе унапређивале свој рад у односу на резултате са завршних испита. Креирање политика у вези са унапређењем квалитета образовања треба да буде засновано и на основу резултата ученичких постигнућа, а извештаји ЗВКОВ-а указују на потребу за коренитим реформама. Подаци о постигнућу школа треба да буду тајни, познати школама, јер рангирање школа доводи до већег продубљивања и јаза у праведности образовног система што су показала искуства из других земаља.</p>
--	--

3. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за подсистем средњег образовања и васпитања

3.1. Анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за средње опште уметничко и гимназијско образовање

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<p>– У поређењу са другим европским земљама у Републици Србији је много мањи удео гимназијског образовања у односу на остало средњошколско образовање (обухват у 2010. години био је 25,38%–23,35% ученика уписало се у гимназије, а 2,03% у средње уметничке школе.</p> <p>– Географски распоред школа је такав да не обезбеђује доступност и правичност СОУОВ.</p> <p>– Обухват ученика је мали, посебно када је реч о ученицима из осетљивих категорија, деца из осетљивих група и поред својих способности често немају могућности да се образују у гимназијама и уметничким школама (најчешће због лошег социјалног статуса породица које не могу да плаћају трошкове школовања ван места становања).</p> <p>– Не постоје прецизни подаци о броју деце из осетљивих група укључене у овај подсистем средњег образовања. Недостају подаци о проценту ромске деце која уписују гимназију, подаци показују да неки вид средњег образовања уписује само 8,3% ромске деце, а заврши га 6,2% (Roma Education Fund, 2004). Такође, изостају поуздани подаци о броју ученика са инвалидитетом и смењима у развоју који похађају СОУОВ.</p> <p>– Идентификована је потреба за даљим унапређењем квалитета тако да одговара на специфичности школовања у СОУОВ.</p>			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Оčekивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености стратешких циљева
1. Повећање обухвата ученика на циљаних 39%	<p>– ПУ-СО03–Оптимизација мреже средњих школа.</p> <p>– ФО-ПУ09 – Финансијска подршка оптимизација мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика</p> <p>– ФО-ПУ07 – Дефинисање изузетака од новог модела финансирања по броју ученика</p> <p>– ВА-СО – Методологија прикупљања и обраде података у образовању.</p>	<p>– Урађена нова мрежа средњих школа у Републици Србији усаглашена са демографским стањем, са потребама друштва за појединим профилима и са решењима из Стратегије (повећање обухвата општим образовањем итд.).</p> <p>– Утврђен ниво финансијске подршке оптимизација уз очување квалитета и права на образовање – економичнија расподела финансирања.</p> <p>– Састављен списак програма (и/или институција) које би биле изузете од финансирања по новом моделу.</p> <p>– Сагледавање који програми би се нашли на удару приликом примене новог модела финансирања.</p> <p>– Утврђена методологија прикупљања и обраде података за праћење квалитета образовања на свим нивоима, односно усвојена Стратегија развоја статистике у образовању и науци.</p>	<p>– Током 2017. и 2018. за потребе доношења акта о мрежи школа реализована је теренска анализа мреже средњих школа.</p> <p>– 2018. године донета је Уредба о критеријума за доношење акта о мрежи јавних средњих школа („Службени гласник РС”, број 21/18). Утврђено је девет критеријума: економски, критеријум једнакоправности, доступности, организациони, статусни, демографски, географски, културолошки и критеријум оптимизације. Утврђени критеријуми омогућавају креирање рационалније мреже средњих школа, спајање малих школа у једну установу (минимални број ученика је постављен на 200, под одређеним условима).</p> <p>– На основу ове уредбе Влада је донела Одлуку о мрежи јавних средњих школа („Службени гласник РС”, бр. 49/18, 62/18 и 94/18). Према овој одлуци програме општег образовања и васпитања оствариваће 107 гимназија; општег и уметничког 39 средњих уметничких школа; програме општег и стручног (односно општег и уметничког образовања и васпитања) оствариваће 44 мешовите школе.</p> <p>– У складу са препорукама СРОС-а током 2019. година урађена је анализа изводљивости увођења обавезног статуса средњег образовања, у којој су анализирани и приказани различити међународни модели увођења обавезног средњег образовања, анализирани су различити подаци у вези с образовањем у Србији (број школа, ученика, наставника, демографски трендови, финансијска издавања за образовање са централног и локалног нивоа и сл.), приказани су ставови различитих заинтересованих страна (представника школа, стручних институција и родитеља). Предложени су различити модели као полазна основа за доношење одлука у будућности.</p> <p>– Активности током 2020. године посвећене су наставку хоризонталне и пилот вертикалне рационализације мреже школа (односно стварање образовно-васпитних центара), као и континуираном праћењу ефикасности мреже школа ради евалуације девет критеријума и мерења ефеката досадашњих мера.</p> <p>– 2017. године измењен је Правилник о ученичким и студентским кредитима и стипендијама и њиме су утврђени погоднији критеријуми за ученике без родитељског старања, ученике са инвалидитетом и ученике припаднике ромске националне мањине.</p> <p>– Расписивањем Конкурса за доделу ученичких стипендија ученицима средњих школа у РС за школску 2018/2019. годину, у јуну 2018. године, појачана је кампања информисања о блажим критеријумима за ученике ромске националности.</p> <p>– Примера ради у 2018. години Фонд за младе таленте доделио је 1624 награде ученицима средњих школа за постигнуте успехе на признатим такмичењима у земљи и иностранству током 2017. године,</p>	1. Није остварен – Школске 2019/2020. године од укупног броја ученика у средњем образовању обухват ученика гимназијским образовањем износи 26,7%, а уметничким 2,4%. Посматрано од школске 2010/2011. године присутан је тренд константног, али веома благог повећања обухвата који се односи на гимназијско образовање, док је обухват уметничким образовањем готово непромењен. Тренутни обухват општим средњим и уметничким образовањем износи 29,1%.

<p>2. Омогућавање деци из сиромашних породица и деци са села да се школују у COVOB</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ПУ-CO03 – Оптимизација мреже средњих школа. – ПУ-CO08 – Успостављање јединственог Система награда и награђивања ученика средњих школа због добрих образовних постигнућа на нивоу Републике (у организацији МПНТР) – ПУ-CO09 – Успостављање јединственог јавног система фондова и фондација за подстицање обдарених и талентованих <p>Остваривању овог циља доприноси и следећа акција:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВА-CO – Методологија прикупљања и обраде података у образовању. 	<ul style="list-style-type: none"> – Урађена нова мрежа средњих школа у Републици Србији усаглашена са демографским стањем, са потребама друштва за појединим профилима и са решењима из Стратегије (повећање обухвата општим образовањем итд.). – Израђен јединствени систем јавних фондова и фондација за подстицање обдарених и талентованих ученика и студената са јасним функцијама у развоју изврности у образовању. – Утврђена методологија прикупљања и обраде података за праћење квалитета образовања на свим нивоима, односно усвојена Стратегија развоја статистике у образовању и науци. 	<p>што представља пораст од 15% у односу на претходну годину. МПНТР такође додељује до 10 стипендија младим истраживачима – ученицима завршних разреда (III и IV) средње школе који су исказали способност у бављењу истраживачким радом и освојили једно од прва три места на међународним олимпијадама знања (светским, европским или балканским), из области математике, физике, информатике, астрономије, биологије и хемије.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Мере афирмативне акције за упис ученика и ученица ромске националности у средњу школу се реализује од 2005. последњи правилник који регулише ово питање је донет почетком 2020. године – Правилник о упису ученика у средњу школу („Службени гласник РС”, број 20/20), и један његов део се односи на упис ученика ромске националне мањине под повољнијим условима а ради постизања пуне равноправности. Он утврђује неколико афирмативних мера: – Број бодова који ученици ромске националности остваре на основу успеха из основне школе и на основу завршног испита, увећава се за 30% од броја бодова који им недостаје до 100 бодова; – Ученицима који живе у породици која је корисник новчане социјалне помоћи, број бодова који су остварили на основу успеха из основне школе и завршног испита увећава се за 35% од броја бодова који им недостаје до 100 бодова; – Основна школа почев од седмог разреда има обавезу да информира родитеље, односно друге законске заступнике ученика ромске националне мањине о мерилима и поступку за упис ученика у средњу школу под повољнијим условима. – До сада спроведене евалуације показују да примена афирмативних мера за упис ученика ромске националности у средњу школу које су уређене кроз правни оквир показују добре резултате. 	<p>2. Није могуће дати прецизну процену остварености – И даље не постоје свеобухватни подаци и истраживања која би омогућила прецизну процену остварености напретка у погледу укључивања деце из осетљивих група која се школују у COVOB.</p>
--	--	--	--	---

<p>3. Унапређивање квалитета и специфичности школовања у СОУОВ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ПУ-С002 – Дорада постојећих образовних стандарда и примена - ПУ-С006 – Увођење специфичних система вредновања у уметничком образовању - ПУ-С007 – Јачање васпитне функције средњих школа 	<ul style="list-style-type: none"> - Квалитетније и ефикасније образовање (стандарди су инструменти за те намене) путем остваривања националних тестирања и анализе резултата, обуке просветних саветника за пружање подршке, креирање листе саветника – спољних сарадника и сл. - Дефинисани целовити специфични системи вредновања у појединим областима уметничког образовања и васпитања и то како за опште уметничко образовање тако и за специфично образовање уметника (од основног до високог образовања). - Појачавање васпитне и социјализацијске функције школе и превенција социјалних девијација (наркоманија, насиље итд.) кроз развијање програма ваннаставних, ваншколских и слободних активности; развијање обука школа за нове програме са васпитном функцијом; развијање обука школа за видове сарадње са локалном заједницом и другима; праћење примера добре праксе школа у којима је изражена васпитна функција. 	<ul style="list-style-type: none"> - Општи стандарди постигнућа за крај општег средњег и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета донети су 2013. године. За све предмете за које су дефинисани стандарди као важан вид подршке 2015. године објављени су приручници за наставнике. - Израђен је програм обуке наставника за примену образовних стандарда за крај средњег образовања „Обука запослених у средњим школама за примену општих стандарда постигнућа за крај општег средњег образовања и васпитања и средњег стручног образовања и васпитања у делу општеобразовних предмета“. Обука је реализована у два циклуса 2016. и 2017. године. - Конкретизован је план рада на ревизији постојећих стандарда постигнућа, као и израда нових кроз пројекат „Државна матура“ који се финансира средствима из ИПА фондова за 2015. У септембру 2019. пројекат Државна матура је објавио јавни позив за формирање радних група које ће радити на ревизији постојећих стандарда постигнућа као и на изради нових. Отпочето је са концептуализацијом рада у погледу ревизије. - Развијени су и усвојени општи стандарди постигнућа за предмет Српски као нематерњи језик за крај првог и другог циклуса обавезног образовања, општег средњег образовања и основног образовања одраслих. Као подршка у примени креиран је приручник за наставнике за коришћење стандарда за Српски као нематерњи језик. - Од школске 2018/2019. године отпочело је суцесивно увођење и примена исходно оријентисаних наставних планова и програма. - Реализована су иницијална тестирања за која је ЗВКОВ је припремио тестовне материјале и упутства која су школе преузимале са портала Завода – http://sr-skole.cco.edu.rs/ - Током 2018. године, по први пут, је спроведено национално тестирање ученика у средњем образовању. Тестирање је спроведено на репрезентативном узорку ученика трећег разреда из 135 средњих школа из три предмета: Математика, Физика и Историја. (резултати су у фази припреме за објављивање, те још увек нису јавно доступни). - Иако су успостављени и примењени критеријуми за избор саветника-спољних сарадника и формирана листа од 200 саветника као приоритетна активности њиховог професионалног деловања није на директан начин дефинисана подршка у примени стандарда. - Завод за унапређивање образовања и васпитања је реализовао трогодишњи пројекат „Јачање васпитне улоге школе“. У оквиру овог пројекта расписан је конкурс за примере добре праксе намењен основним и средњим школама, као резултат конкурса креирана је база примера добре праксе која је доступна на званичном сајту ЗУОВ-а – https://zuov.gov.rs/vannastavne-aktivnosti/. - Допринос јачању васпитне функције школе остварен је и стављањем нагласка на развој међупредметних компетенција кроз увођење изборних програма који имају интердисциплинарни карактер. - Национални оквир вредновања квалитета рада образовно-васпитних установа у првом и другом циклусу садржи неколико индикатора који се односе на јачање васпитне улоге школе и квалитет понуде и остваривања ваннаставних активности у оквиру области квалитета Етос и Подршка. Планирање и програмирање рада школа у погледу јачања васпитне функције школе видљиво је у документима које школа припрема на основу донете законске и подзаконске регулативе. 	<p>3. Делимично остварен – Препознаје се простор и потреба за даљим унапређивањем квалитета и специфичности СОУОВ кроз унапређивање: облика и метода рада, флексибилне и богате понуде наставних, ваннаставних и ваншколских активности, већу и функционалнију усмереност на развој међупредметних компетенција, јачање сарадње са различитим институцијама с циљем остваривања циљева и функција СОУОВ (о томе, између осталог, сведоче и резултати првог циклуса спољашњег вредновања, као и резултати ПИСА тестирања). Стратегијом предвиђена модернизација програма која омогућава индивидуализацију наставе и рад на различитим нивоима тежине није реализована као једна од предвиђених мера. Такође, није остварено ни креирање посебног документа о уметничком образовању од предшколског до универзитетског нивоа Прилагођен систем вредновања овог вида образовања такође није развијен.</p>
--	--	---	---	--

			<p>– Донета су два важна подзаконска акта: Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19) као и Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Службени гласник РС”, број 68/18)</p> <p>Иако нису специфично предвиђене АП у наставку су приказане активности које су реализоване, а релевантне су са становишта остваривања наведеног стратешког циља:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sukcesивно увођење изборних програма од школске 2018/2019. године, – увођење специјализованих одељења: специјализована ИТ одељења, одељења за надарене за физику, биологију и хемију. – увођење интернационалног програма матуре у поједине гимназије. 	
--	--	--	---	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2		Унапређивање квалитета		
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.		<p>– Наставни програми су преобимни, по структури и садржају неприлагођени природи ових школа и карактеристикама ученика (универзитетски садржаји дати у нешто мањем обиму и „слуштени” у гимназије). У наставним програмима уметничких школа недовољно су заступљени неки општеобразовни предмети. Проблем представља и неприлагођеност општих предмета појединих дисциплина специфичним захтевима уметничких школа. Прави облик изборне наставе или модуларијације наставе не постоји у СОУОВ.</p> <p>– Присутна је доминација предавачке наставе што представља двоструку проблем – таквим приступом не могу се остварити циљеви СОУОВ, а тиме се и потпуно занемарују развојне компетенције овог узраста, постојеће се недовољно користе, а неке значајне нове се не развијају.</p> <p>– У највећем броју школа у СОУОВ постоји значајан дисбаланс између наставних и ваннаставних активности.</p> <p>– Наставници у средњим школама нису довољно добро припремљени за психолошко-недагошки рад с ученицима, нису обучени за примену савремених концепција учења/наставе. Недостаје свеобухватна концепција образовања будућих наставника (квалитетна селекција, стипендирање, менторски рад и стално праћење).</p> <p>– Идентификована је потреба за развојем идентитета и специфичног профила школа, обезбеђивање подршке за остваривање јавне делатности школе кроз интензивнију и продуктивнију сарадњу са локалном самоуправом, јачање школског Етоса, стварање ученичких клубова, стварање услова за развој, проверу и увођење образовних иновација и сл. Присутна је ретка, скромна и неелаборирана сарадња школа с културним, научним и другим организацијама и институцијама, па будућа културна и интелектуална елита нема прилику да се среће с носиоцима културног и научног живота у својој средини, да развија другачије потребе и навике и повезује ваншколска знања и умења са школским.</p> <p>– Већина школа не испуњава неопходне просторне, хигијенске и друге услове. Неопходна су улагања у намештај, лабораторијску и другу опрему, дидактичка средства, опремање библиотека, атељеа, медијатека, простора за младе и сл.</p>		
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености стратешких циљева
1. Унапређивање квалитета образовно-васпитних програма путем увођења нових програма, изборне наставе, увођење интернационалних гимназија, традицијалности и сл.	– Нема дефинисаних акција.	– Нема дефинисаних очекиваних исхода.	<p>– Кључне спроведене активности односе се на: промену курикуларне парадигме (развој нових планова и програма наставе и учења усмерених на остваривање исхода, развој компетенција и постизање стандарда), изборност (увођење 12 нових изборних програма), интердисциплинарност (превазилажење предметних граница путем увезивања различитих дисциплина у смислене целине с циљем развијања функционалних знања и компетенција ученика) и поступност у увођењу ових новина (све наведене промене уводе се sukcesивно почев од школске 2018/2019. године).</p> <p>– Након што је 2018. године ступио на снагу нов Правилник о програма наставе и учења за први разред гимназије, 2019. године је усвојен Правилник о програму наставе и учења за други разред гимназије. Позитивно мишљење НПС добили су програми за трећи и четврти разред гимназије, а њихова припрема за објављивање у форми правилника је у завршној фази.</p> <p>Током 2019. године припремљен је план и програм наставе и учења за први разред гимназија за ученике са посебним способностима за биологију. Започета је и припрема ревидираног плана и програма наставе и учења средњег музичког образовања и васпитања.</p> <p>– Наставници су током 2018. и 2019. године прошли системске обуке за примену нових програма у организацији МПНТР и ЗУОВ-а.</p> <p>– Током 2020. године, предлози плана програма наставе и учења првог разреда гимназија за ученике са посебним способностима за математику, филолошке науке, физику, рачунарство и информатику и плана и програма наставе и учења средњег музичког образовања и васпитања су припремљени и добили су позитивно мишљење НПС-а, програми наставе и учења</p>	1. Остварен. НАПОМЕНА: У оквиру овог специфичног циља остварене су прве веће промене у оквиру гимназијског образовања у последњих 20 година. Концептуализација кључних активности је остварена до 2020. године, али њихова примена подразумева sukcesивно увођење као би се промена односила на све ученике. Посебно је важно обезбедити праћење ефективности ових важних новина, као и подршку и ширење примера добре праксе у погледу реализације изборних програма у гимназијама. У погледу уметничког образовања овај стратешки циљ није остварен, те постоји потреба за даљим уз уважавање његових специфичности.

			<p>првог разреда гимназија за ученике са посебним способностима за историју и географију, сценске и аудио-визуелне уметности и спортску гимназију, као и предлога програма наставе и учења за други разред гимназија за ученике са посебним способностима за биологију и хемију ће бити развијени у наредном периоду. Изазови у овом погледу односе се на непостојање стандарда и општих и специфичних предметних компетенција за поједине предмете.</p> <p>– Током школске 2019/2020. године гимназијалци су у I и II разреду били у прилици да изучавају неки од следећих изборних програма: Језик, медији и комуникација, Појединачна група и друштво, Здравље и спорт, Образовање за одрживи развој, Примењене науке и Уметност и дизајн. Ови предмети изучавају се једним часом недељно (годишњим фондом од 36 часова). Увођењем ових шест изборних програма укупно 15% курикулума у прва два разреда има изборни карактер. У наредне две школске године, у оквиру понуде за III и IV разред, са два часа недељно, у образовно-васпитну праксу уводи се већи број нових изборних програма: Образовање за одрживи развој, Уметност и дизајн, Примењене науке 1 (усмерене ка медицинским наукама), Примењене науке 2 (усмерене ка техничким наукама), Основи геополитике, Економија и бизнис, Религије и цивилизација, Методологија научног истраживања и Савремене технологије. Као кључне карактеристике свих наведених програма издвајају се интердисциплинарни карактер и усмереност на остваривање исхода и развијање компетенција кроз различите активне методе попут пројектне наставе, истраживачких активности и слично.</p> <p>– Донет је Правилник о остваривању образовно-васпитног рада у гимназији по програму интернационалне матуре („Службени гласник РС”, бр. 93/19 и 7/20) који уређује сва питања од значаја за остваривање овог општеобразовног међународно верификованог програма који се остварује као посебан доуниверзитетски програм образовања и васпитања у трајању од најмање две године (организација образовно-васпитног рада, услови за упис ученика, програм и испити, оцењивање, издавање јавних исправа, услови за наставнике, финансирање и сл.</p> <p>– Уведен је програм интернационалне матуре (International Baccalaureate Diploma Programme – IBDP) у неколико гимназија у Србији. У 2019. години три гимназије су ауторизоване, финансиране су и реализоване обуке наставника и опремљени су кабинети у складу са ИБО (International Baccalaureate Organisation) стандардима.</p>	
--	--	--	--	--

<p>2. Унапређивање васпитне функције школе</p>	<p>– ПУ-СО07 – Јачање васпитне функције средњих школа.</p>	<p>– Појачавање васпитне и социјализацијске функције школе путем развијања програма ваннаставних, ваншколских и слободних активности; развијање обука школа за нове програме са васпитном функцијом; развијање обука школа за видове сарадње са локалном заједницом и другима; праћење примера добре праксе школа у којима је изражена васпитна функција. – Превенција социјалних девијација (наркоманија, насиље итд.)</p>	<p>– Завод за унапређивање образовања и васпитања је реализовао трогодишњи пројекат „Јачање васпитне улоге школе“. У оквиру овог пројекта расписан је конкурс за примере добре праксе намењен основним и средњим школама, као резултат конкурса креирана је база примера добре праксе која је доступна на званичном сајту ЗУОВ-а – https://zuov.gov.rs/vannastavne-aktivnosti/ – Донета су два важна подзаконска акта: Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19) као и Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Службени гласник РС”, број 68/18). – Национални оквир вредновања квалитета рада образовно васпитних установа у I и у II циклусу садржи неколико индикатора који се односе на јачање васпитне улоге школе. Планирање и програмирање рада школа у погледу јачања васпитне функције школе видљиво је у документима које школа припрема на основу донете законске и подзаконске регулативе.</p>	<p>2. Није могуће дати процену остварености – За прецизну процену остварености овог стратешког циља недостају подаци на системском нивоу, као и свеобухватна истраживања и евалуативне студије.</p>
<p>3. Дорада стандарда ученичких постигнућа у целини и за појединачне предмете</p>	<p>– ПУ-СО02 – Дорада постојећих образовних стандарда и примена</p>	<p>– Квалитетније и ефикасније образовање (стандарди су инструменти за те намене) на основу инструментата имплементације као што су: израда базе задатака за национална тестирања образовних стандарда, измена наставних планова и програма како би били исходно оријентисани и усмерени на остваривање стандарда, организација националних тестирања и анализа резултата, дорада образовних стандарда на основу анализа, обука саветника за подршку имплементација образовних стандарда, формирање листе саветника-спољних сарадника у складу са регионалним потребама, обука и успостављање система саветодавног рада и сл.</p>	<p>– Општи стандарди постигнућа за крај општег средњег и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета донети су 2013. године. За све предмете за које су дефинисани стандарди као важан вид подршке 2015. године објављени су приручници за наставнике. – Израђен је програм обуке наставника за примену образовних стандарда за крај средњег образовања „Обука запослених у средњим школама за примену општих стандарда постигнућа за крај општег средњег образовања и васпитања и средњег стручног образовања и васпитања у делу општеобразовних предмета”. Обука је реализована у два циклуса 2016. и 2017. године. – Конкретизован је план рада на ревизији постојећих стандарда постигнућа, као и израда нових кроз пројекат Државна матура који се финансира средствима из ИПА фондова за 2015. У септембру 2019. пројекат Државна матура је објавио јавни позив за формирање радних група које ће радити на ревизији постојећих стандарда постигнућа као и на изради нових. Отпочето је са концептуализацијом рада у погледу ревизије. – Развијени су и усвојени општи стандарди постигнућа за предмет Српски као нематерњи језик за крај првог и другог циклуса обавезног образовања, општег средњег образовања и основног образовања одраслих. Као подршка у примени креиран је приручник за наставнике за коришћење стандарда за Српски као нематерњи језик. – Од школске 2018/2019. године отпочело је сукцесивно увођење и примена исходно оријентисаних наставних планова и програма. – Реализована су иницијална тестирања за која је ЗВКОВ је припремио тестовне материјале и упутства која су школе преузимале са портала Завода – http://sr-skole.ceo.edu.rs/. – Важно је истаћи да је по први пут, током 2018. године спроведено национално тестирање ученика у средњем образовању. Тестирање је спроведено на репрезентативном узорку ученика трећег разреда из 135 средњих школа из три предмета: Математика, Физика и Историја. (резултати су у фази припреме за објављивање, те још увек нису јавно доступни). – Иако су успостављени и примењени критеријуми за избор саветника-спољних сарадника и формирана њихова листа као приоритетне активности њиховог професионалног деловања није на директан начин дефинисана подршка у примени стандарда.</p>	<p>3. Делимично остварен – Иако је Акционим планом реализација овог стратешког циља и предвиђених активности планирана за период од 2015. до 2017. године, интензивирање рада на активностима ревизије постојећих и израде нових отпочело је тек 2019. године.</p>

4. Увођење једносменског рада	– Нема дефинисаних акција.	– Нема дефинисаних очекиваних исхода.	– Отпочео је пилот пројекат с циљем увођења једносменског рада 2019. године, али њиме нису обухваћене гимназије и уметничке, већ само основне школе.	4. Није остварен.
5. Увођење праћења и контроле квалитета процеса наставе и учења системом спољног вредновања школе, системом евалуирања рада наставника и њиховог напредовања, као и редовним консултативно-саветодавним радом	– Нема дефинисаних акција.	– Нема дефинисаних очекиваних исхода.	<p>– Област квалитета Настава и учење је једна од области које су предмет самовредновања и спољашњег вредновања квалитета рада школа у оквиру оба циклуса спољашњег вредновања.</p> <p>– 2018. године донет је Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС”, број 81/18). У односу на претходно донете правилнике истог назива 2015. и 2016. овај правилник поред активности којима се остварује стално стручно усавршавање (облике; организаторе) и услове и поступак за напредовање и стицање звања, дефинише и већи број звања (педагошки саветник, самостални педагошки саветник, виши педагошки саветник, високи педагошки саветник).</p> <p>– Од 2018. године МПНТР успоставио је листу саветника-спољних сарадника који самостално и у сарадњи са просветним саветницима пружају одређене врсте подршке кроз саветодавни рад са школама и наставницима.</p>	5. Делимично остварен – Евалуација рада наставника, као и обезбеђивање различитих облика и врсте подршке захтева даљи континуитет у развоју и осмишљавање механизма који би се учесталије примењивали на системском нивоу. Напредовању наставника у звањима треба посветити већу пажњу и даље развијати систем награђивања и остваривања њихове улоге у погледу подршке развоју квалитета рада школа
6. Унапређивање квалитета рада школе као установе	– Нема дефинисаних акција.	– Нема дефинисаних очекиваних исхода.	<p>– Успостављен је Национални оквир квалитета рада школа на коме се заснивају партнерски механизми осигурања квалитета рада образовно-васпитних установа – процес самовредновања и спољашњег вредновања квалитета рада.</p> <p>– Остварен је први циклус спољашњег вредновања квалитета рада школа који је завршен 2018. године. Креиран је Национални извештај о квалитету рада школа од стране ЗВКОВ-а који је доступан на званичној интернет страници – http://vrednovanje.ceo.edu.rs/</p> <p>– На основу укупних искустава из првог циклуса спољашњег вредновања од стране формиране Радне групе 2018. године ревидиран је Национални оквир квалитета и методологија вредновања. Ревизија је укључила различите иновације с циљем побољшања квалитета оквира и његове веће дискриминативности. Као резултат остварене ревизије ступила су на снагу два нова Правилника – Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 14/18) и Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 10/19).</p> <p>– Од октобра 2019. отпочео је други циклус спољашњег вредновања.</p> <p>– ЗВКОВ је у 2019. години наставио с реализацијом пројекта „Подршка школама након процеса спољашњег вредновања”. Крајем 2019. године одржана је обука просветних саветника и саветника-спољних сарадника који ће у другом полугодишту школске 2019/2020. године подржати укупно 42 основне и средње школе које нису оствариле одговарајући ниво стандарда квалитета рада (оснаживање запослених за остваривање рефлексивне праксе, самовредновање наставе и учења, ефективног развојног планирања, као и остваривање сарадње и хоризонталног учења међу колегама једнаких по позицији и образовању).</p>	6. Делимично остварен – Резултати првог циклуса спољашњег вредновања указују на конкретне области и стандарде квалитета који су најтеже достижни школама у овом систему. Као најтеже достижни стандарди (на највишем нивоу) за већину гимназија издвајају се они који се односе на праћење напредовања ученика, формативно оцењивање, одговарајући степен индивидуализације, као и на адекватан систем подршке ученицима из осетљивих група. Важно је напоменути да се готово исти закључак односи и на средње стручне, али и основне школе. Индикативан је податак да, према проценама евалуатора, посматрано на нивоу свих средњих школа, само 14,4% њих на највишем нивоу подстиче образовни напредак ученика, односно континуирано доприноси већој успешности ученика. Други циклус спољашњег вредновања поставља сложеније захтеве кроз оквир квалитета и представља смернице даљег развоја квалитета рада ових школа. Развој Националног оквира квалитета рада школа није прилагођен специфичности уметничких школа. Потребно је осмишљавање и јачање механизма подршке школама у њиховом развоју.

7. Унапређивање квалитета просторних, хигијенских и др. услова за наставу и учење с циљем остваривања модерних наставних метода и образовно-васпитних циљева	– Нема дефинисаних акција.	– Нема дефинисаних очекиваних исхода.	– Донет је Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме и наставних средстава за остваривање плана и програма наставе и учења у гимназији („Службени гласник РС”, бр. 11/17, 13/19).	7. Делимично остварен – Не постоје прецизни подаци на нивоу система у овом погледу. У одређеним срединама остварена су улагања и помаци у обезбеђивању услова рада гимназија и уметничких школа, али постоји потреба и простор за даљим унапређивањем. Потребно је даље јачање капацитета школа у погледу обезбеђивања и функционалне примене савремених ИКТ технологијама с циљем остваривања модерних – наставних метода и васпитних циљева.
--	----------------------------	---------------------------------------	--	--

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ 3 и 4	Унапређивање релевантности и ефикасности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> – Није довољан обухват ученика СОУОВ, учешће гимназијског образовања је међу најнижим у Европи. – Ученици нису у довољној мери припремљени за наставак школовања на Универзитету. – Резултати националних и међународних тестирања показују да ученици не овладавају у довољној мери потребним компетенцијама, не стичу разноврсна, богата, применљива знања и умења као и општу культуру. – Гимназије су изгубиле свој специфичан идентитет институција које добро припремају и воде на универзитет. – СОУОВ би требало да има једну од централних улога у подизању процента становништва с високом образовањем у Републици Србији и формирању интелектуалне и културне елите земље. – Не постоји могућност континуитета у школовању балетских уметника и педагога и сл. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020	Акције из акционог плана усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености стратешког циља
1. Обезбеђивање квалитета образовних постигнућа ученика и одржавање и даље развијање постојећих система националних и међународних тестирања као и редовно анализирање добијених резултата и креирање препорука за унапређивање наставе и учења и образовне политике	– ПУ-СО04-Вредновање образовних постигнућа ученика.	<ul style="list-style-type: none"> – Процена квалитета образовања заснована на резултатима вредновања путем инструментата имплементације као што су: вредновање образовних постигнућа ученика, конструисање инструментата за тестирање и рецензије постојећих, анализа резултата, анализа коришћења резултата у променама образовне политике, успостављање процедуре за осигурање квалитета инструментата за тестирање и квалитет анализа. – Успостављен систем доношење одлука на основу доказа (резултата анализа и истраживања). 	– Спроведена су различита међународна и национална испитивања у овом периоду. Припремљени су извештаји с приказом резултата и препорукама за унапређивање.	1. Делимично остварен – Доношење одлука на основу доказа (резултата анализа и истраживања) захтева унапређивање и успостављање система у том погледу.
2. Дефинисање концепције опште и уметничке матуре као дела целовитог система оцењивања у току средње школе у функцији подстицаја за подизање квалитета рада у СОУОВ у свим областима и критеријум за улазак у високо образовање	– ПУ-СО05-Развој система завршног испита у средњем образовању: опште, уметничке и стручне матуре	<ul style="list-style-type: none"> – Успостављен јединствен систем полагања свих врста завршног испита и почетак примене тог система путем следећих инструментата имплементације: израда нацрта закона и доношење подзаконских аката; – развијање модела завршног испита; успостављање везе са високом образовањем у процесу припреме и реализације матуре; – развијање система праћења квалитета матуре; – израда мапе увођења матуре и примене резултата. 	<ul style="list-style-type: none"> – Донети је Правилник о програму опште и уметничке матуре („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/17). – С циљем осигурања квалитета организације и имплементације екстерног матурског испита почетком 2019. почела је реализација трогодишњег пројекта „Државна матура” (ИПА 2015) са циљем пружања подршке институцијама система у организацији и даљој операционализацији државне матуре. Различите компоненте овог пројекта односе се на подршку у остваривању широког спектра активности у фази припреме, пилотирања и остваривања овог испита (дефинисање организационог модела за припрему и полагање испита, усаглашавање законског и институционалног оквира, припрема инструментата и приручника, развијање стандарда за наставне предмете, обуке радних група, информисање образовне и шире јавности, припрема високошколских установа, припрема пробних тестирања и сл.). У последњој фази, као резултат пројекта, очекује се и анализа спроведених пилот тестирања и формулисање препорука за спровођење државне матуре. 	2. Делимично остварен – Развијен је и операционализован концепт опште и уметничке матуре као екстерног испита који ће имати сертификациону, селекциону и евалуативну функцију, али још увек није дошло до његове примене у практичним оквирима. МПНТР је с циљем успешне имплементације ове сложене иновације предвидело одлагање, па ће Државну матуру ученици први пут полагасти школске 2021/2022. године.

<p>3. Дефинисање критеријума и услова за додељивање статуса изврсна школа (школа изврсности) у СОУОВ оним школама које одлично раде, имају велику педагошку додату вредност и постижу веома добре васпитно-образовне и развојне резултате из различитих области и сарађују са својом средном и референтним институцијама, организацијама и удружењима</p>	<p>– Нема дефинисаних акција.</p>	<p>– Нема дефинисаних очекиваних исхода.</p>	<p>– Донет је Правилник о модел установи („Службени гласник РС”, број 10/19) чиме су створене системске могућности за подршку установама које остварују изузетну образовно-васпитну праксу у складу с општим принципима и циљевима образовања и васпитања у Србији. Циљ успостављања модел установе јесте развој, подржавање, промовисање и преношење примера изузетне образовно-васпитне праксе, која може да пружи смернице за унапређивање и планирање развоја различитих нивоа система образовања и васпитања. Улога модел установе је да постојећу изузетну и иновативну праксу у одређеној области, односно аспекту рада, промовише, преноси кроз процес хоризонталног учења и даље унапређује. Правилником су уређени услови за стицање статуса модел установе, а у процесу израде је и стручно упутство као вид подршке установама за покретање и спровођење поступка за стицање статуса модел установе.</p>	<p>3. Делумично остварен – Иако је ступио на снагу Правилник о модел установи до сада изостаје његова имплементација и даљи развој механизма и подршке за успостављање система хоризонталног учења. Изостало је креирање Стручног упутства као вида подршке школама као и успостављање механизма за праћење ефективности циљева и функција модел школа. Такође, изостала су прилагођавања у погледу одговора на специфичности уметничких школа.</p>
<p>4. Развити специфичне системе вредновања у уметничким школама који би били у сагласности с природом уметничких дисциплина (изложбе, концерти, представе, конкурси, националне и локалне награде и сл.)</p>	<p>– ПУ-СОО6 – Увођење специфичних система вредновања у уметничком образовању</p>	<p>– Дефинисани целовити системи вредновања у појединим областима уметничког образовања и васпитања и то како за опште уметничко образовање тако и за специфично образовање уметника (од основног до ВО) путем инструмената имплементације као што су дефинисање специфичних система вредновања у различитим доменима уметничког образовања и васпитања као и успостављање система праћења и вредновања предложених мера.</p>	<p>– Нису спроведене активности.</p>	<p>4. Није остварен – Реализација овог циља захтева дефинисање образовних исхода у овој врсти образовања и ангажовање експерата на развијању специфичних система вредновања у различитим доменима уметничког образовања и васпитања.</p>

<p>Идентификовани правци даљег развоја</p>	<p>Када је реч о овом нивоу образовања резултати ex post анализе показују да образовни систем очекују изазови осигурања успостављеног квалитета, као и да се препознаје простор и потреба за његовим континуираним развојем с циљем унапређивања и даље присутног распорака између карактеристика његове функције и актуелног стања. Такође, већа финансијска улагања неопходна су за даљи развој овог нивоа образовања.</p> <p>Гимназијско образовање је почев од школске 2018/2019. године обухваћено првим већим променама у последњих 20 година. Прва генерација гимназијалаца ће школовање у складу с актуелном реформом завршити школске 2021/2022. године, када ће их очекивати и полагање матуре по новом концепту (државна матура). Кључни започети реформски правци (промена курикуларне парадигме, увођење изборних предмета и унапређивање интердисциплинарног приступа) уводе се sukcesивно, па самим тим захтевају континуитет. Припремљен концепт и модел државне матуре такође захтева даљу операционализацију с циљем успешне имплементације у практичним оквирима. Између осталог, у овом погледу значајном се може сматрати и операционализација евалуативне функције овог екстерног вида тестирања на основу националних и школских извештаја о образовним постигнућима с посебним акцентом на дефинисању препорука с циљем успостављања функционалног система доношења одлука на основу доказа.</p> <p>У погледу повећања обухвата идентификује се потреба за континуитетом у погледу евалуације ефеката примене критеријума о мрежи школа како би се обезбедила доступност и праведност у оптималној мери. Обезбеђивање различитих облика подршке деци из осетљивих група који су предвиђени Стратегијом као што су: обезбеђивање превоза ученицима из удаљених крајева; обезбеђивање и плаћање превоза онима који су из сиромашних породица; обезбеђивање ученичких домова или интерната; обезбеђивање школског уџбеничког фонда те инструмената и школске опреме, простора за учење и вежбање ван редовне наставе бесплатног, obroка у школи и сл. и даље захтевају унапређивање како би представљали решења која се примењују на системском нивоу. Такође, потребно је предвидети активности и инструменте имплементације с циљем успостављања функционалног партнерства између школа и ЈЛС у наведеном погледу.</p> <p>Потребно је предвидети развој и имплементацију система праћења и вредновања започетих кључних реформских процеса, као и додатне облике подршке школама и наставницима за даљи развој.</p> <p>Избор модел установа међу гимназијама и уметничким школама и остваривање њихове улоге у том погледу захтева даљу операционализацију, смернице за школе и развој система за праћење ефективности с циљем препознавања и промовисања изузетности у погледу квалитета и успостављања система хоризонталног учења.</p> <p>Јачање васпитне функције школе и даље се може сматрати приоритетним правцем развоја. Уочава се потреба за акредитацијом већег броја квалитетних обука усмерених на јачање васпитне функције школе примерених узрасту и специфичним потребама средњошколаца, као и континуитет приликом прикупљања примера добрих пракси. Такође, потребно је идентификовати установе које могу добити статус модел установе у погледу унапређивања васпитне функције школе и омогућити, подржати и унапредити систем хоризонталног учења између школа.</p> <p>Конкретизација и операционализација приступа у погледу даљег унапређивања квалитет наставе и наставничких компетенција и даље се препознаје као један од потребних кључних правца даљег развоја.</p> <p>Обезбеђивање услова за увођење обавезног средњег образовања такође се може сматрати једним од кључних приоритета.</p> <p>С посебном пажњом требало би размотрити, осмислити и имплементирати концепт и конкретне мере за даљи развој средњег уметничког образовања уз пуно уважавање његових специфичности с обзиром да у том погледу није остварен очекиван напредак.</p>
---	--

3.2. Анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за средње стручно образовање

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
<p>КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Мрежа школа је неадекватна; нема довољних финансијских издвајања и улагања у опремање школа. – Процена на основу података РЗС је била да око 16% младих између 15 и 18 година напусти школу без стицања прве квалификације, те да је стопа осипања из средњег образовања била око 1,1%. Међутим, ако се у обзир узму само трогодишњи профили које обично похађају ученици из осетљивих група, стопа осипања је била скоро три пута већа – 3,1% (на годишњем нивоу). – Систем каријерног вођења и професионалне оријентације није био у потпуности ученицима из маргинализованих група. – Не постоје механизма подршке транзицији из основне у средњу школу као ни мере превенције осипања; нису постојали систематизовани подаци о постојећим обукама на тржишту, као ни подаци о броју одраслих лица који пролазе кроз систем средњег стручног образовања. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. Минимално 95% оних који су завршили основну школу (88% генерације) уписује неку од средњих школа.</p>	<p>Акције из АП предвиђене у делу о ССОВ не таргетирају специфично повећање обухвата али се оне акције које се односе на бољу доступност и атрактивност профила могу сматрати мерама које индиректно доприносе повећању обухвата. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ПУ-СТ04 – Флексибилна организација наставе 	<ul style="list-style-type: none"> – Реорганизована и оптимизирана мрежа школа. – Уписна политика усклађена са потребама друштва и бројем ученика. – Нови модели организације наставе се примењују у школама. – Смањена стопа раног напуштања образовања. 	<ul style="list-style-type: none"> – Увођење израде градског/ општинског предлога плана уписа и израда предлога плана уписа на нивоу школске управе где су школе дужне да у информациони систем „Доситеј“ који је развијен као прва фаза развоја ЈИСП доставе и образложе број и структуру уписа ученика на подручјима рада и образовним профилима/ смеровима, а школска управа на основу тога организује састанке са свим релевантним учесницима у процесу: представницима локалне самоуправе, директорима школа, послодавцима, регионалним привредним коморама, филијалама Националне службе за запошљавање, удружењима послодаваца и другима који су битни за одлучивање. 	<p>1. Остварен – На основу података РСЗ, од школске 2016/17. године више од 95% ученика након основне школе уписује средњу школу (у тој години је проценат био чак 99%), и од те школске године проценат генерације која уписује средњу школу је био скоро 90% (стопа обухвата у години писања СРОС 2020 је била 87,2%).</p>
<p>2. Средње стручне четворогодишње школе уписује 39% генерације, остало средње стручно образовање уписује 10% генерације.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ПУ-СТ05 – Усклађивање мреже стручних школа и понуда образовних програма (профила) са потребама привреде – ПУ-СТ06 – Смање стопе раног напуштања образовања – ВА-СО – Методологија прикупљања и обраде података у образовању <p>Акције везане за промену система финансирања:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ФО-ПУ09 – Финансијска подршка оптимизација мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика – ФО-ПУ07 – Дефинисање изузетака од новог модела финансирања по броју ученика 	<ul style="list-style-type: none"> – Утврђени фактори осипања по категоријама за сваку општину. – Унапређење система каријерног вођења и професионалне оријентације али и јачање капацитета ЈПОА за каријерно вођење и саветовање. – Израда методологије за праћење и мерење раног напуштања школовања и њена примена. – Утврђен ниво финансијске подршке оптимизацијама уз очување квалитета и права на образовање – економичнија расподела финансирања. – Састављен списак програма (и/или институција) које би биле изузете од финансирања по новом моделу. – Сагледавање који програми би се нашли на удару приликом примене новог модела финансирања. 	<ul style="list-style-type: none"> – Утврђено је девет критеријума: економски, критеријум једнакоправности, доступности, организациони, статусни, демографски, географски, културолошки и критеријум оптимизације. Утврђени критеријуми омогућавају креирање рационалне мреже средњих школа, спајање малих школа у једну установу (минимални број ученика је постављен на 200, под одређеним условима). – Остваривање активности промоције ССОВ које су остваривали МПНТР, ЗУОВ, ПКС и други актери. – Развој и остваривање Националног модела дуалног образовања што је ученицима у траженим профилима омогућило да почну са праксом код послодавца уз финансијску накнаду. – Правилником о упису ученика у средњу школу омогућен је упис ученика – припадника ромске националне мањине под повољнијим условима ради постицања пуне равноправности у стицању образовања. – Измењен је Правилник о ученичким и студентским кредитима и стипендијама, у циљу утврђивања блажих критеријума за ученике без родитељског старања, ученике са инвалидитетом и ученике припаднике ромске националне мањине. – Обезбеђене су стипендије за ромске ученике у сарадњи са Ромском образовном фондацијом и појачана сарадња са Националним саветом Ромске мањине како би што више ученика искористило постојеће афирмативне мере. – Обезбеђена је и менторска подршка (201 ментор), током 2015/16, 2016/17. и 2017/18. године у оквиру које ментори пружају директну подршку ромским ученицима и редовно прате статус ученика по свим прописаним критеријумима. – Реализована прва фаза пројекта „Подршка ученицима из осетљивих група у упису у средњу школу, и настављена друга до 2022. – Мере за превенцију осипања и раног напуштања школовања развијене су у сарадњи МПНТР-а, Центра за образовне политике и УНИЦЕФ-а за основне и средње школе, а кроз пројекат су утврђени и фактори осипања ученика. – Донет је Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања. – Мере које су биле усмерене на обухват одраслих ССОВ односе се пре свега на програме преквалификација, доквалификација и специјализација који се реализују у преко 300 средњих школа. 	<p>2. Делимично остварен – У тренутку писања стратегије стопа обухвата четворогодишњим профилима је била 52,7%, трогодишњим 11,9%. По последњим доступним званичним подацима РСЗ-а стопа обухвата четворогодишњим профилима је чак нешто већа него тада (око 55%), док се стопа обухвата трогодишњим образовањем креће у оквиру процента предвиђаног СРОС 2020 (нешто мање од 10%). Међутим, треба нагласити и то да је МПНТР последњих неколико година значајно радило на оптимизацији броја профила у смислу смањивања броја и четворогодишњих и трогодишњих профила који нису у складу са потребама привреде и интересовањима ученика и увођењу оних који то јесу, те је исправније говорити о томе да је политика уписа пратила реалност и одговарала на потребе контекста у коме се ССОВ остварује што је сврсисходније него праћење стратешког циља постављеног пре скоро деценију.</p>
<p>3. Више од 5% популације одраслих незапослених лица похађа неки од облика ССОВ.</p>				
<p>3. Није могуће дати прецизну процену остварености – Осим што сам стратешки циљ није јасно дефинисан (више од 5% популације одраслих незапослених лица похађа неки од облика ССОВ), те није јасно шта се тачно подразумева под категоријом незапослених лица и које податке треба пратити, додатно остаје нејасно да ли је у питању формално или неформално стручно образовање одраслих. Оно што је познато је да подаци РСЗ-а показују да је стопа учећа одраслих у образовању и обукама у 2019. години у Србији на националном нивоу износила 4,2% али не постоји податак о томе колико од њих је незапослено. Подаци РСЗ-а показују и то да је стопа оних који нису у процесу образовања или обуке, а који нису запослени износила 18,9% у 2019. години. Ипак, иако нема званичних података, за очекивати је да се број незапослених одраслих који учествују у стручном образовању повећава јер се повећавају могућности које ова група одраслих има за стручно образовање у смислу повећања броја ЈПОА, а НСЗ нуди и могућности да оствари одређене обуке за које постоји потреба на тржишту рада уколико за њих нема програма које нуде ЈПОА. Такође, последњих година, увидом у годишње националне акционе планове за запошљавање може се закључити да се повећавају издвајања за образовање незапослених у оквиру активних мера за запошљавање и других мера које спроводи НСЗ.</p>				

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Унапређивање квалитета			
<p>КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.</p>	<p>– Део система који није покривен огледима је застарео – наставни планови и програми нису релевантни, а наставници најчешће не пролазе адекватне програме сталног стручног усавшавања. – Нису све школе добро опремљене, најчешће не располажу адекватном технологијом или простором. – Практични део наставе који се одвија ван школе (ученичка пракса) није довољно добро регулисан и контролисан па квалитет варира. – Не постоји акредитација инструктора који прате ученике током праксе. Послодавци нису мотивисани да узимају ученике на праксу. – Целом систему недостаје Национални оквир квалификација и стандарди квалификација као и програми и завршни испити засновани на истима. – „Национални оквир квалификација у Србији – Систем националних квалификација од првог до петог нивоа” је одобрен од Савета за стручно образовање и образовање одраслих и презентован стручној јавности 2014, до тад није било ни формираних секторских већа.</p>			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. Секторска већа су успостављена у другом мандату</p>	<p>– ПУ-СТ09 – Дефинисање јасне поделе одговорности, улога и задатака свих носилаца управљања у ССОВ</p>	<p>– На овај стратешки циљ односи се исход Акције ПУ– СТ09 која предвиђа Ефикасније управљање системом ССОВ. – Секторска већа су овде виђена као један од главних актера иако њихово формирање није конкретно издвојено као акција.</p>	<p>– Крајем 2018. године формирано је 12 секторских већа којима Агенција за квалификације пружа стручну и техничку подршку. – Секторска већа су током 2019. године усвојила пословнике о раду, као и програме рада за 2019. и 2020. годину. – Крајем 2019. године договорено је спровођење обука за чланове секторских већа ради унапређења капацитета за спровођење заједничких циљева НОКС у оквиру пројекта „Развој интегрисаног националног система квалификација у Републици Србији”, а прва од обука реализована је у јануару 2020. године. – Када је реч о додатном дефинисању поделе улога у систему ССОВ важно је нагласити да су одређене надлежности и Савета за стручно образовање и образовање одраслих прешле у домен одговорности МПТНР (доношење планова и програма наставе и учења, доношење стандарда), чиме је савет задржао саветодавну улогу. – Формирани су Савет за НОКС и Комисија за развој и спровођење дуалног образовања Владе Републике Србије, основана на основу Закона о дуалном образовању 2018. године ради спровођења и унапређивања дуалног образовања и трогодишњих вредновања остварених резултата.</p>	<p>1. Остварен.</p>

<p>2. Национални систем квалификација је развијен и редовно се ажурира на основу потреба привреде и друштва у целини</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ПУ-СТ01 – Стандардизација испита за стицање квалификација - ПУ-СТ03 – Развој програма образовања на основу стандарда квалификација 	<p>- Очекује се побољшање квалитета и релевантности ССОВ и подразумева и израду стандарда квалификација и успостављање каталога националних квалификација на основу којих могу да се развијају програми.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Закон о националном оквиру квалификација (ЗНОК) усвојен је почетком априла 2018. године, а усвојен је и Закон о регулисаном професијама и признавању професионалних квалификација који ће се примењивати од дана приступања Србије Европској унији. - У 2019. години НОКС је постао званично повезан са Европским оквиром квалификација тј. позитивно је оцењена усаглашеност НОКС са европским оквиром квалификација на основу Извештаја о самопроцени НОКС-а у области високог образовања. - Израђен је документ „Процедура за развој и усвајање стандарда квалификација” на основу предлога Методологије развоја стандарда квалификације. Овај документ, као и два пратећа прилога „Елаборат о оправданости квалификације” и „Иницијални предлог стандарда квалификације” намењени су подносиоцима иницијативе. - Током 2019. године обезбеђени су неопходни услови за несметано функционисање Агенције за квалификације. - У фебруару 2019. године је започео пројекат „Развој интегрисаног националног система квалификација у Републици Србији” који реализују Агенција, МПНТР и ангажовани експерти, са циљем успостављања и имплементације НОКС-а и усклађивања образовања и обуке са потребама тржишта рада. - Припремљено је неколико предлога правилника (Предлог правилника о развоју стандарда квалификација и Предлог правилника о садржини и начину вођења Регистра НОКС). - У 2019 израђено је нових осам предлога стандарда квалификација, а према новој методологији је унапређено још шест стандарда квалификација. - У априлу 2020. године је донет и Правилник о садржају и изгледу обрасца иницијативе за развијање и усвајање стандарда квалификације. - У оквиру МПНТР функционише јединствена база квалификација које се могу стећи у Републици Србији, као и интернет сајт посвећен НОКС-у. У бази квалификација која се налази на сајту НОКС евидентирано је 34 квалификација на трећем нивоу НОКС и 61 квалификација на четвртм нивоу НОКС. Све евидентране квалификације, са ова два нивоа, имају израђен стандард квалификације. 	<p>2. Остварен али има трајни карактер јер је потребно стално ажурирати регистар квалификација и развијати стандарде.</p>
--	---	--	--	---

<p>3. Сви планови и програми su развијени на основу стандарда квалификација, односно стандарда постигнућа за општеобразовне предмете</p>	<p>– ПУ-СТ03 – Развој програма образовања на основу стандарда квалификација – ВА-НОК – Развој националног оквира квалификација</p>	<p>– Побољшање квалитета ССОВ кроз израду стандарда квалификација и израду програма заснованих на њима које осим повећању квалитета доприноси и повећању релевантности ССОВ.</p>	<p>– Према подацима Завода за унапређивање образовања и васпитања, програми се развијају на основу стандарда квалификација и до 2018. је усвојен 71 програм. Према подацима ЗУОВ-а, у току 2019. године је припремљено 11 нових планова наставе и учења и четири образовна профила ради усклађивања са Законом о дуалном образовању. – Укупан број образовних профила са стандардом квалификација у школској 2019/2020. години износио је 95. – Законом о дуалном образовању учење кроз рад ученика је регулисано, а квалитет наставе и учења се осигурава акредитацијом/лиценцирањем компанија укључених у дуално образовање и обуком и лиценцирањем инструктора. – МПНТР припрема Правилник о практичној настави и стручној пракси у средњој школи којим ће се регулисати: начин спровођења наставе кроз вежбе, практичну наставу и професионалну праксу када се она спроводи у школи, код послодавца и комбиновано делом у школи а делом код послодавца; садржај и елементе уговора који школа и послодавац склапају у случају када се практична настава и професионална пракса спроводе код послодавца у обиму од 25% од укупног обима часова практичне наставе и професионалне праксе; друга питања у вези са остваривањем практичне наставе и професионалне праксе.</p>	<p>3. Делумично остварен – Ревидирање програма наставе и учења и израда нових на основу стандарда квалификација је континуиран процес, а треба нагласити и то да се овај циљ континуирано остварује у складу са тренутним капацитетима система, те да постоје доследне активности усмерене на потпуно остваривање циља (односно, остварени су предуслови кроз оснивање Секторских већа и рад АЗК да се сви планови и програми ажурирају). Такође, треба констатовати да је видан значајан напредак у регулисању и унапређивању стручне праксе која је била једна од замерки на квалитет ССОВ.</p>
--	--	--	---	---

<p>4. Стандарди компетенција nastavnika и директора као и стандарди рада установа су у пуној примени</p>	<p>– ПУ-СТ08 – Успостављање система праћења и вредновања ССОВ – Провера компетенција nastavnika и директора није покривена акцијама у овом делу</p>	<p>– Успостављен систем праћења и вредновања ССОВ што подразумева и усвајање додатних стандарда квалитета рада установа, израду и примену методологије праћења и периодично извештавање.</p>	<p>– Спољашње вредновање стручних школа је спроведено на бази општих стандарда јер још увек нису усвојени посебни стандарди предвиђени стратегијом. – ЗУОВ је 2015. године, припремио Додатне стандарде квалитета рада средњих стручних школа али они нису усвојени. – У периоду од 2015. до 2017. године ЗВКОВ је, у складу са захтевима МПНТР, извршио вредновање 21 образовног профила у систему средњег стручног образовања. – У 2019. године измењени су стандарди за вредновање квалитета рада установа и обављене су припремне радње за нови циклус спољашњег вредновања. Ревизија је укључила велики број иновација у оквиру за вредновање. Тако је нпр. смањен број области, смањен је број стандарда, неки стандарди су редифинисани, а други замењени потпуно новим исказима. Редифинисани су и показатељи како би били прецизнији и мерљивији. – У 2019. години остварене су и бројне активности које се односе на обуку запослених у образовању за примену образовних стандарда, као и за процес самовредновања рада установа. – Од кључних правних аката донети су Правилник о вредновању квалитета рада установе који, поред осталог, прописује основна мерила за самовредновање и вредновање, садржај и начин објављивања резултата самовредновања и вредновања као и Правилник о стручно-педагошком надзору који уређује начин вршења стручно-педагошког надзора над радом установа, мерила за вредновање квалитета рада установе, начин вредновања рада просветног саветника и др. – ЗВКОВ подржава школе у процесу самовредновања. Након развијене обуке за самовредновање у сарадњи са МПНТР припремљен је детаљан план и програм реализације обука за самовредновање за трочлане тимове из основних и средњих школа. Обучено је 98 реализатора који су реализовали укупно 192 обуке. – Током 2018. године донет је Правилник о програму обуке и полагању испита за лиценцу за директора установе образовања и васпитања, чиме су настављене активности на професионализацији ове позиције, након што су још 2013. године донети стандарди компетенција директора. Овим правилником уређени су програм обуке у складу са стандардима компетенција директора, програм испита, начин и поступак полагања испита и остала питања у вези са полагањем испита и стицањем лиценце за директора. Програм обуке остварује ЗУОВ на два начина, и то: интерактивним обукама у групи од највише 30 полазника и индивидуалним учењем на даљину. Интерактивне обуке су реализоване током 2018. године и прве лиценце су већ и додељене.</p>	<p>4. Делимично остварен – Сви планирани стандарди су донесени и усвојени те постоји општи оквир за праћење и вредновање квалитета рада установа, али их је неопходно допунити са стандардима који се односе на специфичности стручних школа.</p>
--	---	--	--	---

<p>5. Спроводе се потпуно или делимично екстерна стручна матура и завршни испити као и испити других облика ССОВ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ПУ-СТ01 – Стандардизација испита за стицање квалификација - ВА-НОК – Развој националног оквира квалификација 	<ul style="list-style-type: none"> - Подизање квалитета ССОВ кроз стандардизацију испита за стицање квалификација путем израде стандарда квалификација, успостављање каталога националних квалификација, израду програма завршних испита, обуке за учеснике у испитном процесу, акредитацију екстерних испитивача, израду методологије праћење завршних испита и праћење завршних испита кроз ЈИСП. - Успостављен систем за праћење и вредновање завршних испита у ССОВ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Израдом стандарда квалификације омогућено је праћење и објективно процењивање ученичких компетенција у оквиру сваке квалификације али се још увек чека потпуна примену Закона о Националном оквиру квалификација који је усвојен у априлу 2018. године. - Завршни испити се тренутно реализују у складу са методологијом која је развијена за образовне профиле који у датој школској години долазе до завршне године. - У јануару 2019. године МПНТР је покренуло, уз финансијску и техничку подршку ЕУ (ИПА 15), пројекат „Унапређивање квалитета образовања кроз увођење испита на крају средњег образовања” (Пројекат државне матуре, 2019–2021.), који има за циљ да подржи систем образовања за увођење државне матуре на крају средњег образовања. - У јануару 2019. године Влада је успоставила Комисију за праћење активности за увођење државне матуре. - Током 2019. године ЗУОВ је објавио јавни позив за чланове радних група за израду испитних материјала за образовне профиле у средњем стручном образовању у оквиру припреме за спровођење завршних испита 2020/2021. године и стручне матуре 2021/2022. године. - У другој половини 2020. године, око 50 средњих стручних школа ће учествовати у првом пилоту државне матуре. - Према подацима МПНТР, генерација која је уписала средњу школу школске 2018/2019. године ће прва полагати нове националне стандардизоване испите на крају средњег образовања и васпитања. - Направљен је програм обуке за све учеснике испитног процеса, а укупно је акредитован 521 екстерни испитивач до 2019. 	<p>5. Делимично остварен – У току је израда завршних испита по програму државне матуре и стручне матуре те је за очекивати потпуно остварење циља јер се доследно реализују активности које до њега воде.</p>
--	---	--	--	---

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3	Унапређивање ефикасности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> - Не постоје системски подаци о ефикасности система, односно броју оних лица који су који су наставили даље школовање по завршетку ССОВ, прошли систем доквалификације, преквалификације или додатне обуке или се запослили. - У 2010. години, на високошколске институције уписано око 63% популације матураната. - ЈИСП није потпуно функционалан па самим тим ни поуздана и обједињена база података о систему ССОВ. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. 2020. године четворогодишње средње стручне школе завршава минимално 95% уписаних (37% генерације)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ПУ-СТ06 – Смањење стопе раног напуштања образовања - ФО-ПУ09 – Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика - ВА-СО – Методологија прикупљања и обраде података у образовању 	<ul style="list-style-type: none"> - Смањена стопа раног напуштања образовања што осим развоја методологије за праћења осипања и самог праћења укључује и доношење подзаконских аката о каријерном вођењу и саветовању и обука саветника за КВиС у ЛПОА. - Утврђени фактори осипања по категоријама за сваку општину. - Израда програма подршке за осетљиве групе и посебних програма СО за тражене квалификације. 	<ul style="list-style-type: none"> - Током 2019. године је започет процес развоја и имплементације јединственог информационог система просвете (ЈИСП) који ће омогућити преглед целокупног тока образовања ученика путем јединственог образовног броја (ЈОБ) (ПУ-СТ08). - Усвојени су Правилник о Јединственом информационом систему просвете и Правилник о ближним условима у поступку доделе јединственог образовног броја . - Предвиђено је да се систем повеже са другим системима државне управе, као што је Централни регистар обавезног социјалног осигурања, што ће омогућити праћење свршених ученика на тржишту рада и неопходних основа за усмеравање образовног система који ће бити усклађен са потребама тржишта рада. ЈИСП ће бити интегрисан и са свим регистрима и подрегистрима за које је надлежна АЗК. - За сада не постоје системски подаци о стопи раног напуштања средњег стручног образовања и васпитања. Могуће је добити податке од појединачних школа које воде евиденцију о броју ученика који су се исписали из школе јер школа издаје исписницу ученику. Ипак приликом издавања исписнице ученици и родитељи, као ни школе, нису у обавези да наводе разлог исписивања чиме се не зна да ли је ученик напустио образовни систем или је наставио образовање у некој другој школи, те ове податке можемо сматрати непоузданим и несистематизованим. - Што се тиче праћења развоја каријере ученика стручних школа након завршетка образовања овај значајни аспект је започет кроз пилот програма праћења токова школовања и развоја каријере ученика уписаних у неки од профила који су развијени у оквиру ГИЗ пројекта „Реформа средњег стручног образовања”. МПНТР је прикупило податке о току школовања три генерације ученика узоркованих ученика које су се образовале по дуалном моделу образовања. - У циљу успостављања система за праћење стручног образовања, у 2019. години је започет рад на креирању предлога оквира за праћење и вредновање Националног модела дуалног образовања са целокупним сетом инструмената, чије пилотирање је почело исте године, а током 2020. године се очекује наставак рада на у овом пољу. - Како би се пружила подршка и омогућила успешна транзиција ученицима који долазе из депривираних и социјално нестимулативних средина у средњошколски ниво образовања, Центар за образовне политике уз подршку Дечје фондације Песталози реализује другу фазу пројекта „Заједно ка средњој школи – Подршка деци из осетљивих група у преласку у средњу школу”. - У циљу унапређења понуде, МПНТР је у 2018. радило на развоју методологије праћења спровођења програма каријерног вођења и саветовања заснованих на стандардима услуга и у сарадњи са НСЗ омогућило боље информисање за ученике и незапослена лица. - Донет је Правилник о ближним условима о начину рада, активностима и саставу тима за каријерно вођење и саветовање у средњој школи која реализује образовне профиле у дуалном образовању. Тим за КВиС 	<p>1. Није остварен – Према последњим доступним званичним подацима из школске 2018/19. године, стопа ученика који завршавају четворогодишње образовне профиле у стручном образовању је била око 85%. Треба истаћи и то да се стопа завршавања школовања разликује међу подручјима рада и да се креће од 99% у подручју рада Здравство и социјална заштита до 70% у подручју рада хидрометеорологија.</p>

2. Уписује се у високо образовање 40%–50% оних који су завршили четворогодишње средње стручне школе (15%–18,5% генерације)			надлежан је за координацију свих учесника у процесу и медијацију између ученика и послодавца. Рад поменутог Тима за КВиС, дефинисан је Правилником о ближним условима, начину рада, активностима и саставу Тима за каријерно вођење и саветовање у средњој школи која реализује образовне профиле у дуалном образовању.	2. Остварен – Према последњим доступним званичним подацима из изјаве 2016/17. године, стопа ученика који настављају образовање је била око 87%.
3. 20% одраслих који су прошли кроз систем обука налази посао или се самозапошљава у периоду крајем од девет месеци			– Током 2019. године усвојен је Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања који, између осталих, примењују школе и друге организацију у образовању одраслих	3. Није могуће дати прецизну процену остварености – Систем на прикупља ове податке.
4. 20% одраслих лица пролази кроз континуирано ССОВ, укључујући и повратнике који су прерано напустили систем образовања и дуготрајно незапослене (обуке, доквалификације и преквалификације) ради стицања прве квалификације или додатне квалификације			– ЗУОВ је заједно са Радном групом урадио Концепцију Признавања претходног учења у Републици Србији док се на доношење Правилника о признавању претходног учења још увек чека.	4. Није могуће дати прецизну процену остварености – Систем на прикупља ове податке али имајући у виду да је стопа учешћа одраслих у програмима образовања и обуке од 4,1% у 2019. испод просека земаља чланица Европске уније за 2019. годину који износи 11,2%, али и испод националног циља од 7%, постављеног у СРОС 2020. готово сигурно се може тврдити да овај циљ није испуњен.

НАПОМЕНА: Очекује се да ће праћење бити значајно унапређено успостављањем и стављањем у пуну функцију ЈИСП-а, којим ће се омогућити преглед широког распона индикатора за праћење ученика кроз систем образовања али и ван њега и за који се очекује да ће током 2020. године постати функционалан. У њему ће се посебно развити модул праћења запошљавања након средње школе, које је до сада само спорадично праћено. Значајну улогу у овом домену имаће употреба Јединственог образовног броја (ЈОБ), која је сада законски уређена и која ће омогућити повезивање база свршених ученика са базама Централног регистра социјалног осигурања преко кога ће се пратити запошљавање и развој каријере на системском нивоу.

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4	Унапређивање релевантности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	– План уписа не прати потребе тржишта рада. – Политика уписа није усклађена са стањем незапослености.			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. 2020. године повећан је степен усклађености потреба тржишта рада са понудом квалификација у стручном образовању и обуци на основу сталног истраживања потреба за компетенцијама у оквиру секторских већа	<ul style="list-style-type: none"> – ПУ-СТ03 – Развој програма образовања на основу стандарда квалификација – ПУ-СТ04 – Флексибилна организација наставе – ПУ-СТ05 – Усклађивање мреже стручних школа и понуда образовних програма (профила) са потребама привреде – ПУ-СТ07 – Укључивање послодавца у процес програмирања, развоја и реализације ССОВ – ПУ-СТ02 – Увођење мајсторског образовања – ВА-НОК – Развој националног оквира квалификација – ВА-СО – Методологија прикупљања и обраде података у образовању 	<ul style="list-style-type: none"> – Унапређење релевантности ССОВ. – Успостављен систем занатског/ мајсторског образовања усаглашени са потребама тржишта. – Успостављен систем акредитације мајстора. 	<ul style="list-style-type: none"> – У складу са Законом о НОК-у, формирана су Секторска већа чија је основна функција утврђивање потреба за квалификацијама на тржишту рада у Републици Србији, кроз дијалог и непосредну сарадњу представника света рада и образовања што ће омогућити предвиђени састав секторских већа. – Повезивањем НОКС са Европским оквиром квалификација, квалификације стечене у Србији постају видљиве и упоредиве са квалификацијама стеченим у другим земљама, првенствено земљама ЕУ, чиме се олакшава мобилност оних грађана који желе да наставе образовање, обуку или се запосле у некој другој земљи. – Закон о дуалном образовању је значајно унапредио део који се односи на сарадњу у остваривању учења кроз рад, а послодавци су препознати и као чланови тима за КВиС – У школској 2019/2020. години укупан број образовних профила у дуалном образовању је био 37, од чега су четири била нова и сви ови образовни профили су у складу са потребама привреде, имају изражен стандард квалификације и план и програм наставе и учења који је заснован на исходима. – Послодавци су укључени у прављење плана уписа кроз састанке који се одвијају на локалном нивоу приликом припреме предлога. – С циљем унапређивања квалитета и релевантности стручног образовања Влада и МПНТР су започели активности оснивања десет регионалних тренинг центара који треба да буду подршка реализацији наставе у средњем стручном образовању и васпитању као и неформалном образовању кроз обуке, стручно оспособљавање, доквалификацију и преквалификацију кадрова у складу са потребама тржишта 	1. Остварен. НАПОМЕНА: Иако је мајсторско образовање у СРОС 2020. виђено као један од елемената повећања релевантности ССОВ, у овој области није било активности већ се релевантност унапређивала дугим механизмима (нпр. увођењем Националног модела дуалног образовања).

			рада. Центри ће бити основани за следеће привредне/индустријске области: 1) машинство, електротехника и рачунарство (мехатроника), 2) индустријска производња (текстилство, хемија и графичарство, прерада хране), 3) саобраћај, логистика, прерада дрвета и грађевинарство, 4) здравство и социјална заштита, и 5) туризам, угоститељство и сродне услуге. Током 2019. године су, поред идентификованих области, препознати и градови, школе у оквиру којих ће се развијати регионални тренинг центри . У наредном периоду се очекује успостављање тренинг центара.	
2. Мрежа стручних школа рационализована у складу са демографским кретањима и степеном регионалног развоја	<ul style="list-style-type: none"> - ПУ-СТ05 – Усклађивање мреже стручних школа и понуда образовних програма (профила) са потребама привреде - ФО-ПУ-09 – Финансијска подршка оптимизацијама мрежа предшколских установа, основних и средњих школа према броју уписаних ученика - ФО-ПУ03 – Унапређење стручног и финансијског надзора - ФО-ПУ04 – Развијање модела финансирања per capita 	– Повећање квалитета и релевантности ССОВ и рационализација трошкова рада средњих школа	<ul style="list-style-type: none"> - Одлука о мрежи јавних средњих школа донета је у јуну 2018, а измењена је у августу и децембру исте године. Према овој одлуци програме општег образовања и васпитања оствариваће 107 гимназија; програме општег и уметничког образовања и васпитања оствариваће 39 средњих уметничких школа; програме општег и стручног образовања и васпитања, односно општег и уметничког образовања и васпитања оствариваће 44 мешовите школе. Одлука предвиђа и да ће програме различитих нивоа образовања и васпитања или више различитих подручја рада остваривати три образовно-васпитна центра. - На основу овог акта донесене су одлуке о спајању 14 средњих школа од чега су 4 гимназије, чиме је остварена рационализација броја запослених на општим пословима. 	2. Делимично остварен – Циљ је делимично остварен јер су урађене анализе и почело се са рационализацијом мреже. Међутим реализација је успорена и кашњењем акција из подсистема финансирања и ФО-ПУ02 и успостављања целовитог информационог система који је кључан за финансирање мреже и доношење одлука заснованих на подацима. НАПОМЕНА – Када је у питању мрежа школа треба имати у виду неколико фактора који доприносе томе да овај очекивани исход из АП још није у потпуности остварен: <ul style="list-style-type: none"> - Мрежа је делимично оптимизирана – критеријуми постоје али је присутан мањак капацитета у појединим ЈЛС да их примене. - Ни једна од мера усмерених на промену модела финансирања није реализована па тако није постојала ни финансијска структура за адекватну реализацију свих планираних мера.

Идентификовани правци даљег развоја	<p>Основна слабост система која је заједничка на свим нивоима је одсуство увременених, објективних и релевантних података о учесницима у систему и ефектима образовних политика.</p> <p>Кључна активност у наредном периоду требало би да буде развој методологије за праћење ученика током школовања како би се испратило колико тачно ученика напусти образовања, а који у току школовања мењају одабрани профил и праћење након школовања како би се проценили ефекти школовања на запошљивост. С обзиром на то да средња школа још није обавезно треба појачати нагласак на мерама превенције осипања и од стране школа захтевати да за ученике у ризику примењују одговарајуће мере подршке. Са локалним самоуправама потребно је разрадити план подршке ученицима из осетљивих група и на годишњем нивоу планирати издвајања за материјалну подршку и превоз најугроженијих ученика.</p> <p>Осавремењавање програма наставе и учења треба да буде праћено редовним вредновањем исхода. Квалитетни и релевантни програми треба да буду основ за повећање атрактивности ССОВ, а њихову промоцију је потребно радити континуирано током године. Послодавци као важан актер могу да се укључују у овакве активности и на тај начин помогну у стварању мотивисаних и квалитетних кадрова за своје потребе.</p> <p>Оптимизација мреже школа треба да буде убрзана али и ојачани капацитети локалних самоуправа за планирање уписа засновано на донетим критеријумима. Каријерно вођење и саветовање је важан систем који мора да постане подједнако доступан за ученике и за одрасле током целог образовног пута а не само приликом одлуке о избору профила или обуке.</p> <p>Образовање одраслих кроз ССОВ мора да буде подједнако релевантно и прилагођено потребама као и ССОВ за редовне ученике. Све формалне препреке за признавање квалификације, преквалификацију или доквалификацију треба да буду идентификована и отклоњена како ви се повећао број корисника.</p> <p>Повезивање НОКС са ЕОК у наредном периоду захтеваће рад на измени постојећих, односно примени нових исправа о квалификацијама које ће садржати информације о нивоу НОКС и нивоу ЕОК.</p>
--	---

4. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за подсистем високог образовања

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
<p>КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - У 2010. било је 19% генерације (од 19 до 30 година) која је обухваћена високим образовањем (РЗС). - У 2010. стопа настављања образовања након завршеног средњег образовања је износила 97,8% (РЗС). - У 2010. број новоуписаних студената износио је 54510 (РЗС). - Око 24% студената уписује струковне студије. - Око 23% популације на узрасту 30–34 године има високо образовање (2012). - Нису у потпуности изграђени механизми за унапређење доступности образовања студентима из осетљивих група. - Не постоје програми за повећања обухвата у приоритетним областима. - Постоји простор за смањење стопе напуштања високог образовања. - Не постоји систем јединствене матуре. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Оčekивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. 40%–50% оних који су завршили четворогодишње средње стручне школе (15%–18,5% генерације) и 95% оних који су завршили гимназије (35% генерације) улази у систем високог образовања;</p>	<p>Предвиђене акције из АП не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ВО-ЗД01 – Развој система уписа на основне студије на основу положене матуре - ВО-ЗД02 – Увођење алтернативних путева уласка у високо образовање - ВО-ЗД03 – Приступ другом степену високог образовања - ВО-ЗД04 – Увођење студија уз рад („part time“ студије) - ВО-ЗД05 – Осигурање доступности на сва три нивоа студија студентима из осетљивих група - ВО-ЗД06 – Развој програма за повећање обухвата у приоритетним областима - ВО-ЗД07 – Смањење стопе напуштања високог образовања 	<ul style="list-style-type: none"> - Развијен систем уписа на основне студије на основу државне матуре - Дефинисани алтернативни путеви уласка у ВО - Већа доступност ВО - Успостављена веза тржишта рада и високог образовања - Уведени програми студија уз рад („part time“ студије) - Јавно доступни извештаји о напуштању ВО - Смањена стопа напуштања ВО - Утврђени фактори који утичу на осипање - Успостављен систем праћења и подршке студентима из осетљивих група - Повећање обухвата студената из осетљивих група на свим нивоима 	<ul style="list-style-type: none"> - Почео рад на увођењу новог концепта државне матуре. - Законом су омогућене олакшице за студенте који уз рад и студирају у погледу минималног броја остварених ЕСПБ бодова у школској години (30 ЕСПБ), као и дуже трајање статуса студента на уписаном студијском програму (у троструком трајању редовног трајања студијског програма). - У вези са увођењем алтернативних путева уласка у високо образовање је донето Стручно упутство за спровођење уписа у прву годину студијских програма основних и интегрисаних студија на високошколским установама чији је оснивач Република Србија за школску 2019/2020. годину („Службени гласник РС”, број 36/19) за школску 2019/2020. годину, којим је обезбеђена већа доступност ВО лица која немају јавну исправу о стеченом средњем образовању. У оваквим случајевима предвиђа се могућност подношења решења о утврђивању стеченог средњег образовања. - Измењен је Правилник о ученичким и студентским кредитима и стипендијама („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 55/13, 27/18 – др. закон и 10/19) и на основу њега се више не примењује критеријум успеха за ромске ученике, ученике без оба родитеља и ученика са инвалидитетом. - Систем уписа на други степен је дефинисан чланом 100. став 7. Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18 и 67/19). - Систем уписа на основу претходних постигнућа прописује свака ВШУ на основу општег акта и конкурса. - У систему постоје афирмативне мере за упис на факултете у форми норми места која се чувају за одређене групе студената на сваком програму. - У систему постоји наменско обезбеђивање 10% смештајних капацитета у студентским домовима за студенте из осетљивих група. - Чланом 96. став 6. Закона о високом образовању је дефинисано да ВШУ има право да организује студирања уз рад. 	<p>1. Делимично остварено – На основу последњих доступних података РЗС-а, у 2019. години било је 25,5% генерације (од 19 до 30 година) која је обухваћена високим образовањем, а стопа настављања образовања након завршеног средњег образовања је износила 88,7% (РЗС). НАПОМЕНА: Званична статистика не омогућава у потпуности адекватну процену квантитативних индикатора па су коришћени они који су доступни.</p>
<p>2. До 2020. године учешће високо образованих у генерацији 30-34 година износи најмање 35%</p>				<p>2. Делимично остварено – Учешће високообразованих у популацији 30–34. године у 2019. години износило је 33,5%, што је повећање од преко 8 процентних поена у односу на 2012. годину.</p>
<p>3. Осигурање доступности на сва три нивоа студија студентима из осетљивих група</p>				<p>3. Остварен.</p>
<p>4. Смањење стопе напуштања високог образовања</p>				<p>4. Није могуће дати прецизну процену остварености – Систем није обезбедио податке на основу којих се може пратити оствареност овог индикатора а који су предвиђени СРОС 2020 и АП: удео студента који одустају након прве године; удео студената који су одустали од студија у односу на укупан број уписаних студената; удео студената који годишње остварују 60 ЕСПБ.</p>
<p>5. Најмање 30% студената који уписују прву годину основних студија, уписује струковне студије.</p>	<p>АП није формулисао активности за овај стратешки циљ.</p>	<p>АП није формулисао жељене исходе за овај стратешки циљ.</p>	<p>На системском нивоу нису спроведене активности које специфично доприносе постављеном циљу.</p>	<p>5. Није остварено – На основу РЗС података последњих година око 21% студената уписује струковне студије.</p>

<p>6. Oko 50% studenata koji završe osnovne akademske studije nastavља školovanje na master akademskim studijama dok najmaње 10% studenta koji završe master akademске studije nastavља студирање на докторским студияма.</p>	<p>АП није формулисао активности за овај стратешки циљ.</p>	<p>АП није формулисао жељене исходе за овај стратешки циљ.</p>	<p>Осим активности појединачних ВШУ, на системском нивоу нису спровођене активности које специфично доприносе постављеном циљу.</p>	<p>6. Делимично остварено – На основу података РЗС, стопа наставка школовања на мастер академским студияма у школској 2016/2017. години износила је 27,3%, а стопа наставка школовања на докторским студияма 27,6%. У оба случаја стопа је повећана за 3, односно 7 процентних поена у односу на школску 2011/2012. годину.</p>
<p>7. Развој програма за повећање обухвата у приоритетним областима</p>	<p>– ВО-ЗД06 Развој програма за повећање обухвата у приоритетним областима</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Уписне квоте буџетски финансираних студената усклађене са друштвеним потребама; – Дефинисани студијски програми који одговарају потребама тржишта рада; – Дефинисане приоритетне области и развијен програм подршке студентима; – Уведене аналитичке методе праћења броја и структуре дипломираних студената и брзине њиховог запошљавања – Успостављена веза тржишта рада и високог образовања 	<ul style="list-style-type: none"> – Сваке године се дефинишу уписне квоте буџетски финансираних студената и усклађују се са потребама друштва и економије. – ВШУ је одговорна за дефинисање студијских програма и дефинише их на основу резултата истраживања које је спровела. – Програм подршке студентима је развијен на националном нивоу, али и на нивоу сваке ВШУ. 	<p>7. На основу доступних података није могуће проценити оствареност стратешког циља – У систему се спроводе различите мере али не постоје подаци на индикаторима који су дефинисани за праћење остварености стратешких циљева и исхода из АП, као што су: % студената који студира у дефинисаним приоритетним областима; % студената који су завршили студије у приоритетним областима који су се запослили најдуже за три године након завршетка студија; јавно доступни извештаји и анализа потребе тржишта.</p>

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Повећање квалитета			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<p>– Постоји простор за унапређивање квалитета високог образовања кроз спољашње вредновање и јавно доступне податке.</p> <p>– Постоји простор за унапређење рада КАПК-а. Потребна модернизација студијских програма.</p> <p>– Ретки су заједнички студијски програми са иностраним универзитетима. Признавање иностраних диплома је врло отежано на неким ВШУ јер оне примењују своје критеријуме и стандарде (за признавање доктората, на пример), или изједначавају студијске програме (што није у складности са законском процедуром признавања иностраних диплома), захтевајући од студената с валидним дипломама са иностраних универзитета да положе додатне испите.</p> <p>– Знања с којима се студенти уписују на прву годину нису на неопходном нивоу. С друге стране, неке ВШУ, у настојању да имају што већи број студената и повећају своје приходе, имају искушење ниске критеријуме оцењивања, што се неповољно одражава на квалитет њихових дипломираних студената.</p> <p>– Не постоји систем за праћење и мерења квалитета знања, вештина и квалификација дипломираних студената.</p> <p>– Не постоје стандарди за акредитацију високошколских установа који разграничавају нивое студија нити смернице за унапређење квалитета у високом образовању.</p> <p>– Недостаје већа примена активног учења, као и учења за практичну примену стеченог знања, а истраживачки рад студената, и на мастер нивоу, недовољно се примењује у настави. Доминира класичан начин наставе, у коме је студент углавном пасиван субјект који треба да схвати и научи оно што му је дато, и да на испиту то покаже.</p> <p>– Квалитет докторских студија има простора за унапређење.</p> <p>– Истраживачке компетенције нису довољно развијене у струковним студијама. Организациона структура струковног образовања није трансформисана.</p> <p>– Нису дефинисани исходи учења, вештине и компетенције које се стичу на струковним студијама</p> <p>– Компетенције наставног кадра на струковним студијама треба да буду унапређене.</p>			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Квалитет обезбеђивати кроз јединство унутрашњег и спољашњег система осигурања и контроле квалитета и кроз примарну одговорност ВШУ, систем ојачати увођењем додатних мера, механизма и индикатора, а установе обавезати да резултате свога рада јавно публикују.	<p>– ВО-3Д10 – Унапређење система акредитације</p> <p>– ВО-3Д11 – Унапређење система осигурања квалитета-формирање националне акредитационе агенције</p> <p>– ВО-3Д12 – Увођење анализе образовне успешности</p> <p>– ВО-3Д14 – Дефинисање језгра струка (корпус обавезних знања и компетенција)</p> <p>– ВО-3Д15 – Унапређење учешћа студената у подизању квалитета наставног процеса</p>	<p>– Развијени управљачки инструменти који осигуравају баланс између институционалне аутономије и јавне одговорности</p> <p>– Значајно повећање транспарентности рада и одговорности за ефекте рада</p> <p>– Примена образовне статистике у доношењу одлука на ВШО</p> <p>– Учешће студената, послодаваца и иностраних експерата у поступку акредитације</p> <p>– Примена измењених и допуњених стандарда</p> <p>– Развијени стандарди за нове нивое студија и нове области</p> <p>– Чланство у ENQA и EQAR</p> <p>– Дефинисан модел финансирања акредитација</p> <p>– Развијена информатичка подршка поступку акредитације</p> <p>– Учешће студената, послодаваца и иностраних експерата у поступку акредитације</p> <p>– Дефинисан модел финансирања акредитација</p>	<p>– Различити факултети су започели процес самовредновања и укључују студенте у евалуацију квалитета наставе.</p> <p>– На основу члана члан 65. Закона о високом образовању ВШУ статутом дефинише управљачки инструмент. Дефинисано 13. стандардом Правилника о стандардима и поступку за акредитацију високошколске установе („Службени гласник РС”, број 88/17). 8.3. У надлежности ВШУ</p> <p>– Национално тело за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању (НАТ) је било пуноправни члан под надзором Европске асоцијације за обезбеђивање квалитета у високом образовању (ENQA) од 22. фебруара 2018. (као правни наследник КАПК-а). Међутим тај статус је изгубљен и тренутно су у току активности испуњавања захтева Европских стандарда и смерница за осигурање квалитета у европском простору високог образовања а самим тим и за пуноправно чланство у ENQA зарад поновног добијања статуса члана.</p> <p>– Постоји Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа („Службени гласник РС”, број 88/17).</p>	<p>1. Делумично остварен – Не постоји континуирана екстерна периодична евалуација високог образовања у Србији нити су Годишњи извештај НСВО о стању у високом образовању редовни (последњи је био 2016. године); прикупљање дела података је унапређено али их додатно треба ускладити са праћењем остварености стратешких циљева. Србија је изгубила чланство у ENQA.</p>
2. Комисија за акредитацију и проверу квалитета (у даљем тексту: КАПК) унапређиће свој рад тако што ће: (а) уз пуно учешће академске заједнице, студената и послодаваца приступити неопходним изменама стандарда; (б) у процес акредитације укључити независне (домаће и иностране) експерте, студенте и послодавце (ц) јавно објављивати извештаје о налазима рецензента и КАПК који су релевантни за доношење одлуке о акредитацији				<p>2. Није остварено – ENQA је у фебруару 2018. године донела одлуку да (гадашњи) КАПК губи статус пуноправног члана, и постаје „члан у разматрању” у наредном двогодишњем периоду, јер су утврђени недостаци у систему осигурања квалитета и акредитације установа и програма у РС. Из тог разлога НАТ је управо примену нове методологије процеса акредитације и провере квалитета у Србији поставио као свој приоритет, са главним циљем постизања што потпуније интернационализације, позиционирања у простору високог образовања, добијања пуноправног статуса у ENQA и регистрације у одговарајућем регистру. Посета представника ENQA који су имали задатак да прикупе информације о начину на који је НАТ укљонило претходне замерке и саставе извештај према ком би се одлучивало о враћању статуса пуноправног члана НАТ у ENQA, догодила се крајем 2019. године. На основу налаза, одбор ENQA разматрао је у фебруару 2020. године захтев РС и донео одлуку да, и поред очигледног напретка на пољу осигурања квалитета, још увек нису отклоњене неке суштинеке замерке, те се НАТ-у није одобрило пуноправно чланство.</p>
3. Модернизација студијских програма која се заснива на: А) елементима истраживања В) садржајима којима се подстиче предузетништво, С) асоцијације сродних факултета треба да успоставе експертска тела са задатком да на националном нивоу дефинишу језгра струке и хармонизацију дружине студирања Д) Увођење нових метода и информационог технологија, а ВШУ подржати у модернизацији, набавци и имплементацији најсавременијег софтвера и хардвера	<p>Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:</p> <p>– ВО-3Д16 – Успостављање система стручне праксе</p> <p>– ВО-3Д17 – Унапређење критеријума и процедура за избор и напредовање наставног особља</p> <p>– ВО-3Д18 – Развој подршке наставном особљу за наставни стручни и научни рад</p> <p>– ВО-3Д19 – Усклађивање броја наставника по областима</p> <p>– ВО-3Д20 – Увођење интересекторског ангажовања наставника</p> <p>– ВО-3Д21 – Унапређење имплементације концепта „студент у центру учења”</p> <p>– ВО-3Д22 – Усаглашавање исхода учења и оптерећења студената (ЕСПБ)</p> <p>– ВО-3Д23 – Унапређења у примени нових метода учења, информационог технологија и е-учења</p>	<p>– А) Дефинисани индикатори за мерење научне изврности ВШУ;</p> <p>– Пораст броја истраживача;</p> <p>– Проширен и унапређен систем вредновања истраживачког рада;</p> <p>– Унапређено истраживање у оквиру завршних радова или пројеката студената</p> <p>– Б) Развијен модел за укључивање послодаваца (Савет послодаваца);</p> <p>– Ц) Реформисани студијски програми; Дефинисана правила, облици, механизми и процедуре развоја сарадње;</p> <p>– Д) Подржана набавка хардвера и софтвера; Развијене методе електронског учења; Донети стандарди за е-учење који обухватају и полагања испита.</p>	<p>– Процес акредитације је унапређен кроз измене три правилника са циљем да се утиче и на модернизацију студијских програма: <i>Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа, Правилник о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма и Правилник о стандардима за почетну акредитацију високошколских установа и студијских програма</i></p> <p>– Донет је закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација („Службени гласник РС”, број 66/19)</p> <p>– Закон о регулисаним професијама не препознаје термин језгро струке.</p> <p>– Референте на осигурање квалитета програма се налазе у Закону о науци и истраживањима („Службени гласник РС”, број 49/19) и Правилнику о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа („Службени гласник РС”, број 88/17)</p>	<p>3. Делумично остварено – Процена остварености је заснована на процени остварености активности иако је потпуно и поуздану процену неопходно издати студију која би утврдила степен реализације стратешких циљева у оквиру сваке високообразовне институције. Оно што се може са сигурношћу тврдити је следеће: индикатори за мерење научне и унапређења истраживачке компоненте високог образовања и изврности ВШУ нису развијени; очекивани исходи у вези са сарадњом привреде и универзитета су видљиви у документима/актима ВШУ те се тако могу сматрати реализованим; стандарди за е-учење који обухватају и полагање испита нису донети на националном/државном нивоу али поједине ВШУ су својим актима регулисале е-учење и полагање испита.</p>

<p>4. Повећати удео високообразованих који се баве истраживањима и иновацијама у ВШУ, институтима и предузећима</p>	<p>Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВО-ЗД18 – Развој подршке наставном особљу за наставни стручни и научни рад – ВО-ЗД24 – Унапређење сарадње са послодавцима и привредом – ВО-ЗД25 – Унапређење истраживачке компоненте високог образовања – ВО-ЗД26 – Јачање иновативног потенцијала и повећање иновативних исхода 	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинисани индикатори за мерење научне извршености ВШУ – Пораст броја истраживача – Проширен и унапређен систем вредновања истраживачког рада – Унапређено истраживање у оквиру завршних радова или пројеката студената – Развијен модел за укључивање послодавца (Савет послодавца) – Реформисани студијски програми – Дефинисана правила, облици, механизми и процедуре развоја сарадње. 	<ul style="list-style-type: none"> – Истраживања, и иновације су регулисане Законом о науци и истраживањима („Службени гласник РС”, број 49/19) и стандардом 5. Правилника о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа („Службени гласник РС”, број 88/17) 	<p>4. Остварено – На основу података РЗС, 14.363 запослених истраживача у високом образовању с пуним и краћим од пуног радног времена, на пословима истраживања и развоја у 2019, у односу на непуних 9000 колико их је било у тренутку писања стратегије.</p>
<p>5. Установе високог образовања ће, ради свог усавршавања и развоја, интернационализовати своје активности кроз заједничке студијске програме, међународне истраживачке пројекте и мобилност студената, наставника и истраживача</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ВО-ЗД29 – Успостављање интернационалне мобилности наставника, студената и истраживача – ВО-ЗД30 – Интернационализација студијских програма – ВО-ЗД31 – Јачање стратешког партнерства са иностраним ВШУ 	<ul style="list-style-type: none"> – Учешће у мрежама, платформама и Отвореном методу координације у складу са споразумом; – Номинација организације која ће вршити улогу националне агенције за програм и завршетак припрема за пуноправно учешће; – Потврда Европске комисије о акредитацији правног лица које ће вршити децентрализовано управљање фондовима у складу са правилима Erasmus+ програма. 	<ul style="list-style-type: none"> – Србија је остварила све предуслове за пуноправно учешће у програму Erasmus+. – Од Општег позива за 2019. годину, Република Србија има статус програмске земље у оквиру програма Erasmus+. То значи да ће Република Србија од 2019. године учествовати у овом програму под истим условима и са истим могућностима као земље чланице ЕУ. Овај програм је наследио и обједињено четири програма у којима је Србија учествовала у периоду од 2007. до 2013. године: Темпус, Erasmus Mundus, Програм за целоживотно учење и програм Млади у акцији. Неки од пројеката ова четири програма се још увек спровode. – Високо образовање је у процесу усклађивања са европским образовним и истраживачким простором. – 2014. министар просвете Србије је потписао придруживање Србије програму Horizon 2020. – Појединачни универзитети су доносили стратегије мобилности као нпр. Стратегија мобилности Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду”, број 186/15); Стратегија академске мобилности (Универзитет у Нишу 2015) и Стратегија мобилности 2016–2021 (Универзитет у Крагујевцу). 	<p>5. Остварен.</p>
<p>6. Редeфинисање кључних компетенција за основне и мастер академске студије зарад повећања квалитета студија</p>	<p>Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВО-ЗД12 – Увођење анализе образовне успешности – ВО-ЗД13 – Програм унапређења ефикасности – ВО-ЗД14 – Дефинисање језгра струка (корпус обавезних знања и компетенција) – ВО-ЗД15 – Унапређење учешћа студената у подизању квалитета наставног процеса – ВО-ЗД16 – Успостављање система стручне праксе 	<ul style="list-style-type: none"> – Јасно разграничење основних академских од основних струковних студија – Оптимални однос теорије и практичних знања и спремности за рад – Успостављен сертификат за квалитет – Дефинисан број ЕСПБ бодова, исхода и начина оцењивања стручне праксе – Унапређене вештина и компетенција студената 	<ul style="list-style-type: none"> – Стандард 4. Правилника о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа („Службени гласник РС”, број 88/17) реферирше на Редeфинисање кључних компетенција за мастер академске студије – Постоји јасно разграничење мастер академских од мастер струковних студија (МСС) – Дуалне студије у ВО, као начин студирања, имају за циљ повећање компетенција студената и њихову већу конкурентност на тржишту рада. 	<p>6. Делимично остварен – Видљивост досадашње остварености за унапређење квалитета студија је доступна у актима и документима ВШУ који се разликују од институције до институције, док су остали циљеви остварени. Не постоји систем праћења квалитета студија, али постоје законски основи. Није уведено рангирање студијских програма.</p>
<p>7. Унапређење методологије и технологије наставе</p>	<p>Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВО-ЗД18 – Развој подршке наставном особљу за наставни стручни и научни рад – ВО-ЗД08 – Јачање јавне одговорности ВШУ за квалитет високог образовања – ВО-ЗД09 – Увођење индикатора квалитета у ВО 	<ul style="list-style-type: none"> – Успостављено тело (институција) која припрема препоруке и документа намењеним ВШУ, а чијим применама се обезбеђује повећање квалитета високог образовања – Уведено обавезно педагошко образовање за наставнике у ВО – Унапређен квалитет образовања и извршености универзитета – Примењен нови модел финансирања истраживача – Развијена подршка мобилности наставника на ВШУ 	<ul style="list-style-type: none"> – Стицање иницијалних дидактичко-методичко-педагошких компетенција (ДМП) наставника у високом образовању је дефинисано Законом о високом образовању – VIII Особље високошколске установе („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18 и 67/19). – Унапређивање компетенција наставног особља на ВШУ је континуирани процес коме доприноси учешће у пројектима и програмима Erasmus+, посебно програми КА1 у којима учествује Србија. – РС Србија (МПНТР) суфинансира постдокторско усавршавање у иностранству на основу расписаног конкурса и дефинисаних критеријума. – 2014. министар просвете Србије је потписао придруживање Србије програму Horizon 2020 – Појединачни универзитети су доносили стратегије мобилности. 	<p>7. На основу доступних података није могуће проценити оствареност стратешког циља – Основе за остваривање ове активности су успостављене али не постоје прецизни подаци и томе да ли је методологија и технологија наставе, и ако да у којој мери, унапређена у односу на период писања стратегије.</p>

<p>8. Укључивање студената докторских студија у научноистраживачке пројекте</p>	<p>Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније: – ВО-ЗД – 24 Унапређење сарадње са послодавцима и привредом – ВО-ЗД – 25 Унапређење истраживачке компоненте високог образовања – ВО-ЗД09 – Увођење индикатора квалитета у ВО – ВО-ЗД10 – Унапређење система акредитације – ВО-ДС01 – Укључивање студената докторских студија у научноистраживачке пројекте</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинисане и примењене конкретне мере учешћа студената у истраживачким пројектима – Унапређена међународна сарадња кроз докторске студије – До 2020. минимално 10% студената са завршеним мастер студијама укључено у докторске студије – Дефинисани индикатори за мерење научне изврности ВШУ – Проширен и унапређен систем вредновања истраживачког рада – Унапређено истраживање у оквиру завршних радова или пројеката студената – Дефинисана правила, облици механизми и процедуре интеграције истраживачких капацитета – Остварена критична маса истраживача у приоритетним областима – Повећан броја акредитованих центара изврности у приоритетним областима – Дефинисане конкретне и применљиве мере побољшања научне изврности – Пораст броја истраживача – Побољшан положај домаћих универзитета на ранг листама – Студенти докторских студија укључени у истраживања везана за развој нових технологија, производа и услуга – Успостављени истраживачки капацитети у привреди – Повећан број доктора у привреди и пословном сектору – Реформисан изборни систем и уведена јединствена правила за изборе наставника и ментора – Успостављен јединствен систем процедура и механизма оцене докторске дисертације од стране независних експерата у области 	<ul style="list-style-type: none"> – Постоји одређен број стипендираних и буџетских студената да се укључе у научно-истраживачке пројекте али координисани систем повезивања потреба тржишта, истраживања и стицања докторске дипломе није остварен. – Донет Закон о науци и истраживањима („Службени гласник РС”, број 49/19), као и Закон о високом образовању („Службени гласник РС”, број 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18 и 67/2019) – У систему су уведене дуалне студије и велики број ВШУ сарађује са послодавцима – На основу података РЗС број запослених истраживача у високом образовању расте – 2014. министар просвете Србије је потписао придруживање Србије програму Horizon 2020 – Активности се разликују од факултета и факултета, нису развијене системске мере праћења и јавног извештавања о квалитету докторских студија. – У систему постоје и остварују се реформисани истраживачки усмерени студијски програми – Свака одбрањена дисертација има јавно публикован истраживачки исход – Унапређен је систем вредновања истраживачког рада – Успостављен репозиторијум докторских дисертација 	<p>8. Делимично остварен – Иако је успостављена правна основа и постоје докази да постоји укључивање студената докторских студија у научноистраживачке пројекте, није могуће проценити проходност на докторске са мастер студија.</p>
<p>9. Јачање истраживачких капацитета и изврности и успостављање сарадње с привредним, пословним и јавним сектором у оквиру докторских студија</p>				<p>9. Делимично остварен – Сарадња са привредом је унапређена и број истраживача је повећан, али поједини универзитети су доживели пад на Шангајској листи (Универзитет у Београду је био у првих 300 универзитета у 2017. да би у једном тренутку доживео пад испод 500. места у 2020); и даље постоје изазови у задржавању талената у земљи, односно појединца који постижу високу цитираност уз испун других универзитета; низ активности је препуштен високообразованим институцијама, а не постоје механизми праћења и евалуације урађеног.</p>
<p>10. Унапређење система провере квалитета докторских студија</p>				<p>10. Делимично остварен – Спроведен је низ кључних активности али недостаје израда студије о унапређењу квалитета докторских студија која би обухватила мерљиве индикаторе који су дефинисани у АП: број докторских дисертација и ВШУ доступни у репозиторијуму; број публикација по наставнику; број патената по наставнику; индекс цитираности; број и квалитет домаћих и међународних истраживачких пројеката; број међународних публикација на милион становника; број патената на милион становника; класификовани или рангиран студијски програми докторских студија (факултети и универзитети).</p>
<p>11. Увођење истраживања у струковне студије</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ВО-СС03 Увођење истраживања у струковне студије – ВО-СС02 Реформа организационе структуре установа струковног образовања – ВО-СС05 Унапређење очекиваних исхода струковних студија – ВО-СС06 Унапређење компетенција наставног кадра на струковним судијама 		<ul style="list-style-type: none"> – Закон о науци и истраживањима, („Службени гласник РС”, број 49/19) омогућава примењена и развојна истраживања. – Члан 35. Закона о високом образовању дефинише мастер за струковне студије – Уведено је радно место менаџера академије струковних студија и високих школа чији надлежности су прописане Законом (радно место менаџера постоји и на универзитету), а ВШУ може да пропише и додатне надлежности интерним актом. – У току је процес интеграције високих школа струковних студија на принципима дисциплинарног и регионалног повезивања. – У систему постоје и остварују се реформисани студијски програми – Исходи студијских програма су постали важни и за процес акредитације ВШУ и њених студијских програма што је видљиво у документима ВШУ. 	<p>11. Остварен.</p>
<p>12. Реформа организационе структуре установа струковног образовања</p>		<ul style="list-style-type: none"> – Успостављена примењена и развојна истраживања на академијама струковних студија – Уведене мастер струковне студије – Унапређене иновативне вештине – Дефинисани и примењени модели интеграције високих школа струковних студија у академије струковних студија, на принципима дисциплинарног или регионалног повезивања – Уведена стручна пракса као обавезни део студијских програма струковних студија; – Примарна усмереност струковних студија према стицању практичних знања и вештина – Развијање иновативних вештина – Реформисан систем звања наставника у струковном образовању; – Дефинисана јединствена правила за избор и напредовање наставника на струковним судијама – Интерсекторска мобилност наставника 		<p>12. Делимично остварен – Процена је заснована на чињеници да се неке од активности директно повезане са остваривањем овог стратешког циља још увек остварују и да ће се тек по њиховој пуној имплементацији моћи утврдити да ли је стратешки циљ у потпуности остварен.</p>
<p>13. Унапређење очекиваних исхода струковних студија</p>				<p>13. Остварен.</p>

<p>14. Усвајање буџета са предвиђаним финансијским оквирима на макро, мезо и микро нивоу</p>	<p>– ФО-ВО01 – Усвајање буџета – са предвиђаним финансијским оквирима на макро, мезо и микро нивоу</p>	<p>– Процент издвајања за високо образовање: (2012:0.80%, 2014:0.90%, 2016:1.05%, 2018:1.15%, 2020:1.25%) – Макро ниво: Постепено повећање учешћа издвајања за образовање у бруто домаћем производу, као и повећање апсолутног износа средстава – Мезо ниво: Постављање односа улагања у поједине нивое образовања и финансијског оквира у коме се делује – Микро ниво: Утврђивање нивоа буџетских средстава за сваки вид универзитетског образовања: основне, мастер, докторске, академске, струковне – Јавно објављивање утврђених износа, анализа међу областима и високошколским установама, дефинисање износа на који би се примењивала линеарна скала суфинансирања – Утврђивање критеријума за рангирање студената, прецизирање начина утврђивања социјалног статуса студента и припрема увођења новог модела финансирања</p>	<p>– Нису успостављени надзорни механизми финансирања кроз информациони систем, израда годишњих извештаја о потребним профилима није израђена (јавна), критеријуми за различиту помоћ државе различитим групама студената нису израђени. – Израда нацрта закона о буџету Републике Србије за наредну годину се ради на годишњем нивоу док се Израда нацрта меморандум о буџету Републике Србије ради на сваке три године.</p>	<p>14. Није остварен – 2014. је био 0,86, а 2020. године мање од 0,8%.</p>
<p>15. Унапредити квалитет пријема и селекције кандидата и уједначити процедуру уписа у ВШУ, што се постиже високим квалитетом завршних испита – матуре у средњем образовању</p>	<p>– ВО-ЗД01 – Развој система уписа на основне студије на основу положене матуре</p>	<p>– Успостављен јединствен систем улаза у високо образовање; – Осигурана координација високог и средњег образовања</p>	<p>– У току је припрема и успостављање система путем пројекта државна матура који се финансира средствима ИПА фондова за 2015. – Члан 100. Закона о високом образовању дефинише упис на ВШУ уз признавање резултата матуре.</p>	<p>15. Делимично остварен – Како су све активности на остваривању овог стратешког циља почеле релативно касно циљ је делимично остварен али са великом вероватноћом да ће бити остварен у наредне две године.</p>

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3 и 4	Повећање ефикасности и релевантности			
<p>КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.</p>	<p>– Од 9.547 студената који су дипломирали на факултетима Београдског универзитета до краја школске 2007–2008. године, свега 15,9% је завршило студије у року крајем од предвиђеног трајања студија с апсолвентским стажом – Анализа ефикасности студирања поменуте генерације, коју је урадио Универзитет, показала је да академици факултет заврше у просеку за 7,69 година (2009). – Степен напуштања студија од 2000. до 2004. године кретао се од 43% до 24% (с повољним трендом опадања). – Однос броја дипломираних после четири године од уписа (ОАС и ОСС) показује раст од 28% до 53% у периоду од 2003. до 2008. године – Академске и струковне студије треба у већој мери усмерити ка потребама тржишта рада. – Треба додатно разрадити и пратити мере ефикасности у високом образовању. – 2007. у Србији проглашено 206 доктора наука. – Компетенције које се стичу на докторским студијама нису у довољној мери повезане са компетенцијама потребним за тржиште рада. – Студијски програми докторских студија скоро су потпуно изоловани у оквиру једног факултета и једне научне дисциплине. Занемарљив је број студијских програма с интердисциплинарним или мултидисциплинарним исходом</p>			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварених специфичних стратешких циљева
<p>1. Просечно студирања је највише за годину дана дуже него што је предвиђено студијским програмом и у том периоду најмање 70% завршава уписане студије</p>	<p>Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније: – ВО-ЗД03 Приступ другом степену високог образовања – ВО-ЗД04 Увођење студија уз рад („part time“ студије)</p>	<p>– Јавно доступни извештаји о напуштању ВО – Смањена стопа напуштања ВО – Утврђени фактори који утичу на осипање –</p>	<p>– Законом су омогућене олакшице за студенте који уз ради студирају у погледу минималног броја остварених ЕСПБ бодова у школској години (30 ЕСПБ), као и дуже трајање статуса студента на уписаном студијском програму (у троструком трајању редовног трајања студијског програма). – Стручно упутство за сировођење уписа у прву годину студијских програма основних и интегрисаних студија на високошколским установама чији је оснивач Република Србија за школску 2019/2020. годину („Службени гласник РС”, број 36/19) за школску 2019/2020. годину, којим је обезбеђена већа доступност ВО лица која немају јавну исправу о стеченом средњем образовању. – Систем уписа на други степен је дефинисан чланом 100. став 7. Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18 и 67/19). – Чланом 96. став 6. Закона о високом образовању је дефинисано да ВШУ има право да организује студирања уз рад. – Измењен је Правилник о ученичким и студентским кредитима и стипендијама („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 55/13, 27/18 – др. закон и 10/19) и на основу њега се више не примењује критеријум успеха за ромске ученике, ученике без оба родитеља и ученика са инвалидитетом. – Оно што недостаје, а што је најзначајнији инструмент за делотворне мере спречавања осипања је добар систем прикупљања и обраде података</p>	<p>1. Није могуће дати прецизну процену остварености – Последњи веродостојни подаци су из 2014. године када је утврђено да је просечна дужина студирања дипломираних студената који су завршили према болњошком систему студија 4,89 година (Лажетић и сарадници, 2014).</p> <p>2. Није могуће дати прецизну процену остварености – Подаци којима би се могла утврдити стопа завршавања студија као и стопа осипања не постоје. АП предвиђа праћење следећих података али не постоје студије које користе наведене податке: удео студента који одустају након прве године; удео студената који су одустали од студија у односу на укупан број уписаних студената; удео студената који годишње остварују 60 ЕСПБ. Системи tutorства и све мере које се реализују почевши од студирања уз рад, јачање каријерних центара и понуде релевантних програма службе и као превенција осипања, али не постоје подаци на основу којих се проценити ефикасност и делотворност ових мера</p>
<p>2. Студије не напушта више од 15% студената</p>				

<p>3. Академске и струkovne studije osposobljavaju studente da se uspesno prilagođavaju promenama koje nastaju na radnim mestima, da uspesno obavljaju određene poslove, ali i razvijaju njihovu kreativnost te daju neophodne teorijske i metodološke osnove za nastavu na drugom stepenu visokog obrazovanja</p>	<p>Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВО-АС01 – Осавремењавање студијских програма у складу са потребама тржишта рада и са степеном достигнутог научног и технолошког развоја у свету – ВО-АС10 – Увођење кратких програма (кратки циклус) – ВО-ЗД24 – Унапређење сарадње са послодавцима и привредом – ВО-ЗД25 – Унапређење истраживачке компоненте високог образовања – ВО-ЗД26 – Јачање иновативног потенцијала и повећање иновативних исхода – ВО-ЗД27 – Јачање предузетничке компоненте високог образовања 	<ul style="list-style-type: none"> – Прихваћен принципа концепта: флексибилних путева базираних на исходима учења, интерактивног начина учења, активног учешћа студената итд. – Уведене нове методе у наставном процесу 	<ul style="list-style-type: none"> – Донет Закон о дуалном моделу студија у високом образовању („Службени гласник РС”, број 66/19). – Годишњи извештаји о остварености СРОС 2020 наводе податке о постојању укључености у семинаре у земљи и иностранству за студенте и наставнике. – У оквиру унапређивања процеса провере квалитета и акредитације установа и програма, изменом Правилника о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа као члан рецензентске комисије уведен је један стручњак за поједине области из реда послодавца, професионалних или струковних удружења, тржишта рада, комора, кога предажу одговарајуће организације. Такође Стандард 4: Студије, захтева усклађеност са Националним оквиром квалификација чиме се обезбеђује и осавремењавање студијских програма у складу са потребама тржишта рада и са степеном достигнутог научног и технолошког развоја у свету. – Важна новина која је 2019. године регулисана подзаконским актима су кратки програми (КП). КП су по правилу усклађени са потребама тржишта рада и реализују се ради стручног оспособљавања студената и лица са стеченим средњим образовањем за укључивање у радни процес 	<p>3. Није могуће дати прецизну процену остварености – Ипак, последњи доступни подаци указују да око 33% студената сматра да их студије слабо или лоше спремају за тржиште рада (EUROSTUDENT VI) истраживање.</p>
<p>4. Треба развити програм унапређења ефикасности високог образовања</p>	<p>Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВО-ЗД32 – Анализа и реформисање мреже ВШУ по областима и нивоима студија и функционално повезивање истраживачког система – ВО-ЗД33 – Унапређење структурне, функционалне и управљачке интеграције ВШУ – ВО-ЗД34 – Развој интер и интра-универзитетских мрежа – ВО-ЗД35 – Модернизација управљања и пословне администрације – ВО-ЗД36 – Усавршавање информационог система ВШУ 	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинисане конкретне и примењиве мере повећања ефикасности; – Развијени индикатори за оцену ефикасности ВШУ и система као целине. 	<ul style="list-style-type: none"> – Законодавни оквир је допуњен референцама на коришћење података из регистара којима управља МПНТР, тако што је статус корисника тих података додељен Агенцији за квалификације, односно дата јој је надлежност да прати и мери ефекте и имплементацију (нових) квалификација на запошљавање и целоживотно учење, због чега је неопходно да користи и укршта податке из споменутих регистара и Централног регистра обавезног социјалног осигурања. Међутим, нису дефинисане мере за повећање ефикасности и нису развијени индикатори за оцену ефикасности. – Резултат обраде података из високошколских регистара треба да буде израда статистичких извештаја и показатеља на основу којих ће Савет за Национални оквир квалификација давати препоруке Влади у процесу планирања и развоја људских потенцијала, уписној политици и повезивања високог образовања и тржишта рада, а у складу са стратешким документима Републике Србије. Статистички извештаји произведени обрадом ових података треба да буду јавни јер је њихова сврха и информисање јавности о ефектима стицања квалификација према школским и студијским програмима, а у циљу пружања релевантних информација за планирање будућности младих у Републици Србији. Међутим, ови извештаји нису још увек нису израђени. – У току је припрема стратегије за прикупљање података о напуштању ВШУ који су видљиви у извештајима појединачних ВШУ и саопштењима РЗС-а 	<p>4. Није остварен – Упркос томе што су начињени почетни кораци у овој области, на програмима унапређења ефикасности још увек треба интензивно радити. Односно, нису дефинисане мере за повећање ефикасности и нису развијени индикатори за оцену ефикасности.</p>
<p>5. Годишње најмање 200 доктораната на милион становника заврши студије у предвиђеном року.</p>	<p>Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВО-ДС04 Унапређење система провере квалитета докторских студија 	<ul style="list-style-type: none"> – Удео истраживача у укупном броју запослених – Број доктора наука на милион становника – Број заједничких студијских програма докторских студија – Број и квалитет објављених публикација – Број пријављених/прихваћених/примењених патената – Број нових технолошких и решења, нових производа 	<ul style="list-style-type: none"> – Поједине високошколске установе уписују већи број самофинансирајућих студената на докторске студије. Резултати истраживања показују да иако факултети имају развијене формалне услове за упис доктораната, кандидати се рангирају на основу прецизно утврђених и свима познатих критеријум али да сам процес није довољно транспарентан. 	<p>5. Остварен – У 2016. проглашено скоро 10 пута више доктора наука него 2012. године.</p>
<p>6. Минимално 60% студената докторских студија завршава студије у времену њиховог трајања</p>				<p>6. Није могуће дати прецизну процену остварености – Систем не прати потребне индикаторе.</p>

<p>7. До 2020. године постићи да око 40% свршених студената докторских студија буде оспособљено за наставак каријере у неакадемском сектору</p>	<p>Акције из АП предвиђене не таргетирају специфично ову област али у АП постоје и оне акције које индиректно доприносе остваривању датог стратешког циља. Конкретније: – ВО-ДС03 Успостављање сарадње с привредним, пословним и јавним сектором</p>	<p>– Студенти докторских студија укључени у истраживања везана за развој нових технологија, производа и услуга – Успостављени истраживачки капацитети у привреди – Повећан број доктора у привреди и пословном сектору; – Интерсекторска мобилност наставника и истраживача</p>	<p>– Активности сарадње са привредом су видљиве у општим актима ВШУ и извештајима ВШУ. – Донесен је Закон о дуалном моделу студија у високом образовању („Службени гласник РС”, број 66/19).</p>	<p>7. Није могуће дати прецизну процену остварености – Систем не прати индикаторе важне за процену успешности ових активности као што су: удео истраживача у броју запослених у предузећима и пословном сектору; удео публикација остварених кроз сарадњу у односу на укупни број публикација; број пријављених/прихваћених/ примењених патената; број нових технолошких и иновативних решења, нових производа; удео предузећа која су увела технолошку иновацију; % нових доктора наука који су запослени у неуниверзитетском сектору</p>
<p>8. Усагласити студијске програме са потребама тржишта рада</p>	<p>– ВО-АС01 – Осавремењавање студијских програма у складу са потребама тржишта рада и са степеном достигнутог научног и технолошког развоја у свету – ВО-АС10 – Увођење кратких програма (кратки циклус) – ВО-ЗД24 – Унапређење сарадње са послодавцима и привредом – ВО-ЗД26 – Јачање иновативног потенцијала и повећање иновативних исхода – ВО-ЗД27 – Јачање предузетничке компоненте високог образовања</p>	<p>– Уписне квоте буџетски финансираних студената усклађене са друштвеним потребама – Дефинисани студијски програми који одговарају потребама тржишта рада – Формирани иновациони центри, пословни инкубатори, центри за развој и трансфер технологија – Донета Стратегија истраживања за иновације 2020 – Усвојена дугорочна политика за истраживање и иновације – Остварена мобилност истраживача између истраживачког и иновативног система – Унапређене иновативне вештине – Одржавање манифестација у циљу промоције науке и иновативности – Уведени предузетнички модули или садржаји у студијске програме, измењени стандарди за акредитацију студијских програма – Успостављена сарадња ВШУ са привредом и другом секторима – Основан Фонд за подстицање високо технолошког предузетништва; – Формирани пословни инкубатори мале компаније итд. – Повећано (само) запошљавање – Повећан интерес за студије које воде бржем запослењу – Формирана тела на нивоу ВШУ (Савет послодаваца); – Реформисани студијски програми; – Ангажовање истакнутих стручњака из привреде у различитим облицима наставе; Коришћење привредне инфраструктуре и технолошких и других ресурса у струковном образовању; – Дефинисана правила, облици, механизми и процедуре развоја сарадње.</p>	<p>– Потреба и активности везане за усаглашавање студијских програма са потребама тржишта рада су видљиве у документима појединачних ВШУ. – Донет је Закон о дуалном моделу студија у високом образовању („Службени гласник РС”, број 66/19) – По усвајању Закона о националном оквиру квалификација, стекли су се услови за образовање тела које оцењује развојне и тржишне потребе и приоритете (до тада се квоте за упис одређују као и до сад, уз могуће повећање од 20% ако се процени као оправдано и у складу са потражњом) – Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа као члан рецензентске комисије уведен је један стручњак за поједине области из реда послодаваца, професионалних или струковних удружења, тржишта рада, комора итд. Такође Стандард 4: Студије, захтева усклађеност са Националним оквиром квалификација чиме се обезбеђује и осавремењавање студијских програма у складу са потребама тржишта рада и са степеном достигнутог научног и технолошког развоја у свету. – Кратки програми обука се остварују на ВШУ и усклађени су са потребама тржишта рада</p>	<p>8. Делимично остварено – Успостављена је законодавна основа, постоје докази о активностима ВШУ са привредом и подаци о реализацији кратких програма обуке који су усаглашени са потребама тржишта рада, али и даље не постоји систем за праћење и мерење квалитета знања, вештина и квалификација дипломираних студената који би известио о запошљивости студената различитих профила, брзини прилагођавања запослених студената потребама радног места и задовољству послодавца.</p>

<p>Идентификовани правци даљег развоја</p>	<p>У оквиру високог образовања начињени су помаци кроз увођење истраживања у струковне студије, реформу организационе структуре установа струковног образовања, унапређење очекиваних исхода студија, унапређење компетенција наставног кадра на струковним студијама, јача се сарадња високог образовања са привредом, повећава се број доктора наука. Спроведен је низ кључних активности за унапређење евалуације квалитета докторских студија (свака докторска дисертација постаје јавно доступна у онлајн репозиторијуму). Врши се осигуравање и јачање доступности на сва три нивоа студија студентима из осетљивих група. Повећан је удео високообразованих који се баве истраживањима и иновацијама у ВШУ, институтима и предузећима. Број студената у Србији је смањен за око 15% у последњих осам година. И поред тог смањења, већину студената чине бивши ученици средњих стручних школа. Изостале су системске мере које се односе на јаче финансирање високог образовања са циљем повећавања броја места за студенте на високом образовању о трошку државе. Званична статистика не омогућава адекватну процену квантитативних индикатора у високом образовању што указује да је неопходно развити и ојачати системе за праћење и евалуацију високог образовања. Неразвијеност индикатора праћења је у корелацији са одсуством спровођења кључних мера за унапређење обухвата, квалитета, релевантности и ефикасности у високом образовању, јер спровођење мера и пројеката увек за собом повлачи и праћење резултата. Ова неразвијеност и слабост националне статистике која не покрива нити прати најважније индикаторе квалитета, обухвата, релевантности и ефикасности високог образовања је забрињавајућа и указује на низ проблема који постоје у високом образовању и нетранспарентност високог образовања која дуго траје. Додатно, једна од мера у постојећој стратегији се односи на повећање броја доктора наука, али у светлу приоритета МПНТР да искорени корупцију и осигура интегритет образовања на свим нивоима, мере овога типа би требало додатно размотрити, јер само повећање броја доктора наука не осигурава и квалитет докторских студија.</p>
---	--

5. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. за подсистем образовања одраслих

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
<p>КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – У 2012. години 3,6% одраслих је учествовало у неком програму образовања одраслих (ЕУРОСТАТ); – Проблем са укљученошћу свих категорија одраслог становништва (нарочито најсиромашнијих и припадника осетљивих група); – Неповољан територијални распоред капацитета за образовање одраслих (посебно за сеоску популацију); – Полазници школа за основно образовање одраслих нису циљна група „одраслих“; – Спроводи се пројекат „Друга шанса – Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији“ (2010–2013) а развијен програм функционалног основног образовања одраслих (ФООО) почиње да се примењује у 80 основних школа и школа за основно образовање одраслих и 75 средњих стручних школа; – Постојећи програми стручног усавршавања (докавалфикације и специјализације у средњим стручним школама) нису усклађени са потребама тржишта рада; – Не постоје поуздани подаци о понуди програма у образовању одраслих; – Не постоје иновативни начини повећања обухвата одраслих (нпр. кратки курсеви којима се остварују ЕСПБ, програми учења на даљину итд.); – Не постоји програм подршке и промоције концепта целоживотног учења односно образовања одраслих. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. Најмање 7% становника обухваћено је неким од програма образовања одраслих и целоживотног учења.</p>	<p>Акције из АП предвиђене у делу о ОО не таргетирају специфично повећање обухвата али се акције које се односе на квалитет и успостављање система могу сматрати мерама које индиректно доприносе повећању обухвата. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ПД-О001 – Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих – ПД-О002 – Унапређење функционализације основног образовања одраслих – ПД-О003 – Развијање програма образовања и стручне обуке одраслих на радном месту (workplace learning) – ПД-О004 – Увођење кратких курсева обуке стицања потребних знања и вештина, са ЕСПБ – ПД-О006 – Увођење електронског учења у образовање одраслих – ПД-О007 – Оснивање „универзитета“ за треће доба – ПД-ОН11 – Развој програма образовања наставника, укључујући и помоћне наставнике, инструкторе, водитеље, тренере, за образовање одраслих 	<ul style="list-style-type: none"> – Мрежа ЈПОА усклађена са потребама тржишта рада и демографском структуром становништва – Унапређење квалитета рада институција за образовање одраслих – Унапређење квалитета образовања и учења одраслих – Прилагођен систем формалног и неформалног образовања и обучавања одраслих могућностима и потребама учења и образовања одраслих уз осигурање квалитета (онлајн учење, прилагођено време наставе и обуке могућностима одраслих) – Доношење Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и кадрова за јавно признате организаторе образовања одраслих код којих се стичу квалификације и компетенције или се обавља признавање претходног учења, укључујући и услова за учење особа са инвалидитетом – Успостављање Регистра јавно признатих организатора активности образовања одраслих – Доношење законских и подзаконских аката за увођење електронског учења и оснивање „универзитета“ за треће доба – Повећана понуда курсева е-учења на основу усвојених стандарда – Развијање целоживотних програма на ВШУ – Развијање програма за особе у трећем животном добу 	<ul style="list-style-type: none"> – Током 2015. године усвајањем подзаконских аката унапређен је законодавни оквир. Усвојени су Правилник о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15) и Правилник о врсти, називу и садржају образаца и начину вођења евиденција и називу, садржају и изгледу образаца јавних исправа и уверења у образовању одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15). – Почетком 2019. године усвојени су Правилник о организацији, спровођењу, издавању сертификата и поступку вођења евиденције за кратке програме студија („Службени гласник РС”, број 32/19), што је корак у успостављању кратких курсева на ВШУ, и Правилник о педагошком асистенту и андрагошком асистенту. – Програм ФООО се реализује у једном броју основних школа (2015. у 73 ОШ, 2016. у 68 ОШ, 2017. у 73 ОШ, 2018. у 64 ОШ, у 2019. у 65 ОШ). – У циљу побољшања мреже школа, у 2019. години МПНТР је одобрио формирање 16 малих одељења у седам основних школа. – У неформалном образовању одраслих, од 2015. године се шири мрежа ЈПОА а број акредитованих ЈПОА у 2019. години износи 203. Направљен је регистар свих организатора активности образовања одраслих који су акредитовани (имају статус ЈПОА). – Једна од ЈПОА је и Национална академија за јавну управу, која је од 2018. до 2020. године спровела обуке за преко 6000 запослених у јавној управи. – У оквиру неформалног образовања одраслих реализоване су и мере Владе Републике Србије везане за преквалификације у области информacionих технологија (ИТ). – Током 2019. године МПНТР је мапирало градове и школе у којима ће се успоставити регионални тренинг центри са намером да се подрже средње стручне школе за успостављање проширене делатности спровођења обука за привреду. – Додатни рад на функционализацији ФООО се не дешава, што за последицу има опадање интереса за њега, а посебан проблем представља чињеница да се стручно оспособљавање као део ФООО готово нигде ни не спроводи. – Када је у питању развој програма образовања запослених у образовању који раде са одраслима, не само да се додатно не развијају већ су и веома гласни захтеви институција да се смање обавезе наставника у вези са обукама. – МПНТР је за почео рад на системском решавању укључивања специфичних група одраслих у програм ФООО (нпр. особе на издржавању казни у КПЗ и ВПУ, мигранти итд.), па је тако за реализацију програма ФООО у КПЗ и ВПУ МПНТР дало верификацију издвојених одељења у 6 КПЗ за 6 школа које на годишњем нивоу реализују програм ФООО за око 250–300 затвореника. Нисмо урадили додатну обуку наставника за имплементацију програма ФООО у КПЗ. Започет је и процес припреме програма за обуку наставника за рад у КПЗ кроз пројекат DAS у оквиру Erasmus програма. 	<p>1. Није остварен – Званични подаци чији је извор Анкета о радној снази (и који су коришћени као мерило у Правилник о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15) и Правилник о врсти, називу и садржају образаца и начину вођења евиденција и називу, садржају и изгледу образаца јавних исправа и уверења у образовању одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15). Пошто је ова стопа износила 4,4%, 4,1%, односно 4,3%.</p> <p>У периоду од 2015. године, унапређена је база података о образовању одраслих јер је Србија 2016. године други пут учествовала у Анкети о образовању одраслих, на основу чега су добијени конкретнији подаци о учешћу одраслог становника у образовању одраслих. Према овом истраживању, које користи другачију методологију у односу на Анкету о радној снази (која је мерило у СРОС 2020) стопа учешћа одраслих у неком облику формалног или неформалног образовања или обука, на националном нивоу износила је 19,8% за 2016. годину, (што је нешто више него 2011. када је износила 16,5%) али је и знатно ниже од просека земаља чланица Европске уније који је 2016. године износио 45,2%.</p>
<p>2. образовање одраслих је доступно свим категоријама одраслих независно од њихових социо-економских, физичких, узрасних, интелектуалних, регионалних, националних, језичких, етничких, верских и других карактеристика.</p>				<p>2. Делимично остварен – Иако је реализацијом функционалног основног образовања одраслих повећан број одраслих којима је доступно формално образовање одраслих (нарочито одрасли из маргинализованих група), оно и даље није доступно свим категоријама, што показују подаци из Анкете о образовању одраслих (2016). Мрежа пружаоца услуга у образовању одраслих не функционише довољно добро, а не постоје механизми који би утицали на повећање доступности (нпр. електронско учење) што утиче на недовољну доступност програма образовања одраслих свим наведеним категоријама.</p> <p>Додатно, Национална служба за запошљавање не плаћа обуке за стручно оспособљавање које су друга диплома онима који завршавају ФООО чиме се крше прописи којима се регулише ФООО. Тако, НСЗ не плаћа ни превоз одраслима до школе нити уџбеника па сиромашни одрасли међу којима је значајан број Рома не могу да носе те трошкове па одустају од образовања.</p> <p>Такође, центри за социјални рад не упућују кориснике материјалне помоћи у школу како би обезбедили њихову запошљивост.</p>
<p>3. Развијена је широка мрежа пружалаца услуга образовања одраслих (у формалном и неформалном систему образовања) који ће за одређене програме образовања радити под истим условима и стандардима.</p>	<p>Акција се односи само на неформално образовање:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ПД-О001 – Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих. 	<ul style="list-style-type: none"> – Унапређење квалитета рада институција за образовање одраслих; – Мрежа ЈПОА усклађена са потребама тржишта рада и демографском структуром становништва; – Доношење Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и кадрова за јавно признате организаторе образовања одраслих код којих се стичу квалификације и компетенције или се обавља признавање претходног учења, укључујући и услова за учење особа са инвалидитетом; – Успостављање Регистра јавно признатих организатора активности образовања одраслих. 		<p>3. Делимично остварен – Успостављена је мрежа пружалаца услуга у неформалном образовању (мрежа ЈПОА) али и даље недовољно развијена (показују подаци из Анкете о образовању одраслих из 2016). Број средњих школа у којима се реализује ваљедно образовање одраслих варира, а број школа које спроводе програме преквалификације, докавалфикације и специјализације само у 2019. години beleже знатно повећање (310 школа).</p>

<p>4. Целовита понуда програма образовања одраслих у контексту целоживотног учења мора обухватити: економски оријентисане образовне програме (незапослени, лица без квалификација, технолошки вишкови, запослени, предузетници и лица која започињу сопствени посао, сеоско становништво), социјално оријентисане образовне програме (за неписмене и лица без потпуног основног образовања, лица с посебним потребама, етничке мањинске групе, жене, старе), персонално оријентисане програме образовања ради развоја личности тј. знања, ставова и вештина појединаца у складу с његовим жељама и интересовањима.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ПД-0001 – Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЛПОА) образовања одраслих – ПД-0003 – Развијање програма образовања и стручне обуке одраслих на радном месту (workplace learning); – ПД-0004 – Увођење кратких курсева обуке стицања потребних знања и вештина, са ЕСПБ; – ПД-0006 – Увођење електронског учења у образовање одраслих; – ПД-0007 – Оснивање „универзитета“ за треће доба. 	<ul style="list-style-type: none"> – Мрежа ЛПОА усклађена са потребама тржишта рада и демографском структуром становништва – Унапређење повезаности рада и образовања; – Унапређење запошљавања, флексибилности и компетитивности радне снаге; – Усвајање концепта о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту; – Усвајање Правилника о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту укључујући и критеријуме и услове сертификациона наставника и инструктора за учење и обуку на радном месту; – Развијање целоживотних програма на ВШУ; – Повећање броја организација (ВШУ) које нуде програме обуке; – Понуда програма који више одговарају потребама запослених и послодавца; – Понуда програма за преквалификацију незапослених ради лакшег запошљавања; – Побољшана квалификациона структура запослених и незапослених; – Повећана samozапосљивост незапослених; – Већа прилагоденост и побољшана квалификација запослених; – Развијање програма за особе у трећем животном добу; – Подизање квалитета живота особа у трећем животном добу. 	<ul style="list-style-type: none"> – Успостављена мрежа ЛПОА који, по последњим подацима, нуде 203 програма неформалног образовања одраслих који су економски, социјално и/или персонално оријентисани. – Године 2018. започела је са радом Национална академија за јавну управу (организација у статусу ЛПОА) која је 2019. године усвојила Упутство о методологији за утврђивање потреба за стручним усавршавањем у органима јавне управе. – У оквиру неформалног образовања одраслих реализоване су и мере Владе Републике Србије везане за преквалификације у области информационо-технолозија (ИТ). Током 2019. године реализоване су обуке у склопу програма преквалификације за запослене и објављен је позив за програм преквалификације за ИТ намењен особама са инвалидитетом са територије Града Београда. – Током 2019. године МПНТР је мапирало градове и школе у којима ће се успоставити регионални тренинг центри. – У извештајном периоду, усвојени су Годишњи планови образовања одраслих за 2015, 2016, 2017, 2018, и 2019. годину који дефинишу циљеве формалног образовања и обуке за потребе тржишта рада које треба да буду усмерене на одређене секторе (услуге, пољопривреда, информационо-комуникационе технологије, итд.). – Почетком 2019. године усвајањем подзаконског акта је започет процес увођења кратких програма обуке на ВШУ у понуду. 	<p>4. Делимично остварен – Усвајањем Годишњих планова образовања одраслих се усмерава понуда програма неформалног образовања, а у области формалног образовања предузети су кораци у циљу одговора на потребе тржишта рада. Не постоје поуздани подаци о укупној понуди програма образовања одраслих, будући да не постоји јединствена база података (нпр. постоје подаци о обукама и програмима које реализује НСЗ, подаци о реализацији ФООО, Списак организација и институција у статусу ЛПОА). Недостају информације о постојању програма који су намењени свим наредним категоријама из специфичног циља (нпр. етничке мањинске групе, сеоско становништво).</p>
<p>5. Развити и применити програме основног образовања одраслих.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ПД-0002 – Унапређење функционализације основног образовања одраслих. 	<ul style="list-style-type: none"> – Доношење Правилника о организацији стручних обука у оквиру основног образовања одраслих укључујући и испит за обуку. 	<ul style="list-style-type: none"> – Програм ФООО се реализује у једном броју основних школа (2015. у 73 ОШ, 2016. у 68 ОШ, 2017. у 73 ОШ, 2018. у 64 ОШ, у 2019. у 65 ОШ). – У циљу побољшања мреже школа, у 2019. години МПНТР је одобрио формирање 16 малих одељења у седам основних школа. – Одобрено је повећање броја андрагошких асистената у школама које реализују ФООО за школску 2019/2020. годину. 	<p>5. Делимично остварен. Напомена: У тренутку писања СРОС спроводи се пројекат „Друга шанса – Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији“ (2010–2013) у ком је развијен програм огледа функционалног основног образовања одраслих (ФООО) и који се спроводио у преко 70 редовних ОШ и школа за основно образовање одраслих и готово исто толико средњих стручних школа. Као резултат усвајања ФООО на националном нивоу, усвојен је Правилник о наставном плану и програму основног образовања одраслих („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 13/13), који у себи садржи и програме за 50 стручних обука које се спровode у оквиру ФООО, а развијени су и припадајући приручници о организацији стручних обука и спровођењу испита за обуку. Ипак након увођења ФООО није се радило на његовој даљој функционализацији.</p>

<p>6. Развити програме стручног усавршавања odraslih у складу с потребама тржишта рада.</p>	<p>– ПД-0001 – Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања odraslih;</p> <p>– ПД-0003 – Развијање програма образовања и стручне обуке odraslih на радном месту (workplace learning).</p>	<p>– Успостављен систем стицања стручних обука код јавно признатих организатора средњег стручног образовања усаглашен са потребама тржишта рада;</p> <p>– Понуда програма који више одговарају потребама запослених и послодавца;</p> <p>– Понуда програма за преквалификацију незапослених ради лакшег запошљавања;</p> <p>– Побољшана квалификациона структура запослених и незапослених;</p> <p>– Повећана самозапошљивост незапослених;</p> <p>– Већа прилагођеност и побољшана квалификација запослених;</p> <p>– Усвајање Концента о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту;</p> <p>– Усвајање Правилника о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту укључујући и критеријуме и услове сертификовања наставника и инструктора за учење и обуку на радном месту.</p>	<p>– У 2015. години усвојен је подзаконски акти који је успоставио систем акредитације програма, између осталог, и програма за стручно усавршавање које реализују ЈПОА.</p> <p>– Школе које су стекле статус ЈПОА у циљу пружања професионалних обука (планиране у сарадњи са локалним послодавцима и социјалним партнерима) акредитовале су 43 програма у 2019. години.</p> <p>– Програме преквалификације, доквалификације и специјализације је у 2016. години реализовало 238 школа, исто толико у 2017. години, у 2018. години у 178 школа а у 2019. години у 310 школа.</p> <p>– Године 2019. у оквиру средњег стручног образовања (које похађају и одрасли у својству ванредних ученика) припремљено је 11 нових планова и програма наставе и учења, заснованих на стандардима квалификација.</p> <p>– Током 2019. године МПНТР је мапирало градове и школе у којима ће се успоставити регионални тренинг центри (Београд, Суботица, Ваљево, Пожега, Власотинце, Кула, Крагујевац, Зрењанин, Врњачка Бања и Кула) са намером да се подрже средње стручне школе за успостављање проширене делатности спровођења обука за привреду.</p>	<p>6. Делимично остварено – Иако се мрежа ЈПОА успоставила од 2015. године, програми ЈПОА (школа и других организација) је број акредитованих програма мали, процедура акредитације је непримерено дугачка, а број полазника програма средњих стручних школа (програми преквалификације, доквалификације и специјализације) је низак и постоји огромна диспропорција између броја планираних и уписаних полазника што је резултат, према извештајима о спровођењу ГПОО, недовољно доброг планирања, односно планирања које није усклађено са потребама тржишта рада.</p> <p>Програми ОО које нуде средње школе, нису примерени особеностима учења odraslih и кадар није квалификован за рад са odraslima јер средње школе немају обавезу да упуте своје наставнике на стручно усавршавање за рад са odraslima.</p> <p>Регионални тренинг центри тек треба да се успоставе. Нема информација о успостављању програма образовања и стручне обуке на радном месту.</p>
<p>7. Развити понуду професионалног усавршавања за odrasle кроз програме кратких курсева и обука на ВШУ, којима се остварују ЕСПБ бодови и омогућавају флексибилне путање учења.</p>	<p>– ПД-0004 – Увођење кратких курсева обуке стицања потребних знања и вештина, са ЕСПБ.</p>	<p>– Већа понуда тражених курсева обуке за odrasle на ВШУ;</p> <p>– Повећање броја организација (ВШУ) које нуде програме обуке;</p> <p>– Могућност признавања неформалног у формално образовање (ЕСПБ);</p> <p>– Понуда програма који више одговарају потребама запослених и послодавца;</p> <p>– Понуда програма за преквалификацију незапослених ради лакшег запошљавања;</p> <p>– Побољшана квалификациона структура запослених и незапослених;</p> <p>– Повећана самозапошљивост незапослених;</p> <p>– Већа прилагођеност и побољшана квалификација запослених;</p> <p>– Доношење стандарда за акредитацију кратких циклуса;</p> <p>– Развијање целоживотних програма на ВШУ.</p>	<p>– 2019. године усвојен је Правилник о организацији, спровођењу, издавању сертификата и поступку вођења евиденције за кратке програме студија („Службени гласник РС”, број 32/19).</p>	<p>7. Делимично остварен – Усвојени Правилник чини само основу за остваривање овог циља.</p>
<p>8. Развити програме учења на даљину и електронског учења.</p>	<p>– ПД-0006 – Увођење електронског учења у образовање odraslih.</p>	<p>– Прилагођен систем формалног и неформалног образовања и обучавања odraslih могућностима и потребама учења и образовања odraslih уз осигурање квалитета (онлајн учење, прилагођено време наставе и обуке могућностима odraslih).</p> <p>– Повећана понуда курсева е-учења на основу усвојених стандарда;</p> <p>– Израда стандарда за примену електронског учења у реализацији кратких курсева обуке;</p> <p>– Доношење законских и подзаконских аката који се односе на е-учење.</p>	<p>– Од 2017. године када је у Србија постала део EPALЕ мреже, Темпус канцеларија је реализовала активности учења на даљину за запослене у образовању odraslih.</p> <p>– Од 2019. године Национална академија за јавну управу развија систем за онлајн учење на својој LMS (Learning Management System) платформи што ће омогућити већу доступност програмских садржаја свим службеницима у јавној управи.</p>	<p>8. Није могуће дати прецизну процену остварености – Не постоје информације о корацима који су предузети на системском нивоу како би се развили програми учења на даљину и електронског учења у образовању odraslih.</p>
<p>9. Основати универзитете за треће доба.</p>	<p>– ПД-0007 – Оснивање „универзитета” за треће доба.</p>	<p>– Подизање квалитета живота особа у трећем животном добу;</p> <p>– Повећан број пензионера који се баве неком допунском делатношћу;</p> <p>– Израда нацрта закона и доношење подзаконских аката;</p> <p>– Развијање програма за особе у трећем животном добу.</p>	<p>– Нема информација о реализованим активностима.</p>	<p>9. Није могуће дати прецизну процену остварености – Не постоје информације о предузетим активностима које се односе на успостављање законодавног оквира и развијање програма, иако одређени „универзитети” за треће доба постоје у оквиру других организација које пружају неформално образовање и обуке старијим особама⁶ али систему недостају информације о броју корисника, циљевима и успешности реализованих програма.</p>
<p>10. Дефинисати национални програм подршке и промоције концепта целоживотног учења. Увести научно-образовни канал и специјализоване емисије које промовишу и наглашавају неопходност образовања odraslih.</p>	<p>– ФО-0005 – Стварање финансијске подршке за медијску акцију за олакшање имплементације.</p>	<p>– Финансијска подршка за објашњавање разлога и начина примене нових мера.</p>	<p>– Агенција за квалификација је основана 2018. године и у свом мандату има промоцију квалификација које нуде школе, високошколске институције и ЈПОА.</p>	<p>10. Делимично остварен – Нису спроведене активности за ову специфични циљ на системском нивоу, иако су, на нивоу појединачних институција које се баве образовањем odraslih, реализоване промотивне активности (нпр. од 2017. године када је у Србија постала део EPALЕ мреже, Темпус канцеларија је реализовала активности у циљу промоције образовања odraslih и сл.).</p>

5 У Акционом плану је овај исход за Акцију Увођење електронског учења у образовање odraslih (ПД-0006) наведен као индикатор, за шта се претпоставља да је грешка.
6 Нпр. Могу се пронаћи информације о постојању „универзитета за треће доба” код пружаоца услуга програма неформалног образовања odraslih (видети: <http://www.кццукарица.рс/срп/универзитет-за-треће-доба/>)

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Повећање квалитета			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> - Не постоји адекватан систем контроле, евалуације и унапређења квалитета образовања одраслих, нити систем националних стандарда квалитета; Не постоји методологија за мониторинг и евалуацију образовања одраслих; - Не постоји независна институција надлежна за дефинисање и увођење система квалитета, акредитацију и сертификацију неформалног образовања одраслих; - Школе су недовољно опремљеније, недостају дидактичка средства а нема ни довољно простора за извођење процеса образовања. - Образовни планови и програми нису модификовани на основу потреба и циљева образовања одраслих; - Проблем с расположивошћу, бројношћу и квалитетом наставног особља и другог особља у области андрагогије. - Србија не учествује у међународном програму за процену компетенција одраслих – ПИААЦ. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. Обезбеђен је висок квалитет средине/услова, програма (курукулума), процеса наставе/учења и исхода учења, (кроз дефинисање стандарда за програме образовања, за професионално усавршавање наставника и фасцилтатора за образовање одраслих и за наставни процес, као и реконструкцију и адаптацију постојећих простора и њихово опремање савременом аудио-визуелном опремом).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ПД-О001 – Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих. - ПД-О002 – Унапређење функционизације основног образовања одраслих. - ПД-ОН11 – Развој програма образовања наставника, укључујући и помоћне наставнике, инструкторе, водитеље, тренере, за образовање одраслих 	<ul style="list-style-type: none"> - Унапређење квалитета рада институција за образовање одраслих - Унапређења квалитета образовања и учења одраслих; - Доношење Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и кадрова за јавно признате организаторе образовања одраслих код којих се стичу квалификације и компетенције или се обавља признавање претходног учења, укључујући и услова за учење особа са инвалидитетом; - Доношење подзаконски акт о каријерном вођењу и саветовању; - Обука саветника за каријерно вођење и саветовање у ЈПОА - Доношење Правилника о организацији стручних обука у оквиру основног образовања одраслих укључујући и испит за обуку 	<ul style="list-style-type: none"> - Године 2015. усвојен је Правилник о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15) којим су прецизирани услови за акредитацију програма које реализују ЈПОА. - Године 2019. је усвојен и Правилник о педагошком асистенту и андрагошком асистенту и одобрено је повећање броја андрагошких асистената у школама које реализују ФООО за школску 2019/2020. годину (34 андрагошка асистента у 31 основној школи). - Током 2018 и 2019. године, у сарадњи са ТЕМПУС канцеларијом и Институтом за педагогију и андрагогију, организован обуке о основним андрагошким вештинама за око 510 наставника из школа које реализују ФООО а који нису похађали обавезни „Интегрални програм обуке за остваривање ФООО”. - Реализоване су и обуке за извођаче програма ЈПОА и стручне сараднике који, у складу са одредбама Правилника о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих да ангажовани кадар ЈПОА треба да стекне компетенције за рад са одраслима у року од шест месеци од стицања статуса ЈПОА. 	<p>1. Делимично остварен – Пре усвајања АП, донето је Решење министра о Интегралном програму обуке за остваривање ФООО, а донети су Правилник о условима у погледу простора, опреме, наставних средстава и степена и врсте образовања наставника и андрагошких асистената за остваривање наставног плана и програма основног образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 13/13) и Правилник о општим стандардима постигнућа за основно образовање одраслих („Службени гласник РС”, бр. 50/13 и 115/13) и Правилник о наставном плану и програму основног образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 13/13), као и приручници за наставнике о организовању обука и испита за обуку, што чини основу за унапређење квалитета. Иако је остварен одређени напредак, постоје изазови који умањују квалитет образовања одраслих. У области формалног образовања још увек није достигнут жељени квалитет будући да, према извештају о спровођењу ГПОО за 2019. годину, нису испуњени основни услови који се односе на организовање стручних обука, питање превоза, недостатка али и одлива кадрова (20% обучених наставника и асистената напусти образовање одраслих када им се укаже прилика), што утиче на осипање полазника. Према истом извештају тек око половине тј. 52% полазника програма ФООО успешно заврши три циклуса у оквиру ФООО. Осипање полазника је велико и код полазника у казнено-поправним заводима. Нема података о опремању школа и других организација за образовање одраслих потребном опремом.</p>

<p>2. Развијен је и примењен систем акредитације установа/институција и програма образовања одраслих у формалном и неформалном образовању.</p>	<p>– ПД-О005 – Увођење система вредновања квалитета институција за формално и неформално образовање одраслих на свим нивоима</p>	<p>– Унапређење квалитета институција за формално и неформално образовање одраслих; – Израда стандарда за акредитацију институција неформалног образовања одраслих на свим нивоима; – Усвојени стандарди за акредитацију институција које нуде курсеве обуке одраслих на свим нивоима; – Доношење законских и подзаконских аката.</p>	<p>– Године 2015. усвојен је Правилник о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15) којим су прецизирани услови за акредитацију ЈПОА образовања одраслих. – Године 2018. усвојен је Закон о националном оквиру квалификација („Службени гласник РС”, бр. 27/18 и 6/20). – Основана је Агенције за квалификације која у својој надлежности развијање стандарда за самовредновање и спољашње вредновање квалитета рада ЈПОА (неформално образовање одраслих) и екстерну проверу квалитета рада ЈПОА. – Од 2019. године поступак за стицање статуса ЈПОА у својству друге организације делегиран је Агенцији за квалификације, док основне и средње школе статус ЈПОА и даље стичу у поступку код МПНТР, тачније у поступку добијања сагласности за проширену делатност. – Усвојена су два правилника који се односе на вредновање квалитета институција у којима се реализује формално образовање одраслих: Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС”, број 14/18) на основу кога се обавља спољашње вредновање установа формалног образовања и у којима се образују и одрасли и Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС”, број 20/19) који поред осталог уређује поступке праћења остваривања програма образовања, мерила за самовредновање и вредновање и друга питања значајна за ову област. – Усвајањем Закона о националном оквиру квалификација Републике Србије 2018. године основана је Агенција за квалификације, која је задужена за акредитацију и сертификацију ЈПОА који имају својство друге организације (основне и средње школе статус ЈПОА и даље стичу у поступку код МПНТР), осигурање квалитета у развоју, стицању, додељивању и признавању квалификација стечених формалним, неформалним и информалним путем и праћење неформалног образовања одраслих. Агенција за квалификације учествује у неколико пројеката⁷, који су усмерени на креирање јавних политика на основу података, ефикасније праћење и извештавање о систему образовања. – Уз подршку Швајцарске агенције и у оквиру пројекта Знањем до посла започета је евалуација постојећег система акредитације ЈПОА и припрема предлога за његово унапређивање; дефинисање стандарда за самовредновање и спољашњу евалуацију ЈПОА и рад на нацрту подзаконских аката.</p>	<p>2. Остварен.</p>
<p>3. Развијен је систем за праћење и вредновање квалитета средине/услова, процеса наставе/учења и образовних постигнућа (кључне компетенције) у образовању одраслих. Успостављена је међународна сарадња у области мониторинга и евалуације квалитета система образовања одраслих.</p>				<p>3. Делумично остварен – Иако постоји праћење и вредновање ОШ које остварују формално образовања одраслих у оквиру спољашњег вредновања, систем за праћење и евалуацију у области неформалног образовања одраслих је тек у повоју (дефинисање стандарда за самовредновање и спољашњу евалуацију ЈПОА је у току).</p>
<p>4. Основати независну институцију која ће бити надлежна за дефинисање и увођење система квалитета, акредитацију и сертификацију неформалног образовања одраслих у складу с међународним инструментима и стандардима за истраживање, праћење и евалуацију у образовању одраслих.</p>				<p>4. Остварен.</p>

<p>5. Усвојити закон којим ће се уредити образовање одраслих и подзаконске акте који ће омогућити примену тог закона и формирање одговарајућих тела и организација на националном и регионалном нивоу и нивоу локалне самоуправе.</p>	<p>Нема акције која се односи на овај специфични циљ, али се инструменти у оквиру других акција односе на развој законодавног оквира.</p>	<p>– Доношење законских и подзаконских аката (за унапређење квалитета, каријерно вођење и саветовање, признавање претходног учења, електронског учења, „универзитета“ за треће доба)</p>	<p>– Остварено пре усвајања АП, током 2013. године када су усвојени: Закон о образовању одраслих („Службени гласник РС”, број 55/13), Правилник о наставном плану и програму основног образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 13/13), Правилник о условима у погледу простора, опреме, наставних средстава и степена и врсте образовања наставника и андрагошких асистената за остваривање наставног плана и програма основног образовања одраслих („Службени гласник РС – Просветни гласник” бр. 13/13 и 18/13), Правилник о општим стандардима постигнућа за основно образовање одраслих („Службени гласник РС”, бр. 50/13 и 115/13). – Од 2015. године усвајањем подзаконских аката унапређен је законодавни оквир. Усвојени су: Правилник о ближим условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15), Правилник о врсти, називу и садржају образаца и начину вођења евиденција и називу, садржају и изгледу образаца јавних исправа и уверења у образовању одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15), Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања („Службени гласник РС”, број 43/19) – Током 2017, 2018. и 2020. године усвајане су измене и допуне Закона о образовању одраслих.</p>	<p>5. Остварен. НАПОМЕНА: Недостаје подзаконски акт који уређује процес признавања претходног учења како би законодавни оквир био комплетан, али се оствареност ове акције не везује искључиво за образовање одраслих.</p>
---	---	--	--	--

7 На пример Пројекат „Јачање капацитета релевантних институција у оквиру Уговора о реформи сектора образовања у Србији – Оснаживање везе између запошљавања и социјалне инклузије” (РЕДИС 2030)

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3	Унапређење релевантности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> - Систем образовања одраслих не обезбеђује знања и вештине које кореспондирају с потребама одраслих, тржишта рада и друштвене заједнице; - Не постоји дефинисан законски оквир признавања претходног учења. Основу за развој система признавања неформалног и информалног учења чини Национални оквир квалификација који је у процесу дефинисања и усвајања; - Систем каријерног вођења и саветовања у процесу развијања (2010. године усвојена Стратегија каријерног вођења и саветовања у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 16/10) и Акциони план за њено спровођење). Центри за каријерно вођење и саветовање постоје у малом броју установа; - Спроводи се мали број прекограничних пројеката финансирани од стране ЕУ који су индиректно усмерени ка успостављању и/или финансирању система образовања одраслих (иницијално намењени реформи средњег стручног образовања). 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. Образовање одраслих доприноси унапређењу знања и вештина радно способног становништва у складу са захтевима тржишта рада и тиме позитивно утиче на економски и друштвени развој земље и на квалитет живота њених грађана, кроз праћење и истраживање тржишта рада и усклађивање образовних програма.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ПД-0002 – Унапређење функционализације основног образовања одраслих - ПД-0003 – Развијање програма образовања и стручне обуке одраслих на радном месту (workplace learning) - ПД-0004 – Увођење кратких курсева обуке стицања потребних знања и вештина, са ЕСПБ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Успостављен систем стицања стручних обука код јавно признатих организатора средњег стручног образовања усаглашен са потребама тржишта рада; - Унапређење повезаности рада и образовања; - Унапређење запошљавања, флексибилности и компетитивности радне снаге; - Већа понуда тражених курсева обуке за одрасле на ВШУ; - Повећање броја организација (ВШУ) које нуде програме обуке; - Могућност признавања неформалног у формално образовање (ЕСПБ); - Понуда програма који више одговарају потребама запослених и послодавца; - Већа прилагођеност и побољшана квалификација запослених - Доношење Правилника о организацији стручних обука у оквиру основног образовања одраслих укључујући и испит за обуку; - Усвајање Концепта о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту; - Усвајање Правилника о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту укључујући и критеријуме и услове сертификација наставника и инструктора за учење и обуку на радном месту; - Доношење стандарда за акредитацију кратких циклуса; - Развијање целоживотних програма на ВШУ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Годишњи планови образовања одраслих од 2015. до 2019. године дефинишу потребу постојања обука које су усклађене са захтевима тржишта рада и прецизирају приоритетне секторе, али не постоје информације о конкретним предузетим мерама. - Спроводи се ФООО у које спада и стручно осposбљавање полазника, али у великом броју случајева постоје значајни проблеми у његовом остваривању. Односно, оно се у опште не остварује. - У склопу средњег стручног образовања, покренуте су активности у циљу успостављања регионалних тренинг центара. - Школе у статусу ЈПОА реализују професионалне обуке које планирају са локалним послодавцима и социјалним партнерима. - Крајем 2018. године формирано је 12 секторских већа. Агенција за квалификације је 2018. године преузела надлежности над развијањем стандарда квалификација. - Одређени програми у средњем стручном образовању (које похађају и одрасли у својству ванредних ученика) су базирани на стандардима квалификација. - Године 2019. у оквиру средњег стручног образовања припремљено је 11 нових планова и програма наставе и учења, заснованих на стандардима квалификација. - Почетком 2019. године усвојен је Правилник о организацији, спровођењу, издавању сертификата и поступку вођења евиденције за кратке програме студија („Службени гласник РС”, број 32/19). - У оквиру неформалног образовања одраслих реализоване су и мере Владе Републике Србије везане за преквалификације у области информационих технологија (ИТ) као одговор на велику потражњу за ИТ кадрoвима на тржишту рада. - Кроз ЕУ пројекат који се финансира из ИПА 2014 средстава се тренутно ради на: ревизији документа Концепција признавања претходног учења развијеног 2015. године; изради Оквира за ППУ – успостављање процедура и смернице за акредитацију пружалаца ППУ, сертификацију оцењивача ППУ, упис кандидата за ППУ, стратегије и методе оцењивања, захтеве у вези са доказима, поступке оцењивања ППУ и др; доношењу подзаконског акта којим ће бити ближе уређен поступак ППУ; доношењу Листе квалификација које се могу стећи признавањем претходног учења од стране надлежних секторских већа; акредитацији ЈПОА за реализацију ППО; избору школа и ЈПОА зарад пилотирања концепта ППУ за потребе незапослених лица у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, односно Националном службом за запошљавање. - Планира се увођење ППУ као Активне мере тржишта рада у оквиру НАПЗ након успостављања овог процеса и дефинисања свих процедура и подзаконског акта. 	<p>1. Делимично остварен – Иако је остварен напредак у остварењу овог специфичног циља, не може се закључити да је он остварен у потпуности. У постојећем програму ФООО постоје изазови који се односе на организацију обуке у циљу стручног осposбљавања полазника. Постоји висок степен осинања полазника (око 50% полазника не заврши програм ФООО). Понуда програма школа које имају статус ЈПОА је недовољна. Тек се очекује оснивање регионалних тренинг центара и ефекти усвајања секторских већа на усклађивање програма обука са тржиштем рада. Нису реализоване активности у циљу успостављања кратких курсева на ВШУ који би били организовани у складу са потребама послодавца, а активности у вези са успостављањем система за признавање претходног учења се интензивно реализује тек од 2019. године кроз ЕУ пројекат који се финансира из ИПА 14 средстава.</p>

<p>2. Развијен је и у потпуности се примењује систем признавања претходног учења који компетенције и квалификације стечене неформалним и информалним образовањем препознаје и сертификuje у складу са НОК и европским оквиром квалификација. Акредитоване су институције које ће спроводити процес признавања претходног учења.</p>	<p>Акције су дефинисане у оквиру високог образовања и велике акције: – ВО-3Д02 – Увођење алтернативних путева уласка у високо образовање – ВА-НОК – Развој националног оквира квалификација</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Анализа потребе за увођење алтернативног уласка у ВО; – Дефинисани алтернативни путеви уласка у ВО; – Већа доступност ВО; – Израда различитих модела уласка у ВО; – Развијање поступка признавања претходног учења; – Усвојен јединствен национални оквир квалификација; – Успостављање механизма за препознавање претходног учења; – Доношење Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и кадрова за јавно признате организаторе образовања одраслих код којих се стичу квалификације и компетенције или се обавља признавање претходног учења, укључујући и услова за учење особа са инвалидитетом; 	<ul style="list-style-type: none"> – Године 2015. је израђен Извештај о аналитичком прегледу документа „Концепција развоја признавања претходног учења”. – Усвојен је Закон о националном оквиру квалификација („Службени гласник РС”, бр. 27/18 и 6/20) – Завод за унапређивање образовања и васпитања је 2018. године разрадио Концепцију признавања претходног учења у Републици Србији. – Током 2019. године су мапирани примери добре праксе поступка признавања претходног учења из Португалије и сачињен је акциони план пилотирања концепта признавања претходног учења у РС. 	<p>2. Није остварен – Иако је усвојен Закон о националном оквиру квалификација који прописује који ниво квалификације се, уз одређене услове, могу стећи неформалним путем и који је реферисан на Европски оквир квалификација, тек предстоји пилотирање развијеног концепта признавања претходног учења.</p>
<p>3. Дефинисан је Национални оквир квалификација и Национални оквир стручних квалификација и обезбеђен квалитет наставних програма кроз повезивање са националним и европским оквиром квалификација за целоживотно учење и кључним компетенцијама.</p>	<p>Акција је дефинисана у склопу одељка „велике акције”: – ВА-НОК – Развој националног оквира квалификација</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Израда нацрта законског оквира; – План развоја националног оквира квалификација; – Повезивање са Европским оквиром квалификација; – Усвојен јединствен национални оквир квалификација; – Донет и примењен Закон о националном оквиру квалификација; – Донет и примењен Закон о регулисаним професијама. 	<ul style="list-style-type: none"> – Године 2018. усвојен је Закон о националном оквиру квалификација а његове измене и допуне 2020. године („Службени гласник РС”, бр. 27/18 и 6/20). – Године 2019. усвојен је Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација („Службени гласник РС”, број 66/19). – Национални оквир квалификација у Србији је 2020. године повезан са Европским оквиром квалификација. – У току је реализација пројекта Развој интегрисаног система националних квалификација у РС (ИПА 2014). – Закон о основама система образовања и васпитања (ЗОСОВ) из 2017. године је дао основ да програми буду оријентисани на исходе и компетенције. – Одређени програми у средњем стручном образовању (које похађају и одрасли у својству ванредних ученика) су базирани на стандардима квалификација, чиме се унапређује квалитет стручног образовања. – Године 2019. у оквиру средњег стручног образовања припремљено је 11 нових планова и програма наставе и учења, заснованих на стандардима квалификација. 	<p>3. Остварен.</p>
<p>4. Развијен је и потпуно се примењује систем каријерног вођења и саветовања, који саветодавно помаже одраслима у бољем запошљавању и већој социјалној партиципацији као и у стицању знања, вештина и компетенција за доношење ваљаних одлука у свим подручјима живота и рада одраслих. Основани су центри за каријерно вођење и саветовање одраслих у установама и институцијама формалног и неформалног образовања, филијалама НСЗ-а, социјалним институцијама и привредним друштвима, који ће организовати услуге саветовања и каријерног вођења.</p>	<p>У одељку АП о образовању одраслих нема дефинисаних акција које се односе на каријерно вођење и саветовање, али постоје акција у оквиру средњег стручног образовања: – ПУ-СТ06 – Смањење стопе раног напуштања образовања</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Доношење подзаконског акта о каријерном вођењу и саветовању; – Обука саветника за каријерно вођење и саветовање у ЈПОА. 	<ul style="list-style-type: none"> – МПНТР је 2018. године радило на развоју методологије праћења спровођења програма каријерног вођења и саветовања заснованих на стандардима услуга – Током 2019. године донета су два подзаконска акта која се односе на средње стручне школе које реализују образовне профиле у дуалном образовању: Правилник о ближим условима о начину рада, активностима и саставу тима за каријерно вођење и саветовање у средњој школи која реализује образовне профиле у дуалном образовању („Службени гласник РС”, број 2/19) и Правилник о ближим условима, начину рада, активностима и саставу Тима за каријерно вођење и саветовање у средњој школи која реализује образовне профиле у дуалном образовању („Службени гласник РС”, број 2/19). – Године 2019. усвојен је и Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања, који између осталих, примењују и школе и друге организације (ЈПОА) у образовању одраслих. – Исте године Савет за национални оквир квалификација РС је донео „Препоруке за имплементацију плана примене стандарда услуга каријерног вођења и саветовања”. 	<p>4. Делимично остварен – Политика каријерног вођења и саветовања је развијена а пуна примена и успостављање система очекује се од 2020. године. Само део спроведених активности је усмерен на систем образовања одраслих (Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања). Иако одређени број центара за каријерно вођење и саветовање постоји и у неформалном образовању (нпр. http://www.bos.rs/uz/karijerni-centar) и при Националној служби за запошљавање, примена развијених стандарда услуга каријерног вођења и саветовања се тек очекује. Не постоје информације о обукама саветника за каријерно вођење и саветовање у ЈПОА.</p>

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4	Повећање ефикасности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> – Не постоји довољна понуда програма образовања одраслих а постојећи систем не испуњава потребе појединаца и/или послодавца; – Постоји неколико центара за континуирано образовање одраслих (у оквиру средњих стручних школа). Кроз Програм реформе средњег стручног образовања, покренут процес избора 12 додатних средњих стручних школа да постану регионални центри за континуирано образовање одраслих; – Не постоји јединствен регистар свих установа, институција и организација у области формалног и неформалног образовања од националног до локалног нивоа. – Није утврђено колико се средстава издваја у Републици Србији за све облике образовања одраслих и целоживотног учења. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Разноврсна понуда формалних и неформалних облика образовања одраслих прилагођена је потребама појединаца и ослања се на рационално коришћење диверсификованих извора финансирања.	<ul style="list-style-type: none"> Акције се односи на финансирање, док су акције намењене разноврсној понуди програма детаљније описане у делу који се односи на општи стратешки циљ „повећање обухвата“: – ФО-0001 – Алокација финансијских средстава у складу са могућностима републичког буџета, буџета региона и локалних самоуправа – ФО-0004 – Умеравање средстава из приватних извора и међународних пројеката у овај вид образовања, као и формирање јавног и приватног партнерства 	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинисање финансијског оквира за развој и функционисање система целоживотног учења; – Увећање средстава у фонду за целоживотно учење; – Проширење обухвата. 	<ul style="list-style-type: none"> – Сви ГПОО усвојени 2015, 2016, 2017, 2018, 2019. и 2020. године у својој структури представљају и потребна и планирана финансијска средства за спровођење програма формалног образовања одраслих, као и изворе финансирања (републички буџет, буџет, буџет локалних самоуправа, привредних друштава). – Од 2015. године се спроводе и пројекти који су допринели већој понуди и финансирању обука у оквиру неформалног образовања одраслих⁸. 	1. Делимично остварен – Успостављен је оквир за финансирање, али је понуда програма за образовање одраслих недовољна, као и средства за финансирање.
2. Успостављен је систем финансирања образовања одраслих, средства из буџета су усмерена ка потребама осетљивих група, уведене су пореске олакшице које подстичу послодавце да улажу у стручно усавршавање запослених и дефинисани су финансијски подстицаји за појединце за коришћење услуга образовања одраслих.	<ul style="list-style-type: none"> – ФО-0002 – Аналогно моделу финансирања високог образовања, у складу с могућностима републичког буџета, применити нови модел финансирања високог образовања уз право на субвенционисане кредите за студирање – ФО-0003 Предлог нових мера пореских подстицаја како за правна, тако и за физичка лица 	<ul style="list-style-type: none"> – Омогућавање услова за примену новог система финансирања; – Нове мере подстицаја – Омогућавање услова за примену новог система финансирања; – Примењен нови модел финансирања. 	<ul style="list-style-type: none"> – Систем финансирања образовања одраслих дефинисан је Годишњим плановима образовања одраслих, у оквиру којим се планирају средства за реализацију формалног образовања одраслих (ФООО, средњег образовања одраслих – ванредни ползнаци, преквалификације, доквалификације и специјализације). Ови програми, нарочито ФООО, намењени су припадницима осетљивих група (80% полазника који су похађали програм ФООО у 2020. години је из ромске националне мањине). – Програми преквалификације за ИТ који су подржани су од стране Владе (републички буџет), од 2019. године намењени су и особама са инвалидитетом са територије Града Београда. 	2. Није могуће дати прецизну процену остварености – Иако постоји дефинисан оквир финансијског издавања за образовање одраслих, нема информација о усвајању пореских олакшица као мере подстицаја за похађање програма образовања одраслих (формално и неформално образовање), нити мерама за високо образовање одраслих (субвенционисани кредити).
3. Постоји већа понуда програма преквалификација и професионалних обука.	<ul style="list-style-type: none"> – ПД-0001 – Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих; – ПД-0002 – Унапређење функционализације основног образовања одраслих; – ПД-0003 – Развијање програма образовања и стручне обуке одраслих на радном месту (воркплаце лeарнинг); – ПД-0004 – Увођење кратких курсева обуке стицања потребних знања и вештина, са ЕСПБ; – ПД-0006 – Увођење електронског учења у образовање одраслих. 	<ul style="list-style-type: none"> – Успостављен систем стицања стручних обука код јавно признатих организатора средњег стручног образовања услагашен са потребама тржишта рада; – Понуда програма за преквалификацију незапослених ради лакшег запошљавања; – Побољшана квалификациона структура запослених и незапослених; – Повећана samozапошљивост незапослених; – Већа прилагођеност и побољшана квалификација запослених. – Доношење Правилника о организацији стручних обука у оквиру основног образовања одраслих укључујући и испит за обуку – Усвајање концепта о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту; – Правилник о стицању кључних и стручних компетенција на радном месту укључујући и критеријуме и услове сертификавања наставника и инструктора за учење и обуку на радном месту – Развијање целоживотних програма на ВШУ; – Израда стандарда за примену електронског учења у реализацији кратких курсева обуке. 	<ul style="list-style-type: none"> – Током 2015. године, усвајањем Правилника о ближним условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15) и Правилника о врсти, називу и садржају образаца и начину вођења евиденција и називу, садржају и изгледу образаца јавних исправа и уверења у образовању одраслих („Службени гласник РС”, број 89/15) створени су услови за повећање понуде у неформалном образовању. – Школе које су стекле статус ЈПОА у циљу пружања професионалних обука (планиране у сарадњи са локалним послодавцима и социјалним партнерима) акредитовале су 43 програма у 2019. години. – Током 2019. године су идентификоване области и препознати градови, школе у оквиру којих ће се развијати регионални тренинг центри. – У формалном образовању, програме преквалификације, доквалификације и специјализације је у 2016. години реализовало 238 школа, исто толико у 2017. години, у 2018. години у 178 школа а у 2019. години у 310 школа. – У оквиру неформалног образовања одраслих реализоване су и мере Владе Републике Србије везане за преквалификације у области информационог технологија (ИТ). Током 2019. године реализоване су обуке у склопу програма преквалификације и објављен је позив за програм преквалификације за ИТ намењен особама са инвалидитетом са територије града Београда. 	3. Делимично остварен – Иако је још увек понуда мала, у последњој години значајно је повећан број школа у којима се реализују програми преквалификације, доквалификације и специјализације, као и школа у статусу ЈПОА које нуде професионалне обуке. Постоје изазови у реализацији стручних обука у оквиру друге половине трећег циклуса програма ФООО. Тек се очекује оснивање регионалних тренинг центара. Нису реализоване акције које се односе на увођење кратких курсева и електронског учења које би повећале понуду професионалних обука.

<p>4. Укинута су специјализоване школе за образовање одраслих и основани су центри за учење у постојећим образовним установама са новим програмским садржајима прилагођеним потребама образовања одраслих како би се што економичније искористила постојећа мрежа и остварила добра географска расподеленост.</p>	<p>Нема акције која се односи на овај специфични циљ.</p>	<p>Нема планираних исхода.</p>	<p>– Влада и МПНТР су започели активности оснивања десет регионалних тренинг центара који треба да буду подршка реализацији наставе у средњем стручном образовању и васпитању, за доквалификацију и преквалификацију кадрова, као и неформалном образовању одраслих кроз обуке, стручно оспособљавање, у складу са потребама тржишта рада. Током 2019. године су идентификоване области и препознати градови, школе у оквиру којих ће се развијати регионални тренинг центри – У циљу побољшања мреже школа, у 2019. години МПНТР је одобрио формирање 16 малих одељења у седам основних школа, пред школа у којима се реализује програм функционалног основног образовања одраслих.</p>	<p>4. Није остварен – У наредном периоду очекује се успостављање тренинг центара који ће допринети већој понуди програма који су прилагођени потребама одраслих и усклађени са потребама тржишта рада, као и бољој географској расподелености понуде ОО.</p>
<p>5. Направљен је јединствен регистар свих установа, институција и организација у области формалног и неформалног образовања од националног до локалног нивоа и проценити њихове расположиве капацитете.</p>	<p>Акција се односи само на неформално образовање: – ПД-0001 – Успостављање мреже јавно признатих организатора активности (ЈПОА) образовања одраслих;</p>	<p>– Успостављање Регистра јавно признатих организатора активности образовања одраслих.</p>	<p>– Направљен је списак институција у статусу ЈПОА, које је до 2018. године водио МПНТР и Завод за унапређивање образовања и васпитања, а од 2019. године списак воде МПНТР и Агенција за квалификације. – Сви ГПОО усвојени 2015, 2016, 2017, 2018, 2019. и 2020. године у својој структури садрже и списак школа у којима се реализује формално образовање одраслих.</p>	<p>5. Делимично остварен – Установљени списак институција у статусу ЈПОА и њихових програма, који се базира на елементима које треба да чини регистар свих институција. Ипак, овај списак се односи само на извођаче програма у статусу ЈПОА, не и на све извођаче програма неформалног образовања одраслих.</p>

8 На пример пројекат „Знањем до посла” који се финансира из фондова Швајцарске развојне агенције и „Подстицање запошљавања младих” који се финансира из средстава Владе Немачке кроз ГИЗ пројекат.

<p>Идентификовани правци даљег развоја</p>	<p>Иако су одређени помаци у погледу доступности образовања одраслих идентификовани, потребно је и даље радити на унапређењу обухвата, будући да главни стратешки циљ који се односи на партиципацију одраслих у програмима образовања одраслих (7% према Анкети о радној снази) није испуњен. Додати подаци који се прикупљају Анкетом о образовању одраслих (АОО) показују да је Србија далеко од просека ЕУ – стопа учења одраслих у неком облику формалног или неформалног образовања или обука, на националном нивоу износила је 19,8% за 2016. годину, (што је нешто више него 2011. када је износила 16,5%) али је и знатно ниже од просека земаља чланица Европске уније који је 2016. године износио 45,2%. Према подацима АОО, образовање одраслих није доступно свим категоријама, односно мрежа установа није функционална и још увек постоје значајне системске баријере за њено ефикасно функционисање. У том погледу, даљи правци развоја треба да буду усмерени ка повећању обухвата (кроз таргетиране акције) и доступности образовања одраслих, односно повећање функционалности постојеће и даље ширење мреже провајдера и у формалном и у неформалном образовању одраслих, повећање понуде обука које одговарају на различите потребе одраслих уз успостављање ефикаснијег процеса акредитације, нарочито кроз успостављање кратких курсева на ВШУ и учења на даљину и електронског учења који нису остварени за време трајања СРОС 2020.</p> <p>Постоје изазови у погледу организације и квалитета формалног образовања одраслих, с обзиром на велики степен осипања полазника програма ФООО. Правци развоја политике образовања одраслих у домену квалитета подразумевају решавање проблема који умањују квалитет програма ФООО (проблем превоза, одлив и компетенције кадрова, проблем реализације стручних обука у оквиру ФООО), унапређење система акредитације и успостављање оквира за мониторинг и евалуацију, који треба да унапреди квалитет система образовања одраслих. Међународна сарадња и даље треба да буде окосница будућег развоја политике образовања одраслих. Учешће Србије у међународном програму за процену компетенција одраслих (ПИААЦ) дало би допринос унапређењу политике образовања одраслих.</p> <p>Када је у питању релевантност, приметан је помак у понуди програма који одговарају на потребе тржишта рада, али је према извештајима о спровођењу Годишњих планова образовања одраслих видљиво да програма нема довољно, те да програми не одговарају у потпуности на потребе тржишта рада (нпр. број полазника програма преквалификације, доквалификације и специјализације је низак и постоји огромна диспропорција између броја планираних и уписаних полазника што је резултат планирања које није усклађено за потребама тржишта рада). Стога, и даље треба радити на унапређењу знања и вештина радно способног становништва у складу са захтевима тржишта рада, а један од корака у том процесу треба да буде оснивање регионалних тренинг центара и понуда обука/тренинга који су у складу са потребама тржишта рада. Усвајање процеса признавања претходног учења је неизоставно у даљем развоју политике образовања одраслих и унапређењу релевантности.</p> <p>У домену ефикасности, потребно је повећати понуду провајдера који одговарају на различите потребе одраслих, усвојити моделе финансирања како би образовање одраслих било доступно свима и успоставити јединствену базу односно регистар доступних обука и институција у образовању одраслих.</p>
---	--

6. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. у области образовања и развоја наставника

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Повећање обухвата			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<p>– Постоји мрежа државних високих школа и факултета на којима се реализују студијски програми за образовање наставника и високих школа струковних студија за образовање васпитача што задовољава потребе Републике Србије.</p> <p>– Хиперпродукција учитеља (учитељски факултети уписују велики број студената) и недостатак наставника за одређене наставне предмете као што су физика, математика, енглески језик.</p> <p>– Није развијен информациони систем што за последицу има непостојање података о броју студената који се образују за рад у образовању, као и о потребном броју студената за звање наставника, тј. о потребама државе за ову струку.</p> <p>– Не постоји корелација између одобрених буџетских средстава и потреба за одређеним наставничким профилима.</p>			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. Предузеће се мере за привлачење најбољих кандидата на студијске програме за образовање наставника и то:</p> <p>– МПНТР ће правити пројекцију потреба за запошљавање наставника на свим нивоима;</p> <p>– већа конкуренција при упису уз гаранцију запошљавања;</p> <p>– давање стипендија студентима који студирају за дефицитарне наставничке профиле.</p>	<p>Акције из АП предвиђене у делу образовање наставника (ОН) не таргетирају специфично предузимање мера за привлачење најбољих кандидата за студијске програме за образовање наставника, али постоји акција која се односи на успостављање информационог система и која се може сматрати мером која индиректно доприноси остваривању овог стратешког циља.</p> <p>Конкретније:</p> <p>– ПД-ОН02 – Развој дела информационог система неопходног за квалитетније образовање наставника</p> <p>Акција везане за промене система уписа на високо образовање:</p> <p>– ВО-ЗД06 – Развој програма за повећање обухвата у приоритетним областима.</p> <p>Акције везане за промене система финансирања високог образовања:</p> <p>– ФО-ВО02 – Успостављање целовитог информационог система</p> <p>– ФО-ВО04 – Утврђивање потреба за појединим структурама</p>	<p>– Успостављање регистра наставника на свим нивоима образовања.</p> <p>– Рационализација система образовања наставника и побољшано доношење одлука.</p> <p>– Усклађена понуда и потреба за наставницима.</p> <p>– Израда нацрта закона и доношење подзаконских аката.</p> <p>– Уписне квоте буџетски финансираних студената усклађене са друштвеним потребама.</p> <p>– Дефинисани студијски програми који одговарају потребама тржишта рада.</p> <p>– Дефинисане приоритетне области и развијен програм подршке студентима.</p> <p>– Уведене аналитичке методе праћења броја и структуре дипломираних студената и брзине њиховог запошљавања.</p> <p>– Успостављена веза тржишта рада и високог образовања.</p> <p>– Успостављен информациони систем о стању на нивоу ВШУ и нивоу МПНТР.</p> <p>– Израда годишњих извештаја о поуздано препознатим краткорочним и дугорочним предвиђањима потреба Републике Србије за кадровским профилима и квалификацијама од стране релевантне институције.</p> <p>– Утврђени критеријуми рангирања и начина примене у складу са Стратегијом.</p>	<p>– Унапређен законодавни оквир којим се регулише: упис студената на ВШУ доношењем <i>Закона о високом образовању</i>, („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18, 67/19, 6/20 – др. закон) и <i>Правилника о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа</i> („Службени гласник РС”, број 13/19); ученички и студентски стандарди доношењем <i>Закона о ученичком и студентском стандарду</i> („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 55/13, 27/18 – др. закон и 10/19) и <i>Правилника о ученичким и студентским кредитима и стипендијама</i> („Службени гласник РС”, број 36/19), којим су регулисани услови за добијање кредита и стипендија, као и остваривање права студената из осетљивих друштвених група на студентске кредите и стипендије; информациони систем доношењем <i>Правилник о јединственом информационом систему просвете</i> („Службени гласник РС”, број 81/19) који прописује обавезу министарства надлежног за образовање да води регистре међу којима су и они који се односе на запослене у установама и ВШУ, као и регистар деце, ученика, одраслих и студената; каријерно вођење саветовање доношењем <i>Правилник о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања</i> („Службени гласник РС”, број 43/19).</p> <p>– Прихваћен концепт завршних испита на крају средњег образовања и васпитања, 2017. године и донети су <i>Правилник о програм опште и уметничке матуре</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/17) и <i>Правилник о програм стручне матуре и завршног испита</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 1/18).</p> <p>– Почетком 2019. године почела реализација пројекта <i>Унапређење квалитета средњег образовања путем увођења завршних испита (општа, стручна и уметничка матура и завршни испит на крају претходног средњег стручног образовања)</i>, који се финансира из ИПА фондова за 2015. годину. Упис кандидата на ВШУ уз признавање матуре по први пут би требало да се спроведе 2022. године када ће и матура на државном нивоу бити по први пут реализована.</p> <p>– 2017. године у информационом систему МПНТР-а ДОСИТЕЈ успостављен је јединствени регистар установа и запослених са наставно-научним, научним, истраживачким и стручним звањима.</p> <p>– Влада сваке године доноси одлуку о броју студената који се финансирају из буџета РС на основу мишљења ВШУ и НСВО.</p>	<p>1. Није остварен – Нису предузимане конкретне мере за привлачење најбољих кандидата на студијске програме за образовање наставника, иако се пројекције потреба за запошљавањем наставника објављују на интернет страници МПНТР-а се и подразумевају листе слободних радних места, листе запослених са непуним радним временом и листе технолошких вишкова</p> <p>Не постоје гаранције за запошљавање при упису кандидата – упис кандидата и рангирање дефинисано Законом о високом образовању и подзаконским актом који се односи на стандарде и поступке акредитације ВШУ (стандард 8).</p> <p>Не постоји систем доделе стипендија студентима који студирају дефицитарне наставничке профиле, а информације о условима и поступцима за добијање стипендија су регулисани Законом о ученичком и студентском стандард и подзаконским актом који ближе уређује ученички и студентски стандард.</p>

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Унапређивање квалитета			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинисано додатно образовање из педагошко-психолошко-методичких дисциплина у трајању од најмање 36 ЕСПБ бодова (6 бодова је педагошка пракса), а односи се на лица која желе да заснују радни однос у установама предунверзитетског образовања и васпитања – <i>Закон о основама система образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, број 72/09). – Дефинисани стандарди компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја – <i>Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 5/11). – Успостављен и регулисан систем стручног усавршавања наставника и напредовања у звању – <i>Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 14/04 и 56/05). – Постоји функционалан Центар за професионални развој наставника у оквиру ЗУОВ-а. – Сироводи се процес акредитације програма стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника у оквиру Центра за професионални развој наставника и објављују се каталози акредитованих програма стручног усавршавања. – Велики број олобраних програма стручног усавршавања за одређене области (нпр. општа питања наставе) и недовољан број програма за области које су усмерене на стручне предмете у средњем стручном образовању. – Министарство просвете преузело организовање испита за лиценцу и донело подзаконска акт – <i>Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 22/05, 51/08) којим је регулисан процес увођења у посао наставника и испит за лиценцу. – Успостављен процес спољашњег вредновања квалитета рада установа 2012. године, обучени саветници МПНТР-а, ЗВКОВ-а и ЗУОВ-а за спољашње вредновање квалитета рада установа и донет <i>Правилник о стандардима квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС”, бр. 7/11 и 68/12). – Почела реализација завршног испита на крају основног образовања и васпитања (2011.) и донет <i>Правилник о програму завршног испита у основном образовању и васпитању</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 1/11). – Није успостављен систем за евалуацију професионалног рада наставника (оцењивање наставника у предунверзитетском образовању). – Критеријуми за акредитацију студијских програма (примењени у периоду од 2007. до 2011. године) не укључују специфичности које се односе на образовање наставника и нису јасно дефинисани стандарди за студијске програме за образовање наставника. – Само учитељски/педагошки факултети имају јасно усмерење ка образовању наставника. – Недовољно истраживања која се односе на образовање наставника. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. Национални просветни савет усвојио је стандарде професионалних компетенција и професионалног развоја наставника за наставнике у предунверзитетском образовању који ће после анализе почетне примене, бити обновљени и унапређени.</p>	<p>Акције из АП предвиђене у делу о ОН не таргетирају специфично анализирање и унапређивање стандарда професионалних компетенција наставника али акција која се односи на унапређивање система стручног усавршавања може се сматрати мером која доприноси квалитету рада наставника:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ПД-ОН04 – Унапређивање система усавршавања наставника. <p>Као и акција везана за финансирање стручног усавршавања и напредовања наставника у звању:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ФО-ПУ08 – Финансијска подршка усавршавању система професионалног напредовања наставника. 	<ul style="list-style-type: none"> – Увођење обука наставника за примену наставних метода којима се код ученика развијају кључне компетенције. – Унапређене компетенције наставника. – Израда анализе ефеката стручног усавршавања. – Унапређен квалитет наставе. – Унапређен систем стручног усавршавања наставника. – Формиран подстицајан финансијски систем професионалног напредовања. 	<ul style="list-style-type: none"> – Унапређен законодавни оквир који регулише стручно усавршавање наставника и напредовање у звању доношењем подзаконских аката 2015, 2016, 2017. и 2018. године – <i>Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звању наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 81/17 и 48/18). Наведени правилник, поред активности којима се остварује стално стручно усавршавање (облике; организаторе) и услове и поступак за напредовање и стицање звања, дефинише и већи број звања (педагошки саветник, самостални педагошки саветник, виши педагошки саветник, високи педагошки саветник). – Правилник прописује различите облике стручног усавршавања као нпр. семинари, стручни скупови, трибине, летње и зимске школе и др. – Успостављена листа програма стручног усавршавања од посебног интереса. Ове програме одобрава министар задужен за послове образовања и бесплатни су за полазнике. – Реализован конкурс МПНТР-а (2019.) за стручно усавршавање наставника у циљу развијања компетенција и унапређивања квалитета наставе и учења. – Прописана увећана плата за лице које је стекло једно од звања чланом 151. став 3. ЗОСОВ-а <i>Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика</i> („Службени гласник РС”, бр. 21/15 и 92/20). 	<p>1. Делимично остварен – Још увек није урађена почетна анализа примене стандард професионалних компетенција за наставнике у предунверзитетском образовању, те постојећи стандарди нису унапређени</p> <p>НАПОМЕНЕ: Спроведене активности су допринеле остваривању наведених акција.</p>

<p>2. Професионални развој наставника и сарадника у току рада остварује се кроз акредитоване и квалитетне програме стручног усавршавања у циљу стицања професионалних компетенција које су потребне за ефикасно обављање наставничке функције у одређеној образовној установи и за професионално напредовање наставника.</p>	<p>– ПД-ОН03 – Анализа и реорганизација система стручне потпоре наставницима – ПД-ОН04 – Унапређивање система усавршавања наставника</p>	<p>– Израда анализе о потребама и понудама стручне потпоре наставницима. – Услађивање подзаконских аката. – Успостављање система подршке уз помоћ саветника – стручног сарадника. – Израда анализе ефеката стручног усавршавања. – Унапређен систем стручног усавршавања наставника. – Увођење обука наставника за примену наставних метода којима се код ученика развијају кључне компетенције. – Унапређене компетенције наставника. – Унапређен квалитет наставе.</p>	<p>– Унапређен законодавни оквир који регулише стручно усавршавање наставника и напредовање у звањима доношењем подзаконских аката 2015, 2016, 2017. и 2018. године. Последњи је Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звањима наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС”, бр. 81/17 и 48/18). – Дефинисане су приоритетне области од значаја за образовање и васпитање и за период 2018-2021. – Реализовани конкурси за акредитацију програма СУ 2015. и 2016. године и објављени каталози акредитованих програма (доступни на интернет страници http://zuov-katalog.rs/index.php?action=page/catalog). – Квалитет програма стручног усавршавања процењују комисије које образује ЗУОВ. Процена се врши на основу утврђених показатеља међу којима су и они који се односе на приоритетну област и стандарде компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника. – Реализован је велики број различитих облика стручног усавршавања наставника (докази су јасно наведени у годишњим извештајима о реализацији СРОС 2020). – Изабрано 200 саветника – спољних сарадника (2017.) у циљу пружања саветодавне помоћи и подршке наставнику, васпитачу и стручном сараднику.</p>	<p>2. Остварен.</p>
<p>3. Увођење у посао (концепција приправничког стажа, услови за стицање и одржавање лиценце) регулисале се законским одредбама.</p>	<p>У Акционом плану, делу који се односи на образовање наставника не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>– Унапређен законодавни оквир који регулише приправнички стаж, стицање и одузимање лиценце. Регулисано чл. 145, 146, 147, 148, 149. и 150. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 27/18 – др. закон и 6/20) и Правилником о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС”, бр. 22/05, 51/08, 88/15, 105/15 и 48/16). – Реализује се процес увођења у посао у установи образовања и васпитања, а полагање испита за лиценцу је у организацији МПНТР-а од 2006. године у складу са законском регулативом. – Донет је подзаконски акт који регулише обуку и полагање испита за лиценцу директора установа образовања и васпитања, Правилник о програму обуке и полагању испита за лиценцу за директора установе образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 63/18).</p>	<p>3. Остварен.</p>
<p>4. Професионално напредовање наставника у предуниверзитетском образовању остварује се на основу законских одредаби о нивоима и врстама напредовања, уз одговарајуће повећање плате.</p>	<p>Акције из АП предвиђене у делу о ОН не таргетирају специфично наведени циљ али акција која се односи све компоненте професионалног развоја и напредовања наставника може се сматрати мером која доприноси остваривању наведеног циља. Конкретније: – ПД-ОН05 – Разрада свих компоненти трајног професионалног развоја и професионалног напредовања наставника. Акција везана за финансијску подршку усавршавања и напредовања наставника у звању: – ФО-ПУ08 – Финансијска подршка усавршавању система професионалног напредовања наставника.</p>	<p>– Успостављање праведности система напредовања наставника заснованог на резултатима рада наставника. – Ревидирани критеријуми за стицање звања наставника који треба да обезбеде континуитет квалитета рада наставника у звању (могућност губљења звања). – Повећање квалитета наставника јачањем мотивације наставника за професионални развој; – Успостављен ефикаснији систем напредовања наставника који обезбеђује бољи квалитет наставе. – Формиран подстицај финансијски систем професионалног напредовања.</p>	<p>– Професионално напредовање наставника у предуниверзитетском образовању регулисано је Правилником о сталном стручном усавршавању и напредовању у звањима наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС”, бр. 81/17 и 48/18). – Наставник, уколико испуњава услове, може да стекне једно од прописаних звања – педагошки саветник, самостални педагошки саветник, виши педагошки саветник и високи педагошки саветник. – Правилником су редефинисана звања; прописани су услови и поступци у процесу стицања звања, као и рад у звању. – Члан 151. став 3. ЗОСОВ-а прописује увећану плату за запосленог који је стекао једно од звања, као и Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС”, бр. 21/15 и 92/20). – У поступак стицања звања васпитача, наставника и стручних сарадника укључени су просветни саветници на основу Правилника о стручно-педагошком надзору („Службени гласник РС”, број 87/19).</p>	<p>4. Остварен.</p>

<p>5. Образовање sestara-vaspitача (za rad u jasлама) остаје специфично образовање на нивоу средње школе, уз могућност специјализација. И за овај кадар важи адекватан систем професионалног напредовања.</p>	<p>У Акционом плану не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>– Унапређена законска регулатива и медицинска сестра-vasпитач се наводи у: <i>Закону о предшколском васпитању и образовању</i> („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 101/17, 113/17 – др. закон, 95/18 – др. закон и 10/19), а члан 38. поред осталог прописује задатке медицинске сестре – васпитача; <i>Уредби о Каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору</i> („Службени гласник РС”, бр. 81/17, 6/18 и 43/18) где је прописана стручна спрема и опис послова медицинске сестре – васпитача. – Донети су: <i>Правилник о стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 16/18) и <i>Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 81/17 и 48/18). У наведеним правилницима се не наводи сестра – васпитач.</p>	<p>5. Делимично остварен – Стручна спрема сестре васпитача је дефинисана у складу са циљем али ниједан донети акт не прописује професионално напредовање медицинске сестре – васпитача.</p>
<p>6. Министарство просвете ће задужити компетентне организације (заводе и институте) за развој поузданог система евалуације квалитета наставника.</p>	<p>У Акционом плану не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>– Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (ЗВКОВ) је референтна установа за ову област. У оквиру овог завода постоје 4 центра а један од њих је надлежан за осигурање квалитета рада установа што је регулисано чланом 43. и 44. <i>Закона о основама система образовања и васпитања</i> (ЗОСОВ). – Члан 47. ЗОСОВ-а омогућава да ЗВКОВ образује посебне стручне комисије и тимове из реда компетентних лица у области образовања и васпитања или да ангажују научноистраживачке установе, уколико за обављање одређених послова немају одговарајуће кадровске капацитете или повећани обим посла то захтева, уз претходну сагласност Министарства. – Просветни саветници имају надлежност да посећују и вреднују рад наставника у складу са чланом 6. став 5. <i>Правилника о стручно-педагошком надзору</i> („Службени гласник РС”, број 87/19). – Донет <i>Правилник о вредновању квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС”, број 10/19) који регулише и самовредновање рада установе и рада појединачних наставника, односно васпитача. – За евалуацију квалитета рада наставника важан је и <i>Правилник о стандардима квалитета рада установе</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 14/18).</p>	<p>6. Делимично остварен – Процена остварености је изведена на основу постојања одредби у Закону о основама система образовања и васпитања, као и на основу правилника који регулише стручно педагошки надзор. Додатно, систем евалуације квалитета рада наставника се индиректно адресира кроз правилнике који регулишу стандарде квалитета установе (посебно стандарди који се односе на планирање и програмирање и наставу и учење) и вредновање рада установе (самовредновање и спољашње вредновање).</p>

<p>7. У законским и подзаконским актима прецизно ће се дефинисати три основна модела за иницијално образовање за професију наставник (симултани модел, консекутивни модел, прелазни модел).</p>	<p>Акције из АП предвиђене у делу о ОН не таргетирају специфично наведени циљ али акције која се односе на иницијално образовање наставника могу се сматрати мером која доприноси остваривању наведеног циља. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ПД-ОН01 – Развој студијских програма за иницијално образовање наставника. – ПД-ОН02 – Развој дела информационог система неопходног за квалитетније образовање наставника. – ПД-ОН11 – Развој програма образовања наставника, укључујући и помоћне наставнике, инструкторе, водитеље, тренере, за образовање одраслих. 	<ul style="list-style-type: none"> – Анализа иницијалног образовања наставника. – Дефинисање стандард за акредитацију програма за стицање наставничких компетенција. – Дефинисање модела иницијалног образовања наставника. – Нови модели програма иницијалног образовања наставника; – Уведен систем специфичног подручја студирања за професију наставника као интегрисаних студија од 300 ЕСПБ; – Регулисање основних поставки универзитетског окружења за образовање наставника. – Успостављање регистра наставника на свим нивоима образовања. – Рационализација система образовања наставника и побољшано доношење одлука. – Усклађена понуда и потреба за наставницима. – Унапређење квалитета образовања и учења одраслих. 	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Закон о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18, 67/19 и 6/20 – др. закон)</i> прописује образовно-научна и образовно-уметничка поља али не издава образовање наставника као посебно поље. – <i>Донет Правилник о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма („Службени гласник РС”, број 13/19)</i> којим је прописана педагошка пракса на високошколским установама на којима се образују будући наставници (стандард 5.) и то: у II, III и IV години студија од минимум 90 сати годишње. На петог години студија педагошка пракса је 180 сати и 6 ЕСПБ бодова. Педагошка пракса се изводи у педагошким установама. – ВШУ које у оквиру студијских програма немају педагошка образовања, а чији би свршени студент могли да буду наставници стручних предмета у средњим школама, морају, имати образовање из психолошких, педагошких и методичких дисциплина стечено на високошколској установи у току студија или након дипломирања, од најмање 30 ЕСПБ бодова и 6 ЕСПБ бодова праксе у педагошким установама – <i>Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма („Службени гласник РС”, број 13/19), стандард 5. – Трајање и реализација педагошке праксе.</i> – <i>Донет Правилник о Листи стручних, академских и научних звања („Службени гласник РС”, бр. 53/17, 114/17, 52/18 и 21/19)</i> који утврђује стручне, академске и научне називе са знаком звања одговарајућег степена студија. – У информационом систему МПНТР-а ДОСИТЕЈ успостављен је јединствени регистар установа и запослених са наставно-научним, научним, истраживачким и стручним звањима (2017. година). – Дефинисано успостављање регистра запослених у систему образовања – <i>Правилник о јединственом информационом систему просвете („Службени гласник РС”, број 81/19).</i> 	<p>7. Делумично остварен – На основу постојеће регулативе изведен је закључак о остварености након законодавство не прописује образовање наставника ни три модела, али подзаконски акт о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма прописује педагошку праксу и у њему су препознати три модела из стратешког документа.</p>
<p>8. Ради иницијалног формирања наставника за терцијарно образовање (академске и струковне студије) формираће се универзитетски центри за развој образовања.</p>	<p>У Акционом плану не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.</p>	<p>Нема података о формирању наведених центара осим податка да при Универзитету у Београду постоји Центар за континуирану едукацију (усмерен на целоживотно учење) и при Универзитету у Нишу Центар за доживотно учење.</p>	<p>8. Није остварен.</p>
<p>9. Системски обавезати наставнике у високошколском образовању на допунско образовање у ППМ областима, уз повезивање напредовања наставника и с професионалним наставничким компетенцијама (а не само с научним и стручним, као до сада). Формирани универзитетски центри за развој образовања и наставе/учења на интегрисаним универзитетима и на већим универзитетима обављају ту функцију за мање (и приватне) универзитете и високе струковне школе.</p>	<p>Акције из АП предвиђене у делу о ОН не таргетирају специфично наведени циљ али акције која се односе на стручно усавршавање наставника у терцијарном образовању могу се сматрати мером која доприноси остваривању наведеног циља. Конкретније:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ПД-ОН07 – Стицање иницијалних дидактичко-методичко-педагошких компетенција (ДМП) наставника у високом образовању. – ПД-ОН09 – Унапређење критеријума и процедура за избор и напредовање наставног особља у високом академском и струковном образовању. <p>Акција из заједничких акција високог образовања која доприноси остварењу наведеног циља:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВО-ЗД17 – Унапређење критеријума и процедура за избор и напредовање наставног особља. <p>Акције из дела плана о високом образовању које се односе на овај циљ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВО-СС06 – Унапређење компетенција наставног кадра на струковним студијама. 	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинисање ДМП компетенције наставника у ВО. – Побољшање педагошких компетенција наставника у високом образовању у свим видовима наставе. – Квалитетнија настава на ВШУ. – Дефинисана јединствена правила за избор и напредовање наставника на струковним студијама. – Јединствени основна критеријуми за избор наставника на националном нивоу. •Дефинисани услови избора у различитим научно образовним и уметничким пољима. – Обавезна операционално дефинисана оцена педагошког рада при избору и унапређењу наставника. – До 2020. сви наставници треба да имају сертификат о педагошком тренингу. •Уведена континуирана обука наставника. – Унапређен систем студентског вредновања наставног процеса и наставника. – Утврђена јединствена процедура избора наставног особља. – Утврђени јединствени критеријуми за избор наставника. – Дефинисани услови избора у различитим научно образовним и уметничким пољима. – Установљена процедура укључивања наставника из дијаспоре и наставника из иностранства. – Дефинисана јединствена правила за избор и напредовање наставника на струковним студијама. 	<ul style="list-style-type: none"> – Статус наставника, асистената и сарадника у настави је регулисан <i>Правилником о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа („Службени гласник РС”, број 13/19).</i> – Стандард 6. поред осталог дефинише да наставно особље компетентно остварује студијске програме и да имају обавезу да усавршавају своје наставничке, научне и уметничке компетенције. Квалификације доказују дипломама, објављеним радовима, уметничким делима, као и евиденцијом о педагошким квалитетима и одговарајућем професионалном искуству. – Утврђени минимални услови за избор у звања наставника на универзитету (НСВО, 2015. и 2016. година). Један од обавезних елемената за избор у звање је наставни рад и позитивна оцена педагошког рада у студентским анкетама. – Универзитет у Београду је 2010. донео <i>Правилник о студентском вредновању педагошког рада наставника</i> који је објављен у Гласнику Универзитета у Београду. Такође су и други универзитети (државни и приватни) донели ова подзаконска акта. – Отворена је и интернет страница <i>оценипрофесора.цом</i> која омогућава онлине вредновање наставника. 	<p>9. Није остварен.</p> <p>– Закључак о остварености стратешког циља је изведен на основу чињенице да нису формирани универзитетски центри, као и чињенице да стандард 6. <i>Правилника о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа</i> не дефинише ДМП компетенције наставника у терцијарном образовању.</p>

<p>10. Дефинисаће се релевантан скуп индикатора за сваку фазу развоја наставника.</p>	<p>Акције из АП у делу о ОН не таргетирају специфично наведени циљ.</p> <p>Акција из АП у делу високо образовање – заједничке акције не таргетира специфично наведени циљ али доприноси његовом остваривању.</p> <p>– ВО-ЗД09 – Увођење индикатора квалитета у високо образовање.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинисање скупа индикатора за праћење стања у ВО. – Дефинисана и усвојена листа обавезујућих индикатора у ВО. – Доношење допуна стандарда за акредитацију. – Усвојена стратегија развоја статистике у образовању. – Развијено планирање рада ВО на основу коришћења индикатора. – Развој модела примене индикатора (информациони систем). 	<ul style="list-style-type: none"> – Национални савет за високо образовање је током 2019. године донео неколико подзаконских аката у циљу унапређења квалитета високог образовања. Донети су следећи правилници: <i>Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа</i> („Службени гласник РС”, број 13/19) који, поред осталог, прописује стандарде и услове за њихово испуњење. Стандард 4. се односи на студије и у оквиру њега дат је опис квалификације коју студент стиче по завршетку одређеног нивоа студијског програма – опис квалификације које означавају завршетак: основних струковних студија, специјалистичких струковних студија, основних академских студија, мастер академских студија, мастер струковних студија, специјалистичких академских студија, докторских студија. За сваки опис квалификација дато је упутство за примену стандарда; <i>Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа и студијских програма</i> („Службени гласник РС”, број 13/19) којим су утврђени стандарди за самовредновање међу којима су и они који се односе на квалитет наставног процеса, наставника и сарадника, улоге студената у самовредновању и провери квалитета; <i>Правилник о стандардима и поступку за спровођење проверу квалитета високошколских установа</i> („Службени гласник РС”, број 13/19). 	<p>10. Није могуће дати прецизну оствареност циља јер стратешки циљ није прецизно дефинисан. Односно није јасно које су то фазе у развоју наставника.</p> <p>НАПОМЕНА: Сет подзаконских аката који је донет у 2019. години доприноси подизању квалитета високог образовања.</p>
<p>11. За подизање квалитета образовања неопходно је обезбедити финансирање истраживања из методике као независно пројектно финансирање.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ПД-ОН06 – Обављање истраживања у методикама струка у свим наставним дисциплинама за које се школују наставници. Акције које су повезане са овим стратешким циљем: – ВО-ДС01 – Укључивање студената докторских студија у научноистраживачке пројекте. – ВО-ДС02 – Јачање истраживачких капацитета и изврсности. 	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинисане и примењене конкретне мере учешћа студената у истраживачким пројектима. – Остварена критична маса истраживача у приоритетним областима. – Дефинисање националних приоритета у истраживањима у области методике струке. – Идентификација фактора који одређују квалитет процеса наставе/ учења као основ за унапређивање тог процеса. 	<ul style="list-style-type: none"> – Донета Стратегија научног и технолошког развоја РС за период 2016-2020. година – <i>Истраживања за иновације</i>. – МПНТР сваке године објављује јавне позиве и конкурсе за учешће у међународним и домаћим истраживачким пројектима за које средства обезбеђује министарство (доступно на интернет страници МПНТР-а). – МПНТР јавно објављује листе оних пројеката који су позитивно оцењени и који ће се финансирати средствима МПНТР-а. – Истраживања у области методике се реализују као тимска истраживања у оквиру института, факултета, невладиног сектора; као истраживања појединаца који се посебно баве овом облашћу. 	<p>11. Делумично остварен</p> <ul style="list-style-type: none"> – Истраживања у области методике се реализују, али не тако да је обезбеђено финансирање истраживања из методике као независно пројектно финансирање.

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3	Унапређивање ефикасности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<ul style="list-style-type: none"> - У поступку акредитације установа и студијских програма нису издвојени и јасно дефинисани стандарди за студијске програме за образовање наставника. - Постоји велика неусклађеност финансирања броја студената на основним и мастер студијама. - Не постоје одговарајући подаци о потребама за наставничким звањем, нити о броју студената који се школују за рад у образовању јер не постоји одговарајући информациони систем и не постоји добро дефинисана методологија прикупљања података везаних за образовање наставника. - Паралелно се формирају васпитачи и на академским студијама и на струковним студијама. 			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Професионални развој наставника и сарадника у току рада остварује се кроз акредитоване и квалитетне програме стручног усавршавања у циљу стицања професионалних компетенција које су потребне за ефикасно обављање наставничке функције у одређеној образовној установи и за професионално напредовање наставника.	<ul style="list-style-type: none"> - ПД-ОН03 – Анализа и реорганизација система стручне потпоре наставницима. - ПД-ОН04 – Унапређивање система усавршавања наставника. 	<ul style="list-style-type: none"> - Израда анализе о потребама и понудама стручне потпоре наставницима. - Усклађивање подзаконских аката. - Успостављање система подршке уз помоћ саветника – стручног сарадника. - Израда анализе ефеката стручног усавршавања. - Унапређен систем стручног усавршавања наставника. - Увођење обука наставника за примену наставних метода којима се код ученика развијају кључне компетенције. - Унапређене компетенције наставника. - Унапређен квалитет наставе. 	<ul style="list-style-type: none"> - Унапређен законодавни оквир који регулише стручно усавршавање наставника и напредовање у звању доношењем подзаконских аката 2015, 2016, 2017. и 2018. године. Последњи је <i>Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звању наставника, васпитача и стручних сарадника</i> („Службени гласник РС”, бр. 81/17 и 48/18). - Праћење остваривања стручног усавршавања наставника је регулисано подзаконским актом а праћење обављају: наставник (<i>прави портфолио о стручном усавршавању</i>), установа образовања и васпитања, просветни саветник и ЗУОВ. - У току школске године и пуног радног времена наставника обавезно је 64 сати стручног усавршавања. - План стручног усавршавања прави наставник и то је део годишњег плана рада школе. - Изабрано 200 саветника спољних сарадника. 	1. Остварен. НАПОМЕНА: Подаци о ефикасности стручног усавршавања наставника могу се наћи у Извештају ЗВКОВ-а о спољашњем вредновању установе (део о настави и учењу); извештајима просветних саветника о посетама школама; извештајима ЗУОВ-а о реализацији програма стручног усавршавања; извештају о реализацији АП СРОС 2020; у портфолио наставника.
2. Избор приоритетних програма за стручно усавршавање које одређује МП мора максимално да буде у служби изградње националног система образовања и професионалног развоја наставника.	Акција из АП, у делу ОН, које доприноси остваривању стратешког циља је: - ПД-ОН08 – Осposобљавање наставника за примену нових метода учења, информациониx технологија и е-учења у настави.	<ul style="list-style-type: none"> - Подржана набавка хардвера и софтвера. - Редефинисање удела е-студената и начина полагања испита. - Примена савремених метода и технологија у настави. - Квалитетнија настава на ВШУ. - Повећање ефикасности студирања. 	<ul style="list-style-type: none"> - МПНТР је дефинисало 4 приоритетне области стручног усавршавања наставника у предуниверзитетском образовању и васпитању које су усмерене на: развијање и јачање компетенција за примену ИКТ-а, методе рада са децом којој је потребна посебна подршка, планирање процеса наставе и учења, јачање васпитне улоге школе. - <i>Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа</i> („Службени гласник РС”, број 13/19), стандардом 9. прописује простор и опрему потребну за квалитетну реализацију наставе укључујући и савремену техничку опрему која одговара на потребе студијског програма. - <i>Закон о високом образовању</i> прописује у члану 38. садржај студијског програма који поред осталог укључује и начин извођења студијског програма. - Према саопштењу РЗС-а у 2019. години на свим високошколским установама дипломирало је 42.499 студената (академске и струковне студије; државне и приватне ВШУ). Подаци о дужини ових дипломираних студената нису наведени. - Реализован велики број обука за коришћење и примену ИКТ-а. (доказ о реализацији АП СРОС 2020.). 	2. Остварен
3. Министарство просвете ће одмах започети развој службе стручно-педагошког надзора. Овај развој обухвата и формално усавршавање стручњака из стручно-педагошког надзора.	У Акционом плану не постоји ниједна акција која се директно или индиректно односи на овај стратешки циљ.	Ниједан исход се не односи на овај стратешки циљ.	<ul style="list-style-type: none"> - МПНТР обавља стручно-педагошки надзор и то је регулисано <i>Правилником о стручно – педагошком надзору</i> („Службени гласник РС”, број 87/19). - Послове стручно-педагошког надзора обављају просветни саветници. - Реализовано је више обука у циљу унапређења компетенција просветних саветника о чему сведочи и извештај АП СРОС 2020. 	3. Остварен.

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4	Унапређивање релевантности			
КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.	<p>– Не постоји национални документ који прописује квалификације будућих наставника (НОК).</p> <p>– У тренутку настанка стратегије објављен је <i>Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја</i> („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 5/11).</p> <p>– У тренутку настанка стратегије био је на снази <i>Закон о основама система образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, број 72/09) који је чланом 8. прописао 30 ЕСПБ бодова из психолошко, педагошко, методичких дисциплина и 6 ЕСПБ бодова праксе у складу са Европским системом преноса бодова.</p> <p>– Недовољан број средњошколаца са добрим успехом се опредељује за студирање које је усмерено на наставничку професију што је резултат статуса наставничке професије у држави.</p>			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
1. Дефинисање професије наставника за све нивое образовања у НОК-у	<p>Акције из АП предвиђене у делу о ОН не таргетирају специфично наведени циљ али акција која се односи на развијање студијских програма за иницијално образовање наставника се сматра мером која доприноси остваривању наведеног циља.</p> <p>Конкретније:</p> <p>– ПД-ОН01 – Развој студијских програма за иницијално образовање наставника.</p> <p>Акција која је у директној вези са НОК-ом:</p> <p>– ВА-НОК – Развој националног оквира квалификација.</p>	<p>– Израда нацрта законског оквира.</p> <p>– Усвојен јединствен национални оквир квалификација.</p> <p>– Донет и примењен Закон о националном оквиру квалификација.</p> <p>– Донет и примењен Закон о регулисаним професијама.</p> <p>– Уведен систем специфичног подручја студирања за професију наставника као интегрисаних студија од 300 ЕСПБ.</p>	<p>– Донет је <i>Закон о националном оквиру квалификација Републике Србије</i> („Службени гласник РС”, бр. 27/18 и 6/20) који поред осталог дефинише појам квалификација, нивое, поступке и процесе за њихове утврђивање.</p> <p>– Основана Агенција за квалификације.</p> <p>– За дефинисање професије наставника потребно је да се покрене иницијатива код Агенције за квалификације (регулисано чланом 26. Закона). Након одобравања иницијативе Савет НОКС-а предлаже Влади формирање Секторског већа које ће дефинисати стандарде квалификација за сектор образовања што укључује и квалификације наставника. Савет НОКС-а утврђује предлог стандарда квалификација и доставља га на усвајање министарству задуженом за послове образовања које након усвајања доноси акт који објављује у Службеном гласнику РС – Просветном гласнику. Након усвајања стандарда, Агенција уписује квалификације у регистар.</p> <p>– Регистар се састоји из подрегистра националних квалификација, подрегистра стандарда квалификација и подрегистра ЛПОА.</p> <p>– Повезивање НОКС-а са ЕОК-ом је званичан поступак успостављања односа између одговарајућих нивоа ова два система (члан 33. Закона о националном оквиру квалификација).</p> <p>– У току је реализација пројекта <i>Развој интегрисаног система националних квалификација</i> (Девелопмент оф Интегретед Национал Оуаификацион Систем), ИПА 2014.</p> <p>– Донет је и <i>Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација</i> („Службени гласник РС”, број 66/19) који уређује минималне услове оспособљавања у Републици Србији за приступ и обављање професија доктора медицине, доктора медицине специјалисте, доктора денталне медицине, доктора денталне медицине специјалисте, медицинских сестара опште неге, бабница, магистара фармације, доктора ветеринарске медицине, архитеката, као и признавање професионалних квалификација, укључујући и систем признавања професионалних квалификација за обављање регулисаних професија у Републици Србији у циљу остваривања права на пословно настањене, слободу пружања услуга на привременој и повременој основи у Републици Србији на основу професионалних квалификација, као и поступак признавања професионалних квалификација.</p>	1. Делимично остварен – Процена остварености је извршена на основу доношења правног оквира, али и даље није дефинисана професија наставника у националном документу – НОК-у.

<p>2. У систему за акредитацију високошколских установа прецизно ће бити дефинисане компетенције које студенти треба да стекну за професију наставника на сваком студијском програму за образовање наставника.</p>	<p>– ВО-ЗД14 – Дефинисање језгра струке – корпус обавезних знања и компетенција.</p>	<p>– Успостављен законски оквир (Закон о регулисаним професијама). – Израђено упутство за израду језгра струке. – Формирани експертски тимови за израду језгра струке за сваку образовну област. – Дефинисана језгра струке у образовним областима.</p>	<p>– Донет <i>Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација</i> („Службени гласник РС”, број 66/19). – <i>Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа</i> („Службени гласник РС”, број 13/19) стандардом 4. прописује квалификације тако што опис квалификација сваког студијског програма мора бити прецизно дефинисан и одговарати одређеном нивоу националног оквира квалификација. Опис квалификација које означавају завршетак: основних струковних студија, специјалистичких струковних студија, основних академских студија, мастер академских студија, мастер струковних студија, специјалистичких академских студија, докторских студија. – Правилник о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма („Службени гласник РС”, број 13/19) прописује компетенције дипломираних студената (стандард 4.) – савладавањем студијског програма студент стиче опште и предметно-специфичне способности које су у функцији квалитетног обављања стручне, научне и уметничке делатности. Опис квалификације која произилази из студијског програма мора одговарати одређеном нивоу националног оквира квалификација.</p>	<p>2. Остварен</p>
<p>3. Поред пет научно-образовних поља дефинисаних у Закону о високом образовању, биће дефинисано и поље образовања са посебним стандардима за акредитацију студијских програма за образовање наставника.</p>	<p>Не постоји акција која се директно односи на стратешки циљ.</p>	<p>Не постоје исходи који се директно односи на стратешки циљ</p>	<p>– Члан 37. <i>Закон о високом образовању</i> („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 73/18, 67/19 и 6/20 – др. закон) прописује образовно-научна и образовно-уметничка поља и то: природно-математичке науке; друштвено-хуманистичке науке; медицинске науке; техничко-технолошке науке; уметност. – Национални савет за високо образовање је 2019. године донео и <i>Правилник о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма</i> („Службени гласник РС”, број 13/19) којим је прописана педагошка пракса на високошколским установама на којима се образују будући наставници. (стандард 5.).</p>	<p>3. Делимично остварен – Није дефинисано посебно поље за образовање наставника али је дефинисана педагошка пракса на високошколским установама на којима се образују будући наставници (стандард 5.)</p>
<p>4. Формираће се одговарајућа подкомисија у акредитационој комисији која ће бити одговорна за примењивање ових стандарда.</p>	<p>Не постоји акција која се директно односи на стратешки циљ.</p>	<p>Не постоје исходи који се директно односи на стратешки циљ</p>	<p>– Одлуком Владе („Службени гласник РС”, број 9/18) установљено је Национално тело за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању као независно тело у институционалном, финансијском, административном и стручном смислу у складу са Законом о високом образовању из 2017. године. – На интернет страници НАТ-а доступне су само информације о рецензентима. Листу рецензента је утврдио НСВО и то према образовно-научним и уметничким пољима која су дефинисана законом о високом образовању. – Листе су доступне на страници: https://www.nat.rs/lista-recenzenata/ – Међу рецензентима се налазе и они који одобравају студијске програме за образовање наставника.</p>	<p>4. Делимично остварен – Процена остварености циља је извршена на основу чињенице да није формирана подкомисија при акредитационој комисији али при НАТ-у су формиран тимови рецензента који су задужени за одобравање студијских програма, међу којима су и они који се односе на образовање наставника.</p>

<p>Идентификовани правци даљег развоја</p>	<p>Даљи развој иницијалног образовања наставника путем: развијања интегрисаних студијских програма који ће одговарати на захтеве образовања за 21. век и који ће пратити све промене у законској и подзаконској регулативи сектора образовања; квалитетне педагошке праксе будућих васпитача, наставника и стручних сарадника; даљег развијања концепта школа вежбаоница у сарадњи са факултетима који имају акредитоване студијске програме за образовање наставника и стручних сарадника. Дефинисање стандарда професионалних компетенција наставника у високошколским установама, компетенције које се односе на наставничку професију и које су један од услова за избор у звање. Покретање поступка за формирање секторског већа које ће дефинисати стандарде квалификација за наставнике (област образовања). Подстицање пројеката који имају за циљ истраживање и унапређивање методике наставе појединачних наставних предмета. Оснивање, при универзитету, центара за психолошко, педагошко, методичке дисциплине ради оспособљавања за наставничку професију оних који реализују наставу стручних предмета у средњем стручном образовању или за оне који су се поделили за наставнички позив након завршених основних студија. У центрима би се реализовао програм у трајању од годину дана и 60 ЕСПБ који укључује обавезну педагошку праксу и који ће бити реализован на српском и језицима националних мањина. Развијање система за проверу квалитета акредитованих програма, као и за праћење ефеката реализованих програма. Развијање приоритетних области стручног усавршавања у складу са извршеном анализом потреба система, реализацијом акредитованих програма и међународним трендовима у образовању. Унапређивање система акредитације програма стручног усавршавања посебно у делу организатора програма (прецизно дефинисати критеријуме ко може да буде организатор и са којим референцама што укључује и реализаторе), као и прецизно дефинисати критеријуме за избор чланова комисија које раде на одобравању програма стручног усавршавања, са посебним акцентом на референце сваког појединачног члана а у циљу обезбеђивања квалитетних програма стручног усавршавања. Организовање програма за водитеље (тренере) и развијање водитељске (тренерске) вештина. Унапређивање начина вредновања сертификата добијених на обукама организованим од стране међународних установа у иностранству. Прецизно дефинисање броја обавезних сати стручног усавршавања у области која се односи на методiku наставног предмета и општа питања наставе и учења. Ревидирање стандарда компетенција за наставнике и њихово усклађивање са модерном педагошком праксом. Обезбеђивање стручно-педагошког надзора за сваког наставника у систему најмање једном у 5 година у циљу повећања квалитета наставе и учења и квалитета рада наставника. Обезбеђивање, најмање једног програма, стручног усавршавања просветних саветника на годишњем нивоу у циљу квалитетног вредновања рада наставника. Израду финансијске пројекције која се односи на напредовање наставника и стицање знања за петогодишњи период.</p>
---	---

7. Приказ и анализа остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. у области образовања националних мањина

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ	Унапређивање образовања на језицима националних мањина			
<p>КРАТАК ПРИКАЗ ОПШТЕГ СТАЊА У ТРЕНУТКУ ПИСАЊА СРОС 2020.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Образовање припадника националних мањина регулисано је следећим законима: Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06); Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09 и 52/11); Закон о уџбеницима и другим наставним средствима („Службени гласник РС”, број 72/09); посебним законима који регулишу предшколско васпитање и образовање, основна и средње образовање и васпитање и високо образовање, као и закон који регулише ученички и студентски стандард; Закон о заштити права и слобода националних мањина („Службени лист СРП”, број 11/02; „Службени лист СЦГ”, број 1/03 – Уставна повеља; „Службени гласник РС”, бр. 72/09 – др. закон и 97/13 – УС); Закон о националним саветима наставних мањина („Службени гласник РС”, број 72/09); Закон о утврђивању надлежности аутономне покрајине („Службени гласник РС”, бр. 99/09 и 67/12 – УС). Постоји више модела образовања на језицима националних мањина који су регулисани законима у образовању и то су: образовање на матерњем језику уз обавезно учење српског као нематерњег језика; двојезично образовање; образовање на српском језику уз могућност учења изборног наставног предмета Матерњи језик са елементима националне културе. Образовање се реализује на следећим језицима националних мањина: албански, бугарски, мађарски, румунски, русински, словачки и хрватски језик. Године 2013. образовно-васпитни процес је почео да се реализује и на босанском језику у општинама Нови Пазар, Тутин и Сјеница. За ученике који се образују на матерњем језику припремају се и штампају уџбеници на језицима националних мањина. Припрема и објављивање ових уџбеника не прати динамику припреме и објављивања уџбеника на српском језику што за последицу има уџбенике који нису усаглашени са наставним програмима. Закон о уџбеницима омогућава увоз из држава матица али је процедура одобравања дуга. Не постоје уџбеници на језику националне мањине за све наставне предмете, а посебно је овај проблем изражен у средњем стручном образовању. Ученици припадници националних мањина полажу завршни испит у основном образовању и васпитању на матерњем језику, тј. на језику на коме су се образовали. Испит из математике је исти као и на српском језику, само је преведен на језик мањине, а испит из матерњег језика се разликује у односу на српски језик. О наставним програмима за предмете од посебног интереса и значаја за националне мањине које живе на територији АП Војводина (матерњи језик, матерњи језик са елементима националне културе, додаци уз програм предмета историја, ликовна култура, музичка култура), уџбеницима, стручном усавршавању наставника стара се Педагошки завод Војводине (основан од стране Владе АП Војводина). На основу података из извештаја о завршном испиту на крају основног образовања и васпитања, ученици који наставу похађају на матерњем језику, тј. на језику националне мањине чине око 4,9% укупне популације ученика осмог разреда који приступају завршном испиту. Обухват образовањем је најмањи код ученика ромске националне заједнице (око 60%) где се бележи и највеће одустајање од образовања. Нема довољно акредитованих програма стручног усавршавања на језицима националних мањина тако да се наставници углавном усавршавају на српском језику. Недовољан број просветних саветника за наставу на језицима националних мањина. Неразвијена мрежа ВШУ на којима се образују будући наставници који ће остваривати наставу на једном од језика националних мањина. Најбоље је развијена на Универзитету Нови Сад где и постоји Учитељски факултет на мађарском наставном језику од 2006. године. Наставу српског као нематерњег језика (обавезан наставни предмет) често остварује неквалификовани кадар, посебно у срединама јужно од Саве и Дунава. <p>НАПОМЕНА: Образовање припадника националних мањина је интегрални део система образовања у Републици Србији (сви ниво и све врсте образовања). Сва стратешка опредељења изложена у Стратегији развоја образовања у Републици Србији до 2020. односе се и на припаднике националних мањина уз поштовање свих права које мањине имају у области образовања а у складу са Уставом и законским и подзаконским одредбама.</p>			
Приказ кључних специфичних циљева предвиђених СРОС 2020.	Акције из АП усмерене на остварење специфичног циља	Очекивани исходи из АП	Кључне спроведене активности у периоду 2015–2020.	Процена остварености специфичних стратешких циљева
<p>1. Додатно финансирање специфичних трошкова образовања националних мањина (нпр. штампање нискотиражних уџбеника на језицима националних мањина).</p>	<p>Акција из АП СРОС 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> ВА-НМ – Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. АП ПП 23 – Активност: 3.8.1.6. – Усвојити нови Закон о уџбеницима, а у складу са консултацијама са националним саветима националних мањина којим се омогућава превазилажење досадашњих препрека у обезбеђивању доступности уџбеника на језицима националних мањина. 3.8.1.7. – Пуна имплементација новог закона о уџбеницима којом се трајно обезбеђује потребан број уџбеника на језицима националних мањина за сваку школску годину. <p>АП за остваривање права националних мањина</p> <p>Активност:</p> <ul style="list-style-type: none"> 6.11. – Обезбеђивање свих уџбеника и наставних средстава предвиђених планом уџбеника, криз: пуну примену новог Закона о уџбеницима; обезбеђивање довољног броја уџбеника на језицима/говорима националних мањина; успостављање система за обезбеђивање квалитетног превода. 	<ul style="list-style-type: none"> Анализа испуњавања законских аката. Препоруке за испуњавање законских аката. План активности за развој образовања националних мањина. Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима. 	<ul style="list-style-type: none"> Донет је закон који регулише припрему, одобравање и издавање уџбенике и то: <i>Закон о уџбеницима</i> („Службени гласник РС”, број 68/15). Овај закон је стављен ван снаге доношењем новог <i>Закона о уџбеницима</i> („Службени гласник РС”, број 27/18). Закон о уџбеницима у члану 5. прописује шта се подразумева под уџбеником на језику и писму националне мањине. Члан 11. став 2. <i>Закона о уџбеницима</i> (2018) прописује шта се сматра нискотиражним уџбеницима, а став 4. истог члана прописује обавезу издавача да учествује у обезбеђивању средстава за издавање нискотиражних уџбеника у износу од 2% остварених нето прихода од продатих уџбеника у претходној календарској години и да наведена средства обрачуна и уплати на наменски рачун јавног издавача најкасније до 31. марта текуће године. Издавачи који издају нискотиражне уџбенике, одобрене у складу са законом немају обавезу да уплаћују средства на наменски рачун јавног издавача (став 5. наведеног члана закона). Уколико средства за издавање нискотиражних уџбеника нису довољна Влада суфинансира издавање ових уџбеника расположивим средствима из буџета РС (став 6. Наведеног члана закона). Основан Центар за нискотиражне уџбенике као посебна организациона јединица ЈП „Завод за уџбенике”, а у складу са чланом 15. Закона о уџбеницима. Задатак овог центра је издавање нискотиражних уџбеника уколико их други издавачи (приватни) не издају. Потписани меморандум и анекси меморандум између МПНТР-а, Завода за уџбенике и осам националних савета националних мањина (албански, бошњачки, бугарски, мађарски, румунски, русински, словачки и хрватски) 2016. а у циљу обезбеђивања недостајућих уџбеника и подизања квалитета образовно-васпитног рада на језицима националних мањина. Овим меморандумима планирано је штампање 184 уџбеника од којих су неки преводи на језик националне мањине док се неки наслови изворно припремају. До краја 	<p>1. Остварен.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Остварен је стратешки циљ из СРОС-а. Процена остварености активности је преузета из АП ПП 23: 3.8.1.6. – Остварена активност. 3.8.1.7. – Остварена активност. Процена остварености активности је преузета из АП за остваривање права националних мањина: 6.11. – Активност је готово у потпуности реализована.

			<p>јануара 2019. године од овог броја одштампано је 123 уџбеника (67%). Успоравње реализације потписаних меморандум је резултат реформе планова и програма наставе и учења за основна школу.</p> <p>– ЗУОВ и МПНТР су мапирани потребе за новим уџбеницима који ће бити припремени у складу са новим планом и програмом наставе и учења.</p> <p>– МПНТР, у складу са чланом 19. Закона о уџбеницима, на својој интернет страници и у службеном гласилу објављује каталог одобрених уџбеника за школску годину (хттп://www.mpn.gov.rs/uzbenici)</p>	
<p>2. Развијање образовних програма у оним дисциплинама (школским предметима) које су од посебног значаја за очување и развој националног и културног идентитета.</p>	<p>Акција из АП СРОС 2020: – ВА-НМ – Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. <i>Акциони план за остваривање права националних мањина</i> Активност: – 6.20. – Унапређивање могућности учења матерњег језика–говора и елемената националне културе у школама уз задржавање статуса изборног предмета и развијање факултативних и других ваннаставних активности, као и обезбеђивање средстава за извођење факултативних ваннаставних активности.</p>	<p>– Анализа испуњавања законских аката. – Препоруке за испуњавање законских аката. – План активности за развој образовања националних мањина. – Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима.</p>	<p>– Програми за матерњи језик (албански, босански, бугарски, мађарски, румунски, русински, словачки и хрватски језик) и додатни садржаји за обавезне наставне предмете од посебног интереса за националну мањину (историја, музичка и ликовна култура) су саставни део објављених програма наставе и учења за основно и средње образовање. Програми су доступни на интернет страници МПНТР http://www.mpn.gov.rs/dokumenta-i-propisi/zakonski-okvir/ и страници ЗУОВ https://zuov.gov.rs/zakoni-i-pravilnici/.</p> <p>– Саставни део објављених програма наставе и учења су и изборни програми за <i>Матерњи језик – говор са елементима националне културе</i> (албански, босански, бугарски, буњевачки, влашки, мађарски, македонски, немачки, ромски, румунски, русински, словачки, словеначки, украјински, хрватски и чешки) и <i>Верска настава</i> (Православни катихизис, Исламска вјеронаука – илмудин, Католички вјеронаук, Евангеличко-лутерански вјеронаук словачке евангеличке цркве а.в., Верско васпитање Реформатске хришћанске цркве, Веронаука евангеличке хришћанске цркве а.в., Веронаука – Јудаизам).</p> <p>– У средњем образовању <i>Матерњи језик – говор са елементима националне културе</i> има статус факултативног програма.</p>	<p>2. Остварен. – Остварен је стратешки циљ из СРОС-а. Процена остварености активности је преузета из АП за остваривање права националних мањина: 6.20. – Активност је готово у потпуности реализована.</p>

<p>3. Посебно право на неговање матерњег језика сваке националне мањине, право на извођење наставе на матерњем матерњем језику, а у случајевима када је то могуће и обезбеђивање образовања наставника на матерњем језику за извођење наставе на матерњем језику и обезбеђивање образовних ресурса на матерњем језику.</p>	<p>Акција из АП СРОС 2020: – ВА-НМ – Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. АП ПП 23 Активност: – 3.8.1.13. – Пружање основна и додатне обуке наставницима који су задужени за образовање на језицима националних мањина. <i>Акциони план за остваривање права националних мањина</i> Активности: – 6.5. – Јачање иницијалног образовања наставника којим се обезбеђују компетенције на језику националне мањине и српском језику. Обезбеђивање стручног кадра за рад на мањинским језицима у складу са Стратегијом развоја образовања у РС до 2020 и пратећим акционим планом. – 6.6. – Даље развијање програма стручног усавршавања наставника и сарадника који изводе наставу на језику националних мањина. – 6.16. – Потписивање споразума са државама чије националне мањине имају образовање у Србији. – 6.17. – Успостављање сарадње у области иницијалног образовања наставника. – 6.18. – Успостављање сарадње у области стручног усавршавања наставника у циљу: обезбеђивања усавршавања просветних радника у струци и познавању мањинског језика, разменом и боравком у земљи матици, у складу са закљученим споразумима. Закључивање споразума о признавању акредитованих стручних усавршавања из матичних држава националних мањина.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Анализа испуњавања законских аката. – Препоруке за испуњавање законских аката. – План активности за развој образовања националних мањина. – Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима. 	<ul style="list-style-type: none"> – Целокупан образовно васпитни рад у РС се остварује на српском и 8 језика националних мањина (албански, босански, бугарски, мађарски, румунски, русински, словачки и хрватски језик). – Изборни програм <i>Матерњи језик – говор са елементима националне културе</i> се реализује на 16 језика (албански, босански, бугарски, буњевачки, влашки, мађарски, македонски, немачки, ромски, румунски, русински, словачки, словеначки, украјински, хрватски и чешки) уз могућност да се одобри и за друге језике као нпр. грчки, хебрејски и др. – Уџбеници и други наставни материјали се штампају на језику и писму националне мањине. – ПЗВ реализује стручно усавршавање наставника на матерњем језику. Према доступним подацима (http://www.pzv.org.rs/index.php/seminari) одобрени су програми за стручно усавршавање на чешком, мађарском, хрватском, македонском, ромском, румунском, русинском и словачком језику. – МПНТР и ПЗВ су креирали обуку за развој језичких компетенција наставника који реализују наставу на језику националне мањине. На основу јавног позива ову обуку ће реализовати ЦИП. – Наставници који реализују наставу на језику и писму националне мањине похађају и програме стручног усавршавања на српском језику. – образовање наставника на матерњем језику није у целости покривено мрежом високошколских установа. У најбољем положају су наставници који реализују наставу <i>матерњег језика</i> (Филолошки факултет Универзитета у Београду, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Интернационални универзитет у Новом Пазару – студијска група <i>босански језик и бошњачка књижевност</i>). Наставници који реализују наставу других наставних предмета образовање стичу на српском језику или на универзитетима у државама матицама где се отвара питање признавања њихових диплома посебно оних који су образовање стекли на неком од универзитета на Косову. – МПНТР је успоставило сарадњу са министарствима задуженим за образовање у Бугарској, Албанији, Мађарској и Румунији. Ови споразуми се, поред осталог, односе и на успостављање континуиране сарадње ради стручног усавршавања запослених у образовно-васпитним установама као и признавање стечених бодова надлежних институција у обе државе. – У процедури усаглашавања је билатерални споразум између Републике Албаније и Републике Србије у области образовања, а као резултат низа радних састанака, од којих су два била на министарском нивоу. 	<p>3. Делимично остварен – Процена стратешког циља СРОС је извршена на основу података о акредитованим семинарима на језицима националних мањина и одштампаним уџбеницима. 3.8.1.13. – Остварена. НАПОМЕНА: Нема акредитованих обука на свим језицима националних мањина као нпр. албански, бугарски, босански и др. 6.5. – Нема информација о реализацији ове активности. НАПОМЕНА: НСВО је донео правилнике за акредитацију ВШУ и студијских програма у којима није посебно наглашено образовање студената на језицима националних мањина што значи да су стандарди јединствени за све ВШУ и студијске програме, посебно стандард 4. који се односи на компетенције студената по завршетку студијског програма, као и стандард 5. 6.6. – Активност се успешно реализује. 6.16. – Активност је делимично реализована. 6.17. – Нема информација о реализацији ове активности. 6.18. – Нема информација о реализацији ове активности.</p>
<p>4. Одговарајуће представљање у органима управљања и руковођења образовно-васпитним установама.</p>	<p>Акција из АП СРОС 2020: – ВА-НМ – Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. АП ПП 23 Активност: – 3.8.1.10. – Образовати стручни тим ради унапређења квалитета садржаја уџбеника, наставних планова и програма као и других наставних материјала на свим нивоима образовања и елиминисања дискриминаторских садржаја који се односе на националне мањине. <i>Акциони план за остваривање права националних мањина</i> Активности: – 6.2. – Формирање групе у НПС-у која се бави образовањем на језицима националних мањина.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Анализа испуњавања законских аката. – Препоруке за испуњавање законских аката. – План активности за развој образовања националних мањина. – Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима. 	<ul style="list-style-type: none"> – Учешће и руковођење установама образовања и васпитања, представника националних мањина, регулисано је законима и то: <i>Закон о основама система образовања и васпитања</i> („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20); <i>Закон о националним саветима националних мањина</i> („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 20/14 – УС, 55/14 и 47/18); <i>Закон о утврђивању надлежности аутономне покрајине</i> („Службени гласник РС”, бр. 99/09 и 67/12 – УС). – Припадници националних мањина, у складу са законским прописима бирају се за: руководиоце установа образовања и васпитања; чланове управљачког тела установа образовања и васпитања; за савете (НПС, ССООО, НСВО и ДР). – НПС је на десетој седници именовано <i>Комисију за праћење образовања на језицима националних мањина</i>. 	<p>4. Остварен. – Остварен је стратешки циљ из СРОС-а. 3.8.1.10. – Остварена. 6.2. – Активност је у потпуности реализована.</p>

<p>5. Право учешћа у доношењу одлука о мрежи образовно-васпитних установа када је то важно за права националних мањина на образовање.</p>	<p>Акција из АП СРОС 2020: – ВА-НМ – Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. <i>Акциони план за остваривање права националних мањина</i> Активност: – 6.13. – Оптимизација мреже школа и одељења у којима се реализује настава на језицима националних мањина у складу са Стратегијом развоја образовања до 2020 и пратећим акционим планом и специфичностима сваке локалне средине на начин да се: утврде критеријуми за мрежу предшколских установа, основних и средњих школа, који обезбеђују припадницима националних мањина да остваре право на образовање на матерњем језику.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Анализа испуњавања законских аката. – Препоруке за испуњавање законских аката. – План активности за развој образовања националних мањина. – Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима. 	<ul style="list-style-type: none"> – Учесће представника националних мањина у доношењу одлуке о мрежи установа образовања и васпитања регулисано је законима који уређују област образовања, улогу и надлежност националних савета националних мањина и надлежност АП Војводина. – Представници националних мањина су укључени у припрему акта о мрежи основних школа (акт припрема локална самоуправа), посебно у оним срединама где припадници националних мањина чине већинско становништво. – <i>Донета Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних предшколских установа и акта о мрежи јавних основних школа („Службени гласник РС”, број 21/18).</i> Акт о мрежи јавних основних школа доноси ЈЛС на основу прибављеног мишљења националног савета националне мањине и министра. – <i>Донета Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи јавних средњих школа („Службени гласник РС”, број 21/18).</i> Акт о мрежи средњих школа доноси Влада на основу Уредбе о критеријумима. – <i>Донета Одлука о мрежи јавних средњих школа („Службени гласник РС”, бр. 49/18, 62/18 и 94/18).</i> Према Одлуци, мрежу чини 521 јавна средња школа. – Од школске 2016/2017. године МПНТР сваке године доноси <i>Стручно упутство о формирању одељења и начину финансирања у основним и средњим школама.</i> Ово упутство је посебно важно за организовање одељења/група изборни програм, Матерњи језик – говор са елементима националне културе. – Планом уписа у средњу школу за школску 2019/2020. и 2020/2021. годину предвиђен је већи број места него што је реалан број ученика, како би се ученицима омогућила већа изборност образовних профила на језицима националних мањина што је видљиво у Конкурсу за упис ученика у први разред средње школе у РС. 	<p>5. Остварен – Остварен је стратешки циљ из СРОС-а. 6.13. Нема информација о реализацији ове активности.</p>
---	--	--	--	--

<p>6. Посебне мере за повећање dostupnosti obrazovanju и друге мере подршке, посебно за оне националне мањине чији припадници у већој мери припадају дефаворизованим социјалним групама (Роми, Власи).</p>	<p>Акција из АП СРОС 2020: – ВА-НМ – Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. АП ПГ 23 – Активности која нису у директној вези али доприносе остваривању стратешког циља СРОС: – 3.8.1.8. – Израда Правилника о препознавању дискриминације у образовању усмереног на превенцију дискриминације и сегрегације националних мањина у образовању. – 3.8.1.9. – Увођење садржаја и тема које развијају знање о правима националних мањина и основним карактеристикама националних мањина које живе у РС, унапређују културу толеранције између припадника већинског народа и националних мањина, као и за увођење таквих програма у програме формалног образовања. Акциони план за остваривање права националних мањина Активност која није у директној вези али доприноси остваривању стратешког циља СРОС: – 6.15. – Јачање васпитне улоге школе кроз развијање толеранције и спречавање сегрегације кроз: развој програма ваннаставних активности који подстичу толеранцију; развој програма у циљу подстицања мултикултуралности.</p>	<p>– Анализа испуњавања законских аката. – Препоруке за испуњавање законских аката. – План активности за развој образовања националних мањина. – Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима.</p>	<p>– Уведен изборни наставни предмет <i>Влашки говор са елементима националне културе</i>, школске 2013/2014. године. Од наведене школске године овај изборни предмет/програм је саставни део правилника о наставном плану и програму/плану и програму наставе и учења. – <i>Ромски језик са елементима националне културе</i>, као изборни предмет уведен је по први пут у ОШ 1998. године, на територији Војводине, а у Србији а у осталим деловима РС 2015. Највећи проблем у реализацији овог изборног предмета је био наставни кадар – недовољно квалификован за рад са ученицима, као и проблем стандардизације ромског језика. – Године 2015. и 2016. уз подршку ЕУД реализована је обука наставника који реализују наставу предмета/програма <i>Ромски језик са елементима националне културе</i>. Наставници (77 је обучено до сада) који су прошли обуку, организовани уз подршку Центра за стално образовање и евалуацију Филолошког факултета Универзитета у Београду, Савета ромске националне мањине и МПНТР-а, су добили сертификате који им омогућавају да реализују наставу овог изборног програма. Наставу овог програма могу да реализују они који говоре ромски језик, имају положен тест ромског језика и књижевности и имају завршен факултет друштвених наука. – Изборни програм <i>Ромски језик са елементима националне културе</i> је део плана и програма наставе и учења, а припремљени су и уџбеници за овај изборни програм за први циклус образовања и васпитања. – У циљу већег обухвата деце из ромске популације у систем образовања и васпитања уведени су педагошки асистенти као део системских мера. Статус педагошких асистената регулисан је ЗОСОВ-ом и подзаконским актом – Правилник о педагошком и андрагошком асистенту („Службени гласник РС”, број 87/19). – Обухват ученика ромске националне заједнице и даље није 100%. Такође, је присутно и одустајање од образовања – напуштање система.</p>	<p>6. Делимично остварен – Процена остварености овог стратешког циља СРОС је изведена на основу доступних података. Али ако се говори о доступности образовања на језицима националних мањина онда се отвара и питање доступности средњег стручног образовања на језику и писму националне мањине, тј. број образовних профила на језицима националних мањина. Ово питање отвара и питање одустајања од образовања или наставак образовања у држави матици. 3.8.1.8. Остварена активност. – Донет Правилник о ближним критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 22/16). и <i>Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности</i> („Службени гласник РС”, број 65/18) 3.8.1.9. Делимично остварена активност јер садржаји и теме који развијају знања о националним мањинама нису у потпуности уведени у програме наставе и учења (нпр. нема књижевних дела чији су аутори из редова националних мањина и др.). 6.15. – Активност се успешно реализује. НАПОМЕНА: Наведени стратешки циљ СРОС је повезан и са оперативним циљем 4. из <i>Акционог плана за примену Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у РС за период од 2016. до 2025. године</i> а који се односи на обезбеђивање услова за изражавање идентитета, неговање језика и културе и остваривање свих мањинских права Рома и Ромкиња у образовању.</p>
<p>7. У образовању припадника националних мањина треба, где год је то могуће, развијати праве двојезичне институције и програме који обухватају припаднике мањинских заједница и већинског народа у циљу развијања добрих међуетничких односа и боље социјалне кохезије и интеграције.</p>	<p>Акција из АП СРОС 2020: – ВА-НМ – Развој образовања националних мањина кроз наставу на језицима националних мањина и учење мањинских језика. Акциони план за остваривање права националних мањина Активности које доприносе остваривању стратешког циља СРОС: – 6.1. – Спровођење анализе која обухвата: упоредно правну анализу о моделима образовања на језицима националних мањина у ЕУ; анализу постојећег стања у РС, препоруке за увођење нових модела. – 6.3. – Развијање и примена модела образовања на језицима националних мањина, кроз измену законодавног оквира. – 6.21. – Промоција/кампања различитих модела образовања ученика припадника националних мањина. – 6.4. – Праћење квалитета образовања на језицима националних мањина. – 6.8. – Развој стандарда за српски као нематерњи и имплементација новог наставног програма српског језика – као нематерњег језика за основна и средњу школу, водећи рачуна о иницијалном разумевању српског језика. – 6.10. – Признавање иностраних високошколских исправа кроз оснивање Енид-Нариц центра за вредновање страних студијских програма.</p>	<p>– Анализа испуњавања законских аката. – Препоруке за испуњавање законских аката. – План активности за развој образовања националних мањина. – Обезбеђени услови да све националне мањине имају квалитетно образовање у складу са законским прописима и европским стандардима.</p>	<p>– У РС постоји мали број школа у којима се образовно-васпитни процес реализује на језику и писму националне мањине. Највећи је број школа у којима постоје одељења на српском и на језику националне мањине. Такве школе се могу сматрати двојезичним школама (постоје и тројезичне), али то не значи и да је двојезична настава. – Двојезична настава је развијена у РС, али не подразумева наставу на српском и неком од језика националних мањина, већ наставу на српском и једном светском језику (енглески, немачки, француски, италијански, руски). – У оквиру ЕУ пројекта који спроводи Савет Европе извршена је анализа постојећих модела образовања припадника националних мањина у РС и предложен је сет препорука, међу којима и она која се односи на двојезично образовање која није добро прихваћена од представника националних мањина.</p>	<p>7. Остварен. – Остварен је стратешки циљ из СРОС-а. 6.1. – Активност се успешно реализује. 6.3. – Нема информација о реализацији ове активности. 6.21. – Нема информација о реализацији ове активности. 6.4. – Активност се успешно реализује. 6.8. – Активност је готово у потпуности реализована. 6.10. – Активност је у потпуности реализована.</p>

<p>Идентификовани правци даљег развоја</p>	<p>Даље унапређивање иницијалног образовања наставника на матерњем језику путем акредитације студијских програма на ВШУ за образовање наставника на језику националне мањине а ради обезбеђивања квалификованог наставног кадра.</p> <p>Развијати студијске програме за српски као нематерњи језик и српски као страни језик на универзитетима (нпр. Ниш, Нови Пазар) а ради обезбеђивања квалификованог кадра.</p> <p>Од државе подржано иницијално образовање наставника у државама матицама – потписивање споразума (убрзати).</p> <p>Подстицати акредитацију програма стручног усавршавања на језицима националних мањина, посебно оних мањина које живе на простору изван АП Војводине.</p> <p>Обезбедити просветне саветнике и инспекторе из редова националних мањинских заједница у школским управама у којима се реализује настава на језику/језицима националних мањина.</p> <p>Развијати моделе двојезичне наставе у основном и средњем образовању и васпитању.</p> <p>Обезбедити да кроз програме наставе и учења ученици већинског народа упознају културу националних мањина које живе на простору Републике Србије.</p> <p>Обезбедити услове за развој интеркултуралног образовања путем примене међупредметног приступа у редовној настави као и у ваннаставним активностима (односи се на све а не само на националне мањине).</p> <p>Пружити подршку наставницима из редова националних мањинских заједница да пишу уџбенике и приручнике.</p>
---	--